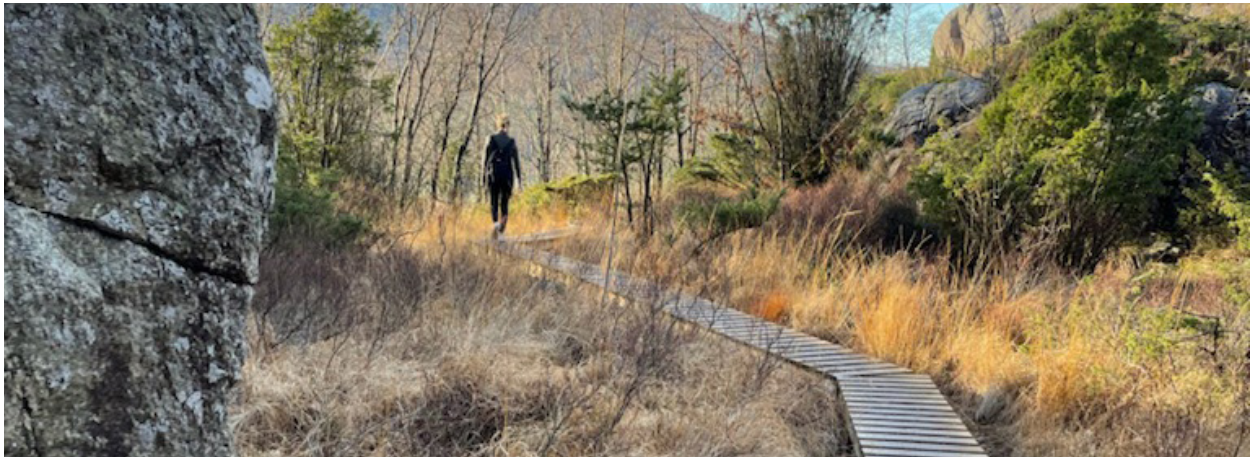

SPAREBANKEN SØR

ÅRSRAPPORT 2021

Sparebanken Sør turstimidler

Til sammen tre millioner kroner skal brukes på utbedring og etablering av lokale turstier i årene 2021, 2022 og 2023. **Sparebanken Sør turstimidler** er et samarbeid mellom banken og friluftsråd fra Bryne til Sandefjord.

Hvorfor vi deler ut turstimidler?

Å være ute i naturen styrker helsa og immunforsvaret, og gjør godt for humøret. På grunn av koronapandemien er lokale turområder mer aktuelt enn noensinne. Vi ønsker å bidra til at folk kommer seg ut i nærmiljøet, og får fine og friske opplevelser. Som regionbank er vi opptatt av at landsdelen skal være et godt sted å bo og arbeide.

I samarbeid med friluftsrådene fra hele regionen

vår skal vi over tre år dele ut til sammen tre millioner kroner i turstimidler. Midt-Agder Friluftsråd administrerer prosjektet.

Vi heier på alle gode prosjekter som tilrettelegger for friluftsliv, og midlene kan for eksempel brukes til å forbedre underlaget, lage skilt til turstien, anlegge ny turløype eller på annet vis tilrettelegge for at flere kan bruke turområdet.

Disse fikk tildelt midler til turstiprosjekter 2021

Grenland friluftsråd

Frivillig Gulset (Gulset Nærmiljøseneter:) 70 000 kr
IF Pors: 50 000 kr
DNT Telemark avd. Skien Turlag: 42 560 kr
Siljan Turlag: 27 500 kr
Bergsbygda velforening: 8000 kr

Friluftsrådet Sør

Tverdalsøy vel: 60 000 kr
Helleheia Velforening: 45 000 kr
Gautefall- og Heimdalsheia stilag: 40 000 kr
Storelva elveeierlag: 40 000 kr
Grendelaget Vestøl Vel Vestølmarka Turløyper: 25 000 kr
Marivold Vel: 20 000 kr
Hoves venner: 15 000 kr
Nissedal helselag: 10 000 kr

Lister friluftsråd

Konsmo Idrettslag: kr 60 000
Berg Kollemo Stiftelse: kr 50 000

Dalane friluftsråd

Bjerkreim Jeger og Fiskerforening: 77 000 kr
Rundevoll Velforening: 43 000 kr

Midt-Agder friluftsråd

Snig Velforening: 71 440kr
Randesund Idrettslag: 70 000 kr
Finsland - Toppen av Kristiansand: 60 000 kr
SSK Oddersjaa: 60 000 kr
Bykle Idrettslag: kr 53 500
Hyllebakken velforening: 2000 kr

Innholdsfortegnelse

4	Året 2021
7	Nøkkeltall konsern
9	Styrets beretning
24	Resultatregnskap
25	Balanse
26	Endringer i egenkapital
27	Kontantstrømoppstilling
28	Noter
97	Beregninger
98	Alternative resultatmål
99	Eierstyring og selskapsledelse
105	Retningslinjer fastsettelse av lønn til ledende personer
107	Rapport om godtgjørelse til ledende personer
115	Erklæring fra styret og daglig leder
116	Revisjonsberetning
121	Organisering
122	Konsernledelsen

Året 2021

SOLIDE RESULTATER I ET UTFORDRENDE ÅR

Resultatet for 2021 viser at Sparebanken Sør kom styrket gjennom nok et år med pandemi, og er en solid bank, godt rustet for krevende tider. Årets resultat på 1 549 mill. kroner (før skatt) er det beste i bankens historie, og en klar forbedring fra 1 403 mill. kroner i 2020. Et meget solid resultat som følge av god vekst i driftsinntekter og resultatbidrag fra tilknyttede selskaper, lave kostnader og inngang på tap. Det har også vært et år preget av fokus på grønn og bærekraftig bankdrift, og store satsinger på digitalisering og ny teknologi.

Sparebanken Sør har i snart 200 år bidratt til vekst og utvikling i vår landsdel. Det har vi også klart i to år preget av pandemi, og et konjunkturfall vi må nesten 100 år tilbake i tid for å finne maken til. Samtidig har vi levert lønnsom vekst og gode bidrag til bærekraftig samfunnsutvikling.

ET LEDENDE FINANSBUS

Sparebanken Sør har ambisjoner om sterk vekst i inntekter fra forsikring, leasing, fondssparing og eiendomsmedling. I løpet av de siste årene har banken gjennom eierinvesteringer og økt distribusjonskraft styrket sin posisjon på disse forretningsområdene. Sammen med Sørmeglere, Frende Forsikring, Brage Finans, Norne Securities og Balder Betaling har banken en produktbredde som gjør oss til et fullverdig og ledende finanshus i landsdelen, styrker vårt verdiforslag til kundene og diversifiserer topplinjeinntektene. Gjennom våre sterke regionale kompetansmiljøer og korte beslutningsveier har vi et konkurransefortrinn.

Som følge av denne satsingen hadde våre hel- og deleide selskaper sterk vekst og meget god resultatutvikling gjennom 2021. Resultatene i Frende, Brage, Norne og Balder preges av sterk topplinjevekst, stadig bedre konkurranseposisjon og styrket egenkapitalavkastning. I Sørmeglere ser vi sterk vekst og en stadig sterkere markedsposisjon. I 2021 kjøpte banken Sørlandet Forsikringssenter for ytterligere å styrke satsingen på forsikring.

EN KOSTNADSEFFEKTIV BANK

Banken fremstår som en svært kostnadseffektiv bank i norsk og internasjonal sammenheng. Kostnader i forhold til inntekter var ved årsskiftet 39,9 prosent mot 39,2 prosent i fjor. Målt i prosent av forvaltningskapital viser kostnadsprosenten sterke 0,71 prosent. Den gode kostnadsposisjonen er utviklet gjennom løpende omstilling og effektivisering.

TILBAKEFØRING AV TAP ETTER PANDEMIEN

Som følge av pandemi og omfattende smitteverntiltak gikk norsk og internasjonal økonomi inn i en sterk nedgangskonjunktur fra mars 2020, som medførte en betydelig økning av bankens modellbaserte tapsavsetninger. Fra en netto tilbakeføring av tap på 17 mill. kroner året før, økte bankens tapsavsetninger til 83 mill. kroner i 2020. I siste kvartal 2020 og gjennom 2021 har mange av tapsavsetningene blitt reversert, og i 2021 hadde banken en netto inngang på tap på 18 mill. kroner. Samtidig har mislighold blant kundene blitt ytterligere redusert fra et allerede lavt nivå. Det er positivt sett i lys av den krevende perioden norsk økonomi har vært gjennom, men er også en konsekvens av lav risikoprofil i bankens utlånsportefølje.

MEGET SOLID KAPITALDEKNING

Bankens uvektede kjernekapitalandel på hele 9,4 prosent plasserer banken blant de mest solide og best kapitaliserte av de større bankene i Norge og Norden. Bankens rene kjernekapitaldekning var ved årsskiftet på 16,4 prosent, godt over myndighetskrav og bankens egen målsetting. Med bakgrunn i bankens høye uvektede kjernekapitalandel vurderes egenkapitalavkastningen på 9,0 prosent i 2021 som tilfredsstillende.

GOD VEKST OG ØKENDE RENTENETTO

Banken har gjennom året opprettholdt sin sterke posisjon i hjemmemarkedet. Utlånsveksten på personmarkedet var på 5,3 prosent, om lag en halv prosent over den nasjonale kredittveksten. På bedriftsmarkedet var veksten 3 prosent, noe under den nasjonale kredittveksten og på nivå med årets målsetting for bedriftsmarkedsvekst. Innskuddsveksten var solide 5,5 prosent. Ved årsskiftet utgjør netto utlån til kunder 117 mrd. kroner og innskuddene 63 mrd. kroner. Innskuddsdekningen er dermed på komfortable 54 prosent. Banken har god vekstkapasitet på utlån, og har en langsiktig vekstambisjon ett prosentpoeng over kredittveksten i vårt markedsområde.

Netto renteinntekter økte jevnt gjennom hele året, og sørget for en bedring i rentemarginen for både person- og bedriftsmarkedet. Samlet for 2021 utgjorde netto renteinntekter 1 939 mill. kroner, noe som er en økning fra 1 914 mill. kroner året før. Et lavt rentenivå påvirket bankens rentemargin negativt i 2020, men god vekst, lavere innlånskostnader og etter hvert et økt rentenivå ga en styrket rentenetto gjennom de tre siste kvartalene av 2021.

STERK MARKEDSPOSISJON I EN LANDSDEL MED VEKSTMULIGHETER

Gjennom 2021 har landsdelens næringsliv opplevd en sterk opphenting etter pandemiens første år. Bedrifter og bransjer har vist god omstillingsevne, og regionen opplever produksjonsvekst og økte investeringer, vekst i sysselsetting og fallende arbeidsledighet gjennom de siste kvartalene. Fremveksten av nye forretningsmuligheter i det grønne skiftet gir samtidig landsdelens næringsliv mulighet til å utnytte sine betydelige komparative fortrinn.

Sparebanken Sør har opprettholdt sin ledende markedsposisjon i regionen, og vi opplever positive effekter av bedre konjunkturer i form av lave tap, redusert mislighold og god kreditttetterørsel.

GOD TILGANG PÅ FINANSIERING

Koronapandemien utløste betydelig finansiell uro i kapitalmarkedene. Sparebanken Sør har over flere år bygget opp en god posisjon og tilstedeværelse i nasjonale og internasjonale finansmarkeder. I kombinasjon med gode likviditetsbuffer hadde banken et meget godt fundament for å håndtere uroen som oppsto.

Gjennom 2021 har banken videreført sin strategi på dette området, og bankens diversifiserte finansiering sikrer stabil og langsiktig funding. Gjennom året er bankens finansieringsstruktur styrket ved emisjoner av OMF, senior etterstilt obligasjonsgjeld (SNP), fondsobligasjoner og ansvarlig lån, både i NOK og Euro.

STRATEGISK KOMPETANSESKIFTE SIKRER FORNYELSE

Den høye endringstakten som preger finansnæringen krever kontinuerlig fornyelse. Gjennom 2021 har derfor banken videreført sitt strategiske kompetanseskifte, og mange høyt utdannede med spisskompetanse på satsingsområder som teknologi, digitalisering og analyse er ansatt. Endret kundeatferd og nye digitale kundeløsninger har samtidig muliggjort en planmessig kostnadseffektivisering i dagligbankvirksomheten og frigjort ressurser til kompetanseintensiv kundefrådgivning og økt salgsaktivitet. Betydelige investeringer i ny teknologi gjennomføres parallelt for å tilrettelegge for fremtidig lønnsomhet og vekstevne.

SATSING PÅ NYE DIGITALE LØSNINGER

Som følge av to år med pandemi har teknologi vært mer avgjørende enn noen gang for intern samhandling og god kundefølelse. Gjennom gode teknologivalg og kompetansebygging er nye tjenester etablert, blant annet innen sikkerhet og cyberrisk. Det samhandles godt digitalt, både internt og med samarbeidspartnere. Driften av banken har fungert godt, også i lange perioder med mange ansatte på hjemmekontor.

Gode kundeopplevelser og effektive prosesser er de to viktigste prioriteringene i vårt utviklingsarbeid, og en sterk satsing på nye digitale løsninger skal skape verdi for både banken og kundene. Gjennom en strategisk kompetansedreining mot dataanalyse og digitalisering kombinert med betydelige investeringer i ny teknologi, er vår evne til å levere gode og relevante banktjenester på en moderne digital plattform styrket.

ØKT SATSING PÅ BÆREKRAFT

Bankens misjon er å skape bærekraftig vekst og utvikling for vår landsdel, og bærekraft er forankret og integrert i bankens overordnede strategi. Bærekraft har stått høyt på agendaen gjennom 2021 og det har vært arbeidet målrettet med å operasjonalisere bærekraft i alle våre forretningsområder.

En viktig del av arbeidet i 2021 var etableringen av et rammeverk for grønne, sosiale og bærekraftige produkter. Rammeverket, som er basert på internasjonale anerkjente prinsipper, skal hjelpe banken med å utvikle og formidle bærekraftige produkter til bankens kunder. Et annet sentralt område har vært kompetanseutvikling gjennom et tverrfaglig prosjekt med involvering fra ulike forretningsområder. Målsetningen er å øke kompetansen på bærekraftig finans, slik at banken kan fortsette å utvikle sitt bærekraftarbeid – særlig i lys av nye reguleringer. I prosjektet ser banken spesielt på EU-taksonomien og offentliggjørings-forordningen. Redegjørelse om samfunnsvar i regnskapsloven og åpenhetsloven.

I høst ble vi partner i PCAF (Partnership for Carbon Accounting Financials). Her har vi fått tilgang til et globalt samarbeid mellom finansinstitusjoner som arbeider for å harmonisere vurdering og rapportering av klimagassutslipp finansiert av lån og investeringer.

Sparebanken Sør ble ESG-ratet av Sustainalytics for første gang i 2021, og fikk en score på 11,7, som tilsvarer lav risiko. Vi er stolt over å være beste norske bank, og nummer 40 av de 1 070 bankene som ble ratet.

Som første bank i Norge, ble vi i 2018 sertifisert innen likestilling og mangfold. I november 2021 mottok vi beviset på at vi nå er re-sertifisert i ordningen som kalles Likestilt arbeidsliv.

LANGSIKTIGHET, STERKE KUNDERELASJONER OG LOKAL BESLUTNINGSKRAFT

Sterk konkurranse og raske endringer i kundeatferd vil i årene fremover kreve en kompetent og endringsdyktig organisasjon. Gjennom to år i pandemiens tegn har vi vist at vi er en bank som raskt tilpasser seg store skifter i kundeatferd og konkurransebilde, samtidig som vi møter kundene med personlig rådgivning og solide digitale løsninger.

Derfor tror vi sterkt på at vi også fremover skal fylle rollen som landsdelens relasjonsbank, med en kundetilfredshet blant de beste. Langsiktighet, sterke kunderelasjoner og lokal beslutningskraft skal kjennetegne vår virksomhet.

Ved inngangen til 2022, er vår evne og mulighet til å virkeliggjøre bankens misjon om å skape bærekraftig vekst og utvikling i vår landsdel bedre enn noen gang tidligere. Ikke minst takket være innsatsen og engasjementet fra bankens dyktige medarbeidere. En stor takk til dere alle!

Geir Bergskaug

Adm. direktør

Nøkkeltall konsern

MILLIONER KRONER	31.12.2021	31.12.2020	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2017
Resultat					
Netto renteinntekter	1 939	1 914	1 926	1 729	1 679
Netto provisjonsinntekter	419	347	344	318	312
Netto inntekter fra finansielle instrumenter	0	40	24	2	88
Andre driftsinntekter	191	143	74	23	18
Sum netto inntekter	2 549	2 444	2 368	2 072	2 097
Sum driftskostnader før tap	1 018	958	918	884	811
Driftsresultat før tap	1 531	1 486	1 450	1 188	1 286
Tap på utlån og garantier	-18	83	-17	-36	20
Resultat før skattekostnad	1 549	1 403	1 467	1 224	1 266
Skattekostnad	323	307	342	285	282
Resultat for perioden	1 226	1 096	1 125	939	984
Resultat i % av gjennomsnittlig forvaltningskapital					
Netto renteinntekter	1,35 %	1,36 %	1,53 %	1,46 %	1,53 %
Netto provisjonsinntekter	0,29 %	0,25 %	0,27 %	0,27 %	0,28 %
Netto inntekter fra finansielle instrumenter	0,00 %	0,03 %	0,02 %	0,00 %	0,08 %
Andre driftsinntekter	0,13 %	0,10 %	0,06 %	0,02 %	0,02 %
Sum netto inntekter	1,78 %	1,74 %	1,88 %	1,75 %	1,92 %
Sum driftskostnader før tap	0,71 %	0,68 %	0,73 %	0,75 %	0,74 %
Driftsresultat før tap	1,07 %	1,06 %	1,15 %	1,00 %	1,17 %
Tap på utlån og garantier	-0,01 %	0,06 %	-0,01 %	-0,03 %	0,02 %
Resultat før skattekostnad	1,08 %	1,00 %	1,17 %	1,03 %	1,16 %
Skattekostnad	0,23 %	0,22 %	0,27 %	0,24 %	0,26 %
Resultat for regnskapsåret	0,86 %	0,78 %	0,89 %	0,79 %	0,90 %
Nøkkeltall resultat					
Egenkapitalavkastning etter skatt (justert for hybridkapital)	9,0 %	8,4 %	9,5 %	8,5 %	9,7 %
Kostnader i % av inntekter	39,9 %	39,2 %	38,8 %	42,7 %	38,7 %
Kostnader i % av inntekter, ekskl. netto inntekter fra finansielle instrumenter	40,0 %	39,9 %	39,2 %	42,7 %	40,4 %
Nøkkeltall balanse					
Forvaltningskapital	144 182	142 126	129 499	121 125	114 310
Gjennomsnittlig forvaltningskapital	143 100	140 400	125 900	118 600	109 500
Netto utlån til kunder	116 653	111 577	106 334	102 942	97 518
Utlånsvekst i % siste 12 mnd.	4,5 %	4,9 %	3,3 %	5,6 %	7,2 %
Innskudd fra kunder	63 146	59 833	57 949	56 537	55 580
Innskuddsvekst i % siste 12 mnd.	5,5 %	3,3 %	2,5 %	1,7 %	7,8 %
Innskudd i % av netto utlån	54,1 %	53,6 %	54,5 %	54,9 %	57,0 %
Egenkapital (inkludert hybrid kapital)	14 941	13 752	13 081	11 845	11 108
Tap i prosent av netto utlån, annualisert	-0,02 %	0,07 %	-0,01 %	-0,17 %	0,02 %
Brutto misligholdte engasjementer over 90 dager i % av brutto utlån	IA	0,29 %	0,27 %	0,21 %	0,28 %
Andre nøkkeltall					
Likviditetsreserve (LCR) konsern	140 %	173 %	148 %	159 %	139 %
Likviditetsreserve (LCR) konsern - EUR	604 %	107 %	1168 %	4727 %	3105 %
Likviditetsreserve (LCR) morbank	127 %	154 %	140 %	180 %	134 %
Ren kjernekapital	16,4 %	15,7 %	15,7 %	14,8 %	14,9 %
Kjernekapitaldekning	18,1 %	17,1 %	17,6 %	16,6 %	16,7 %
Kapitaldekning	20,3 %	19,1 %	20,3 %	18,7 %	18,9 %
Ren kjernekapital	13 004	12 204	11 356	10 517	9 890
Kjernekapital	14 376	13 315	12 767	11 591	10 965
Netto ansvarlig kapital	16 074	14 864	14 686	13 096	12 347
Uvektet kjernekapitalandel (Leverage ratio)	9,4 %	8,9 %	9,3 %	9,1 %	9,2 %
Antall ekspedisjonssteder	35	35	34	34	34
Antall årsverk i bankvirksomheten	464	442	429	434	432
Nøkkeltall egenkapitalbevis					
Egenkapitalbevisbrøk vektet gjennomsnitt for året	15,7 %	17,3 %	17,2 %	17,9 %	18,7 %
Antall utstedte bevis	15 663 944	15 663 944	15 663 944	15 663 944	15 663 944
Resultat pr. egenkapitalbevis (morbank)	11,8	10,5	9,3	7,7	8,9
Resultat pr. egenkapitalbevis (konsern)	12,2	11,3	11,7	10,1	11,2
Utbytte siste år pr. egenkapitalbevis	8,0	14,0	0,0	6,0	6,0
Bokført egenkapital pr. egenkapitalbevis	136,4	140,0	128,5	123,2	120,0
Kurs/bokført egenkapital pr. egenkapitalbevis	1,1	0,8	0,9	0,8	0,9
Børskurs ved utgangen av perioden	146,0	114,5	110,0	96,9	104,0

Innholdsfortegnelse

Virksomhetens art	s. 9
Hovedtrekk	s. 9
Rammebetingelser 2021	s. 9
Virksomhetsområde	s. 9
Årets resultat	s. 10
Balanse	s. 12
Overskuddsdisponering	s. 14
Egenkapitalbevis og utbytte	s. 14
Øvrige datterselskaper og felleskontrollerte selskaper	s. 15
Samarbeidende selskaper	s. 15
Risikostyring	s. 16
Rating	s. 19
Eierstyring og selskapsledelse	s. 19
Personale og arbeidsmiljø	s. 19
Forskning og utvikling	s. 20
Samfunnsansvar	s. 20
Gaver til allmennyttige formål	s. 21
Utsiktene fremover	s. 21
Avsluttende bemerkninger	s. 22
Styret	s. 23

Styrets beretning

VIRKSOMHETENS ART

Sparebanken Sør er et uavhengig og selvstendig finanskonsern med hovedvirksomhet innenfor bank, verdipapirhandel og eiendomsmegling i Agder, Rogaland, samt Vestfold og Telemark. Eiendomsmeglervirksomheten drives gjennom datterselskapet Sørmeglere. Skade- og personforsikringsprodukter leveres via forsikringselskapet Frende, hvor banken er deleier. Banken er også deleier i selskapene Norne Securities og Brage Finans, leverandører av henholdsvis verdipapirhandel, leasing og salgspant. Banken har 35 kontorer, og hovedkontoret ligger i Kristiansand.

HOVEDTREKK

Konsernet Sparebanken Sør leverte et solid resultat i 2021, og styret vil trekke frem følgende:

- God vekst i netto rente- og provisjonsinntekter
- Meget gode resultatbidrag fra Frende, Brage og Sørmeglere
- Netto inngang på tap
- God utlånsvekst på 4,5 prosent
- God innskuddsvekst på 5,5 prosent
- Egenkapitalavkastning etter skatt på 9,0 prosent
- Ren kjernekapitaldekning på 16,4 prosent, godt over minstekravet på 13,0 prosent
- Uvektet kjernekapitalandel (Leverage Ratio) på meget solide 9,4
- Styret vil foreslå å utdele utbytte for 2021 på 8,00 kroner per egenkapitalbevis.

RAMMEBETINGELSER 2021

Norsk økonomi

Norsk økonomi har i løpet av 2021 hentet seg kraftig inn igjen etter tilbakeslaget som fulgte av koronapandemien, og myndighetspålagte restriksjoner. Det har vært ført en svært ekspansiv penge- og finanspolitikk for å avdempes tilbakeslaget i norsk økonomi. Norges Bank kuttet styringsrenten til null prosent i mai 2020 og har holdt renten uendret frem til september 2021, hvor renten ble økt til 0,25 prosent. Norges Bank begrunnet rentehevingen med markert oppgang i norsk økonomi etter gjenåpningen, og at aktivitetsnivået høsten 2021 var høyere enn før pandemien inntraff. Norges Bank hevet renten igjen i desember, til 0,50 prosent, og signaliserte samtidig i renteprognozen ytterligere tre rentehevinger i løpet av 2022.

Norske husholdninger har spart betydelig mer enn tidligere, etter pandemien brøt ut. Det har vært begrensede muligheter til forbruk og for mange en hverdag preget av usikkerhet. I takt med gradvis avvikling av restriksjoner, er det ventet at økt konsum i husholdningene vil bidra til å løfte aktiviteten i norsk økonomi fremover.

Strømprisene økte markert fra sensommeren 2021, og utsiktene tilsier at prisene vil holde seg høye. Prisøkningen bidrar til å trekke ned disponibel realinntekt, selv om regjeringens strømstøtteordning reduserer effekten noe. Utsikter til høyere rentekostnader og mindre overføringer fra det offentlige, som følge av avviklingen av ekstraordinære støtteordninger, kan være med å bidra til å dempe veksten fremover. På den annen side er det ventet høyere lønnsvekst, noe som kan bidra positivt til å øke veksten.

Boligprisene i bankens hovedmarkeder har hatt en meget positiv vekst i 2021, etter flere år med relativt moderat utvikling. Aktiviteten i boligmarkedet har vært høy gjennom hele året. Dette gjenspeiler seg også i resultatene fra konsernets eiendomsmeglervirksomhet, Sørmeglere. Banken vurderer boligmarkedet i bankens hovedmarkeder som stabilt og balansert.

Kredittveksten (K2) økte noe i 2021, og utgjorde 5,0 prosent ved utgangen av året. Veksten i kreditt til husholdningene og næringslivet var henholdsvis 5,0 prosent og 4,9 prosent, mens kredittveksten til kommunesektoren utgjorde 5,4 prosent.

Utvikling i finansmarkedene

Tilgangen på langsiktig markedsfinansiering fra det norske og europeiske obligasjonsmarkedet var god i 2021, og markedsprisene var stabile gjennom året. Konsernets finansieringsstruktur var solid og langsiktigheten i gjeldsporteføljen ble styrket gjennom boligkredittforetakets emisjon av EUR 1 000 mill. covered bonds rettet mot internasjonale investorer, samt gjennom utstedelse av 1,5 mrd. kroner i senior etterstilt gjeld (senior non-preferred). Bankens solide kapitaldekning ble ytterligere forbedret gjennom etablering av nye fondsobligasjoner.

VIRKSOMHETSOMRÅDE

Personmarked

Personmarkedsdivisjonen har gjennom 2021 ytterligere utviklet sine tjenester til personkunder. Kontornettet har styrket kvaliteten på rådgivning overfor kunder innen lån, forsikring, pensjon og sparing. Bankens digitale løsninger oppleves som enda mer funksjonelle og brukervennlige etter at både mobilbank og nettbank er videreutviklet.

For å styrke satsingen innenfor forsikring kjøpte banken 78 prosent av Sørlandet Forsikringscenter AS, med en opsjon om å kjøpe de resterende 22 prosentene.

Samtidig som det har vært viktig å forbedre kvaliteten i rådgivningen og de digitale tjenestene, har det gjennom 2021 også vært arbeidet kontinuerlig med ytterligere å effektivisere driften. Kontornettet består nå i all hovedsak av meget kompetente, autoriserte finansielle rådgivere. Bankbokser er avskaffet, og våre kunder får i dag levert kontanttjenester i NorgesGruppens dagligvarebutikker. Ved hjelp av ny teknologi, sentralisering av oppgaver, standardisering av produkter og arbeidsmetoder, drives divisjonen stadig mer effektivt.

Året 2021 har vært preget av pandemi. Likevel har kredittveksten hos husholdningene vært tilfredsstillende. Salg av forsikring (Frende), bil- og båtfinansiering (Brage) og spareprodukter (Norne) økte i 2021. Etterspørsel etter bankens breddeprodukter forventes å fortsette den positive utviklingen i 2022.

Brutto utlån til personkunder økte med 3,9 mrd. kroner til 77,5 mrd. kroner, tilsvarende en endring på 5,3 prosent. Innskudd fra personkunder økte med 1,3 mrd. kroner til 31,2 mrd. kroner, tilsvarende en vekst på 4,5 prosent.

Bedriftsmarked

Banken har gjennom 2021 opprettholdt posisjonen som næringslivsbanken for Sørlandet, og styrket posisjonen i Vestfold og Telemark. Banken fremstår i dag som et naturlig førstevalg for næringslivet i store deler av bankens virkeområde.

Utlån til bedriftskunder økte med 1,1 mrd. kroner til 39,3 mrd. kroner i 2021, tilsvarende en vekst på 3,0 prosent. De samlede innskudd fra bedriftskunder økte med 2,0 mrd. kroner til 32,0 mrd. kroner. Dette tilsvarer en vekst på 6,6 prosent.

Bankens bedriftskunder representerer en balansert og solid portefølje, som gjenspeiler næringslivet i landsdelen på en god måte. I tillegg til å dekke rollen som bank for store deler av næringslivet regionalt, herunder store deler av offentlig sektor, betjener banken også et nasjonalt kundesegment gjennom avtalen med KNIF. Dette er et lavrisikosegment som inkluderer private sykehus og andre virksomheter innenfor helsesektoren, skoler, barnehager, kirkelige virksomheter, misjonsorganisasjoner og barne- og ungdomsorganisasjoner.

Banken tilbyr skadeforsikring, tjenestepensjon og gruppelevsfor forsikring til bedriftsmarkedet gjennom Frende Forsikring AS og Nordea Liv, samt leasing gjennom Brage Finans AS. Samarbeidet med Frende og Brage har de senere år blitt styrket gjennom økt fokus og bedre samhandling, mellom ansatte i banken og produktselskapene. Som følge av Sørmeqlerens satsing innenfor næringsmegling, har samhandlingen med bankens eiendomsmeqlervirksomhet også blitt styrket.

Bankens Kundesenter BM har en svært viktig rolle i betjeningen av bankens bedriftskunder. Kundesenteret fremstår i dag som et viktig kompetansesenter innenfor områdene kundeetablering, betalingsformidling, cash management og øvrige dagligbanktjenester. Det utvikles stadig nye digitale løsninger, og ikke minst har etableringen av Sør Dashboard i Nettbedrift vært viktig. Produktet/tjenesten gir kundene en bedre og enklere oversikt over pengestrømmene i selskapene.

Koronapandemien har gjennom hele 2021 påvirket bankens håndtering av kundene innenfor bedriftsmarkedet. Pandemien har vanskeliggjort fysiske kundemøter, men kundetilfredsundersøkelser viser at banken på en god måte har klart å opprettholde god service og kundefølelse. Banken har gjennom et krevende år vært en viktig bidragsyter og en viktig medspiller for næringslivet i regionen. Proaktiv informasjon knyttet til statlige støtteordninger, innvilgelse av statsgaranterte lån og tilbud om avdragsfrie perioder på lån har vært bevisst prioritert av banken. Det er bankens oppfatning at næringslivet i regionen, relativt til andre regioner, har klart seg bra gjennom 2021.

ÅRETS RESULTAT

Regnskapsprinsipper

Regnskapet til konsernet Sparebanken Sør er satt opp i samsvar med internasjonale standarder for finansiell rapportering, IFRS. Det er i notene til regnskapet redegjort nærmere for regnskapsprinsippene.

I årsregnskapet er forutsetningen om fortsatt drift lagt til grunn. Konsernet har en betryggende inntjening og egenkapital, og etter styrets oppfatning er det ikke noe som tilsier annet enn fortsatt drift.

Tallene det refereres til i styrets beretning er konserntall, med mindre det er angitt at det gjelder morbanken.

Årets resultat

Sparebanken Sør oppnådde i 2021 et resultat før skatt på 1 549 mill. kroner, mot 1 403 mill. kroner i 2020. En resultatfremgang på hele 146 mill. kroner. Konsernet har hatt en positiv resultatutvikling gjennom 2021, både knyttet til bankvirksomheten og gjennom økte resultatbidrag fra datter- og tilknyttede selskaper.

Resultat etter skatt i 2021 utgjorde 1 223 mill. kroner, mot 1 094 mill. kroner i 2020. Dette tilsvarer en egenkapitalavkastning, justert for renter på hybridkapital, på 9,0 prosent i 2021, mot 8,4 prosent i 2020.

Totalresultatet, som inkluderer endringer ført direkte mot egenkapitalen i regnskapsåret, utgjorde 1 234 mill. kroner i 2021, mot 1 090 mill. kroner i 2020.

Rentenetto

Rentenettoen utgjorde 1 939 mill. kroner i 2020, mot 1 914 mill. kroner i 2020, en økning på 25 mill. kroner. Rentenettoen i 2021 tilsvarte 1,35 prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital, mot 1,36 prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital i 2020.

Norges Bank økte styringsrenten to ganger i 2021, fra null prosent ved inngangen av året til 0,50 prosent ved utgangen av 2021. Banken har fulgt opp med renteøkninger på utlån og innskudd. Det økte rentenivået har bidratt til en bedret rentemargin (utlånsrente – innskuddsrente) i løpet av 2021.

Det forventes en bedring i konsernets rentenetto i 2022 som følge av et høyere rentenivå. Dette skyldes blant annet etterslep i forbindelse med renteendringene hos bankens kunder. Som følge av varslingsstider til kunder og stigende markedsrenter øker innlånskostnadene, før banken får effekt av rentejusteringene.

I 2021 har banken betalt 46,1 mill. kroner i renter på hybridkapital, mot 68,6 mill. kroner i 2020. Renter på hybridkapital ble belastet egenkapitalen som en overskuddsdisponering.

Provisjonsinntekter

Netto provisjonsinntekter utgjorde 419 mill. kroner, mot 347 mill. kroner i 2020. Konsernet har hatt en god økning på de fleste områdene gjennom 2021. Sørmeidleren har hatt en solid økning i provisjonsinntekter. Det har også vært betydelig økte inntekter fra forsikring og fondssparing.

Det har videre vært en forbedring knyttet til provisjonsinntekter fra betalingsformidling. På dette området var det store fall i inntektene i 2020, som følge av bortfall av valutainntekter og at bankens kunder reiste mindre under koronapandemien.

Netto provisjonsinntekter tilsvarte 0,29 prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital i 2021, mot 0,25 prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital i 2020.

Finansielle instrumenter

Netto inntekter fra finansielle instrumenter utgjorde 0 mill. kroner i 2021, mot 40 mill. kroner i 2020.

Det var i 2021 samlet positiv verdiutvikling på 85 mill. kroner knyttet til aksjer, fastrenteutlån, valutahandel, kundeswapper og basisswapper som benyttes i forbindelse med rente- og valutasikring.

Likviditetsporteføljen og tilbakekjøp av tidligere utstedte obligasjoner bidro negativt med 70 mill. kroner i 2021, mot positive 45 mill. kroner i 2020.

Konsernet skal være refinansiert i forkant av forfall av ekstern markedsfinansiering. I tilknytning til refinansiering gjennomføres innfrielse av utestående obligasjonslån med kort tid til forfall. Gjelden er bokført til amortisert kost, mens innfrielse regnskapsføres til markedsverdi. Resultateffekt ved innfrielse føres som netto inntekter på finansielle instrumenter, og bidro negativt med 15 mill. kroner i 2021, mot 12 mill. kroner i 2020.

Tilknyttede selskaper

Sparebanken Sør har de siste årene økt sine eierandeler i Frende Holding AS og Brage Finans AS. Dette ble gjort som en del av den strategiske satsningen for i større grad å kunne tilby kundene gode, relevante og integrerte løsninger.

Banken har også et viktig og strategisk eierskap i Vipps. Banken er eier av 2,37 prosent av selskapet gjennom eierskap i Balder Betaling AS.

Inntekter fra tilknyttede selskaper utgjorde 174 mill. kroner i 2021, opp fra 136 mill. kroner i 2020. Resultatandelene i 2021 fordelte seg med 109,9 mill. kroner fra Frende Holding AS og 46,3 mill. kroner fra Brage Finans AS. I 2021 ble det gjennomført en verdijustering av aksjene i Vipps, noe som medførte en positiv effekt på aksjene i Balder Betaling AS. Verdijusteringen og tilført resultatandel for banken utgjorde totalt 39,8 mill. kroner.

I forbindelse med kjøp av aksjer i Frende Holding AS ble det identifisert merverdier som skal avskrives over forventet levetid. Konsernet har avskrevet merverdiene med 21,6 mill. kroner i 2021, mot 20,9 mill. kroner i 2020.

Kostnader

Kostnadene i konsernet utgjorde 1 018 mill. kroner i 2021, mot 958 mill. kroner i 2020, en økning på 60 mill. kroner. Driftskostnadene i bankvirksomheten i 2021 utgjorde 871 mill. kroner, mot 835 mill. kroner i 2020. Økningen utgjorde 4,3 prosent og skyldes strategiske satsinger gjennom ansettelse og investeringer i systemer.

I prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital tilsvarte kostnadene 0,71 prosent, mot 0,68 prosent i 2020. Kostnader i forhold til inntekter utgjorde 39,9 prosent, mot 39,2 prosent i 2020.

Personalkostnadene utgjorde 606 mill. kroner i 2021, mot 552 mill. kroner året før, en økning på 54 mill. kroner. Kostnadsøkningen knytter seg i all hovedsak til ansettelse innenfor strategiske satsingsområder. Det har også vært økt aktivitet i meglervirksomheten, hvor personalkostnadene økte med 21 mill. kroner sammenlignet med 2020.

Av- og nedskrivninger på varige driftsmidler økte med 1 mill. kroner mot fjoråret, og driftskostnadene økte med 5 mill. kroner sammenlignet med 2020.

Tap og mislighold

Netto tap på utlån viste en inngang på 18 mill. kroner i 2021, mot netto tap på utlån på 83 mill. kroner i 2020. Netto inngang på tap skyldes i all hovedsak en positiv utvikling i makroøkonomiske forhold, som igjen har resultert i lavere beregnede tapsavsetninger knyttet til bankens utlån.

Nedskrivninger på utlån utgjorde ved årsskiftet 424 mill. kroner, tilsvarende 0,36 prosent av brutto utlån. Året før utgjorde nedskrivningene 468 mill. kroner, tilsvarende 0,42 prosent av brutto utlån.

Misligholdte engasjementer var på 783 mill. kroner, noe som utgjorde 0,67 prosent av brutto utlån. Dette er lavere enn ved utgangen av 2020, hvor misligholdte engasjementer utgjorde 1 009 mill. kroner. Definisjon av mislighold ble endret 1. januar 2021 og sammenligningstallene er ikke direkte sammenlignbare, men misligholdte engasjement er fortsatt på et meget lavt nivå.

Bankens tapsnivå de siste 2 årene vurderes som svært lavt i lys av den krevende perioden norsk økonomi har vært gjennom, og synliggjør høy kvalitet og lav risikoprofil i bankens utlånsportefølje.

BALANSE

Forvaltningskapital

Forvaltningskapitalen utgjorde 144,2 mrd. kroner ved utgangen av 2021, mot 142,1 mrd. kroner året før.

Utlån

Netto utlån til kunder utgjorde 116,7 mrd. kroner i 2021, mot 111,6 mrd. kroner i 2020. Det ga en vekst på 5,1 mrd. kroner, tilsvarende 4,5 prosent.

Brutto utlån til personkunder utgjorde 77,5 mrd. kroner, mot 73,7 mrd. kroner i 2020. Det ga en vekst på 3,9 mrd. kroner, tilsvarende 5,3 prosent. På landsbasis har husholdningenes utlånsvekst (K2) vært 5,0 prosent. Det var ved utgangen av 2021 overført lån for 49,7 mrd. kroner til Sparebanken Sør Boligkreditt AS. Selskapet er et viktig instrument for banken for å kunne tilby konkurransedyktige betingelser i personmarkedet. Utlån til personkunder utgjorde 66 prosent av totale utlån, som var på samme nivå som året før.

Brutto utlån til bedriftskunder utgjorde 39,3 mrd. kroner i 2021, mot 38,2 mrd. kroner året før. Dette ga en vekst på 1,1 mrd. kroner, eller 3,0 prosent. På landsbasis utgjorde utlånsveksten (K2) til næringslivet 4,9 prosent.

Innskudd

Ved årsskiftet utgjorde totale innskudd 63,1 mrd. kroner, mot 59,8 mrd. kroner i 2020. En innskuddsvekst på hele 3,3 mrd. kroner, tilsvarende 5,5 prosent.

I personmarkedet utgjorde innskuddene 31,2 mrd. kroner, mot 29,8 mrd. kroner i 2020. Det ga en vekst på 1,3 mrd. kroner, eller 4,5 prosent. I bedriftsmarkedet utgjorde innskuddene 32,0 mrd. kroner, mot 30,1 mrd. kroner i 2020. Det ga en vekst på 2,0 mrd. kroner, eller 6,6 prosent.

Innskuddsveksten har vært god etter koronapandemien brøt ut i mars 2020, og har bidratt til en økning i bankens innskuddsdekning fra 53,6 prosent ved utgangen av 2020 til 54,1 prosent ved utgangen av 2021.

Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer og gjeld til kredittinstitusjoner

Banken finansierer seg i kapitalmarkedet ved utstedelse av rentebærende verdipapirer. Konsernets verdipapirgjeld utgjorde 60,1 mrd. kroner ved utgangen av 2021, mot 58,9 mrd. kroner ved utgangen av 2020. Langsiktig obligasjonsfinansiering er etablert som obligasjoner med fortrinnsrett, seniorgjeld og etterstilt gjeld (senior non-preferred). Ved utgangen av 2021 utgjorde obligasjoner med fortrinnsrett 77 prosent av denne finansieringen. Langsiktig finansiering med løpetid utover 12 måneder utgjorde 84 prosent. Gjennomsnittlig løpetid på langsiktig finansiering var 4,1 år og konsernets indikator for langsiktig finansiering (NSFR) var 116,2 prosent ved utgangen av 2021.

Konsernet har tilrettelagt for langsiktig finansiering fra det internasjonale markedet gjennom å etablere EMTN (European Medium Term Bond Note) programmer for banken og boligkredittselskapet.

Ved utgangen av 2021 hadde konsernet en diversifisert finansiering fra internasjonale investorer på 3,0 mrd. Euro. Finansiering i utenlandsk valuta er rente- og valutasekret.

Sparebanken Sør har ved utgangen av 2021 utstedt 3,5 mrd. kroner som etterstilt gjeld (senior non-preferred), for å tilfredsstille myndighetenes MREL-krav (Minimum Requirement of own Funds and Eligible Liabilities).

Forfallsstrukturen på ekstern finansiering er godt tilpasset bankens virksomhet, og er i henhold til myndighetspålagte retningslinjer og styrevedtatte krav.

Verdipapirer

Konsernets likviditetsbeholdning av rentebærende sertifikater og obligasjoner utgjorde 22,1 mrd. kroner ved utgangen av året.

Verdipapirbeholdningen inngår i bankens likviditetsreserve, og skal sikre bankens likviditetssituasjon under urolige markedsforhold. Verdipapirporteføljen kan inngå som pantesikkerhet ved låneopptak i Norges Bank, og er en del av bankens særskilt likvide verdipapirportefølje som holdes for å oppfylle krav til LCR (Liquidity Coverage Ratio).

Konsernets likviditetsreserve (LCR) utgjorde 140 prosent per 31. desember 2021 (127 prosent i morbank). Plasseringer i aksjer og egenkapitalbevis utgjorde 193 mill. kroner.

Kapitalstyring, ansvarlig kapital og kapitaldekning

Netto ansvarlig kapital utgjorde 16,1 mrd. kroner, sum kjernekapital 14,4 mrd. kroner og ren kjernekapital 13,0 mrd. kroner ved utgangen av 2021. Kapitaldekning utgjorde 20,3 prosent, kjernekapitaldekning 18,1 prosent og ren kjernekapitaldekning 16,4 prosent for konsernet Sparebanken Sør. Beregningene er basert på standardmetoden i Basel II-regelverket. Brage Finans AS er forholdsmessig konsolidert i konsernets kapitalrapportering.

For morbank utgjorde kapitaldekning 22,2 prosent, kjernekapitaldekning 19,7 prosent og ren kjernekapitaldekning 17,6 prosent ved utgangen av 2021.

Konsernet oppfylte kapitalkravene på henholdsvis 16,5 prosent for total kapital, 14,5 prosent for kjernekapital og 13,0 prosent for ren kjernekapital med god margin. Konsernets gjeldende mål for 2021 var 15,3 prosent i ren kjernekapitaldekning.

Konsernets uvektede kjernekapitalandel (Leverage Ratio) utgjorde 9,4 prosent ved utgangen av 2021, mot 8,9 prosent ved utgangen av 2020. Bankens soliditet vurderes som meget god.

Bankens kapitalstyring skal sørge for at konsernet har en kapitaldekning som ivaretar regulatoriske krav, og krav fra finansmarkedene. Kapitalstyringen skal også bidra til at markedsmessige muligheter og ambisjoner blir ivarettatt, og at konsernet får en tilfredsstillende avkastning i forhold til bankens risikoprofil.

Det foretas en årlig vurdering av bankens kapitalbehov med utgangspunkt i beregnet totalrisiko. Den interne kapitalvurderingsprosessen (ICAAP) bidrar til at banken har god risikostyring og oversikt over de risikoer som banken er eksponert for, og sikrer samtidig at konsernet er tilstrekkelig kapitalisert.

Pilar 2-kravet for Sparebanken Sør ble fastsatt i 2018 til 2,0 prosent av risikovektet balanse. Kravet er knyttet til en vurdering av risikofaktorer som ikke dekkes av pilar 1-kravene. Finanstilsynet skulle ha vurdert konsernets risiko og kapitalbehov (SREP) i 2020, men som følge av koronapandemien fattet Finanstilsynet ikke nye pilar 2-vedtak i 2020.

Basert på konsernets ICAAP for 2021 mottok Sparebanken Sør 22. desember 2021 Finanstilsynets vurdering av risiko og kapitalbehov i forbindelse med gjennomført SREP (Supervisory Review and Evaluation Process and Pillar 2). Finanstilsynets foreløpige vurdering av kapitalbehov under pilar 2 er 1,8 prosent av beregningsgrunnlaget. Dette er en reduksjon på 0,2 prosentpoeng fra gjeldende pilar 2-tillegg på 2,0 prosent. I tillegg vurderer Finanstilsynet at banken bør ha en margin i form av ren kjernekapital over det samlede kravet til ren kjernekapital, kjernekapitaldekning og kapitaldekning på 1,0 prosent. Banken har gitt Finanstilsynet sine tilbakemeldinger, og venter endelig vedtak. Finanstilsynet vil fastsette endelig pilar 2-krav, og det forventes at dette trer i kraft med virkning fra 31. mars 2022.

Finansdepartementet besluttet i 1. kvartal 2020 å sette ned det motsykliske kapitalbufferkravet for banker fra 2,5 prosent til 1 prosent med umiddelbar virkning. Dette ble gjort for å motvirke at en strammere utlånspraksis hos bankene skal forsterke nedgangen som følge av koronapandemien. Finansdepartementet besluttet i 2. kvartal 2021, etter råd fra Norges Bank, å sette opp det motsykliske kapitalbufferkravet for banker fra 1,0 til 1,5 prosent med virkning fra 30. juni 2022. I desember besluttet Norges Bank, som i september overtok

beslutningsmyndighet for å fastsette motsyklisk kapitalbuffer, å øke bufferkravet fra 1,5 til 2,0 prosent med virkning fra 31. desember 2022. Slik Norges Bank vurderer den økonomiske utviklingen og utsiktene til tap og utlånskapasitet i bankene, vil bufferkravet økes til 2,5 prosent i løpet av første halvår 2022, med virkning ett år frem i tid. I bankens kapitalplan er det estimert at det vil være full dekning for en total økning på 1,5 prosentpoeng i hele perioden 2022 - 2024.

Endringer i EUs bankregelverk («Bankpakken») skal også implementeres i Norge. Implementeringen er forsinket, og det forventes at dette først skjer i løpet av første halvår 2022. Dette påvirker blant annet del 2 av SMB-rabatten og innføring av infrastruktur-rabatt. Konsernets analyser viser at reduksjon i risikovektet balanse, som følge av implementering av del 2 av SMB-rabatten og infrastruktur-rabatten, forventes å gi en positiv effekt på ren kjernekapitaldekning på totalt ca. 0,7 prosentpoeng.

Finansdepartementet har vedtatt forskriftsendringer som satte EUs kapitalkravsregelverk CRR/CRD IV i kraft fra 31. desember 2019. Systemrisikobufferkravet økes fra 3 til 4,5 prosent. Konsernet, som benytter standardmetoden i kapitaldekningsberegningen, skal oppfylle økt systemrisikobufferkrav med virkning fra 31. desember 2022. Konsernet vil tilpasse seg nye krav innen 2022, samt sikre nødvendige buffere over minimumskravet.

En viktig del av konsernets målsetting er at ren kjernekapitaldekning skal være på nivå med sammenlignbare banker. Av de store regionbankene er det bare Sparebanken Sør som benytter standardmetoden i kapitaldekningsberegningen, og banken har i dag en markert høyere uvektet kapitaldekning enn de andre regionbankene. Sparebanken Sør har også en ambisjon om å ha en kvalitet på risikostyring som er på nivå med sammenlignbare banker. Banken har derfor iverksatt en prosess for å utvikle bankens risikostyringsrammeverk og modellpark på en slik måte at det skal være mulig å kunne søke Finanstilsynet om godkjenning av interne modeller i kapitalberegningen (IRB). Dette arbeidet er høyt prioritert i banken.

Innføringen av det reviderte Basel III-rammeverket («Basel IV») skulle i utgangspunktet ha vært implementert i EU fra 2022 med overgangsregler frem til 2027, men dette er utsatt. Kommisjonen har utarbeidet et forslag til implementering av den siste delen av Basel III-rammeverket i EU-rett, og ambisjonen er at det reviderte regelverket (CRR3/CRD6 og BRRD3) skal tre i kraft i EU fra 1. januar 2025. Implementeringsdato i Norge vil dermed avhenge av hvor fort de nye rettsaktene kan tas inn i EØS-avtalen, men dette vil tidligst skje fra 1. januar 2025. Et meget sentralt element i det nye regelverket vil være innføring av en ny og mer risikosensitiv standardmetode for kredittrisiko. På bakgrunn av sammensetningen av konsernets utlånsportefølje forventes det at nytt standardregelverk for kredittrisiko vil gi en meget positiv effekt for konsernet. Basert på foreløpig informasjon er det estimert at dette kan gi en positiv effekt på ren kjernekapitaldekning i området 2,0 til 2,5 prosentpoeng.

I forbindelse med en ny og mer risikosensitiv standardmetode i Basel IV som vil være gunstig for konsernet, er det også skissert enkelte endringer i IRB-regelverket. Det forventes at Basel IV tidligst vil implementeres i 2025, og dermed antas det at viktige detaljer i regelverket ikke vil være avklart før nært opp til implementeringstidspunkt.

Banken planlegger å sende søknad om IRB-F godkjenning innen utgangen av 2023. Det forventes at kapitaleffektene ved IRB-F vil gi effekter på nivå med ny standardmetode. Banken vurderer at en IRB-godkjenning uansett innehar sentrale elementer som er viktig for bankens fremtidige utvikling.

Minstekrav til summen av ansvarlig kapital og konvertibel gjeld (MREL)

EUs krisehåndterings- og innskuddsgarantidirektiv (BRRD) ble innført i Norge med virkning fra 1. januar 2019. Som en følge av Krisehåndteringsdirektivet er det innført minimumskrav til summen av ansvarlig kapital og konvertibel gjeld (MREL). Dette omfatter også Sparebanken Sør. Et sentralt element i direktivet er krav til intern oppkapitalisering som krisetiltak, i en situasjon hvor kapitalinstrumenter og gjeld nedskrives eller konverteres til egenkapital (bail-in). Minstekravet til summen av ansvarlig kapital og konvertibel gjeld (MREL), bygges opp av et tapsabsorberingsbeløp og et rekapitaliseringsbeløp.

MREL fastsettes av Finanstilsynet ut fra kapitalkrav og til enhver tid gjeldende justert beregningsgrunnlag. Basert på kapitalkrav og justert beregningsgrunnlag per 31. desember 2020, er effektivt MREL-krav fastsatt til 32,0 prosent og utgjorde 20,2 mrd. kroner.

Myndighetene klargjorde i tredje kvartal detaljene i minstekravet til ansvarlig kapital og etterstilt gjeld (MREL), og det ble innført en takbestemmelse for andel av etterstilt gjeld som kan benyttes i oppfyllelse av MREL kravet.

Kapitalkravet fastsettes med utgangspunkt i krav til kapitaldekning og bankens til enhver tid gjeldende risikovektede beregningsgrunnlag, justert for bankens engasjement med boligkredittforetaket. Banken er pålagt å tilpasse seg MREL retningslinjene gjennom en lineær innfasing, og kravet om tilfredsstillende omfang av etterstilt gjeld skal oppfylles innen 1. januar 2024.

Fra 1. januar 2022 skal foretaket oppfylle et minstekrav til etterstilling på 20,0 prosent av justert beregningsgrunnlag. Dette kravet vil regnes som startnivå for den lineære innfasingen av kravet til etterstilling. Banken skal innen 31. mars 2022 oversende Finanstilsynet en oppdatert plan for innfasing av etterstilt gjeld. Banken hadde ved utgangen av 2021 samlet utstedt 3,5 mrd. kroner i senior etterstilt obligasjonslån (Tier 3).

OVERSKUDDSDISPONERING

Etter styrets mening gir det fremlagte resultatregnskapet og balansen et rettviseende bilde av konsernets og morbankens stilling og resultat. Styret kjenner heller ikke til forhold etter årsskiftet som vil endre dette synet.

Morbankens resultat på 1189 mill. kroner er foreslått disponert som følger:

Utbytte:	125 mill. kroner
Renter hybridkapital:	46 mill. kroner
Overført til gavefond:	100 mill. kroner
Overført utjevningfond:	61 mill. kroner
Overført til grunnfondskapital:	858 mill. kroner
Sum disponert:	1 189 mill. kroner

EGENKAPITALBEVIS OG UTBYTTE

Banken hadde per 31. desember 2021 utstedt 15 663 944 egenkapitalbevis pålydende 50 kroner. Oversikten over de 20 største egenkapitalbevisene per 31. desember 2021 fremgår av note 35. Resultatet per egenkapitalbevis ble 11,5 kroner for morbank og 12,2 kroner for konsernet.

Eierbrøken har for 2021 vært 16,2 prosent i gjennomsnitt. Hybridkapitalen (fundsobligasjonslån) som er klassifisert som egenkapital, er holdt utenfor ved beregning av eierbrøk.

Sparebanken Sør skal gjennom god, stabil og lønnsom drift sikre at egenkapitalbevisene oppnår konkurransedyktig avkastning i form av utbytte og verdistigning på egenkapitalbevisene.

Overskuddet skal fordeles mellom eierandelskapitalen (egenkapitalbevisene) og grunnfondskapitalen i samsvar med deres andel av egenkapitalen.

Ved fastsettelse av årlig utbytte skal bankens kapitalbehov ivaretas, herunder myndighetspålagte krav til kapitaldekning, forventninger hos investorer, samt bankens strategiske planer.

Det er en målsetting at 50 til 70 prosent av egenkapitalbevisenes andel av årets resultat etter skatt, skal utdeles som utbytte.

Bankens soliditet vurderes som meget tilfredsstillende, med en uvektet kjernekapitalandel (leverage ratio) på hele 9,4 prosent ved utgangen av 2021.

Styret vil foreslå for forstandskapet å utdele utbytte for 2021 på kr 8,00 per egenkapitalbevis, som utgjør ca. 66 prosent av konsernets resultat per egenkapitalbevis. Børskurs 31.12.2021 var 146,0 kroner og målt mot denne, gir foreslått utbytte en direkteavkastning på 5,5 prosent. I tillegg vil det bli foreslått å avsette 100 mill. kroner til gavefondet.

Bankens eierbrøk utgjorde 17,3 prosent ved inngangen til 2021. Eierbrøken ble redusert i forbindelse med utbetaling av utbytte både i mars og i oktober. Med foreslått utbytte og gaveavsetning reduseres eierbrøken til 15,0 prosent.

ØVRIGE DATTERSELSKAPER OG FELLESKONTROLLERTE SELSKAPER

Sparebanken Sør Boligkreditt AS

Sporebanken Sør Boligkreditt er et heleid datterselskap av Sparebanken Sør, og selskapet har konsesjon som kredittforetak med tillatelse til å utstede obligasjoner med fortrinnsrett. Selskapets hovedformål er å sikre konsernet stabil og langsiktig finansiering til konkurransedyktige vilkår.

Det var ved årsskiftet overført lån for netto 49,7 mrd. kroner til boligkredittselskapet. Ved årsskiftet var det utstedt obligasjoner med fortrinnsrett for 47,3 mrd. kroner, hvor av om lag 60 prosent var emittert i Euro. Sikkerhetsmassen inkludert rentebærende verdipapirer og derivater, utgjorde 53,5 mrd. kroner. Overpantsettelsen beregnet av brutto utestående obligasjonsgjeld til markedsverdi var 12,6 prosent.

Selskapet hadde et resultat på 405,8 mill. kroner før skatt. Ved utgangen av året var ren kjernekapitaldekning 16,7 prosent, godt over myndighetens minstekrav. Selskapet har inngått avtaler med morbank som inkluderer finansieringsforpliktelser, samt avtaler om leveranse av viktige tjenester til selskapet, herunder låneforvaltning og treasuryfunksjoner.

Selskapet gjennomførte to covered bond transaksjoner i euromarkedet i 2021 mot internasjonale investorer. Det ble utstedt 500 mill. Euro i januar 2021 og tilsvarende i september 2021, under selskapets EMTCN program. Obligasjonene ble notert på Euronext Dublin.

Ved utgangen av 2021 hadde selskapet seks utestående obligasjonslån i Euro, for totalt 30 mrd. kroner. Rente- og valutaeksponeringen var risikoavdekket, slik at finansieringen løp til flytende norske markedsrenter. Derivatkontraktene var inngått med velrennomerte finansielle motparter under ISDA-CSA avtaleverk.

Sørmegleren

Sørmegleren er bankens eiendomsmeglerforetak. Meglervirksomheten har en dominerende posisjon i store deler av bankens markedsområde. I tillegg til å dominere markedet for omsetning av bruktboliger, har selskapet også en meget sterk posisjon i nybygg-markedet. Spesielt gjelder dette i og rundt de største byene i Agder.

Sørmegleren har også styrket satsingen innenfor tradisjonell næringsmegling, og det er store forventninger til fremtidig utvikling i markedsandeler og effekter av samhandling mellom bank og megling. Selskapet hadde 18 kontorer og 103 ansatte ved utgangen av 2021.

Selskapet leverte et resultat før skatt for 2021 på hele 34,5 mill. kroner, opp fra 25,8 mill. kroner i 2020.

Sørlandets Forsikringscenter AS

Banken kjøpte i 2021 78 prosent av aksjene i Sørlandets Forsikringscenter AS, med en opsjon på resterende 22 prosent. Selskapet driver forsikringsformidling og hadde 14 ansatte/selgere ved utgangen av 2021.

Øvrige datterselskaper og felleskontrollerte selskaper

Bankens øvrige datterselskaper og felleskontrollerte selskaper forvalter i hovedsak forretningseiendommer hvor banken har virksomhet.

SAMARBEIDENDE SELSKAPER

Frende Holding AS

Frende Holding AS (eierandel 21,0 prosent) er morselskapet til Frende Skadeforsikring AS og Frende Livsforsikring AS, som tilbyr skade- og livsforsikring til privatpersoner og bedrifter.

Frende Holding AS oppnådde i 2021 et resultat før skatt på 666,6 mill. kroner, mot 721,6 mill. kroner i samme periode året før. Resultatet i 2021 tilsvarer en egenkapitalavkastning på hele 29,4 prosent.

Frende Skade hadde et resultat før skatt i 2021 på 580,1 mill. kroner, mot 390,0 mill. kroner i 2020. Selskapet hadde bestandspremie på totalt 2 302 mill. kroner i 2021, mot 2 141 mill. kroner i 2020. Dette var fordelt på over 162 000 kunder. Markedsandelen var ved utgangen av året på 3,3 prosent. Skadeprosenten utgjorde 65,9 prosent i 2021, ned fra 70,3 prosent i 2020, og selskapets combined ratio var 83,5 prosent, mot 88,0 prosent i 2020.

Frende Liv hadde et resultat før skatt i 2021 på 105,3 mill. kroner, mot 354,3 mill. kroner året før. Risikoresultat i Liv har vært svakere enn tidligere år, særlig innenfor uføreproduktene. Bestandspremien til Frende Liv var ved utgangen av året på 528 mill. kroner, opp fra 494 mill. kroner på samme tid i 2020.

Brage Finans AS

Brage Finans AS (eierandel 20,8 prosent) er et finansieringsselskap eid av 23 frittstående banker. Selskapet ble etablert i 2010 og driver sin virksomhet med utgangspunkt fra hovedkontoret i Bergen. I tillegg har selskapet salgskontorer i Kristiansand, Porsgrunn, Sandefjord, Stavanger, Haugesund, Ålesund og Trondheim. Selskapets virksomhetsområde er finansiering av løsøre, herunder leasing (leiefinansieringsavtaler) og salgspantlån til både bedrifter og privatpersoner. Distribusjon av selskapets produkter skjer gjennom eierbanker, via forhandlere av kapitalvarer og gjennom eget salgssapparat.

Selskapets resultat før skatt for 2021 utgjorde hele 286,3 mill. kroner, mot 221,7 mill. kroner i 2020. Resultatet tilsvarer en egenkapitalavkastning på solide 11,4 prosent, sammenlignet med 9,0 prosent i 2020.

Sterk utlånsvekst innenfor både bedriftsmarkedet og privatmarkedet er blant hovedårsakene til selskapets resultatfremgang. Selskapet hadde ved utgangen av 2021 en brutto utlånsportefølje på 17,0 mrd. kroner. Utlånsveksten på 2,8 mrd. kroner utgjorde en vekst på hele 19,8 prosent.

Norne Securities AS

Norne Securities AS (eierandel 14,8 prosent) er et verdipapirforetak som tilbyr internetthandel, tradisjonelle megler tjenester og corporate finance-tjenester.

Norne har videreutviklet rollen som Norges ledende rådgiver og tilrettelegger for egenkapitalbevis i norske sparebanker. Selskapet har videre spisset virksomheten i to klare markedsområder: Online aksje- og fondshandel til privatkundemarkedet, Corporate Finance- og Investeringsrådgivning til bedriftskundemarkedet og profesjonelle investorer.

Norne har levert den høyeste omsetningen og det beste årsresultatet siden etableringen. Ved inngangen til 2022 har foretaket god økonomisk utvikling, høyt kvalifiserte ansatte og en solid plattform for videreutvikling av alle forretningsområdene. De ansatte kom inn på eiersiden i selskapet i 2021 og eier 12,5 prosent av aksjene i selskapet.

Balder Betaling AS

Balder Betaling AS (eierandel 24,8 prosent) eies av Sparebanken Sør sammen med 12 andre sparebanker. Selskapet har en eierandel på 9,57 prosent i Vipps AS, og har som mål å videreutvikle Vipps sammen med øvrige eiere. Sparebanken Sør har dermed en indirekte eierandel i Vipps AS på 2,37 prosent.

RISIKOSTYRING

Bankvirksomhet innebærer eksponering mot ulike risikoformer, og i alle deler av bankens virksomhet foreligger det risiko med ulikt nivå på faktisk risikoeksponering. Risikostyring er vesentlig for den daglige drift av banken og for styrets oppfølging. Risikostyring handler ikke om å eliminere risiko, men om å ta kalkulert risiko og prise denne riktig.

Risikokultur er en kritisk faktor for å oppnå ønsket nivå på bankens risikostyring, og er en grunnmur som de andre elementene i helhetlig risikostyring bygger på. Bankens risikostyring baseres på at god praksis forenes med god teori, og banken skal ha en kultur for å vurdere og behandle risiko i alle sammenhenger. Banken skal utvikle og vedlikeholde en god risikokultur gjennom kommunikasjon, informasjon og opplæring om bankens strategi, aktiviteter og ønsket risikoprofil.

Aktiv risikostyring innebærer at vurderinger av risiko inngår som en integrert del av vurderinger som gjøres både i førstelinje og i andrelinje. Bankens risikostyring og internkontroll skal bidra til at bankens risiko styres på en måte som understøtter bankens strategiske målsettinger og bidrar til å sikre bankens langsiktige verdiskaping.

Det er fastsatt styringsmål for konsernets samlede risikonivå, og konkrete styringsmål innenfor de enkelte risikoområdene. Det er etablert systemer og struktur for måling, styring, oppfølging og kontroll av risiko. Konsernets risikoeksponering og kapitaldekning følges opp gjennom periodiske rapporter.

De overordnede retningslinjer for bankens risikostyring og rammer for risikoeksponering vurderes og fastsettes årlig av styret i forbindelse med vedlikehold av bankens interne strategi- og styringsdokumenter. Styret fastsetter rammeverk for risikoappetitt, herunder konkrete styringsmål og grenser for risikotoleranse for de ulike risikokategorier som for eksempel kredittrisiko, markedsrisiko, likviditetsrisiko og operasjonell risiko.

De vesentligste risikofaktorene kan grupperes i finansiell risiko, operasjonell risiko (herunder hvitvaskingsrisiko, IKT-risiko og cyber-risiko), compliance-risiko samt strategisk og forretningsmessig risiko. I tillegg vil det også foreligge ESG-risiko (Environmental, Social og Governance), som er tilknyttet miljø og klima, sosiale forhold og virksomhetsstyring. Dette er ikke en uavhengig risiko, men en risiko som må vurderes i sammenheng med øvrige risikoer som for eksempel kredittrisiko.

Finansiell risiko omfatter kredittrisiko, markedsrisiko (knyttet til bankens eksponering i rente-, valuta- og aksjemarkedet) samt likviditetsrisiko. Operasjonell risiko er risiko for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil eller eksterne hendelser.

Strategisk risiko knytter seg til de strategier, planer og endringer som banken har eller legger opp til, mens forretningsmessig risiko er risiko for uventede inntekts- eller kostnadssvingninger som følge av endringer i eksterne forhold som konjunktursvingninger, konkurransesituasjon, kundeatferd, manglende forretningsmessig utvikling, samt regulering fra offentlige myndigheter. Renommérisiko er risiko for svikt i inntjening eller tilgang på kapital på grunnlag av sviktende tillit og omdømme i markedet. Renommérisiko inngår som en del av forretningsrisiko.

Banken har en løpende prosess knyttet til overvåking og vurdering av de ulike risikofaktorene. I henhold til relevante forskrifter gjennomføres det for samtlige hovedområder internkontrollprosesser. Bankens konsernledelse har en løpende behandling av saker tilknyttet risikostyring og gir styrets risikoutvalg periodisk rapportering.

Bankens styring og kontroll av risiko skal være på nivå med sammenlignbare banker, og banken har et mål om å ha en lav risikoeksponering. Det er en kontinuerlig prosess for å videreutvikle og forbedre bankens risikostyring. Styrets oppfatning er at bankens risikostyring fungerer på en god måte.

Kredittrisiko

Kredittrisiko defineres som risiko for tap som følge av at kunder eller motparter ikke oppfyller sine forpliktelser overfor banken, og at verdien av underliggende sikkerheter ikke er tilstrekkelig til å dekke bankens krav dersom sikkerhetene må realiseres. Kredittrisiko er konsernets største risiko og den risiko som krever mest kapital. Bankens fremtidige tapsutvikling vil også påvirkes av den generelle konjunkturutvikling, og et av de viktigste områdene for bankens risikostyring er dermed knyttet til kredittgivning og prosesser rundt dette.

Konsentrasjonsrisiko er kredittrisiko i form av risiko for tap pga. stor samlet eksponering på en enkelt motpart eller tilknyttede grupper av motparter (store engasjementer), motparter med virksomhet innen samme bransje (næringskonsentrasjon) eller geografiske område (geografisk konsentrasjon).

Styret vedtar bankens kredittstrategi og kredittpolicy, og kredittrisiko styres også gjennom operasjonelle kredittretningslinjer, kredittvurderingsprosesser og bevilgningsfullmakter. Styret har fastsatt målsettinger og retningsangivelse, samt kvantitative rammer som angir begrensninger og rammer for risikotoleranse. Etterlevelse av bankens kredittpolicy overvåkes av divisjon Risikostyring, som er en uavhengig enhet.

Bankens risikoklassifiseringssystem benyttes både i kredittvurderingsprosessen og til løpende oppfølging av risiko på porteføljnivå. Klassifisering av kunder blir basert på sannsynligheten for mislighold i løpet av en 12 måneders periode, hvor sannsynligheten blir beregnet ut fra ulike interne og eksterne finansielle data. Scorekort benyttes for å dele kundene inn i 10 ulike risikoklasser samt en risikoklasse for misligholdte engasjementer. Risikoutvikling i porteføljen kartlegges og følges opp løpende.

Bankens totale kredittrisiko skal være på nivå med sammenlignbare banker.

Markedsrisiko

Markedsrisiko omfatter risiko knyttet til resultatvariasjoner på usikrede rente-, valuta- og egenkapitalposisjoner, som følge av endringer i markedsrenter og kredittspreader, samt ved variasjon i valuta- og aksjekurser. I tillegg vil det oppstå midlertidige resultateffekter knyttet til verdivurdering av derivatkontrakter, som benyttes for risikoavdekking av rente- og valutarisiko i tilknytning til finansiering i utenlandske markeder.

Sparebanken Sør skal ha en lav markedsrisiko, og ulike finansielle instrumenter benyttes til risikoavdekking av markedsrisiko som oppstår i forbindelse med bankens ordinære kundeaktiviteter og finansoperasjoner.

Styret har fastsatt retningsgivende risikotoleransenivåer for investering i aksjer, obligasjoner og for posisjoner i rente- og valutamarkedet. Etterlevelse av styringsmålene følges opp løpende og rapporteres til styret.

Renterisikorammen er fastsatt som en øvre ramme for hvor stort tapet på uavdekkede renteposisjoner kan være ved skift og vridninger i rentekurven. Renterisiko oppstår ved konsernets ordinære virksomhet i form av fastrente kundeutlån, rentederivater mot kunder, fastrenteplasseringer, samt finansiering til fast rente og i valuta, avdekkes løpende. Ved årsskiftet 2021-2022 utgjorde utmålt langsiktig renterisiko etter avdekkingsforretninger, 33 prosent av styrevedtatt risikotoleransenivå.

Banken er eksponert for resultateffekter av at tidspunktet for rentefastsattelse på bankens markedsfinansiering som er knyttet til 3 måneders Nibor, ikke sammenfaller med tidspunktet for eventuell renteendring på bankens utlån til kunder.

Utover rammen for renterisiko er det fastsatt en øvre risikotoleranse for kredittspreadsrisiko. Denne er angitt som resultateffekt beregnet på bakgrunn av en antatt markedsendring i kredittspread, som vil medføre verdiendringer på konsernets rentebærende verdipapirportefølje. For beregning av risikoeksponeringen benyttes Finanstilsynets stresstestmodell for kredittspreadsrisiko. Bankens kredittspreads eksponering er knyttet til likviditetsporteføljen. Ved utgangen av 2021 var utmålt kredittspreadsrisiko 56,0 prosent av styrevedtatt ramme.

Konsernet blir påvirket av svingninger i valutamarkedet gjennom sin aktivitet i valuta mot kunder. Ved avdekking av åpen valutaeksponering benyttes derivater (valutaterminer, swapper og opsjoner). Valutaeksponeringen måles ved en 25 prosent kursendring på valutaposisjonen. Bankens valutaeksponering knyttet til kundeaktiviteter er svært lav.

Ved finansiering i utenlandsk valuta oppstår rente- og valutarisiko, som følge av at finansieringen gjennomføres til fastrentevilkår og i en annen valuta enn NOK. Tilsvarende gjelder ved kjøp av rentebærende verdipapirer i valuta. Banken dekker rente- og valutaeksponering ved å inngå derivatkontrakter med velrenomerte finansielle motparter. Sikringsbokføring legges til grunn ved regnskapsføring av verdiendringer.

Konsernets samlede aksjeinvesteringer utgjorde ved årsslutt 1 201 mill. kroner. Blant de største enkeltpostene var bankens strategiske investeringer i produktselskapene Frende Holding AS, Norne Eierselskap AS og Brage Finans AS. I tillegg kommer bankens eierandel i Balder Betaling AS.

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risikoen for at konsernet ikke er i stand til å innfri sine forpliktelser, ikke evner å finansiere ordinær utlånsvekst og sine eiendeler, samt at finansiering ikke kan etableres uten at det oppstår vesentlige ekstraomkostninger eller at det oppstår betydelig prisfall på eiendeler som må realiseres. Likviditetsrisiko kan oppstå når hendelser i finansmarkedet gjør at ordinær finansiering ikke kan etableres.

Likviditetsrisiko styres gjennom konsernets likviditetsstrategi, overordnede retningslinjer, samt gjennom styrevedtatte risikotoleransenivåer og rammer. Viktige operative styringsparametere er krav til innskuddsdekning, indikatorverdi for langsiktig finansiering, stressindikator for likviditetsutgifter innenfor 30 dager, og i tillegg retningslinjer for overlevelsessevne i situasjoner uten tilgang på markedsfinansiering. Likviditetsrisikoen styres også ved å sikre fordeling av innlån fra kapitalmarkedet på ulike løpetider, innlånskilder og instrumenter. Det gjennomføres periodisk stresstesting av likviditetsrisiko, og det er etablert beredskaps- og gjenopprettingsplaner for konsernet.

Innskudd fra kunder er bankens største og mest stabile finansieringskilde. Styret legger vekt på at forholdet mellom innskudd fra kunder og utlån til kunder, skal være tilpasset konsernets samlede finansieringssituasjon. Konsernets innskuddsdekning utgjorde 54,0 prosent ved årsskiftet.

Sparebanken Sør Boligkreditt AS representerer et viktig finansieringsinstrument for konsernet, som sikrer tilgang til langsiktig finansiering gjennom utstedelse av obligasjoner med fortrinnsrett. For å kunne utstede obligasjoner med fortrinnsrett, var det i 2021 overført boliglån fra morbank til boligkredittselskapet tilsvarende 64 prosent av samlede utlån til personmarkedet.

Styrevedtatte risikotoleransenivåer for bankens likviditetsrisiko bygger på retningslinjer gitt av Finanstilsynet. Ved årsskiftet var likviditetsrisikonivåene innenfor de styrevedtatte kravene.

Indikatoren for langsiktig finansiering var 116 prosent ved utgangen av 2021. Konsernet har en likviditetsreserve i form av likvide rentebærende verdipapirer som tilfredsstiller myndighetspålagte og styrevedtatte krav til LCR-beholdning og likviditetsstresstesting. I tillegg har banken en buffer av boliglån, som er klargjort for overføring til boligkredittselskapet og som kan sikre finansiering fra Norges Bank gjennom utstedelse av obligasjoner med fortrinnsrett. Bankens rentebærende likviditetsportefølje består av statspapirer, andre rentebærende verdipapirer med 0 i kapitalvekt og obligasjoner med fortrinnsrett.

Bankens kortsiktige likviditetsrisiko styres blant annet ved tilpasning av Liquidity Coverage Ratio (LCR). Ved utgangen av 2021 var bankens rentebærende likviditetsportefølje som kvalifiserte som LCR reserver, tilstrekkelig til å innfri antatte likviditetsutgifter under stress innenfor de nærmeste 30 dagene med god margin. Konsernets og morselskapets LCR-ratio utgjorde henholdsvis 140 prosent og 127 prosent per 31. desember 2021. Myndighetskravet var 100 prosent. Konsernets likviditetsrisiko rapporteres periodisk til styret.

Motpartsrisiko

Motpartsrisiko er risiko for at bankens samarbeidspartnere på finansområdet ikke kan oppfylle sine forpliktelser i henhold til avtale med banken.

Det inngås derivatkontrakter i forbindelse med avdekking av risiko som oppstår ved styring av bankens likviditetsrisiko, samt ved inngåelse av kundecontrakter som innebærer fastrente- og valutaeksponering. Derivatkontraktene skal etableres mot velrennomerte motparter med god rating og skal være regulert av et underliggende ISDA avtaleverk. Derivatkontrakter skal fordeles mot ulike motparter for å unngå motpartskonsentrasjon.

Banken forholder seg til regelverket for derivathandel under EMIR (European Market Infrastructure Regulation) vedrørende oppgjør, bekreftelser, dokumentasjon og myndighetsrapportering.

Bankens motpartsrisiko reguleres ved etablering av avtaler om sikkerhetsstillelse (Credit Support Annex) mellom partene. Under CSA-oppgjøret avstemmes derivatverdiene med derivatmotparten og oppgjør av collateral finner sted. Ved inngåelse av avtale om collateral oppgjør for verdiendringer i derivater, opprettholder banken en lavest mulig motpartsrisiko. Banken har etablert clearing mot London Clearinghouse gjennom en clearing agent.

Operasjonell risiko

Operasjonell risiko er risiko for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil eller misligheter, eller eksterne hendelser. Eksempler på operasjonelle risikoforhold kan være uønskede handlinger og hendelser som blant annet svikt i IT-systemer, hvitvasking, korrupsjon, underslag, innsidehandel, bedrageri, ran, trusler mot ansatte, fullmaktsbrudd og brudd på vedtatte rutiner m.m.

Med risikostyring og internkontroll menes prosessen for å identifisere, analysere, håndtere og følge opp risikoene slik at samlet risikoeksponering er i samsvar med strategiske mål. Dette skal også sikre at gjeldende lover og forskrifter, interne rutiner og retningslinjer etterleves. Internkontroll er et viktig redskap for å redusere den operasjonelle risikoen, både for avdekking og oppfølging.

Banken har en målsetting om å ha og gode systemer for oppfølging og kontroll og skal ha lav operasjonell risiko.

Forretningsrisiko

Forretningsrisiko defineres som risiko for uventede inntektssvingninger fra andre forhold enn kredittrisiko, likviditetsrisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko. Dette kan blant annet oppstå som følge av at myndighetene innfører endring i reguleringer, eller ved gjennomføring av finans- eller pengepolitiske tiltak, herunder endringer i skatte-, avgifts- og valutalogvgivningen, som vil kunne påvirke virksomheten negativt.

Renommérisiko som er risiko for svikt i inntjening eller kapitaltilgang på grunn av sviktende tillit og omdømme i markedet. Renommérisiko inngår som en del av forretningsrisiko.

Det er en forutsetning for Sparebanken Sør at risiko skal være undergitt en aktiv og tilfredsstillende styring, basert på styrevedtatte målsettinger og rammer for risikoeksponering og risikotoleranse.

Banken skal ha en lav forretningsrisiko som sikrer en stabil og diversifisert inntjening, og konsernet skal ikke være involvert i enkelthendelser eller aktiviteter som kan true renommé og strategiske mål.

Eierrisiko

Eierrisiko er risiko for at konsernet blir påført negative resultater fra eierposter i eide selskaper og/eller må tilføre ny egenkapital i disse selskapene. Eierskap defineres som selskaper hvor Sparebanken Sør har en vesentlig eierandel eller innflytelse. Sparebanken Sør skal ha en eierrisiko som er forankret i strategiske mål, og hvor lønnsomhet står i forhold til risiko.

Ledelse og styret i datterselskaper blir ivaretatt i henhold til aksjelovens bestemmelser. I flere av selskapene benyttes ledere og/eller ansatte fra konsernet i styret og andre funksjoner.

Bankens eierrisiko vurderes som lav.

Compliancerisiko

Konsernet er opptatt av å ha gode prosesser for å sikre etterlevelse av gjeldende reguleringer og bransjestandarder. Compliance-risiko er risiko for at konsernet pådrar seg juridiske eller regulatoriske sanksjoner, økonomiske tap, eller tap av omdømme som følge av manglende etterlevelse av lover, forskrifter eller styringsdokumenter. Det arbeides fortløpende med å vurdere beste tilpasning til nye reguleringer og nytt regelverk for å ivareta både etterlevelsen og effektiviteten i organisasjonen. Nye reguleringer og nytt regelverk implementeres i konsernets styringsdokumenter og rutiner.

Konsernets compliance-funksjon er organisert uavhengig av forretningsenhetene.

Konsernet skal ha lav compliance-risiko.

RATING

For å kunne benytte seg av mulighetene for finansiering både internasjonalt og fra ulike investorer, har banken internasjonal rating fra Moody's som er et av verdens mest anerkjente ratingbyråer. I tillegg til at selve ratingresultatet har en verdi for banken, vurderer styret at også ratingprosessen og vedlikeholdet av ratingen har en verdi i form av kvalitetsheving på ulike prosesser og rutiner.

Sparebanken Sør har langsiktig rating på A1 med «Stable Outlook».

Alle obligasjoner med fortrinnsrett som utstedes av Sparebanken Sør Boligkreditt AS blir ratet av Moody's, og har rating på Aaa.

EIERSTYRING OG SELSKAPSLLEDELSE

Sparebanken Sørs prinsipper og policy for eierstyring og selskapsledelse bygger på den til enhver tid gjeldende anbefalingen til Norsk utvalg for eierstyring og selskapsledelse (NUES). Finanstilsynets modul for evaluering av overordnet styring og kontroll, som reflekterer prinsipper fra European Banking Authority (EBA), benyttes så langt disse er relevante for konsernet.

Sparebanken Sørs prinsipper og policy skal sikre at bankens virksomhetsstyring er i tråd med allmenne og anerkjente oppfatninger og standarder, samt lov og forskrift. Videre skal virksomhetsstyringen sikre et godt samspill mellom bankens ulike interessenter som egenkapitalbeveiere, långivere, kunder, ansatte, styringsorganer, ledelse og samfunnet for øvrig. Det er styrets oppfatning at bankens virksomhetsstyring er tilfredsstillende og i overensstemmelse med prinsipper og policy. Se den fullstendige redegjørelsen om eierstyring og selskapsledelse som er vedlagt årsrapporten.

Det er tegnet ansvarsforsikring for daglig leder og styremedlemmer. Forsikringsdekningen er 100 mill. kroner per skade og samlet per år for alle sikrede. Forsikringen har full retroaktivitet og dekker Sparebanken Sør med datterselskaper, samt Sparebankstiftelsen Sparebanken Sør.

PERSONALE OG ARBEIDSMILJØ

Ved utgangen av 2021 hadde banken 464 årsverk, og 564 årsverk i konsernet. Sykefraværet i 2021 var på 3,7 prosent, noe opp fra lave 2,6 prosent i 2020. Korttidssykefraværet holder seg jevnt lavt på ca 0,5 prosent. Økningen i sykefraværet kan forklares med en økning i langtidsfraværet fra 1,49 prosent i 2020 til 2,53 prosent i 2021. Banken arbeider systematisk og kontinuerlig med oppfølging av sykefraværet, og har en ambisjon om at sykefraværet skal ligge under 4 prosent.

Banken har lagt til rette for ansatte med nedsatt funksjonsevne. Nybygg og ombygginger har fått universell utforming, som innebærer at bygninger er tilrettelagt slik at alle skal kunne bruke dem uten spesielle tilpasninger eller hjelpemidler.

Det arbeides kontinuerlig med å sikre at bankens medarbeidere har rett kompetanse. I tillegg til løpende opplæring på produkter, systemer og rutiner, har det vært opplæring i nye digitale samhandlingsverktøy. Alle ansatte har gjennom tilgang til digitale læringsplattformer E-guiden, NanoLearning og Workplace muligheter for å hente spesialtilpasset kompetanse. Bankens ulike opplæringstiltak er nærmere beskrevet i bærekraftsrapporten for 2021, som er publisert under Samfunnsansvar på bankens hjemmeside.

Det har gjennom 2021 vært utstrakt bruk av hjemmekontor blant bankens ansatte som følge av koronapandemien. I perioder har dette vært pålagt fra myndighetens side, og i

andre perioder som følge av interne risikovurderinger som følge av lokal smittesituasjon. Både ansatte og ledere har signalisert at muligheten til å arbeide fra hjemmekontor er ønsket i en normalsituasjon uten pandemi. Banken har derfor etablert et eget avtaleverk som regulerer arbeid via hjemmekontor. Grunnet pandemien har naturlig nok bankens sosiale aktiviteter vært på et lavere nivå enn ønsket. Det samme har preget bruken av bankens velferdshytter og leiligheter.

Likestilling

Banken hadde ved årsskiftet i alt 476 ansatte, 246 menn og 230 kvinner. Kvinneandelen blant bankens ledere var 38,9 prosent opp fra 38,5 prosent året før. I bankens styrende organer var kvinneandelen i forstandskapet 54 prosent og i styret 50 prosent.

Banken har utarbeidet en egen policy for likestilling og mangfold. I bærekraftsrapporten for 2021 finnes likestillingsregnskap, samt ulike statistikker over status på likestillings- og mangfoldsområdet. Policy for likestilling og mangfold, samt bærekraftsrapporten er publisert under Samfunnsansvar på bankens hjemmeside.

Banken ble i 2018 sertifisert innen likestilling og mangfold for perioden 2018 – 2020. Det ble startet opp en prosess for resertifisering våren 2021, og banken ble resertifisert innen likestilling og mangfold i november 2021. I forbindelse med resertifiseringsprosessen er det utarbeidet en egen tiltaksplan som også ivaretar kravene i den nye aktivitets- og redegjørelsesplikten (ARP). Tiltaksplanen er vedlagt i bærekraftsrapporten for 2021, som er publisert under Samfunnsansvar på bankens hjemmeside.

FORSKNING OG UTVIKLING

Konsernet driver ikke egen forskningsvirksomhet.

SAMFUNNSANSVAR

I Sparebanken Sør er samfunnsansvar en integrert del av forretningsvirksomheten. Bankens samfunnsansvar kommer til uttrykk i bankens idegrunnlag om å bidra til bærekraftig vekst og utvikling i landsdelen. Sparebanken Sør har lang tradisjon som en ansvarlig samfunnsaktør, og har deltatt i utvikling av lokalsamfunn i bankens markedsområder i generasjoner. Arbeidet med bærekraft er en naturlig videreutvikling av den rollen banken har spilt gjennom snart 200 år. For Sparebanken Sør innebærer ansvaret for bærekraftig utvikling at banken skal bidra til positiv utvikling innenfor ESG (klima og natur, sosiale forhold og virksomhetsstyring) i de områder der banken har sin virksomhet. Arbeidet med bærekraft skal styrke bankens konkurransekraft og redusere bankens ESG risiko. Bankens skal som arbeidsgiver, investor, långiver og leverandør av finansielle produkter og tjenester, bidra til bærekraftig vekst gjennom å forsterke positive og redusere negative

påvirkninger på mennesker, samfunn, klima, natur og miljø.

Sparebanken Sør gir deler av overskuddet tilbake i form av gaver til allmennyttige formål i landsdelen. Banken har utarbeidet et samfunnsregnskap som finnes under bærekraftsrapporten for 2021, og er publisert under Samfunnsansvar på bankens hjemmeside.

Klimautfordringer og ytre miljø

Banken anvender i ubetydelig grad innsatsfaktorer eller produksjonsmetoder som direkte forurenser det ytre miljøet. Banken utarbeider årlig en klimarapport for å kunne identifisere utslipp, tallfeste forurensing og gjøre banken i stand til å iverksette målrettede tiltak. Rapporten, som blir offentliggjort på bankens hjemmesider, er basert på den internasjonale standarden "A Corporate Accounting and Reporting Standard". Rapporteringen dekker forbruk knyttet til transport, energi, avfall og flyreiser. Banken kjenner ikke til annen miljøpåvirkning ut over forbruket som kan omregnes til CO2, og har derfor ingen rapportering på utslipp.

Det er indirekte gjennom kunde-, leverandør- og samarbeidspartnersiden at den negative effekten på klima og natur av bankens virksomhet er størst. Sparebanken Sør har utarbeidet «Policy for klima og natur», som skal bidra til at banken har tydelige prinsipper og retningslinjer som viser hvilke krav og forventninger banken har til kundene, leverandører og samarbeidspartnere. Policy for klima og natur og andre relevante retningslinjene er publisert under Samfunnsansvar på bankens hjemmesider.

Sparebanken Sør har gjennom UN Global Compact og UNEP Principles for Responsible Banking, forpliktet seg til å støtte et «føre-var-prinsipp» knyttet til utfordringer med klima og natur.

Tiltak og retningslinjer for å operasjonalisere klimarelaterte risikoer og muligheter i forretningsområdene, er nærmere beskrevet under temaområdene i bærekraftsrapport 2021 og i TCFD rapport for 2021 som er publisert under Samfunnsansvar på bankens hjemmeside.

Menneskerettigheter

Sparebanken Sør støtter og respekterer vern om internasjonale menneskerettigheter.

Bankens forhold til menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter og sosiale forhold følger det som er standard, og som kreves for norske virksomheter. Banken er medlem av Finansnæringens Arbeidsgiverforening og er bundet av tariffavtaler innenfor dette tariffområdet. Banken har også inngått en egen tariffavtale (bedriftsavtale) med bankens tillitsvalgte. Banken har alle sine kontorer og ansatte innenlands. De få bedriftskundene som er registret som NUF eller Ltd blir gjenstand for en spesiell gjennomgåelse. Banken har utarbeidet egne retningslinjer for arbeidstaker- og menneskerettigheter som er publisert under Samfunnsansvar på bankens hjemmeside.

Hvitvasking og terrorfinansiering

Avdekking og forebygging av økonomisk kriminalitet, herunder hvitvasking og terrorfinansiering, er et svært viktig samfunnsansvar som tas på største alvor i Sparebanken Sør. Banken har et omfattende rammeverk av styringsdokumenter, policyer og retningslinjer som skal sikre etterlevelse av de til enhver tid gjeldende lovkrav, og det legges ned betydelige ressurser for å oppfylle bankens rolle i å beskytte bankens kunder, det finansielle systemet og samfunnet som helhet. Med utgangspunkt i en virksomhetsrettet risikoanalyse, har banken en risikobasert tilnærming hvoretter adekvate tiltak implementeres for å håndtere den risiko banken er eksponert for. Risikoanalysen holdes jevnlig oppdatert for å styrke og utvikle innsatsen gjennom tilpasning av tiltak. Bankens «Policy Anti korrupsjon og bestikkelser», gir føringer for bankens holdninger til og arbeid med korrupsjon, påvirkningshandel, bestikkelser og bruk av tilretteleggelsespenger.

Banken er aktiv i en rekke nasjonale nettverk innen bekjempelse av økonomisk kriminalitet. Banken opplever at det er lav terskel for å dele erfaring og kompetanse på tvers mellom bransjeaktører, tilsynsmyndigheter og offentlige organer. Det foretas inngående kontroller av en betydelig mengde mistenkelige transaksjoner i løpet av året. Dersom mistanke ikke avkrefte ved bankens undersøkelser, blir mistanken rapportert til Økokrim. Aktivitetene i bankens arbeid mot økonomisk kriminalitet er nærmere beskrevet i bærekraftsrapporten som er publisert under Samfunnsansvar på bankens hjemmeside.

Etikk, interessekonflikter, varslingsrutiner og tiltak mot korrupsjon

I henhold til bankens etiske retningslinjer og regelverket for håndtering av interessekonflikter skal bankens medarbeidere opptre med aktsomhet og redelighet, og tilstrebe en atferd som er tillitvekkende og i henhold til de normer, lover og regler som gjelder i samfunnet. Dette skal prege alle aktiviteter slik at banken oppnår tillit i markedet og sikrer sin konkurransekraft og sitt omdømme. Retningslinjene for etikk og interessekonflikter viser hvilke forventninger og krav Sparebanken Sør stiller til sine ansattes handlemåte og opptreden. Enhver som er omfattet av disse normene skal opptre slik at tilliten til Sparebanken Sør ikke blir svekket. Retningslinjene gjelder for alle ledere, medarbeidere, tillitsvalgte, vikarer og innleide konsulenter, og beskriver blant annet hvordan ansatte skal håndtere utfordringer knyttet til inhabilitet og interessekonflikter, deltakelse i annen næringsvirksomhet, samt handel med finansielle instrumenter. De etiske retningslinjene og dokument interessekonflikter er publisert under Samfunnsansvar på bankens hjemmeside. Det er ikke rapportert brudd på retningslinjene i forhold til interessekonflikter eller de etiske retningslinjene i 2021.

Banken arbeider aktivt for å hindre korrupsjon og bestikkelser knyttet til ansatte, kunder og andre samarbeidspartnere. Banken har vedtatt egne retningslinjer

for antikorupsjon og bestikkelser som er publisert under Samfunnsansvar på bankens hjemmeside. Det er ikke meldt om saker som kan defineres som korrupsjon i 2021.

Banken har gode rutiner for varsling av uønskede hendelser, kritikkverdige forhold, trusler m.m. Rutinen gjennomgås og revideres årlig av en bredt sammensatt gruppe av ledere, tillitsvalgte samt medarbeidere fra risiko, HR og internrevisjonen. Varsler sendes til nøytral ekstern instans (BDO). Varslingsrutinen er lett tilgjengelig for bankens ansatte på bankens intranett. Det finnes også en egen varslingsmulighet for kunder og utenforstående på banken hjemmeside.

GAVER TIL ALLMENNYTTIGE FORMÅL

Sparebanken Sør har definert gavevirksomheten som et strategisk satsingsområde. Ved tildelingene er banken opptatt av at prosjektene som får allmennyttige midler, skal gi samfunnsmessig avkastning. På den måten gir gavevirksomheten mulighet til å fremme bærekraftig vekst og utvikling i landsdelen.

Gjennom 2021 har gavekomiteen behandlet 486 søknader. Av disse ble 154 innvilget til et samlet beløp på 39 mill. kroner. I henhold til bankens gavestrategi har barn og unge vært en prioritert målgruppe, og tildelingene har i særlig grad vært rettet mot prosjekter innen oppvekst, idrett og kultur. Bredde har vært prioritert fremfor smale målgrupper, og lag fremfor enkeltutøvere. Av bankens resultat for 2021 foreslår styret å avsette 100 mill. kroner til utdeling av gaver i 2022.

UTSIKTENE FREMOVER

Koronapandemien har preget samfunnet betydelig siden mars 2020 og gitt negative utslag på økonomien i Norge og hos våre handelspartnere. Gjenåpningen av samfunnet i 2021 gav en markant oppgang i norsk økonomi, og aktiviteten økte til et høyere nivå enn før koronapandemien. Gjenåpningen varte imidlertid ikke lenge. I desember ble det igjen innført strengere restriksjoner og nedstenginger, som følge av økt smitte og nye virusvarianter. Det har i 2022 blitt gjennomført lettelse i tiltakene, som gir forventninger om at den økonomiske oppgangen kan fortsette utover våren. Normalisering av økonomien tilsier en gradvis normalisering av styringsrenten i Norges Bank, og det forventes et noe høyere rentenivå fremover.

Verdensbildet har endret seg dramatisk i 2022 som følge av Russlands angrepskrig mot Ukraina. Dette medfører en betydelig økt usikkerhet i finansmarkedene. Konsekvensene for norske banker er foreløpig uklart.

Sparebanken Sør har styrevedtatte retningslinjer som sikrer at refinansiering i obligasjonsmarkedet normalt er gjennomført i god tid før endelig gjeldsforfall. Dette har medvirket til bankens solide finansieringssituasjon. Banken har lav risiko i utlånsporteføljen, og høy tapsabsorberende evne gjennom en høy egenkapitalandel.

Banken drives kostnadseffektivt og har god underliggende drift. Lønnsomheten i bankvirksomheten har vært under press som følge av det lave rentenivået, men utsiktene fremover er positive. Satsingen på andre inntekter, blant annet gjennom eierskap i Frende, Brage og Sørmeglere, har bidratt meget positivt og det forventes en fortsatt positiv utvikling. Banken er godt posisjonert for lønnsom fremtidig vekst.

Boligprisene i bankens hovedmarkeder har hatt en positiv, men moderat utvikling over flere år. Statistikken for 2021 viste en meget positiv vekst i boligprisene i bankens markedsområde. Aktiviteten i boligmarkedet har vært høy i 2021, noe som gjenspeiles i resultatene fra konsernets eiendomsmeglervirksomhet, Sørmeglere. En lang periode med lave renter øker faren for at finansielle ubalanser bygger seg opp og utviklingen følges tett. Konsernets utlån med pant i bolig er godt sikret, og konsernet står godt rustet for å møte eventuelle fall i boligprisene. Dette underbygges av gjennomførte stresstester.

Konsernet har et krav til ren kjernekapital, inkludert pilar 2-t tillegg på 2,0 prosent, som utgjør 13,0 prosent. Finansdepartementet har vedtatt forskriftsendringer, som medførte at EUs kapitalkravsregelverk CRR/CRD IV trådte i kraft fra 31. desember 2019. Blant annet skal systemrisikobufferkravet økes fra 3 til 4,5 prosent. Konsernet benytter standardmetoden og skal oppfylle økt systemrisikobufferkrav med virkning fra 31. desember 2022. Konsernet vil tilpasse seg nye krav innen fristen, samt sikre nødvendige buffere over minimumskravet. Konsernet har en intern målsetning om ren kjernekapitaldekning på 16,3 prosent, som tar høyde for fremtidige krav. Ved utgangen av 2021 var ren kjernekapitaldekning 16,4 prosent, og godt over myndighetskravet.

Konsernet har en langsiktig ambisjon om en utlånsvekst i overkant av kredittveksten. Konsernet har et mål om en egenkapitalavkastning på 11 prosent innen utgangen av 2025.

Banken skal i tråd med vedtatt strategi ha stor oppmerksomhet rettet mot kostnader og langsiktig verdiskaping. Bankens investeringer i teknologi vil fortsette, og skal bidra til kostnadseffektiv drift, samt muliggjøre effektivisering av kontorstrukturen. Sammen med god kvalitet i kredittarbeidet, vil dette bidra til fortsatt lønnsom vekst og utvikling for Sparebanken Sør.

AVSLUTTENDE BEMERKNINGER

Styret vil rette en takk til bankens ansatte for viktige bidrag gjennom 2021. Samtidig vil styret takke bankens kunder, egenkapitalbevisere og øvrige forbindelser for oppslutningen om banken, og for den tillit de har vist banken i året som er gått.

STYRET

Kristiansand, 10. mars 2022

Stein Hannevik
Styrets leder

Inger Johansen
Styrets nestleder

Erik Tønnesen

Merete Østby

Knut Ruhaven Sæthre

Mette Ramfjord Harv

Jan Erling Tobiassen
Ansattes representant

Gunnhild Tveiten Golid
Ansattes representant

Geir Bergskaug
Adm. direktør

Resultatregnskap

MORBANK		MILLIONER KRONER		KONSERN	
2020	2021		Noter	2021	2020
1 431	1 206	Renteinntekter fra eiendeler vurdert til amortisert kost	15,33,34	2 494	2 833
796	682	Renteinntekter fra eiendeler vurdert til virkelig verdi	15,33	326	434
824	511	Rentekostnader	15,33,34	881	1 354
1 404	1 378	Netto renteinntekter	5,15	1 939	1 914
350	400	Provisjonsinntekter	16,34	484	409
62	70	Provisjonskostnader	34	66	62
288	329	Netto provisjonsinntekter		419	347
265	325	Utbytte	34	7	25
33	25	Netto inntekter fra andre finansielle instrumenter	12,13	-7	15
297	350	Netto inntekter fra finansielle instrumenter	17	0	40
136	174	Inntekter fra eierinteresser i tilknyttede selskaper	34	174	136
11	19	Andre driftsinntekter		17	7
147	193	Sum andre inntekter		191	143
2 136	2 249	Sum netto inntekter		2 549	2 444
445	475	Personalkostnader	18	606	552
42	44	Av- og nedskr. på varige driftsmidler og immat. eiendeler	28	44	43
348	348	Andre driftskostnader	19,34	368	363
835	866	Sum driftskostnader før tap	5	1 018	958
1 301	1 383	Driftsresultat før tap		1 531	1 486
81	-20	Tap på utlån, garantier og ubenyttede kreditter	7,8	-18	83
1 220	1 403	Resultat før skattekostnad	5	1 549	1 403
200	214	Skattekostnad	20	323	307
1 021	1 189	Resultat for regnskapsåret		1 226	1 096
		Minoritetsinteresser		3	2
1 021	1 189	Majoritetsinteresser		1 223	1 094
69	46	Hybridkapitaleierernes andel av resultatet		46	69
952	1 143	EK-bevisiere og grunnfondets andel av resultatet		1 177	1 025
1 021	1 189	Resultat for regnskapsåret		1 223	1 094
10,5	11,5	Resultat / utvannet resultat per. egenkapitalbevis	35	12,2	11,3

Utvidet resultatregnskap

MORBANK		MILLIONER KRONER		KONSERN	
2020	2021		Noter	2021	2020
1 021	1 189	Resultat for regnskapsåret		1 226	1 096
		<i>Poster som vil bli omklassifisert til resultatet</i>			
		Verdiendring basisswapper		14	-7
		Skatteeffekt		-3	2
		Sum utvidet resultat		11	-5
1 021	1 189	Totalresultat for regnskapsåret		1 237	1 091
		Minoritetsinteresser		3	1
1 021	1 189	Majoritetsinteresser		1 234	1 090
10,5	11,5	Totalresultat/utvannet per egenkapitalbevis (i hele kroner)		12,3	11,3

Note 1 til 37 er en integrert del av regnskapet.

Balanse

MORBANK		MILLIONER KRONER		KONSERN		
31.12.2020	31.12.2021		Noter	31.12.2021	31.12.2020	
Eiendeler						
1 148	437	Konter og fordringer på sentralbanker	21,22	437	1 148	
10 936	5 644	Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	15,21,22,23	1 789	2 460	
62 724	67 028	Utlån til kunder	5,6,7,9,10,11,,21,22,33,34	116 653	111 577	
18 329	17 743	Obligasjoner og sertifikater	15,21,22,24	22 062	21 543	
166	193	Aksjer	21,22,25	193	166	
907	367	Finansielle derivater	21,22,32	1 104	3 415	
2 111	2 116	Eierinteresser i konsernselskaper	26			
1 134	1 201	Eierinteresser i tilknyttede selskaper	27	1 201	1 134	
41	54	Immaterielle eiendeler	28	64	47	
430	431	Varige driftsmidler	28	463	461	
96	115	Andre eiendeler		218	174	
98 022	95 328	SUM EIENDELER	5	144 182	142 126	
Gjeld og egenkapital						
6 765	2 660	Gjeld til kredittinstitusjoner	14,15,21,22,23	2 627	6 435	
59 883	63 185	Innskudd fra kunder	5,14,15,21,22,29,34	63 146	59 833	
14 149	10 013	Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	14,15,21,22,24,34	56 605	56 885	
687	322	Finansielle derivater	21,22,32	844	687	
272	204	Betalbar skatt	20	310	373	
406	338	Annen gjeld	31	395	457	
38	135	Avsetninger for forpliktelser	18	135	38	
29	41	Utsatt skatt	20	28	10	
2 002	3 499	Etterstilt seniorobligasjonslån	4,14,21,22,30	3 499	2 002	
1 653	1 654	Ansvarlig lånekapital	4,14,21,22,30	1 654	1 653	
85 886	82 050	Sum gjeld	5,14	129 242	128 374	
1 694	1 877	Eierandelskapital	4,35	1 877	1 694	
1 075	1 335	Hybridkapital	4	1 335	1 075	
9 367	10 066	Annen egenkapital	4	11 729	10 983	
12 136	13 278	Sum egenkapital	4	14 941	13 752	
98 022	95 328	SUM GJELD OG EGENKAPITAL	5	144 182	142 126	

Note 1 til 37 er en integrert del av regnskapet.

Kristiansand, 31. desember 2021 / 10. mars 2022

Stein A. Hannevik
Styrets leder

Inger Johansen
Styrets nestleder

Mette Ramfjord Harv

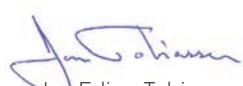
Knut Ruhaven Sæthre

Mørete Steinvåg
Østby

Erik Edvard Tønnesen

Jan Erling Tobiassen
Ansattes representant

Gunnhild Tveiten Gold
Ansattes representant

Geir Bergskaug
Adm.dir.

Endringer i egenkapital

MILLIONER KRONER	Egenkapital bevis	Overkurs fond	Utjevnings fond	Hybrid kapital	Grunnfonds kapital	Gave fond	Annen egenkapital	Minoritets interesser	SUM
KONSERN									
Balanse 31.12.2019	783	451	389	1 375	8 322	88	1 671	1	13 081
Endring utbytte 2019			125				-125		0
Resultat 2020			-55	69	747	40	290	2	1094
Betalte renter hybridkapital				-69					-69
Innløst hybridkapital				-310					-310
Emisjon hybridkapital				10					10
Utvidet resultat							-5		-5
Kjøp og salg av egne egenkapitalbevis					-1				-1
Disponert av gavefond						-49			-49
Andre endringer								1,0	1,0
Balanse 31.12.2020	783	451	459,4	1 075	9 069	80	1 831	4	13 752
Utdelt utbytte 2020 og 2019							-219		-219
Resultat 2021			61	46	858	100	156	3	1223
Betalte renter hybridkapital				-46					-46
Emisjon hybridkapital				450					450
Innløst hybridkapital				-190					-190
Kjøp og salg av egne egenkapitalbevis	-2		0		-1				-3
Utvidet resultat							10		10
Disponert av gavefond						-39			-39
Andre endringer							2		2
Balanse 31.12.2021	782	451	520	1 335	9 925	141	1 781	7	14 941
MORBANK									
Balanse 31.12.2019	783	451	389	1 375	8 323	88	125	-	11 535
Endring utbytte 2019			125				-125		0
Resultat 2020			-55	69	747	40	219		1021
Betalte renter hybridkapital				-69					-69
Emisjon hybridkapital				10					10
Innløst hybridkapital				-310					-310
Utvidet resultat					-1				-1
Kjøp og salg av egne egenkapitalbevis			0		-1				-1
Disponert av gavefond						-49			-49
Andre endringer									0
Balanse 31.12.2020	783	451	458,8	1 075	9 068	80	219,0	0	12 136
Utdelt utbytte 2020 og 2019							-219		-219
Resultat 2021			61	46	858	100	125		1189
Betalte renter hybridkapital				-46					-46
Emisjon hybridkapital				450					450
Innløst hybridkapital				-190					-190
Kjøp og salg av egne egenkapitalbevis	-2		0		-1				-3
Utvidet resultat					0				0
Disponert av gavefond						-39			-39
Balanse 31.12.2021	782	451	519	1 335	9 925	141	125	0	13 278

Note 1 til 37 er en integrert del av regnskapet.

Vises til note 35 vedrørende egenkapitalbevis, eierandelskapital og foreslått utbytte.

Kontantstrømoppstilling

MORBANK		MILLIONER KRONER		KONSERN	
31.12.2020	31.12.2021			31.12.2021	31.12.2020
2 250	1 911	Renteinnbetalinger		2 841	3 278
-792	-543	Renteutbetalinger		-894	-1 345
622	683	Andre innbetalinger		439	383
-782	-782	Driftsutbetalinger		-946	-893
12	12	Inngått på konstaterte tap		12	12
-279	-245	Betalt periodeskatt		-346	-350
-28	-30	Betalte gaver		-30	-28
1 929	3 315	Endring innskudd fra kunder		3 325	1 893
3 435	-4 421	Endring utlån til kunder		-5 190	-5 285
2 002	-2 104	Endring innskudd fra kredittinstitusjoner		-1 798	1 830
8 369	-2 204	Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter		-2 586	-505
44 944	37 851	Innbetaling vedr. verdipapirer		33 658	37 651
-46 482	-37 295	Utbetaling vedr. verdipapirer		-34 207	-39 295
11	31	Innbetaling vedr. salg av driftsmidler		31	14
-62	-75	Utbetaling vedr. kjøp av driftsmidler		-76	-70
	201	Innbetaling investering i datterselskaper og tilknyttede selskaper		201	
-286	-88	Utbetaling investering i datterselskaper og tilknyttede selskaper		-88	-29
-664	205	Endring andre eiendeler		-324	-2 257
-2 539	830	Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter		-805	-3 987
-6 873	5 292	Endring utlån til kredittinstitusjoner		671	-2 278
2 500	-2 003	Endring innskudd fra kredittinstitusjoner		-2 003	2 374
0		Innbetalinger obligasjonsgjeld		15 755	5 000
-2 959	-3 701	Utbetalinger obligasjonsgjeld		-13 460	-3 724
-69	-265	Utbetaling utbytte og renter hybridkapital		-265	-69
2 000	1 500	Emisjon seniorobligasjonslån		1 500	2 000
350		Emisjon ansvarlig lån			350
-666		Innfridd ansvarlig lån			-666
874	-420	Endring annen gjeld		222	2 490
	450	Utvidelse hybridkapital		450	
-300	-190	Innfrielse hybridkapital		-190	-300
-5 144	664	Netto kontantstrøm fra finansieringsvirksomhet		2 680	5 177
686	- 711	Netto endring likvider		-711	686
462	1 148	Likviditetsbeholdning 01.01.		1 148	462
1 148	437	Likviditetsbeholdning 31.12		437	1 148

Kontantstrømanalysen viser innbetalinger og utbetalinger av kontanter og kontantekvivalenter gjennom året. Oppstillingen er utarbeidet i henhold til direkteметoden. Kontantstrømmene er klassifisert som operasjonelle aktiviteter, investeringsaktiviteter eller finansieringsaktiviteter. Kontanter er definert som kontanter og fordringer på sentralbanker.

Note 1 til 37 er en integrert del av regnskapet.

Noter 2021 - Sparebanken Sør

Note 1	Regnskapsprinsipper	s. 29
Note 2	Skjønnsmessige vurderinger , estimater og forutsetninger	s. 38
Note 3	Risikostyring	s. 39
Note 4	Kapitaldekning	s. 43
Note 5	Segmentrapportering	s. 45
Note 6	Kredittområdet og kredittrisiko	s. 46
Note 7	Beskrivelse av tapsmodellen	s. 49
Note 8	Tap og nedskrivninger på utlån, garantier og innvilgene kreditter	s. 54
Note 9	Fordeling av utlån mellom ulike trinn	s. 59
Note 10	Utlån fordelt på type, kategori, geografiske områder, sektorer og næringer	s. 63
Note 11	Misligholdte lån	s. 66
Note 12	Valutarisiko	s. 67
Note 13	Renterisiko	s. 67
Note 14	Likviditetsrisiko	s. 68
Note 15	Renteinntekter og rentekostander	s. 71
Note 16	Provisjonsinntekter	s. 72
Note 17	Inntekter fra finansielle instrumenter	s. 72
Note 18	Lønnskostnader og pensjon	s. 73
Note 19	Andre driftskostnader	s. 74
Note 20	Skatt	s. 75
Note 21	Finansielle instrumenter etter kategori	s. 76
Note 22	Virkelig verdi av finansielle instrumenter	s. 79
Note 23	Utlån og gjeld til kredittinstitusjoner	s. 83
Note 24	Obligasjoner og sertifikater	s. 84
Note 25	Aksjer	s. 85
Note 26	Eierintereser i konsernselskaper	s. 86
Note 27	Tilknyttede selskaper	s. 86
Note 28	Varige driftsmidler og bruksrett leide lokaler	s. 87
Note 29	Innskudd fra kunder	s. 88
Note 30	Obligasjonsgjeld og ansvarlig lånekapital	s. 89
Note 31	Annen gjeld	s. 90
Note 32	Finansielle derivater	s. 91
Note 33	IBOR reform	s. 92
Note 34	Opplysninger om nærstående parter	s. 93
Note 35	Egenkapitalbevis, eierandelskapital og foreslått utbytte	s. 94
Note 36	Virksomhets sammenslutninger	s. 96
Note 37	Hendelser etter balansedagen og betingede utfall	s. 96
	Beregninger	s. 97
	Alternative resultatmål	s. 98

Noter

NOTE 1 – REGNSKAPSPRINSIPPER

1. GENERELL INFORMASJON
2. GRUNNLAG FOR UTARBEIDELSE AV REGNSKAPET
3. INNTEKTSFØRING
4. FINANSIELLE INSTRUMENTER
5. SIKRINGSBOKFØRING
6. REGNSKAPSFØRING AV VALUTAKURSEFFEKTER
7. VARIGE DRIFTSMIDLER
8. IMMATERIELLE EIENDELER
9. PENSJONSKOSTNADER OG – FORPLIKTELSE
10. INNTEKTSSKATT
11. EGENKAPITAL
12. HYBRIDKAPITAL
13. SEGMENTER / SEGMENTREGNSKAP
14. KONTANTSTRØMOPPSTILLING
15. ENDRINGER I REGNSKAPSPRINSIPPER OG NOTEOPPLYSNINGER
16. VEDTATTE, IKKE IKRAFTTRÅDTE STANDARDER OG FORTOLKNINGER

1. GENERELL INFORMASJON

Konsernet Sparebanken Sør består av morbanken Sparebanken Sør og datterselskapene Sparebanken Sør Boligkreditt AS, Sørmeglere Holding AS, AS Eiendomsvekst, Prosjektutvikling AS, Transitt Eiendom AS og Sørlandets Forsikringssenter AS. Konsernet driver bankvirksomhet på 35 steder og eiendomsmeglervirksomhet på 18 steder i Agder, Rogaland og Vestfold og Telemark fylke.

Banken kan innenfor rammene av vedtektene og den lovgivning som til enhver tid gjelder, utføre alle forretninger og tjenester som banker på generell basis har konsesjon til å utføre. Banken har konsesjon som verdipapirforetak. I konsernet Sparebanken Sør inngår Sparebanken Sør Boligkreditt AS som er et heleid datterselskap. Sparebanken Sør Boligkreditt AS ble etablert for å tilby lån med pant i bolig innenfor 75 % av boligens verdi.

Sparebanken Sør er en egenkapitalbevisbank. Banken og eiendomsmeglervirksomheten har sitt forretningskontor i Kristiansand.

Konsernregnskapet for 2021 ble avlagt av styret 10. mars 2022, og skal endelig fastsettes av forstanderskapet 31. mars 2022. Forstanderskapet er bankens øverste organ.

2. GRUNNLAG FOR UTARBEIDELSE AV REGNSKAPET

Anvendelse av IFRS

Konsernregnskapet og morselskapsregnskapet er utarbeidet i samsvar med International Financial Reporting Standards (IFRS) som er vedtatt av EU, samt norske opplysningskrav som følger av regnskapsloven. Sparebanken Sør avlegger regnskapet i norske kroner (NOK) som er funksjonell valuta til alle enheter i konsernet. Om ikke annet er angitt avrundes verdiene i regnskapet til nærmeste million.

Konsernregnskapet legger til grunn prinsippene i et historisk kost regnskap, med unntak av følgende regnskapsposter:

- Bygninger som er målt til regulert beløp
- Finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet og finansielle instrumenter over utvidet resultat

Konsernregnskapet er utarbeidet etter ensartede regnskapsprinsipper for like transaksjoner og hendelser under ellers like forhold.

Konsolidering og konsernselskaper

Konsernregnskapet omfatter morbanken og datterselskaper hvor banken alene eller sammen med datterselskaper har bestemmende innflytelse, normalt som følge av eierandel på mer enn 50 %. Interne transaksjoner og mellomværender blir eliminert.

Ved kjøp av datterselskaper elimineres kostprisen på aksjer i morselskapet mot egenkapitalen i datterselskapet på kjøpstidspunktet. Forskjellen mellom kostpris og netto bokført verdi av eiendeler i datterselskapet på kjøpstidspunktet, tillegges de eiendeler merverdien knytter seg til innenfor markedsverdien av disse eiendelene. Den delen av kostprisen som ikke kan tillegges spesifikke eiendeler, representerer goodwill. I den grad verdien av de overtatte eiendelene overstiger kostprisen, inntektsføres differansen.

I morbankens regnskap føres eierandelene i konsernselskapene ved første gangs innregning til kostpris. Andelene testes årlig for verdifall, og nedskrivning foretas om nødvendig til gjenvinnbart beløp.

Tilknyttet foretak og felleskontrollert virksomhet

Konsernet har investeringer i tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter. Tilknyttet foretak er foretak der banken har betydelig innflytelse, men ikke kontroll eller felles kontroll, over den finansielle og operasjonelle styringen. Betydelig innflytelse foreligger normalt når banken har en eierandel mellom 20 % og 50 %.

Felleskontrollert virksomhet er en felleskontrollert ordning der de partene som har felles kontroll over ordningen har rett til ordningens netto eiendeler. Felles kontroll er den kontraktmessige avtalen om deling av kontroll over en ordning som bare foreligger når beslutninger om relevante aktiviteter krever enstemmighet mellom de partene som deler kontroll.

Tilknyttet foretak og felleskontrollerte virksomheter innregnes etter egenkapitalmetoden i konsernregnskapet og i morbanksregnskapet. Det innebærer at eierandelene ved første gangs innregning føres til kostpris og justeres deretter for bankens andel av resultatet i de tilknyttede og felleskontrollerte selskapene.

Konsernets resultatandel fra investeringer i tilknyttede selskap og felleskontrollert virksomhet, er presentert på egen linjer i resultatregnskapet. Ved indikasjoner på verdifall av investeringen, gjennomføres det en nedskrivningstest på den balanseførte verdien av investeringen. Et eventuelt verdifall blir innregnet i resultatandelen fra tilknyttet foretak eller felleskontrollert virksomhet i regnskapet. Når konsernets tapsandel overstiger investeringen i et tilknyttet selskap, reduseres konsernets balanseførte verdi til null og ytterligere tap regnskapsføres ikke med mindre konsernet har en forpliktelse til å dekke dette tapet.

Andeler i felleskontrollerte selskaper er av ubetydelig størrelse i konsernet Sparebanken Sør.

Virksomhetssammenslutninger

Virksomhetssammenslutninger regnskapsføres i henhold til overtakelsesmetoden.

Vederlaget ved kjøp av virksomhet måles til virkelig verdi på oppkjøpstidspunktet. Transaksjonsutgifter resultatføres etter hvert som de påløper. Eventuelt betinget vederlaget måles til virkelig verdi på oppkjøpstidspunktet. Det klassifiseres som gjeld (forpliktelse) eller egenkapital etter reglene i IAS 32. Betinget vederlag klassifisert som forpliktelse regnskapsføres til virkelig verdi i etterfølgende perioder med verdiendringen over resultatet. Betinget vederlag klassifisert som egenkapital måles ikke på nytt etter første gangs balanseføring.

Ved kjøp av en virksomhet vurderes alle overtatte eiendeler og forpliktelser for klassifisering og tilordning i samsvar med kontraktbetingelser, økonomiske omstendigheter og relevante forhold på oppkjøpstidspunktet. Overtatte eiendeler og gjeld balanseføres til virkelig verdi i åpningsbalansen i konsernet.

Goodwill beregnes som summen av vederlaget og regnskapsført verdi av ikke-kontrollerende eierinteresse og virkelig verdi av tidligere eide eierandeler, med fradrag for nettoverdien av identifiserbare eiendeler og forpliktelser beregnet på overtakelsestidspunktet. Goodwill avskrives ikke, men testes minst årlig for verdifall.

Dersom virkelig verdi av netto eiendeler i virksomhetssammenslutningen overstiger vederlaget (negativ goodwill) inntektsføres differansen umiddelbart på oppkjøpstidspunktet.

3. INNTEKTSFØRING

Renteinntekter og kostnader knyttet til eiendeler og forpliktelser, som måles til amortisert kost, resultatføres løpende basert på en effektiv rentemetode. Alle gebyrer knyttet til rentebærende innlån og utlån inngår i beregningen av effektiv rente og amortiseres dermed over forventet løpetid. Renteinntekter og -kostnader knyttet til instrumenter, som måles til virkelig verdi over resultatet, presenteres som en del av netto renteinntekter. Verdiendringer, herunder verdiendringer knyttet til renteelementet, føres som netto inntekter fra andre finansielle instrumenter.

Provisjonsinntekter og kostnader som er en direkte betaling for utførte tjenester, tas til inntekt når tjenesten er levert. Gebyrer for etablering av låneavtaler amortiseres over lånets forventede løpetid. Gebyrer knyttet til utlån som måles til virkelig verdi resultatføres direkte.

Utbytte inntektsføres når rett til å motta utbytte er vedtatt, hvilket normalt skjer på tidspunkt for foretakets (avgivers) generalforsamling.

4. FINANSIELLE INSTRUMENTER

Et finansielt instrument er enhver kontrakt som gir opphav til en finansiell eiendel for et foretak og en finansiell forpliktelse eller et egenkapitalinstrument for et annet foretak.

Finansielle instrumenter er verdsatt og klassifisert i samsvar med IFRS 9. Noteopplysninger er utarbeidet i samsvar med IFRS 7.

Innregning og fraregning

Finansielle eiendeler og forpliktelser balanseføres når banken blir part i instrumentets kontraktmessige bestemmelser.

En finansiell eiendel fraregnes når de kontraktmessige rettene til kontantstrømmene fra den finansielle eiendelen utløper, eller banken overfører den finansielle eiendelen på en slik måte at risiko- og fortjenestepotensialet ved den finansielle eiendelen i det alt vesentlige blir overført.

En finansiell forpliktelse fraregnes når forpliktelsen er innfridd, kansellert eller utløpt. Når en eksisterende finansiell forpliktelse erstattes med en ny forpliktelse fra samme långiver hvor vilkårene er vesentlig endret, eller vilkårene på en eksisterende forpliktelse er vesentlig modifisert, fraregnes den opprinnelige forpliktelsen og en ny forpliktelse innregnes. Forskjellen i balanseført verdi innregnes i resultat.

Klassifisering og måling

Måling av den finansielle eiendelen bestemmes ved første gangs innregning av eiendelen.

Konsernet klassifiserer sine finansielle eiendeler i fire kategorier:

- Virkelig verdi med verdiendringer over resultat.
- Virkelig verdi med verdiendringer over utvidet resultat (OCI – Other Comprehensive Income).
- Amortisert kost.

- Derivater øremerket som sikringsinstrumenter vurdert til virkelig verdi.

Klassifiseringen ved første gangs innregning er basert på om instrumentene holdes i en forretningsmodell både for å motta kontraktsmessige kontantstrømmer og for salg, og hvorvidt kontraktsfestede kontantstrømmer bare er betaling av rente og hovedstol på gitte datoer.

Finansielle instrumenter som holdes for å motta kontraktsmessige kontantstrømmer skal i utgangspunktet måles til amortisert kost.

Finansielle eiendeler som holdes både for å motta kontraktsmessige kontantstrømmer og for videresalg skal i utgangspunktet måles til virkelig verdi med verdiendringer over utvidet resultat (OCI).

Instrumenter med kontantstrømmer som ikke bare er betalinger av renter og hovedstol eller der formålet med eie av instrumentet ikke er å motta kontraktsfestede kontantstrømmer, skal måles til virkelig verdi med verdiendring over resultatet.

Finansielle forpliktelser er, ved førstegangsinnregning, klassifisert som lån og forpliktelser, eller derivater øremerket som sikringsinstrumenter i en effektiv sikring. Derivater er førstegangsinnregnet til virkelig verdi. Lån og forpliktelser innregnes til virkelig verdi justert for direkte henførbare transaksjonskostnader. Verdiendringer fra egen kredittrisiko, hvor forpliktelsen måles ved bruk av virkelig verdi-opsjon, føres over utvidet resultat (OCI).

Derivater som benyttes i forbindelse med sikringsbokføring måles etter prinsippene for sikringsbokføring. Se eget avsnitt.

Boliglånsporteføljen i morbank vurderes til virkelig verdi over OCI. For konsern måles boliglånsporteføljen til amortisert kost.

Virkelig verdi med verdiendring over resultat

Alle derivater skal måles til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet, men derivater utpekt som sikringsinstrumenter skal bokføres i samsvar med prinsippene for sikringsbokføring.

Sparebanken Sør har valgt å føre beholdning av rentebærende obligasjoner, sertifikater og aksjer til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet. Dette er midler som styres, måles og rapporteres til ledelsen til virkelig verdi.

Fastrenteutlån kan innløses før forfall mot betaling for over- eller underkurser som oppstår som følge av bevegelser i markedsrenten. Sparebanken Sør sikrer renterisikoen for denne balanseposten gjennom derivater. Derivater skal alltid måles til virkelig verdi. Ettersom utviklingen i verdien av derivatene resultatføres, vil innregning av fastrentelån til amortisert kost føre til vesentlige svingninger i resultatet. Innregning til virkelig verdi over resultatet vil derved føre til en mer harmonisert sammenligning av derivatets resultat og verdiendring på fastrenteutlån.

Kategorien omfatter videre rente- og valutaswapper opprettet før 1.1.2018 som er benyttet som sikringsinstrumenter for virkelig verdisikring av obligasjoner utstedt med fast rente. Sikringsbokføring er videre omtalt i eget avsnitt nedenfor.

Virkelig verdi over utvidet resultat (OCI)

Utlån til personkunder med sikkerhet i bolig er i morbanken klassifisert til virkelig verdi over utvidet resultat. Dette kommer som en konsekvens av at utlånene på et senere tidspunkt kan selges til bankens heleide boligkredittforetak. Formålet er da ikke isolert til å motta kontraktsmessige kontantstrømmer, men også videresalg.

Kategorien omfatter videre rente- og valutaswapper benyttet som sikringsinstrumenter og som er inngått etter 1.1.2018. Her føres da verdiendringer som skyldes endringer i valutabasis over utvidet resultat (OCI). Sikringsbokføring er videre omtalt i eget avsnitt nedenfor.

Amortisert kost

Konsernet måler finansielle eiendeler til amortisert kost hvis følgende betingelser er oppfylt:

- Den finansielle eiendelen holdes i en forretningsmodell hvor formålet er å motta kontraktsfestede kontantstrømmer, og
- Kontraktsvilkårene for den finansielle eiendelen gir opphav til kontantstrømmer som utelukkende består av betaling av hovedstol og renter på gitte datoer.

Gjeldsinstrumenter hvor formålet kun er å holde instrumentet for å motta kontraktsmessige kontantstrømmer skal føres til amortisert kost. I konsernet er alle innlån og utlån med flytende rente klassifisert til amortisert kost.

I morbankens regnskap er det et unntak knyttet til utlån til personkunder med sikkerhet i bolig. Utlånene er klassifisert til virkelig verdi over utvidet resultat.

Derivater øremerket som sikringsinstrumenter vurdert til virkelig verdi

Rente- og valutaswapper som er benyttet som sikringsinstrumenter for virkelig verdisikring for obligasjoner utstedt med fastrente. Sikringsbokføring er videre omtalt i eget avsnitt.

Etterfølgende måling

Måling til virkelig verdi med verdiendring over resultatet

Virkelig verdi er den pris som ville blitt oppnådd ved salg av en eiendel eller betalt for å overføre en forpliktelse i en velordnet transaksjon mellom markedsdeltakere på måletidspunktet.

Måling av finansielle instrumenter som omsettes i et aktivt marked

Finansielle instrumenter med omsetning i et aktivt marked verdsettes til observerte markedspriser.

Måling av finansielle instrumenter som ikke omsettes i et aktivt marked

For finansielle instrumenter, som ikke omsettes i et aktivt marked, fastsettes den virkelige verdien ved hjelp av en egnet verdsettelsesmetode. Verdsettelsesmetodene baserer seg på nylig inngåtte transaksjoner mellom uavhengige parter, referanse til instrumenter med tilnærmet samme innhold eller ved diskontering av kontantstrømmer. Verdsettelsene baserer seg så langt som mulig på eksternt observerte parameterverdier.

Virkelig verdi på rentebærende verdipapirer fastsettes på bakgrunn av etablerte markedsverdier rapportert fra ledende eksterne markedsaktører, eller ved at virkelig verdi kalkuleres på grunnlag av markedets aktuelle rentekurve og kredittspreadkurve til enhver tid.

Ved beregning av virkelig verdi på inngåtte renteswapper legges markedets på enhver tid aktuelle interbank rentekurve til grunn.

For aksjer som ikke er børsnoterte eller handles aktivt, bygger verdifastsettelsen på verdsettelsesmetodene beskrevet over.

Fastrenteutlån omsettes ikke i et aktivt marked. Banken må derfor fastsette en markeds-spread for å estimere en virkelig verdi på lånene per 31.12. For fastrenteutlån i privatmarkedet er snittpriser for de 10 beste lån, opplyst på www.finansportalen.no benyttet som markedsrenter.

Måling til virkelig verdi med verdiendring over utvidet resultatet

Utlån til personkunder med sikkerhet i bolig måles løpende til virkelig verdi og verdiendringen føres over utvidet resultat. Dette gjelder kun i morbanken.

Måling til amortisert kost

Etterfølgende måling av finansielle instrumenter målt til amortisert kost gjøres ved bruk av effektiv rentes-metode og er gjenstand for tapsavsetninger. Gevinst og tap føres i resultat når eiendelen er fraregnet, modifisert eller nedskrevet.

Konsernets finansielle eiendeler til amortisert kost inkluderer kundefordringer og utlån til kunder med unntak av fastrentelån.

Amortisert kost er definert som balanseført verdi ved første gangs balanseføring, med fradrag for mottatte/betalte renter og avdrag, med tillegg av påløpte effektive renter, justert for netto nedskrivning og netto bokført effekt av eventuell verdisikring.

Effektiv rentemetode er en metode som beregner amortisert kost og som periodiserer renteinntekter/kostnader til relevant periode. Renteinntekter inntektsføres etter effektiv rentes metode. Den effektive rentesatsen er den renten som ved neddiskontering av lånets kontantstrømmer over forventet løpetid, gir en verdi lik lånets (brutto) amortiserte kost på etableringstidspunktet.

Derivater øremerket som sikringsinstrumenter vurdert til virkelig verdi

Rente og valutaswapper måles til virkelig verdi i balansen. Verdiendringer føres over resultat med unntak av rente- og valutaswapper inngått fra og med 1.1.2018. Her vil verdiendringer som skyldes endringer i spreader, blir regnskapsført over utvidet resultat som en sikringseffekt.

Motregning

Finansielle eiendeler og forpliktelser motregnes og presenteres med et nettobeløp i balansen, kun i de tilfeller hvor selskapet har en juridisk håndhevbar rett til å motregne, samt har til hensikt å realisere eiendelen og gjøre opp forpliknelsen under ett.

Modifisering

Når de kontraktsregulerte kontantstrømmene fra en finansiell eiendel blir reforhandlet eller på annen måte endret, og reforhandlingen eller endringen ikke fører til fraregning av den finansielle eiendelen, beregnes den finansielle eiendelens brutto balanseførte verdi på nytt og en endringsgevinst eller et endringstap innregnes i resultatet.

Den finansielle eiendelens brutto balanseførte verdi beregnes på nytt som nåverdien av de reforhandlede eller endrede kontraktsregulerte kontantstrømmene, diskontert med den finansielle eiendelens opprinnelige effektive rente. Eventuelle påløpte kostnader eller honorarer justerer den endrede finansielle eiendelens balanseførte verdi og avskrives over den endrede finansielle eiendelens gjenværende levetid.

Nedskrivning av finansielle eiendeler

Konsernet har gjort en avsetning for forventede tap (ECL) på alle gjeldsinstrumenter som ikke er klassifisert som virkelig verdi over resultat. Det avsettes for forventet tap basert på relevant informasjon som er tilgjengelig på rapporteringstidspunktet, herunder historisk, gjeldende og fremtidig informasjon.

Tapsnedskrivninger beregnes utfra sannsynlighet for mislighold (PD), tap gitt mislighold (LGD) og eksponering ved mislighold (EAD). Målingen av avsetningen for forventet tap i modellen, avhenger av om kredittrisikoen har økt vesentlig siden første gangs balanseføring. Ved førstegangs balanseføring og når kredittrisikoen ikke har økt vesentlig etter førstegangs balanseføring skal det avsettes for 12-måneders forventet tap. 12-måneders forventet tap er det tapet som er forventet å inntreffe over levetiden til instrumentet, men som kan knyttes til begivenheter som inntreffer de første 12 månedene. Forventet kreditttap over hele levetiden beregnes for eiendeler der kredittrisikoen har økt vesentlig siden første gangs innregning, med unntak av eiendeler som likevel vurderes å ha lav absolutt kredittrisiko på rapporteringstidspunktet.

For engasjementer som har vært kvalitativt vurdert så er forventet kredittap beregnet basert på nåverdien av alle kontantstrømmer over gjenværende forventet levetid. Det vil si forskjellen mellom de kontraktmessige kontantstrømmer i henhold til kontrakten og den kontantstrømmen som konsernet forventer å motta, diskontert med effektiv rente på instrumentet. De forventede kontantstrømmene skal omfatte kontantstrømmer fra salg av sikkerhetsstillelse eller andre kredittforbedringer som er integrert i kontraktsvilkårene.

I balansen reduseres nedskrivninger på utlån engasjementenes balanseførte verdi. I resultatregnskapet består posten tap på utlån av konstaterte tap, endringer i nedskrivninger, inntekt på lån og avsetninger på garantier og ubenyttede kreditter, samt inngang på tidligere konstaterte tap. Tap på utlån er basert på modellberegninger samt kvalitative vurdering av bankens utlåns- og garantiportefølje i henhold til IFRS 9

For ytterligere beskrivelse vises det til note 7.

Lån med lav kreditt risiko

Banken benytter unntaket for lav kreditt risiko for utlån til kredittinstitusjoner og sentralbanker. Dette innebærer at konsernet evaluerer hvorvidt instrumenter som hadde lav kreditt risiko ved førstegangsinnregning fortsatt har lav kreditt risiko på balansedato. Vurderingen gjøres ved å bruke relevant informasjon som er tilgjengelig uten utilbørlig kostnad og innsats.

Verdireduksjon på utlån som følger av kvalitative vurderinger

Nedskrivning for tap basert på kvalitative vurderinger foretas når det foreligger objektive og observerbare indikasjoner for at et utlån har verdifall som følge av kredittap. En nedskrivning blir reversert når tapet er redusert og objektivt kan knyttes til en hendelse inntruffet etter nedskrivningstidspunktet. Alle utlån som anses som vesentlige blir vurdert for å se om det foreligger objektive indikasjoner på svekket kredittverdighet, og om den objektive indikasjonen med stor sannsynlighet vil medføre redusert fremtidig kontantstrøm til betjening av engasjementet.

En kundes engasjement defineres som misligholdt dersom et krav er forfalt med mer enn 90 dager og beløpet overstiger 1 prosent av balanseført eksponering og 1 000 kr for massemarked og 2 000 kr for foretak (betalingsmislighold).

En kundes engasjement defineres som misligholdt dersom det er sannsynlig at låntaker ikke vil oppfylle sine forpliktelser på grunn av objektive krav:

- Det er registrert tapsnedskrivning på kundens engasjement
- Det er registrert konstaterte beløp på kunden
- Det er fremsatt konkursbegjæring eller registret konkurs på kunden
- Kunden har søkt om eller er i en gjeldsordning
- Et selskap er begjært tvangsoppløst, eller tvangsoppløsning er besluttet
- Salg av kreditter på grunn av forringet kredittkvalitet

En kundes engasjement defineres som misligholdt dersom det gjøres kvalitative vurderinger som tilsier at låntaker ikke oppfyller sine forpliktelser. Kvalitative vurderinger foretas når det foreligger observerbare data knyttet til engasjementet eksempelvis vurderinger av betalingslettelse eller vesentlige finansielle vanskeligheter hos utsteder eller låntaker. Når låntakers långiver, av økonomiske eller kontraktmessige grunner knyttet til låntakers finansielle vanskeligheter, har gitt låntaker innrømmelser som långiver ellers ikke ville ha vurdert og når det blir sannsynlig at låntaker vil gå konkurs eller utsettes for en annen form for finansiell omorganisering.

Verdireduksjon på utlån, garantier og ubenyttede kreditter som følger av modellberegninger

Utlån som ikke har vært gjenstand for kvalitative vurderinger for nedskrivninger inngår i beregningsgrunlaget for modellbaserte nedskrivninger. Tilsvarende gjelder også for garantier og ubenyttede kreditter.

Modellen for nedskrivninger av finansielle eiendeler etter IFRS 9 gjelder for finansielle eiendeler som måles til amortisert kost og finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi over utvidet resultat. Standarden innebærer krav om tapsavsetninger også på nye utlån, ved at det skal gjøres en nedskrivning for forventet kredittap som følge av forventet mislighold de nærmeste 12 månedene. Modellen beregner forventet tap for alle kunder på kontonivå. Modellen inkluderer også lånetilsagn, garantier og ubenyttede rammer på kreditter. For utlån hvor kreditt risikoen har økt vesentlig etter første gangs innregning, skal det foretas nedskrivning for forventet kredittap over utlånenes løpetid.

Konstaterte tap

Når det er overveiende sannsynlig at tap er endelige, bokføres disse som konstaterte tap. Noen konstaterte tap vil være dekket gjennom tidligere foretatte kvalitative vurderte tapsnedskrivninger, og konstateringen vil da føres mot tidligere avsetning. Konstaterte tap uten dekning i kvalitative vurderte tapsnedskrivning, samt over- eller underdekning i forhold til tidligere tapsnedskrivninger, resultatføres.

Presentasjon i balanse og resultatregnskap

Utlån

Utlån balanseføres enten som utlån og fordringer på kredittinstitusjoner eller som netto utlån til kunder. Renter inngår i resultatregnskapet under renteinntekter fra eiendeler vurdert til amortisert kost. Verdiendringer, som skyldes nedskrivninger, føres i resultatet under tap på utlån, garantier og ubenyttede kreditter.

Verdiendringer på fastrenteutlån, som er målt til virkelig verdi, inngår i resultatet under netto inntekter fra finansielle instrumenter. Renter inngår i resultatregnskapet under renteinntekter fra eiendeler vurdert til virkelig verdi.

Verdiendringer på utlån til personkunder med sikkerhet i bolig (morbank), fremkommer under utvidet resultat.

Obligasjoner og sertifikater

I balanseposten inngår konsernets sertifikat og obligasjonsbeholdning. Renter inngår i resultatregnskapet under renteinntekter fra eiendeler vurdert til virkelig verdi. Alle verdiendringer føres i resultatregnskapet under netto inntekter fra finansielle instrumenter.

Aksjer

I balanseposten inngår konsernets aksjer som føres til virkelig verdi. Alle verdiendringene føres i resultatregnskapet under netto inntekter fra finansielle instrumenter.

Finansielle derivater (eiendeler og gjeld)

I balanseposten inngår finansielle derivater. Verdiendringer knyttet til derivatene føres i resultatregnskapet under netto inntekter fra finansielle instrumenter.

Gjeld til kredittinstitusjoner og innskudd fra kunder

I balanseposten inngår forpliktelser til kredittinstitusjoner og kunder. Renter inngår i resultatregnskapet under rentekostnader.

Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer

I balanseposten inngår utstedt verdipapirgjeld. Renter inngår i resultatregnskapet under rentekostnader. Ved førtidig innfrielse eller tilbakekjøp av utstedte obligasjoner føres evt. gevinst og tap under netto verdiendringer fra finansielle instrumenter.

Avsetninger

En avsetning regnskapsføres når konsernet har en forpliktelse (rettslig eller selvpålagt) som en følge av en tidligere hendelse, det er sannsynlig (mer sannsynlig enn ikke) at det vil skje et økonomisk oppgjør som følge av denne forpliktelsen og beløpets størrelse kan måles pålitelig. Hvis effekten er betydelig, beregnes avsetningen ved å neddiskontere forventede fremtidige kontantstrømmer med en diskonteringsrente før skatt som reflekterer markedets prissetting av tidsverdien av penger og, hvis relevant, risikoer spesifikt knyttet til forpliktelsen.

Ansvarlig lånekapital og etterstilt seniorobligasjonslån

I balanseposten inngår utstedte ansvarlige lån. Renter inngår i resultatregnskapet under rentekostnader.

5. SIKRINGSBOKFØRING

Sparebanken Sør benytter sikringsbokføring når det gjelder bankens funding til fastrentevilkår, samt funding i utenlandsk valuta. Sikringen dekker renterisikoen og valutarisikoen i obligasjonene.

Bankens kriterier for å klassifisere et derivat som et sikringsinstrument er:

- Sikringen er forventet å være svært effektiv ved at den motvirker endringer i virkelig verdi til obligasjonen som utstedes.
- Det må være et økonomisk forhold mellom sikringsinstrumentet og det sikrede elementet, og effekten av kredittrisiko må ikke dominere verdiendringer i sikringsforholdet.
- Effektiviteten til sikringen kan måles pålitelig.
- Det er etablert tilfredsstillende dokumentasjon ved inngåelse av sikringen som blant annet viser at sikringen er effektiv og forventes å være effektiv hele løpetiden.

Sparebanken Sør benytter virkelig verdi-sikring. Sikringen måles og dokumenteres hvert kvartal for å påse at sikringen er effektiv. Som metode for å måle effektiviteten av sikringen, benyttes dollar-offset metode. Når sikringen er etablert og effektiv, vil rente- og valutaswapper balanseføres til virkelig verdi og resultatføres under netto inntekter fra finansielle instrumenter.

Sikringsobjektet balanseføres til amortisert kost. Endring i virkelig verdi knyttet til den sikrede risikoen regnskapsføres som et tillegg eller fradrag i balanseført verdi av obligasjonsgjelden og resultatføres under netto inntekter fra finansielle instrumenter.

IFRS 9 benytter kvalitative krav for sikringseffektivitet, og en prospektiv (fremtidsrettet) effektivitetstest anses tilstrekkelig.

For rente og valutaswapper opprettet fra og med 1.1.2018 vil verdiendringer som skyldes endringer i spredder, bli regnskapsført over utvidet resultat som en sikringseffekt. Rente og valutaswapper opprettet frem til 1.1.2018 vil bokføres til virkelig verdi over resultat til disse forfaller.

Dersom det skulle inntreffe forhold som gjør at sikringen opphører, vil banken/konsernet amortisere verdiendringen knyttet til sikringsobjektet over gjenværende løpetid. Tilhørende sikringsinstrument vil fortsatt være pliktig til virkelig verdi med verdiendringer over resultat.

6. REGNSKAPSFØRING AV VALUTAKURSEFFEKTER

Inntekter og kostnader i valuta er omregnet til norske kroner etter kursene på transaksjonstidspunktet.

Balanseposter i valuta er sikret ved tilsvarende poster på motsatt side i balansen eller ved gjennomføring av sikringshandler. Valutaderivater (valutaterminer) handlet mot kunder avdekkes på tilsvarende måte mot annen ekstern motpart. Eiendeler og gjeld i fremmed valuta er omregnet til norske kroner etter bankenes midtkurser på balansedagen. Alle verdiendringer føres i resultatregnskapet under netto verdiendringer fra andre finansielle instrumenter.

7. VARIGE DRIFTSMIDLER

Varige driftsmidler føres i balansen til anskaffelseskost fratrukket akkumulerte av- og nedskrivninger. Når eiendeler selges eller avhendes, blir balanseført verdi fraregnet og eventuelt tap eller gevinst resultatføres. Ordinære avskrivninger er beregnet lineært over driftsmidlenes forventede økonomiske levetid. Det foretas årlig en revurdering av resterende levetid og restverdier for hvert driftsmiddel.

Ved hvert rapporteringstidspunkt blir det vurdert om det foreligger indikasjoner på verdifall. Dersom det er indikasjoner på verdifall på en eiendel, innhenter banken takster eller beregner eiendelens bruksverdi. Eiendelen nedskrives til høyeste verdi av virkelig verdi og bruksverdi. Grunnlaget for tidligere nedskrivninger vurderes samtidig.

Det er foretatt dekomponering av fast eiendom ved at det er beregnet verdi av tomt, tekniske installasjoner og bygning. Tomter avskrives ikke. Bygninger og tekniske anlegg avskrives over antatt levetid uten utraneringsverdi. Påkostninger og periodisk vedlikehold avskrives over antatt levetid.

Leieavtaler

Identifisering av en leieavtale

Ved inngåelse av en kontrakt vurderer konsernet hvorvidt kontrakten er eller inneholder en leieavtale. En kontrakt er eller inneholder en leieavtale dersom kontrakten overfører retten til å ha kontroll med bruken av en identifisert eiendel i en periode i bytte mot et vederlag.

Konsernet som utleier

Konsernet presenterer eiendeler som er utleid som anleggsmidler i balansen. Leieinntekten inntektsføres lineært over leieperioden. Direkte kostnader pådratt for å etablere den operasjonelle leieavtalen er tillagt den utleide eiendelens balanseførte verdi, og blir kostnadsført i leieperioden på samme grunnlag som leieinntekten.

Innregning av leieavtaler og innregningsunntak

På iverksettelsestidspunktet for en leieavtale innregner konsernet en leieforpliktelse og en tilsvarende bruksretteeiendel for alle sine leieavtaler, med unntak av følgende anvendte unntak:

- Kortsiktige leieavtaler (leieperiode på 12 måneder eller kortere)
- Eiendeler av lav verdi

For disse leieavtalene innregner konsernet leiebetalingene som andre driftskostnader i resultatregnskapet når de påløper.

Konsernet måler leieforpliktelser på iverksettelsestidspunktet til nåverdien av leiebetalingene som ikke betales på dette tidspunktet. Leieperioden representerer den uoppsigelige perioden av leieavtalen, i tillegg til perioder som omfattes av en opsjon enten om å forlenge eller si opp leieavtalen dersom konsernet med rimelig sikkerhet vil (ikke vil) utøve

denne opsjonen. Leieforpliktelsen måles etterfølgende ved å øke den balanseførte verdien for å gjenspeile renten på leieforpliktelsen, redusere den balanseførte verdien for å gjenspeile utførte leiebetalinger og måle den balanseførte verdien på nytt for å gjenspeile eventuelle revurderinger eller endringer av leieavtalen, eller for å reflektere justeringer i leiebetalinger som følger av justeringer i indekser eller rater. Konsernet presenterer sine leieforpliktelser under annen gjeld i balanseoppstillingen.

Ved etterfølgende målinger av bruksretteeiendelen fastslås det om eiendelen er betydelig verdiforringet, eventuelle påviste tap regnskapsføres. Bruksretter og forpliktelser er i morbank og konsernregnskap av ubetydelig størrelse.

Skille mellom tjenesteavtaler og leiekontrakt

IFRS 16 setter et skille mellom det som er tjenesteavtaler og det som er leieavtaler. Med det oppfattes et skille mellom hvilke avtaler som gir kunden en rett til å bruke en eiendel (leiekontrakt) og hvilke som representerer kjøp av tjenester. IFRS 16 definerer en leieavtale på følgende måte: «en leieavtale er en kontrakt, eller del av en kontrakt, som overfører retten til å bruke den underliggende eiendelen for en periode mot vederlag. For å bli klassifisert som leieavtale må kontrakten overføre retten til å kontrollere bruken av en identifisert eiendel». Tjenesteavtaler representerer gjensidige uoppfylte kontrakter hvor leveringingen anses å skje etter hvert som tjenesten ytes av leverandøren og forbrukes av kunden. Tjenesteavtaler faller ikke inn under ny IFRS 16 standard.

Utover ordinære husleieavtaler har Sparebanken Sør en betydelig avtale mht levering av IT systemer. I avtalen beskrives «business as a service» og at det er tjenester som mottas. Det er vurdert at avtalen er et tjenestekjøp da det ikke er mottatt en rett til å kontrollere bruken av en identifisert eiendel. Avtalen anses ikke å falle inn under standarden i IFRS 16.

8. IMMATERIELLE EIENDELER

Immaterielle eiendeler ervervet separat balanseføres til kost. Balanseførte immaterielle eiendeler regnskapsføres til kost redusert for eventuell av- og nedskrivning.

Ny programvare og tilpasninger mot andre systemer, som selskapet kontrollerer og som konsernet får fremtidige fordeler av, balanseføres som en immateriell eiendel. Programvare og tilpasninger avskrives normalt lineært over 3 år. Utgifter pådratt som følge av å vedlikeholde eller opprettholde fremtidig nytte av programvare kostnadsføres, dersom ikke endringene i programvaren øker den fremtidige økonomiske nytten av programvaren.

9. PENSJONSKOSTNADER OG – FORPLIKTELSER

Ytelsesbasert ordning

Ytelsesbaserte pensjonsordninger, vurderes til nåverdien av de fremtidige pensjonsytelser som regnskapsmessig anses opptjent på balansedagen. Pensjonsmidler vurderes til virkelig verdi.

I tråd med IAS 19 har både forpliktelser knyttet til kollektive ordninger i livsforsikringsselskap og usikrede forpliktelser vært inntatt i regnskapet i samsvar med beregninger utført av ekstern aktuar. Årets netto pensjonskostnad består av nåverdien av årets pensjonsopptjening og rentekostnad på pensjonsforpliktelsen, fratrukket forventet avkastning på pensjonsmidlene.

Netto pensjonskostnad inngår i posten personalkostnader. Endringer i estimatavvik regnskapsføres over utvidet resultatregnskap (OCI) og planendringer blir resultatført løpende som personalkostnad. De kollektive ytelsesordningene i livsforsikringsselskap er lukket. I 2016 ble ordningen avvirket ved overgang til innskuddspensjon.

Innskuddsbasert ordning

Ordningen innebærer at banken ikke gir løfte om en fremtidig pensjon. Banken betaler et årlig innskudd til de ansattes pensjonssparing. Innbetalinger til ordningen blir kostnadsført direkte.

10. INNTEKTSSKATT

Inntektsskatt periodiseres som en kostnad uavhengig av betalingstidspunktet. Skattekostnaden reflekterer således årets og fremtidig betalbar skatt som følge av årets aktivitet. Inntektsskatt, som ventes utlignet på årets resultat, inngår i årets skattekostnad og benevnes betalbar skatt.

Utsatt skatt beregnes på bakgrunn av forskjeller mellom rapporterte skattemessige og regnskapsmessige resultater som vil utlignes i fremtiden. Skatteøkende og skattereduserende midlertidige forskjeller innenfor samme tidsintervall utlignes mot hverandre.

Eventuell netto utsatt skattefordel føres opp som en eiendel i balansen når det er sannsynlig at de skattereduserende forskjellene vil kunne realiseres. Likeledes vil selskapet redusere eiendel ved utsatt skatt i den grad selskapet ikke lenger anser det som sannsynlig at det kan nyttiggjøre seg av den utsatte skattefordelen.

Formueskatt er beregnet og inngår i andre driftskostnader i resultatregnskapet og i betalbar skatt i balansen

11. EGENKAPITAL

Sparebanken Sør har utstedte egenkapitalbevis på Oslo Børs. Egenkapitalen er splittet opp i egenkapitalbevis, overkursfond, utjevningfond, sparebankens fond (grunnfondet), gavefond og annen egenkapital.

For å beregne egenkapitalbrøken skal egenkapitalbevis, overkursfond og utjevningfond divideres på sum egenkapital fratrukket annen egenkapital og hybridkapital.

Gavefondet er en del av egenkapitalen. Når gaver innvilges i bankens gavekomité belastes bankens gavefond og det føres opp som en forpliktelse i balansen.

Foreslått utdeling av utbytte presenteres som annen egenkapital inntil endelig vedtak av utdelingen har funnet sted. Utdeling presenteres deretter som avsatt utbytte inntil utbetaling har funnet sted.

12. HYBRIDKAPITAL

Hybridkapital (fondsobligasjoner) er en obligasjon med avtalt rente. Hybridkapitalen er evigvarende og banken har en ensidig rett til å unnlate å betale renter til investorene under gitte vilkår. Hybridkapital tilfredsstiller ikke definisjonen av finansiell forpliktelse i henhold til IAS 32 og er klassifisert som egenkapital. Renter blir ikke presentert som en rentekostnad i resultatet, men som en reduksjon i annen egenkapital. Skatteeffekt av hybridkapital inngår i skattekostnad i resultatregnskapet.

13. SEGMENTER / SEGMENTREGNSKAP

Segmentrapporteringen er inndelt i forhold til hvordan ulike virksomhetsområder rapporteres internt i bankvirksomheten og følges opp internt av ledelsen og styret.

Sparebanken Sør har to driftssegmenter;

- PM – Personmarked, inkludert lån overført til Sparebanken Sør Boligkreditt AS.
- BM – Bedriftsmarked, inkludert lån overført til Sparebanken Sør Boligkreditt AS.

Bankens stabsavdelinger, herunder kapitalmarked, og eiendomsmegling er ikke et separat rapporterbart segment og kommer inn under posten ufordelt.

14. KONTANTSTRØMOPPSTILLING

Kontantstrømoppstillingen viser innbetalinger og utbetalinger av kontanter og kontantekvivalenter gjennom året. Kontanter og kontantekvivalenter er definert som kontanter og fordringer på sentralbanker.

15. ENDRINGER I REGNSKAPSPRINSIPPER OG NOTEOPPLYSNINGER

Anvendte regnskapsprinsipper er konsistent med prinsippene anvendt i foregående regnskapsperiode, med unntak av de endringene i IFRS som har blitt implementert av konsernet i inneværende regnskapsperiode. Nedenfor er det listet hvilke endringer som har vært relevant for konsernet i IFRS med virkning for 2021-regnskapet, samt effekten dette har hatt på konsernets årsregnskap.

Banken har tatt i bruk følgende standarder og endringer i standarder med effekt fra 1. januar 2021:

Endringer i IFRS 9, IFRS 7 og IFRS 16 – Referanserentereformen - Fase 2

The International Accounting Standards Board (IASB) vedtok i august 2020 andre fase av prosjektet knyttet til referanserentereformen som endrer IFRS 9 Finansielle instrumenter, IFRS 7 Finansielle instrumenter: Opplysninger og IFRS 16 Leieavtaler. Fase 2 ferdigstiller IASB sin respons på den pågående reformen av interbankrenter (IBOR) og andre referanserenter.

Endringene komplementerer fase 1 av prosjektet som ble vedtatt i 2019 og fokuserer på de regnskapsmessige effektene som kan oppstå når et foretak implementerer nye referanserenter som følge av reformen.

Endringene i fase 2 består i hovedsak av følgende:

- Praktisk løsning for særskilte endringer i kontraktsregulerte kontantstrømmer
- Lettelse fra spesifikke krav knyttet til sikringsbokføring
- Opplysningskrav

Endringene i fase 2 gjelder kun om man har finansielle instrumenter eller sikringsforhold som inkluderer en referanserente som vil endres som følge av reformen.

Endringene er gjeldende for regnskapsperioder som begynner på eller etter 1. januar 2021.

Referanserentereformen er ikke ventet å ha vesentlig effekt på sikringseffektivitet, markedsverdi av sikringsinstrumentene eller virkelig verdi av sikret renterisiko i sikringsobjektene. De fleste sikringsforholdene forventes å videreføres.

IBOR-reformen er en pågående prosess hvor referanserenter benyttes i fordringer, lån og derivater byttes med nye renter. I denne prosessen arbeider banken med å tilpasse IT-systemene for å kunne håndtere nye referanserenter, tilpasse ordlyden i eksisterende og nye lånekontrakter/derivatavtaler, utarbeide nye lånekontrakter og kundekommunikasjon. Banker følger utviklingen i markedet tett, og deltar i flere prosjekter for å overvåke og tilrettelegge for eventuelle endringer.

For ytterligere opplysninger vises det til note 33.

Endringer i IAS 38 Immaterielle eiendeler – skybaserte softwareløsninger.

IFRS IC (Interpretations Committee) kom i april 2021 med en agendabeslutning knyttet til IAS 38 Immaterielle eiendeler og regnskapsføring av skybaserte softwaresystemer. Agendabeslutningen gir veiledning for regnskapsføring av utgifter knyttet til implementering og konfigurering.

Agendabeslutningen må ses i sammenheng med uttalelsen fra mars 2019 der IFRIC konkluderte med at skybaserte softwareløsninger er tjenesteavtaler, og ikke leieavtaler eller kjøp av immaterielle eiendeler. Foretaket vurderer spesielt kontrollerbarhetskriteriet i IAS 38 "Immaterielle eiendeler"

for å ta stilling til om en skal balanseføre en immateriell eiendel.

Endringen er gjeldende fra tidspunkt for publisering og med tilbakevirkende kraft. Prinsippendringen fikk ingen betydning for årsregnskapet 2021.

Endring i kapitalkravsforskriften §10-1 - ny misligholdsdefinisjon

Finanstilsynet har fulgt opp anbefalinger fra EBA om en mer harmonisert misligholdsdefinisjon på tvers av EU. Endringene i kapitalkravsforskriften er gjeldende for regnskapsperioder som begynner på eller etter 1. januar 2021.

Anbefalingene fra EBA er ment å tydeliggjøre hvordan sentrale elementer av misligholdsdefinisjonen skal tolkes. Dette omfatter blant annet hvordan dager over forfall skal beregnes, vurdering av "unlikelihood to pay" samt friskmeldingskriterier.

Banken har, slik regelverket åpner for, valgt å definere mislighold på kundenivå for både massemarked og foretak. En kundes engasjement defineres som misligholdt dersom et krav er forfalt med mer enn 90 dager og beløpet overstiger 1 prosent av balanseført eksponering, og 1 000 kr for massemarked og 2 000 kr for foretak (betalingsmislighold).

I tillegg foreligger det mislighold når andre objektive årsaker eller kvalitative vurderinger og tapsmerkinger foreligger. Objektive årsaker kan eksempelvis være beslutning om tvangsoppløsning/konkursbegjæring, det er registrert tapsnedskrivninger/konstaterte tap på kundens engasjement, eller kunden har søkt om eller er i gjeldsordning. Kvalitative vurderinger foretas når det foreligger observerbare data knyttet til engasjementet, eksempelvis vurderinger av betalingslettelse eller vesentlige finansielle vanskeligheter hos utsteder eller låntaker. Dersom banken har gitt låntaker innrømmelser som ikke ville blitt gitt dersom låntaker ikke hadde økonomiske problemer, skal banken vurdere konsekvensene dersom innrømmelse ikke var blitt gitt, og eventuelt kategorisere låntakers engasjement som misligholdt.

Alle mislighold etterfølges av en karanteneperiode som starter når alle kundens misligholdstriggere har opphørt. I karanteneperioden anses kunden som misligholdt, og perioden varer i 3 måneder eller 12 måneder avhengig av misligholdsårsak.

Endringene i misligholdsdefinisjonen hadde ingen vesentlig betydning for selskaps- og konsernregnskapet 2021.

De relative grensene ihht ny definisjon medførte redusert mislighold av allerede lave mislighold og tapsutsatte engasjementer. Samtidig medfører ny definisjon at engasjementer fremover vil ligge lengre i mislighold som følger av endret karantenetid.

For ytterligere opplysninger vises det til note 11.

16. VEDTATTE, IKKE IKRAFTTRÅDTE STANDARDER OG FORTOLKNINGER

Ingen endringer i nye standarder eller fortolkninger til eksisterende standarder, som er relevante og vil påvirke fremtidige regnskapsperioder.

NOTE 2 – SKJØNNSMESSIGE VURDERINGER, ESTIMATER OG FORUTSETNINGER

Utarbeidelse av konsernregnskapet medfører at ledelsen gjør estimater og skjønnsmessige vurderinger. Områder som i stor grad inneholder slike skjønnsmessige estimater, har høy grad av kompleksitet og hvor forutsetninger og estimater er vesentlige for morbank- og konsernregnskapet, er presentert under.

Generelt

Ved anvendelse av konsernets regnskapsprinsipper har bankens ledelse på enkelte områder utøvd skjønn og lagt til grunn antagelser om fremtidige hendelser som grunnlag for regnskapsføringen. Det vil naturlig nok være en iboende usikkerhet knyttet til regnskapsposter som bygger på bruk av skjønn og forutsetninger om fremtidige hendelser. Ved utøvelse av skjønn og fastsettelse av forutsetninger om fremtidige hendelser, vil ledelsen benytte tilgjengelig informasjon på balansedagen, historisk erfaring med lignende vurderinger, samt markedets og tredjeparters vurdering av de aktuelle forholdene. Selv om ledelsen legger til grunn sitt beste skjønn og bygger på de beste estimater som er tilgjengelig, må man påregne at faktiske utfall i enkelte tilfeller kan avvike vesentlig fra det som legges til grunn for regnskapsføringen. Estimater, antakelser og forutsetninger som representerer en betydelig risiko for vesentlige endringer i balanseført verdi på eiendeler og gjeld i løpet av neste regnskapsår, drøftes nedenfor.

Nedskrivninger på utlån

Regnskapsposten nedskrivning på utlån er underlagt stor grad av skjønnsmessige vurderinger. Denne posten var i 2020 , og har i inneværende år fortsatt vært , spesielt utfordrende å tallfeste i en situasjon med en pågående pandemi. Det har vært store markedsmessige svingninger og uro. Konsekvensen av pandemien har vært uvisse.

Modellen som benyttes i forbindelse med tapsberegninger inneholder data for makroforhold og er fremtidsrettet. Ved endringer i konjunkturer eller makroforhold, må aktuelle parametere endres tilsvarende. Benyttede makroparametere og størrelse benyttet som input i tapsmodellen fremkommer i note 7.

Alle utlån til kunder som er klassifisert til amortisert kost har en tapsavsetning basert på reglene i IFRS 9. Etter IFRS 9 skal tapsavsetninger innregnes på alle engasjementer basert på forventet kredittap (ECL). Hver måned blir alle engasjementer beregnet for fremtidig forventet tap.

Det blir beregnet fremtidig forventet tap de neste 12 måneder ved førstegangsinnregning og alle engasjementer får en søknadsscore.

For etterfølgende perioder vil engasjementer der det ikke er en vesentlig økning i kredittrisiko, bli beregnet og avsatt forventet tap for de neste 12 måneder. Dersom det har vært en vesentlig økning i kredittrisiko vil det bli beregnet og avsatt forventet tap for hele levetiden.

Dersom det foreligger observerbare data knyttet til engasjementer som for eksempel knytter seg til vesentlige finansielle vanskeligheter hos låntaker vil lånene bli vurdert kvalitativt. I slike tilfeller vil det gjøres en individuell vurdering av modellberegnet tap og dersom det er behov for det vil modellberegnet tap overstyres. Ved kvalitative vurderinger vil nedskrivninger beregnes som forskjellen mellom lånets bokførte verdi og nåverdien av fremtidige kontantstrømmer basert på effektiv rente på tidspunkt for førstegangsregning av kvalitativ nedskrivning.

Konsernet foretar en årlig gjennomgang av hele bedriftsmarkedsporføljen. Store engasjementer, engasjement i mislighold og engasjement med høy risiko vurderes kvartalsvis.

Tapsnedskrivningene baserer seg i stor grad på konsernets risikoklassifiseringsmodeller. Konsernet har modeller for søknadsscore og porteføljescore som danner grunnlag for risikoklassifiseringen. Eventuelle svakheter i disse modellene påvirker tapsavsetningene som blir beregnet i modellen.

Vurdering av nedskrivninger der det foreligger objektive bevis på verdifall vil alltid baseres på en betydelig grad av skjønn. Prediksjoner basert på historisk informasjon kan vise seg å bli feil fordi man aldri kan vite med sikkerhet hvilken relevans historiske data har som beslutningsgrunnlag. Når sikkerhetsverdier er knyttet til spesielle objekter eller bransjer som er i krise, vil sikkerhetene måtte realiseres i lite likvide markeder, og vurdering av sikkerhetsverdier vil i slike situasjoner være beheftet med betydelig usikkerhet.

Modell for å beregne tap inneholder data for makroforhold og ved endringer i konjunkturer eller makroforhold må aktuelle parametere endres tilsvarende. Sparebanken Sør benytter i stor grad input fra Pengepolitisk rapport fra Norges bank og statistikk fra SSB som underlag for makroforhold. Tidspunkt og hvilke parameter som skal oppdateres avhenger til dels av skjønnsmessige vurderinger og kan variere mellom de ulike bankene.

Kvaliteten i bankens score- og risikoklassifiseringsmodeller har også direkte innvirkning på beregnet tap.

Virkelig verdi av finansielle instrumenter

Virkelig verdi av finansielle instrumenter er til dels beregnet basert på forutsetninger som ikke er observerbare i markedet. Dette gjelder særlig ved fastsettelse av relevant påslag for kredittrisiko, ved virkelig verdi-fastsettelse for fastrentepapirer i form av innlån, utlån og verdipapirer utstedt av andre. Ledelsen har i slike tilfeller basert sine vurderinger på den informasjon som er tilgjengelig i markedet kombinert med et beste skjønn. Slik informasjon vil blant annet være kredittvurderinger gjennomført av ledende markedsaktører.

NOTE 3 – RISIKOSTYRING

Sparebanken Sør skal maksimere sin langsiktige verdiskaping, og med dette mål er det en forutsetning at risiko er undergitt en aktiv og tilfredsstillende styring. En del av konsernets forretningsstrategi er å holde en lav til moderat risikoprofil for hele virksomheten. Risiko er et grunnleggende trekk ved å drive bankvirksomhet, og i alle deler av bankens virksomhet foreligger det ulike former for risiko med ulikt nivå på faktisk risikoeksponering. Risikostyring er vesentlig for den daglige drift av banken og for styrets oppfølging, og risikostyring handler ikke om å eliminere risiko, men om å ta kalkulert risiko og prise denne riktig. Det vises forøvrig til bankens Pilar 3 dokument som er tilgjengelig på bankens hjemmesider.

ORGANISERING

Styret

Styret har det overordnede ansvar for bankens totale risikostyring, og skal påse at banken har hensiktsmessige systemer for risikostyring og internkontroll. Styret fastsetter risikostrategier, rammeverk for risikoappetitt, risikoprofil og risikotoleranse. Styret fastsetter også strategi og retningslinjer for kapitalplan og sammensetning av kapitalen og godkjenner prosessen for å sikre tilstrekkelig kapitalnivå til enhver tid ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process).

Revisjonsutvalg og risikoutvalg

Styret har oppnevnt et eget revisjonsutvalg og et eget risikoutvalg som underutvalg av styret. Formålet er å foreta mer grundige vurderinger av relevante saksområder, herunder styrke arbeidet med overvåking av risiko samt finansiell rapportering og internkontroll.

Bankens ledelse

Administrerende direktør og øvrig ledelse har ansvaret for å implementere risikostyring og internkontroll. Saker som vedrører endringer eller implementering av ny policy og strategier i konsernet, skal alltid fremlegges ledergruppen for diskusjon og beslutning. Ledelsen vurderer risikosituasjonen kontinuerlig, og minst en gang årlig behandles den totale risikosituasjon og det tilhørende kapitalbehovet (ICAAP). Denne vurderingen legges deretter frem for styret.

Administrerende direktør har delegert oppgaver i henhold til det formelle ansvar for intern kontroll og risikostyring. Ansvaret for gjennomføring av den årlige vurderingen av risikosituasjonen og kapitalbehovet er delegert til divisjon Risikostyring. Denne analysen skal være samordnet og integrert med øvrig planleggings- og strategiarbeid i banken. Det er videre delegert kontrolloppgaver til de enkelte linjeansvarlige innenfor rammer og vedtatte prinsipper, instruksjer og fullmakter.

Risikostyring dekker hele konsernet og utfører ikke aktiviteter som det er intensjon om at kontrollfunksjonen skal overvåke. Avdelingen skal identifisere, måle, vurdere og rapportere bankens totalrisiko.

Internrevisor

Banken har ansatt internrevisorer. Dette er en overvåkingsfunksjon som uavhengig av administrasjonen for øvrig, foretar risikovurderinger, kontroller og undersøkelser av bankens internkontroll og styringsprosesser for å vurdere om de virker hensiktsmessig og betryggende.

Risikostyringsprosessen

Det foreligger forsvarlige og hensiktsmessige strategier og prosesser for risikostyring og vurdering av kapitalbehov og hvordan dette kan opprettholdes. Samlebetegnelsen for dette er ICAAP.

RISIKOKATEGORIER

Alle risikoer styres gjennom et rammeverk for risikoappetitt. Det finnes mål for de ulike risikoparametre. Sparebanken Sør opererer med følgende risikokategorier:

Kredittrisiko

Kredittrisiko defineres som risiko for tap som følge av at kunder eller motparter ikke oppfyller sine forpliktelser overfor banken, og at verdien av underliggende sikkerheter ikke er tilstrekkelig til å dekke bankens krav dersom sikkerhetene må realiseres. Kredittrisiko er konsernets største risiko og den risiko som krever mest kapital. Bankens fremtidige tapsutvikling vil også påvirkes av den generelle konjunkturutvikling, og et av de viktigste områdene for bankens risikostyring er dermed knyttet til kredittgivning og prosesser rundt dette.

Bankens totale kredittrisiko skal være på nivå med sammenlignbare banker. Styret vedtar bankens kredittstrategi og kredittpolicy. Kredittrisiko styres også gjennom operasjonelle kredittretningslinjer, kredittvurderingsprosesser og bevilgningfullmakter. Styret har fastsatt målsettinger og retningsangivelse, samt kvantitative rammer som angir begrensninger og rammer for risikotoleranse. Etterlevelse av bankens kredittpolicy overvåkes av divisjon Risikostyring, som er en uavhengig enhet.

Bankens risikoklassifiseringssystem benyttes både i kredittvurderingsprosessen og til løpende oppfølging av risiko på porteføljnivå. Klassifisering av kunder blir basert på sannsynligheten for mislighold i løpet av en 12 måneders periode, hvor sannsynligheten blir beregnet ut fra ulike interne og eksterne finansielle data. Scorekort benyttes for å dele kundene inn i 10 ulike risikoklasser samt en risikoklasse for misligholdte engasjementer. Risikoutvikling i porteføljen kartlegges og følges opp løpende.

Styret, ledelsen og kontrollorganer mottar jevnlig rapportering av kredittrisiko. Sentralt i denne sammenhengen

er utviklingen i utlån fordelt på ulike risikoklasser og bevegelse mellom klassene.

Oppgjørsrisiko

Oppgjørsrisiko er en form for kredittrisiko ved at kontraktspartner ikke oppfyller sine forpliktelser med hensyn til oppgjør i form av kontanter eller verdipapirer etter at banken har gitt beskjed om betaling eller overførsel av et verdipapir eller sikkerhet. Oppgjørsrisiko som konsernet er eksponert mot vurderes som lav.

Motpartsrisiko

Motpartsrisiko er risiko for at bankens samarbeidspartnere på finansområdet ikke kan oppfylle sine forpliktelser i henhold til avtale med banken.

Det inngås derivatkontrakter i forbindelse med avdekking av risiko som oppstår i bankens ordinære virksomhet ved finansiering til fast rente og i annen valuta enn NOK, samt ved utlån til kunder til fast rente og i valuta, og ved derivathandel mot kunder. Derivatkontraktene skal etableres mot velrenomerte motparter med god rating og skal være regulert av et underliggende ISDA avtaleverk. Derivatkontrakt skal fordeles mot ulike motparter for å unngå motparts-konsentrasjon.

Banken forholder seg til regelverket for derivathandel under EMIR (European Market Infrastructure Regulation) vedrørende oppgjør, bekreftelser, dokumentasjon og myndighetsrapportering.

Bankens motpartsrisiko reguleres ved etablering av avtaler om sikkerhetsstillelse (Credit Support Annex) mellom partene. Under CSA-oppgjøret avstemmes derivatverdiene med derivatmotparten og oppgjør av collateral finner sted. Ved inngåelse av avtale om collateral oppgjør for verdiendringer i derivater, opprettholder banken en lavest mulig motpartsrisiko. Banken har etablert clearing mot London Clearinghouse gjennom clearing agent.

Konsentrasjonsrisiko

Konsentrasjonsrisiko er kredittrisiko i form av risiko for tap pga. stor samlet eksponering på en enkelt motpart eller tilknyttede grupper av motparter (store engasjementer), motparter med virksomhet innen samme bransje (næringskonsentrasjon) eller geografiske område (geografisk konsentrasjon).

Banken skal ha en moderat samlet konsentrasjonsrisiko. Merrerisikoen som følge av debitor-konsentrasjon er etter bankens oppfatning til stede, men representerer ikke en vesentlig risiko for konsernet. Dette er en følge av lav kredittrisiko-eksponering når man tar hensyn til kvaliteten på sikkerhetene. Et tilsvarende resonnement kan gjøres i forhold til konsentrasjon på leietakersiden.

Den største konsentrasjonsrisiko for Sparebanken Sør er knyttet til «Eiendomsdrift». Dermed vil denne del av porteføljen være eksponert mot risikofaktorer som påvirker eiendomsselskaper spesifikt. Disse risikofaktorene er først og fremst arealledighet, leiepriser og rentenivå. Sistnevnte er en generell makrovariabel, men eiendomsselskaper er tyngre eksponert mot rentenivået enn mange andre bransjer som følge av høy låneandel, og fordi eiendom er en eiendel med lang levetid.

På enkeltengasjementsnivå vil det være store variasjoner i forhold til følsomhet mot disse faktorene, og hvordan engasjementet dermed bidrar til porteføljens konsentrasjonsrisiko. Dette avhenger bl.a. av leieforhold, eiendommenes beliggenhet og type bygg. I tillegg vil debtors finansielle situasjon ha stor betydning.

Banken har avsatt ekstra kapital under ICAAP for å dekke opp for konsentrasjonsrisiko.

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko defineres som risikoen for at konsernet ikke er i stand til å innfri sine forpliktelser, eller ikke evner å finansiere sine eiendeler, samt at finansiering ikke kan oppnås uten at det oppstår vesentlige ekstraomkostninger. Likviditetsrisiko omfatter også risikoen for at finansielle markeder som banken ønsker å benytte, ikke fungerer.

Likviditetsrisiko styres gjennom konsernets likviditetsstrategi, overordnede og styrevedtatte retningslinjer, rutiner, samt gjennom styrevedtatte risikotoleransenivåer og rammer. Viktige operative styringsparametere er krav til innskuddsdekning, indikatorverdi for langsiktig finansiering, stressindikator for likviditetsutgang innenfor 30 dager (LCR), og i tillegg retningslinjer for overlevelsessevne i situasjoner uten tilgang på markedsfinansiering. Likviditetsrisikoen styres også ved å sikre fordeling av innlån fra kapitalmarkedet på ulike løpetider, innlånskilder og instrumenter. Det gjennomføres periodisk stresstesting av likviditetsrisiko, og det er etablert beredskaps- og gjenopprettingsplaner for konsernet.

Innskudd fra kunder er bankens største og mest stabile finansieringskilde. Styret legger vekt på at forholdet mellom innskudd fra kunder og utlån til kunder skal være tilpasset konsernets samlede finansieringssituasjon. Sparebanken Sør Boligkreditt AS representerer et viktig finansieringsinstrument for konsernet, som sikrer tilgang til langsiktig finansiering gjennom utstedelse av obligasjoner med fortrinnsrett.

Styrevedtatte risikotoleransenivåer for bankens likviditetsrisiko bygger på retningslinjer gitt av Finanstilsynet. Ved årsskiftet var likviditetsrisikonivåene innenfor de styrevedtatte kravene.

Konsernet har en likviditetsreserve i form av likvide rentebærende verdipapirer som tilfredsstillende myndighetspålagte og styrevedtatte krav til LCR-beholdning og likviditetsstresstesting. I tillegg har banken boliglån som er klargjort for overføring til boligkredittselskapet. Bankens rentebærende likviditetsportefølje består av statspapirer, andre rentebærende verdipapirer med 0 i kapitalvekt, obligasjoner med fortrinnsrett.

Bankens kortsiktige likviditetsrisiko styres blant annet ved tilpasning til Liquidity Coverage Requirement (LCR).

I tillegg til LCR, analyserer banken likviditetsrisikoen ved bruk av stresstester. I henhold til disse analysene vil konsernet kunne videreføre normal drift i mer enn 24 måneder i et stressalternativ, hvor ny markedsfinansiering antas ikke å være tilgjengelig og myndighetspålagte likviditetsreserver kan disponeres.

Sparebanken Sør skal ha en moderat til lav likviditetsrisiko. Likviditetsrisikoen skal være på nivå med sammenlignbare banker, men skal avstemmes mot bankens risikoprofil totalt sett og styrevedtatte krav til kapitaldekning. Risikoprofilen skal være tilpasset den aktuelle markedsituasjonen og utsiktene fremover.

Konsernets likviditetsrisiko rapporteres periodisk til styre.

Markedsrisiko

Markedsrisiko omfatter risiko knyttet til resultatvariasjoner på usikrede rente-, valuta- og egenkapitalposisjoner, som følge av endringer i markedsrenter og kredittspreader, samt ved variasjon i valuta- og aksjekurser. I tillegg vil det oppstå midlertidige resultateffekter knyttet til verdivurdering av derivatkontrakter, som benyttes for risikoavdekking av rente- og valutarisiko i tilknytning til finansiering i utenlandske markeder.

Sparebanken Sør skal ha en lav markedsrisiko og ulike finansielle instrumenter benyttes til risikoavdekking av markedsrisiko som oppstår i forbindelse med bankens ordinære kundeaktiviteter og finansoperasjoner. Styret har fastsatt retningsgivende risikotoleransenivåer for investering i aksjer, obligasjoner og for posisjoner i rente- og valutamarkedet. Etterlevelse av styringsmålene følges opp løpende og rapporteres til styret.

Renterisiko

Renterisiko er risiko for det økonomiske tap som oppstår ved endringer i rentenivået hvis rentebindingstiden for bankens forpliktelser og fordringer på og utenfor balansen, ikke er sammenfallende.

Renterisikorammen er fastsatt som en øvre ramme for hvor stort tapet på uavdekkede renteposisjoner kan være ved skift og vridninger i rentekurven. Renterisiko oppstår ved konsernets ordinære virksomhet i form av fastrente kundeutlån, rentederivater mot kunder, fastrenteplasseringer, samt finansiering til fast rente og i valuta avdekkes løpende. Ved årsskiftet 2021-2022 utgjorde utmålt langsiktig renterisiko etter avdekkingsforretninger, 33 prosent av styrevedtatt risikotoleransenivå.

Banken er eksponert for fixingrisiko i tilknytning til tidspunkt for rentefastsettelse på bankens markedsfinansiering til flytende 3 måneders Nibor, der tidspunkt for rentefastsettelsen på bankens utlånsmasse er avvikende i forhold til dette.

Valutarisiko

Valutarisiko er risiko for det økonomiske tap som oppstår ved ufordelaktig endring i verdien på aktiva- og passivaposter (på og utenfor balansen) målt i basisvaluta (NOK) som følge av endring i valutakurser. Konsernet blir påvirket av svingninger i valutamarkedet gjennom sin aktivitet i valuta mot kunder. Ved avdekking av åpen valutaeksponering benyttes derivater (valutaterminer, swapper og opsjoner). Valutaeksponeringen måles ved en 25 prosent kursendring på valutaposisjonen. Det er fastsatt rammer for eksponering i enkeltvalutaer. Bankens valutaeksponering knyttet til kundeaktiviteter er svært lav.

Ved finansiering i utenlandsk valuta oppstår rente- og valutarisiko, som følge av at finansieringen gjennomføres til fastrentevilkår og i en annen valuta enn NOK. Tilsvarende gjelder ved kjøp av rentebærende verdipapirer i valuta. Bankens avdekker rente- og valutaeksponering ved å inngå derivatkontrakter med velrenommerede finansielle motparter. Kontraktene cleares mot London Clearing House eller motpartsrisikoen ivaretas gjennom bilateral avtale om oppgjør av sikkerheter (Credit Support Annex). Ved finansiering i valuta og avdekking av valutarisikoen, legges sikringsbøkføring til grunn ved regnskapsføring av verdiendringer.

Kursrisiko (aksjerisiko)

Kursrisiko (aksjerisiko) består av markedsrisiko knyttet til posisjoner i egenkapitalinstrumenter, inkludert derivater med egenkapitalinstrumenter som underliggende. Eksponering måles som størrelsen på tapspotensialet hvor markedsverdien av aksjene faller med 30 %, og kursrisiko reguleres av rammer for maksimal aggregert posisjon i en aksjeportefølje.

Kredittspreadsrisiko

Kredittspreadsrisiko defineres som risiko for endringer i markedsverdien på et rentebærende verdipapir som følge av en generell endring i kredittmargin. En generell økning i kredittmarginer vil medføre en verdireduksjon på en portefølje av rentebærende verdipapirer. Endringer i kredittmargin er en konsekvens av endringer i investors krav til risikopåslag for skift i forventet kredittisiko og/eller endringer i andre markedsforhold. For beregning av risikoeksponeringen benyttes Finanstilsynets stresstestmodell for kredittspreadsrisiko. Bankens kredittspreads eksponering er knyttet til likviditetsporteføljen. Ved utgangen av 2021 var utmålt kredittspreadsrisiko 56,0 prosent av styrevedtatt ramme.

Forretningsrisiko

Forretningsrisiko defineres som risiko for uventede inntektssvingninger fra andre forhold enn kredittrisiko, likviditetsrisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko. Dette kan blant annet oppstå som følge av at myndighetene innfører endring i reguleringer, eller ved gjennomføring av finans- eller pengepolitiske tiltak, herunder endringer i skatte-, avgifts- og valutaloggivningen, som vil kunne påvirke virksomheten negativt.

Renommérisiko som er risiko for svikt i inntjening eller kapitaltilgang på grunn av sviktende tillit og omdømme i markedet. Renommérisiko inngår som en del av forretningsrisiko.

Det er en forutsetning for Sparebanken Sør at risiko skal være undergitt en aktiv og tilfredsstillende styring, basert på styrevedtatte målsettinger og rammer for risikoeksponering og risikotoleranse.

Banken skal ha en lav forretningsrisiko som sikrer en stabil og diversifisert inntjening, og konsernet skal ikke være involvert i enkelthendelser eller aktiviteter som kan true renommé og strategiske mål.

Strategisk risiko

Strategisk risiko er definert som interne forhold hvor den strategiske risiko knytter seg til de strategier, planer og endringer som banken har eller legger opp til.

Operasjonell risiko

Operasjonell risiko er risiko for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil eller eksterne hendelser. Dette kan være forstyrrelser eller avbrudd av driftsmessig art, brudd på prosedyrer, feil i IKT-systemer eller maskinvare, regelbrudd, bedragerier, brann og terrorangrep.

Overvåking av operasjonell risiko skjer ved jevnlig kvalitative vurderinger. Bankens internkontrollrutiner og risikostyring som dekker alle vesentlige områder. Med risikostyring og internkontroll menes prosessen for å identifisere, analysere, håndtere og følge opp risikoene slik at samlet risikoeksponering er i samsvar med strategiske mål, og sikre at gjeldende lover og forskrifter, samt interne rutiner og retningslinjer etterleves. Internkontroll er et viktig redskap for å redusere den operasjonelle risikoen, både for avdekking og oppfølging.

Banken har en målsetting om å ha gode systemer for oppfølging og kontroll og lav operasjonell risiko.

SIKRINGSINSTRUMENTER

Konsernet benytter følgende sikringsinstrumenter:

- Rentebytteavtaler (renteswapper) - avtaler om å bytte rentebetingelser for et bestemt nominelt beløp over et bestemt antall perioder.
- Valutaterminer – avtale om kjøp eller salg av fremmed valuta med oppgjør på et bestemt fremtidig tidspunkt.
- Rente- og valutabytteavtaler (cross-currency interest rate swap) – avtaler om å bytte både rente- og valutabetingelser.

Formålet med bruk av rente- og valutainstrumenter er å avdekke bankens rente- og valutaeksponering.

NOTE 4 – KAPITALDEKNING

Sparebanken Sør har en målsetting om å maksimere sin langsiktige verdiskaping. Konsernet har også en målsetting om at risikoprofilen skal være moderat til lav. Dette innebærer at god risiko- og kapitalstyring er et sentralt strategisk element.

Sparebanken Sør har etablert en strategi og prosess for risikomåling, -styring og -kontroll som gir oversikt over de risikoer banken er eksponert for. Dette gir dermed grunnlag for vurdering og beregning av bankens total kapitalbehov, og hvordan dette kan opprettholdes for å dekke de aktuelle risikoer på en tilstrekkelig måte. Prosessen betegnes som ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process). Vurderingen av kapitalbehovet inkluderer størrelse, sammensetning og fordeling av den ansvarlige kapitalen tilpasset nivået på de risikoer som banken er eller kan bli utsatt for, med bakgrunn i gjennomførte stresstester som viser hvilke endringer i makrovariabler som kan påføre banken større tap.

Styret fastsetter kapitalplan som skal sikre at banken til enhver tid har en kapitaldekning som ivaretar myndighetskrav og omgivelsenes forventninger. For å ha stor handlefrihet i forhold til strategiske valg og forretningsmessige muligheter, velger banken å ha en større kapital enn det behovet som beregnes ut fra ICAAP.

Konsernet oppfylte kapitalkravene pr 31.12.2021 på henholdsvis 13,0 prosent for ren kjernekapital, 14,5 prosent for kjernekapital og 16,5 prosent for total kapital. Konsernets interne mål er 16,3 prosent i ren kjernekapitaldekning.

Finansdepartementet har vedtatt forskriftsendringer som satte EUs kapitalkravsregelverk CRR/CRD IV i kraft 31. desember 2019. Systemrisikobufferkravet økte fra 3 til 4,5 prosent. Konsernet, som benytter standardmetoden i kapitaldekningsberegningen, skal oppfylle økt systemrisikobufferkrav med virkning fra 31. desember 2022.

Sparebanken Sør mottok 22. desember 2021 Finanstilsynets vurdering av risiko og kapitalbehov i forbindelse med gjennomført SREP (Supervisory Review and Evaluation Process and Pillar 2). Finanstilsynets foreløpige vurdering av kapitalbehov under pilar 2 er 1,8 prosent av beregningsgrunnlaget. Banken har kommet med tilsvar på Finanstilsynets vurderinger, som deretter vil behandle og fastsette endelig pilar 2-krav. Det forventes at dette trer i kraft med virkning fra 31. mars 2022.

Finansdepartementet besluttet i 2. kvartal 2021, etter råd fra Norges Bank, å sette opp det motsykliske kapitalbufferkravet for banker fra 1,0 til 1,5 prosent med virkning fra 30. juni 2022. I desember besluttet Norges Bank, som i september overtok beslutningsmyndighet for å fastsette motsyklisk kapitalbuffer, å øke bufferkravet ytterligere fra 1,5 til 2,0 prosent med virkning fra 31. desember 2022.

Sparebanken Sør benytter standardmetoden for kreditt- og markedsrisiko og basismetoden for operasjonell risiko, for å beregne kapitaldekning i henhold til gjeldende kapitaldekningsregler - Basel II.

GJELDENDE KRAV TIL KAPITAL

MORBANK		MILLIONER KRONER		KONSERN	
31.12.2020	31.12.2021			31.12.2021	31.12.2020
Gjeldende bufferkrav til kapital					
4,50 %	4,50 %	Minstekrav til kjernekapital		4,50 %	4,50 %
2,50 %	2,50 %	Bevaringsbuffer		2,50 %	2,50 %
3,00 %	3,00 %	Systemrisikobuffer		3,00 %	3,00 %
1,00 %	1,00 %	Motsyklisk buffer		1,00 %	1,00 %
2,00 %	2,00 %	Pilar 2 krav		2,00 %	2,00 %
13,00 %	13,00 %	Krav til ren kjernekapital, inkl. Pilar 2		13,00 %	13,00 %
14,50 %	14,50 %	Krav til kjernekapitaldekning, inkl. Pilar 2		14,50 %	14,50 %
16,50 %	16,50 %	Krav til kapitaldekning, inkl. Pilar 2		16,50 %	16,50 %
8 401	8 438	Kapitalkrav ren kjernekapital, inkl. Pilar 2		10 308	10 137
9 370	9 412	Kapitalkrav kjernekapital, inkl. Pilar 2		11 498	11 307
10 662	10 710	Kapitalkrav ansvarlig kapital, inkl. Pilar 2		13 084	12 867
2 245	2 978	Overskudd ren kjernekapital, inkl. Pilar 2		2 696	2 067
2 351	3 340	Overskudd kjernekapital, inkl. Pilar 2		2 878	2 008
2 559	3 692	Overskudd ansvarlig kapital, inkl. Pilar 2		2 991	1 998

MORBANK		MILLIONER KRONER	KONSERN	
31.12.2020	31.12.2021		31.12.2021	31.12.2020
12 136	13 278	Sum balanseført egenkapital	14 941	13 752
		Kjernekapital		
-1 075	-1 335	Hybridkapital klassifisert som egenkapital	-1 371	-1 111
- 219	- 271	Del av resultat som ikke kan medregnes i ren kjernekapital	- 271	- 219
- 41	- 54	Fradrag for immaterielle eiendeler	- 61	- 48
- 42	- 43	Fradrag for forsvarlig verdsettelse (AVA)	- 29	- 31
- 113	- 159	Andre fradrag	- 204	- 138
10 646	11 416	Sum ren kjernekapital	13 004	12 204
		Annen kjernekapital		
1 075	1 335	Hybridkapital	1 371	1 111
11 721	12 752	Sum kjernekapital	14 375	13 315
		Tilleggskapital utover kjernekapital		
1 600	1 650	Ansvarlig lånekapital	1 699	1 649
- 100		Fradrag i tilleggskapitalen		- 100
1 500	1 650	Sum tilleggskapital	1 699	1 549
13 221	14 402	Netto ansvarlig kapital	16 074	14 864
		Beregningsgrunnlag etter standardmetoden:		
25	22	Engasjement med lokale og regionale myndigheter	22	25
1 913	981	Engasjement med institusjoner	388	513
3 824	3 137	Engasjement med foretak	4 688	5 164
4 787	5 259	Engasjement med massemarked	8 045	7 151
34 598	37 798	Engasjement med pantessikkerhet i eiendom	55 290	51 991
1 025	522	Engasjement som er forfalt	632	1 125
4 075	1 823	Engasjement som er høyrisiko	1 823	4 075
5 612	5 934	Engasjement i obligasjoner med fortrinnsrett	1 381	1 338
4 813	4 899	Engasjement i egenkapitalposisjoner	1 680	1 750
563	650	Engasjement øvrig	700	638
61 233	61 022	Kapitalkrav for kreditt- og motpartsrisiko	74 649	73 768
13	0	Kapitalkrav for posisjons-, valuta- og varerisiko	0	13
3 350	3 878	Kapitalkrav for operasjonell risiko	4 638	4 175
25	8	CVA tillegg	8	25
64 620	64 908	Risikovektet balanse (beregningsgrunnlag)	79 295	77 980
16,5 %	17,6 %	Ren kjernekapitaldekning i %	16,4 %	15,7 %
18,1 %	19,7 %	Kjernekapitaldekning i %	18,1 %	17,1 %
20,5 %	22,2 %	Kapitaldekning i %	20,3 %	19,1 %
8,1 %	8,8 %	Uvektet kjernekapitalandel (Leverage ratio)	9,4 %	8,9 %

NOTE 5 – SEGMENTRAPPORTERING

Sparebanken Sør har 3 driftssegmenter; personmarked (PM), bedriftsmarked (BM) og eiendomsmegling (Sørmegleren). Bankens egne investeringsaktiviteter er ikke et separat rapporterbart segment og kommer inn under posten ufordelt. Det vises til ytterligere omtale i regnskapsprinsipper om segmentene. Personmarked og bedriftsmarked avviker i denne sammenheng fra personkunder og bedriftskunder i rapportering på sektorer og næringer.

Segmentene inntektsfører og kostnadsfører faktiske inntekter og kostnader knyttet til utlån og innskudd i

balansen. Alle ansatte er knyttet til de ulike segmentene. Ved likviditetsmessige underdekning i de ulike segmentene så beregnes det en rentekostnad utfra en mellomregningsrente som fastsettes månedlig.

Konsernets avdelingskontorer er geografisk lokalisert i Agder, Rogaland og Vestfold og Telemark. Konsernet har også kunder i andre geografiske områder som betjenes via de etablerte kontorene. Utlån er i note 10 fordelt geografisk på områder.

Ingen av konsernets kunder står enkeltvis for mer enn 10 % av omsetningen. Dette gjelder både i 2021 og 2020.

Rapportering pr. segment		31.12.2021				
MILLIONER KRONER	PM	BM	Ufordelt og eliminerings	Sum bankvirksomhet	Sørmegleren	Totalt
Netto renteinntekter	1 138	829	-28	1 939	0	1 939
Netto andre driftsinntekter	203	89	136	428	182	610
Driftskostnader	414	107	350	871	148	1 018
Driftsresultat før tap pr. segment	928	811	-242	1 496	35	1 531
Tap på utlån og garantier	14	-31	-1	-18		-18
Resultat før skatt pr. segment	914	842	-241	1 514	35	1 549
Netto utlån til kunder	79 686	36 936	30	116 653		116 653
Andre eiendeler			27 411	27 411	119	27 530
Sum eiendeler pr. segment	79 686	36 936	27 442	144 064	119	144 182
Innskudd fra og gjeld til kunder	32 910	26 680	3 556	63 146		63 146
Mellomregn./annen gjeld	46 776	10 256	8 945	65 977	119	66 096
Sum gjeld pr. segment	79 686	36 936	12 501	129 123	119	129 242
Egenkapital			14 941	14 941		14 941
Sum gjeld og egenkapital pr. segment	79 686	36 936	27 442	144 064	119	144 182

Rapportering pr. segment		31.12.2020				
MILLIONER KRONER	PM	BM	Ufordelt og eliminerings	Sum bankvirksomhet	Sørmegleren	Totalt
Netto renteinntekter	1 166	826	-79	1 914	0	1 914
Netto andre driftsinntekter	177	74	131	382	149	531
Driftskostnader	408	105	321	835	124	958
Driftsresultat før tap pr. segment	935	795	-269	1 461	25	1 486
Tap på utlån og garantier	1	85	-3	83		83
Resultat før skatt pr. segment	934	709	-266	1 377	25	1 403
Netto utlån til kunder	74 994	36 420	163	111 577		111 577
Andre eiendeler			30 444	30 444	105	30 549
Sum eiendeler pr. segment	74 994	36 420	30 607	142 021	105	142 126
Innskudd fra og gjeld til kunder	32 287	24 546	2 999	59 833		59 833
Mellomregn./annen gjeld	42 706	11 874	13 855	68 436	105	68 541
Sum gjeld pr. segment	74 994	36 420	16 855	128 269	105	128 374
Egenkapital			13 752	13 752		13 752
Sum gjeld og egenkapital pr. segment	74 994	36 420	30 607	142 021	105	142 126

Konsernet Sparebanken Sør rapporterer ikke segmenter i morbanken særskilt. Sparebanken Sør Boligkreditt AS er en integrert del av personmarkedet i konsernet og følgelig blir det misvisende å rapportere segmenter på morbank alene.

NOTE 6 – KREDITTOMRÅDET OG KREDITTRISIKO

Kredittrisiko representerer det største risikoområdet for konsernet. Styret fastsetter konsernets kredittstrategi som sammen med kredittpolitikk og retningslinjer for kredittprosessene skal sikre at kundeporteføljen har en akseptabel risikoprofil og bidrar til at konsernet kan maksimere sin langsiktige verdiskaping.

Sparebanken Sør har Agder, Rogaland, Vestfold og Telemark som sitt hovedmarked. I tillegg vil banken ha et nasjonalt markedssegment mot organisasjoner som inngår i KNIF (Kristen-Norges Innkjøpsfelleskap) og deres ansatte.

Bankens risikoklasser er følgende:

Misligholdsklasse	Nedre grense for mislighold, %	Øvre grense for mislighold, %
A	0,00	0,10
B	0,11	0,25
C	0,26	0,50
D	0,51	0,75
E	0,76	1,25
F	1,26	2,00
G	2,01	3,00
H	3,01	5,00
I	5,01	8,00
J	8,01	99,99
K	100,00	

Utlån fordelt på risikoklasser

Det benyttes modeller som er basert på interne og eksterne data for beregning av sannsynlighet for mislighold neste 12 måneder (PD) og forventet tap (ECL) på kunde- og porteføljenivå. Både personkunder og næringslivskunder scores månedlig, og deles inn i 11 klasser (A – K) ut fra sannsynlighet for mislighold. Klasse K er misligholdte lån. For definisjon av mislighold se note 1.

Tabellen under viser intervaller på de ulike risikoklasser basert på misligholdssannsynlighet.

Sannsynlighet for mislighold	
Lav risiko (A-D)	0,00 - 0,75%
Middels risiko (E-G)	0,76 - 3,00 %
Høy risiko (H-J)	3,01 - 99,99 %
Mislighold (K)	100 %

TOTALENGASJEMENT FORDELT PÅ RISIKOGRUPPER

I totalengasjement inngår saldo på innvilgede lån og kreditter til kunder, ubenyttet andel av innvilgede kreditter, samt garantirammer og etablerte garantier.

MORBANK				KONSERN					
31 12 2020		31 12 2021		MILLIONER KRONER		31 12 2021		31 12 2020	
Personkunder:									
24 134	82,5 %	27 416	83,1 %	Lav risiko	72 734	84,8 %	68 809	84,8 %	
4 364	14,9 %	5 089	15,4 %	Middels risiko	11 998	14,0 %	11 138	13,7 %	
385	1,3 %	379	1,1 %	Høy risiko	855	1,0 %	769	0,9 %	
28 882		32 884		Sum ikke forfalt eller nedskrevet	85 588		80 716		
355	1,2 %	112	0,3 %	Misligholdte engasjementer	203	0,2 %	402	0,5 %	
29 238	100 %	32 995	100 %	Sum personkunder	85 791	100 %	81 117	100 %	
Næringslivskunder:									
23 793	53,0 %	24 753	54,4 %	Lav risiko	26 030	55,4 %	24 779	53,8 %	
15 109	33,7 %	16 224	35,7 %	Middels risiko	16 399	34,9 %	15 313	33,2 %	
4 833	10,8 %	3 932	8,6 %	Høy risiko	3 962	8,4 %	4 851	10,5 %	
43 736		44 909		Sum ikke forfalt eller nedskrevet	46 391		44 942		
1 147	2,6 %	580	1,3 %	Misligholdte engasjementer	580	1,2 %	1 147	2,5 %	
44 884	100 %	45 489	100 %	Sum næringslivskunder	46 971	100 %	46 089	100 %	
74 121		78 484		Sum totalengasjement	132 762		127 206		

MIGRASJON MELLOM RISIKOGRUPPER GJENNOM ÅRET

For konsernet er det i personmarkedsporteføljen en positiv migrasjon i porteføljen. Samlet risiko for personkundeporteføljen vurderes som meget tilfredsstillende.

Næringslivsporteføljen viser en tydelig migrasjon fra engasjement med middels risiko til lav og høy-risiko. Det

er hovedvekt på engasjement med migrasjon til lav risiko. Klassifiseringen tar ikke hensyn til sikkerhetsverdier, men kun betalingsevne.

Maksimal kredittrisiko

Maksimal eksponering mot kredittrisiko for komponentene i balansen, inkludert derivater. Eksponeringen er vist brutto før eventuelle pantstillelser og tillatte motregninger.

MORBANK			KONSERN		
31.12.2020	31.12.2021	MILLIONER KRONER	31.12.2021	31.12.2020	
Eiendeler					
10 936	5 644	Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	1 789	2 460	
62 724	67 028	Netto utlån til kunder	116 653	111 577	
18 329	17 743	Obligasjoner og sertifikater	22 062	21 543	
907	367	Finansielle derivater	1 104	3 415	
92 895	90 782	Sum kreditteksponering balanseposter	141 608	138 996	
Finansielle garantistillelser og lånetilsagn					
1 331	1 386	Garantier	1 386	1 331	
686	1 144	Ubenyttede kreditter til kredittinstitusjoner			
9 648	10 008	Ubenyttede kreditter	14 695	13 868	
517	634	Lånetilsagn	634	517	
12 182	13 172	Sum finansielle garantistillelser og lånetilsagn	16 715	15 717	
105 077	103 953	Total kredittrisikoeksponering	158 322	154 713	

Sikkerheter

Konsernet benytter ulike sikkerheter for å redusere risiko avhengig av marked og type transaksjon. Hovedprinsipp for vurdering av sikkerheter er at realisasjonsverdi estimeres slik den antas å være i en situasjon hvor konsernet har behov for sikkerheten. Med unntak av engasjementer hvor det er foretatt nedskrivninger, er sikkerhetens verdi beregnet under forutsetning om fortsatt drift. Ved verdivurdering av sikkerhet tas det hensyn til estimerte salgskostnader. Hovedtyper av sikkerheter som benyttes er pant i fast eiendom (bolig/næringsbygg), kausjoner (forbrukerkausjoner og selvskyldnerkausjoner), registrerbart løsøre (varelager,

driftstilbehør) og fordringer. Estimert verdi av boliger som er sikkerheter for lån som er overført til Sparebanken Sør Boligkreditt AS oppdateres kvartalsvis, mens sikkerheter for øvrige lån minimum oppdateres ved behandling av nye kredittsaker eller ved engasjementsoppfølging. Konsernets utlån har gjennomgående meget god sikkerhet.

Sikkerheter personmarked

Den vesentligste delen av personmarkedsporteføljen er sikret med pant i bolig, og konsernets boliglånportefølje har følgende fordeling av belåningsgrader (Loan to Value – LTV).

BELÅNINGSGRAD (LTV) FOR LÅN MED PANT I FAST BOLIG PR. 31.12.2021

LTV 31.12.2021	MORBANK		KONSERN	
	MILLIONER KRONER	%	MILLIONER KRONER	%
Under 40 %	1 331	6,3 %	10 751	15,2 %
40 - 50 %	1 427	6,7 %	9 994	14,1 %
50 - 60 %	3 005	14,1 %	17 673	24,9 %
60 - 70 %	5 215	24,5 %	18 714	26,4 %
70 - 75 %	3 567	16,8 %	6 097	8,6 %
75 - 80 %	2 260	10,6 %	2 744	3,9 %
80 - 85 %	1 677	7,9 %	1 892	2,7 %
85 - 90 %	1 041	4,9 %	1 141	1,6 %
90 - 95 %	709	3,3 %	757	1,1 %
95 - 100 %	575	2,7 %	659	0,9 %
Over 100 %	459	2,2 %	510	0,7 %
SUM	21 265	100 %	70 933	100 %

BELÅNINGSGRAD (LTV) FOR LÅN MED PANT I FAST BOLIG PR 31.12.2020

LTV 31.12.2020	MORBANK		KONSERN	
	MILLIONER KRONER	%	MILLIONER KRONER	%
Under 40 %	1 204	6,4 %	9 335	13,8 %
40 - 50 %	1 155	6,2 %	8 199	12,1 %
50 - 60 %	2 364	12,6 %	15 011	22,2 %
60 - 70 %	3 615	19,3 %	20 423	30,2 %
70 - 75 %	2 693	14,4 %	5 789	8,6 %
75 - 80 %	2 468	13,2 %	3 107	4,6 %
80 - 85 %	1 919	10,2 %	2 177	3,2 %
85 - 90 %	1 151	6,1 %	1 255	1,9 %
90 - 95 %	882	4,7 %	945	1,4 %
95 - 100 %	742	4,0 %	812	1,2 %
Over 100 %	558	3,0 %	596	0,9 %
SUM	18 751	100 %	67 649	100 %

Det understrekes at LTV-fordelingen er basert på en tradisjonell fordeling hvor hele lånet plasseres i det intervall hvor "den siste delen" av lånet hører til. Dette innebærer at reell LTV-fordeling vil være lavere enn det som fremgår av tabellen. For et lån som er innplassert med høy belåningsgrad vil reelt sett bare en del av dette lånevolumet ligge i intervallet med høy belåningsgrad, mens størstedelen av lånet vil ligge i de lavere intervaller.

Sikkerheter næringslivsmarkedet

Beregning og vurdering av sikkerhetsverdier for næringslivsengasjementer er mer kompleks enn for personmarkedet, og det vil hefte større usikkerheter ved estimater på porteføljenivå. Banken foretar imidlertid hyppige vurderinger av engasjementenes sikkerheter på individuell basis.

NOTE 7 – BESKRIVELSE AV TAPSMODELLEN UNDER IFRS

MODELL FOR NEDSKRIVNING

Modellen for nedskrivninger av finansielle eiendeler etter IFRS 9 gjelder for finansielle eiendeler som måles til amortisert kost og finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi over utvidet resultat. Modellen ble tatt i bruk ved implementeringer av IFRS 9 i 2018. De generelle prinsippene for nedskrivninger er beskrevet i note 1. Samme modell for beregning er benyttet for konsern, boligkredittforetak og morbank, men med forskjellige datodefinsjon når det gjelder første gangs innregninger.

Det avsettes for forventet tap basert på relevant informasjon som er tilgjengelig på rapporteringstidspunktet, herunder historisk, gjeldende og fremtidig informasjon. Tapet vises således i regnskapet før det har forekommet en tapshendelse, og fremtidige forventninger inkluderes i beregningene.

Tapsnedskrivninger beregnes utfra sannsynlighet for mislighold (PD), tap gitt mislighold (LGD) og eksponering ved mislighold (EAD). Hovedregel er at tapsavsetning beregnes utfra forventet kredittap over de neste 12 måneder eller forventet kredittap over hele levetiden. Forventet kredittap over hele levetiden beregnes for eiendeler der kreditttrisiko har økt vesentlig siden første gangs innregning, med unntak av eiendeler som likevel vurderes å ha lav absolutt kreditttrisiko på rapporteringstidspunktet. Dersom kreditttrisiko ikke har hatt vesentlig økning siden første gangs innregning vil tapsavsetning beregnes fra forventet kredittap over de neste 12 måneder. IFRS 9 innebærer krav om tapsavsetninger også på nye utlån, ved at det skal gjøres en nedskrivning for forventet kredittap som følge av forventet mislighold de nærmeste tolv månedene.

Vurdering av vesentlig forverring av kreditttrisiko

For vurdering av vesentlig forverring av kreditttrisiko benytter banken PD-nivå som hovedkriterium. Vurdering av vesentlig forverring av kreditttrisiko tar utgangspunkt i både en relativ økning i PD og den absolutte endringen. Nivået er satt slik at både den relative endringen er vesentlig og at nivået i seg selv ikke er uvesentlig sammenlignet med hva som regnes som lav risiko. I tillegg er det lagt opp til at hvis det er en stor absolutt endring skal det uansett regnes som vesentlig forverret.

Grenser for vesentlig forverring og PD sjekk er oppsummert i tabellen nedenfor:

Parameter	PM	BM
Absolutt grense (a)	0,625 %	0,625 %
Relativ endring (b)	2 %	2 %
Absolutt endring (c)	5 %	5 %

Absolutt grense tilsvarer risikoklasse D.

Dersom økonomiske konjunkturer eller spesielle nasjonale/regionale utviklingstrekk tilsier at det er høyere risiko i enkelte bransjer/næringer, hensyntas dette ved å gjøre endringer i PD nivå på kunder i de aktuelle bransjer/næringer.

PD som grunnlag for forventet tap

Bankens PD-modell gir PD på kundenivå 12 måneder frem i tid. Banken har ved utgangen av 2021 ikke en livstids-PD-modell, men det arbeides med å få en modell på plass.

Ved beregning av forventet kredittap over engasjementets levetid er det sannsynlighet for mislighold over den samme levetiden som skal legges til grunn. Det er utviklet en metodikk for å estimere PD over levetiden. Denne baseres på å dekomponere levetiden i separate år og estimere PD for hvert år fram i tid.

Bankens PD-modeller valideres hvert år. Validering viser at modellene overestimerer. Siden tapsmodellen skal være forventningsrettet, kalibreres PD til forventningsrettet estimat før de benyttes i tapsmodellen.

Populasjon

Modellen skal beregne forventet tap for alle kunder, på kontonivå og som ikke allerede er tapsført, med utgangspunkt i situasjonsuttrekk ved utgangen av måneden. For utlån hvor kreditttrisiko har økt vesentlig etter første gangs innregning, skal det foretas nedskrivning for forventet kredittap over utlånenes løpetid. Alle modellberegninger gjøres på kontonivå. Data som kun eksisterer på kundenivå knyttes til den enkelte konto. Eksempelvis tildeles risikoklasse på kundenivå slik at alle kundens conti har samme score. De viktigste variablene i uttrekket er risikoklasse og PD med tilhørende rente, saldo, bevilgning og sikkerhetsdekning på beregningstidspunktet.

Lån som er innvilget, men ikke diskontert på måletidspunktet, skal også med i beregningsgrunlaget.

Iht. IFRS 9 skal det beregnes forventet tap også på fordringer på sentralbanker og kredittinstitusjoner. Konsernet har for regnskapsåret 2021 ikke avsatt tap knyttet til disse fordringene. Det benyttes her lavrisikounntaket i IFRS 9. Årsaken til dette er at hovedvekten på utlån til kredittinstitusjoner knytter seg til norske banker. Disse har en tilordning i risikoklasse B og en PD på 0,175 prosent. LGD anses å være lav da de har god rating fra eksterne ratingbyrå. Konsernet har vurdert at forutsetningen om lav kredittrisiko er oppfylt på balansedagen og at forventet tap vil være helt uvesentlig.

Etter at datagrunnlag er definert merkes de ulike kontoengasjementene og fordeles i de ulike trinnene. Fordeling i en av de tre "trinnene" i modellen er basert på deres risikoendring siden innvilgelse (endring i kredittrisiko). For beskrivelse av de enkelte "trinnene" vises det til påfølgende forklaringer. Alle engasjement plasseres ved innregningstidspunktet i trinn 1, og flyttes på et senere tidspunkt til trinn 2 eller 3, i de tilfellene der det har vært en vesentlig økning i kredittrisiko. For engasjementer der det er foretatt kvalitativt vurderte nedskrivninger, er disse tatt ut fra beregningsgrunnlaget til de modellbaserte tapsnedskrivningene, og de kvalitativt vurderte

nedskrivningene tillegges nedskrivninger i trinn 3.

Kontoengasjement i mislighold er i modellen definert som alle kontoengasjement hvor kunden har risikoklasse K. Mislighold er definert på kundenivå for både massemarkeds- og foretakskunder. For oversikt over Bankens risikoklasser henvises det til note 6 - Kredittområdet og kredittrisiko.

En kundes engasjement ble frem til 31.12.2020 vurdert som misligholdt dersom kontraktsfestede betalinger var overtrukket i mer enn 90 dager og beløpet oversteg 1 000 kroner, ved konkurs, konstaterte tap foreligger eller kvalitative vurderinger og tapsmerkinger foreligger. Fra 01.01.2021 er mislighold vurdert etter ny misligholdsdefinisjon. Se note 1 for ny definisjon av mislighold, samt beskrivelse av når kvalitative vurderinger foretas. Når en kunde har ett eller flere misligholdte lån, er det kundens totale engasjement som rapporteres som misligholdt og ikke det enkelte lån. Se også note 11.

Trinn 1

Dette er i de fleste tilfeller utgangspunktet for alle finansielle eiendeler som er omfattet av den generelle tapsmodellen. Finansielle instrumenter som har tilsvarende kredittrisiko som ved første gangs innregning og som ikke er klassifisert under trinn 2 og 3, omfattes av dette trinnet. Det beregnede forventede tapet som avsettes i regnskapet tilsvarer forventet tap de neste 12 månedene.

Trinn 2

I trinn 2 plasseres finansielle eiendeler som har en hatt en vesentlig økning i kredittrisiko siden første gangs innregning. Om et kontoengasjement er vesentlig forverret eller ikke, defineres som en funksjon av sannsynlighet for mislighold (PD) på beregningstidspunktet og sannsynlighet for mislighold på innvilgelsestidspunktet. Forventet tap for eiendeler i trinn 2 beregnes over restløpetiden for eiendelen.

Modellen har følgende tilleggsindikatorer og overstyringsregler for kundeengasjement (utlån til kunder):

- For engasjement som kvalifiserer til ett-årig tapsberegning (trinn 1), vil det bli sjekket om det foreligger et 30 dagers mislighold/overtrekk. Dersom dette foreligger, vil kontoengasjementet bli overført til livstidsberegning (trinn 2). Dette gjelder overtrekk fra første krone, men eldre enn 30 dager.

- For engasjement som kvalifiserer til ett-årig tapsberegning (trinn 1), vil det bli sjekket om det foreligger større overtrekk. Dersom dette foreligger, vil kontoengasjementet bli overført til livstidsberegning (trinn 2). Dette gjelder overtrekk fra første dag, som er forholdsmessig større enn bevilgningen.
- Engasjement med endrede betalingsbetingelser (eks. avdragsutsettelse) eller refinansiering som følger av betalingsproblemer (forbearance) blir automatisk flyttet til trinn 2 (dersom de ligger i trinn 1).
- Engasjementene sjekkes også mot en intern «watch list», som skal fange opp engasjementsspesifikk fremadskuende risiko.

Trinn 3

I trinn 3 i tapsmodellen er eiendeler som har hatt en vesentlig endring i kredittrisiko siden første gangs innregning og der det foreligger objektive bevis på tap på rapporteringstidspunktet. Modellen beregner i dette trinnet et forventet tap over restløpetiden for eiendelen. Dersom det er foretatt kvalitativt vurderte nedskrivninger overstyrer dette den modellbaserte beregningen.

Kvalitative vurderinger foretas når det foreligger observerbare data knyttet til engasjementet, eksempelvis vesentlige finansielle vanskeligheter hos utsteder eller låntaker. Når låntakers långiver av økonomiske eller kontraktsmessige grunner knyttet til låntakers finansielle vanskeligheter har gitt låntaker innrømmelser som långiver ellers ikke ville ha vurdert, og når det blir sannsynlig at låntaker vil gå konkurs eller utsettes for en annen form for finansiell omorganisering. Dersom det foreligger obeserverbare data på verdifall, vurderes det om de aktuelle hendelsene reduserer engasjementets estimerte fremtidige kontantstrømmer.

Samme modell benyttes for konsern, morbank og heleid boligkredittforetak, men med forskjellige datodefinsjon når det gjelder første innregning. På konsernnivå skal kontoens innvilgelsestidspunkt benyttes, mens det for boligkredittforetaket skal benyttes overførelsesdato. For morbank skal man som hovedregel benytte innvilgelsestidspunkt, med mindre kontoen har vært registrert i boligkredittforetaket. I så tilfelle skal dato for overførelse til morbank benyttes.

Estimat på tap vil bli beregnet på grunnlag av 12 måneders sannsynlighet for mislighold (PD), tap gitt mislighold (LGD) og eksponering ved mislighold (EAD). Datagrunnlaget inneholder historiske data om den observerte sannsynligheten for mislighold (PD) og tap gitt mislighold (LGD). Dette vil danne grunnlag for å produsere estimater av fremtidige PD og LGD verdier. Bankens PD-modell gir PD, på kundenivå, ett år frem i tid. Banken har ikke en livstids-PD-modell. Ved beregning av forventet kredittap over engasjementets levetid er det sannsynlighet for mislighold over den samme levetiden som skal legges til grunn.

Migrasjon til lavere trinn

Et engasjement som har migrert til trinn 2 kan migrere tilbake til trinn 1 dersom det ikke lenger oppfyller kriteriene for migrering nevnt ovenfor. Det inngår ikke noen eksplisitt karanteneperiode før et engasjement kan migrere til lavere trinn, med unntak dersom lånet har fått forberancemerke. For migrasjon fra trinn 3 til trinn 1 eller trinn 2, vil karantene-reglene etter mislighold gjelde. Alle kundens kontoer ligger i trinn 3 i karanteneperioden. Engasjement som har gått i mislighold vil migrere til trinn 1 eller 2 når de ikke lengre er misligholdt.

Betalingslettelse (forbearance) og prøvetid

Engasjement med betalingslettelse er gjeldskontrakter hvor det er gitt betalingslettelse overfor en skyldner som har, eller er i ferd med å få, problemer med å innfri sine finansielle forpliktelser

Engasjement med betalingslettelse kan være enten friske eller med begynnende betalingsproblemer. Dersom en kunde får betalingslettelse medfører dette at kundens engasjement får et forberancemerke. Faktorer som medfører at kunder blir merket med forbearance vil være endring i betalingsbetingelser, eksempelvis avdragsutsettelse og refinansiering som følge av betalingsproblemer.

Når en kunde/konto blir merket med forbearance blir kunden/konto automatisk flyttet til trinn 2, dersom den ligger i trinn 1. Dersom kunden allerede er plassert i trinn 2 eller 3, vil den bli liggende uendret. Ved forbearance kan PD bli oppregulert.

Ved merking av lån med forbearance foreligger det en prøvetid før lån kan friskmeldes og således migrere tilbake til trinn 1.

Makroforhold og scenarier

Konsernet tok i første kvartal 2020 i bruk en makromodell som beregner estimerte endringer i PD. PD verdiene fra makromodellen benyttes videre inn i IFRS9 modellen.

Modellen inneholder data for makroforhold, og ved endringer i konjunktur eller makroforhold må aktuelle parametere endres tilsvarende før modellen kan kjøres. Parametere er i hovedsak satt på bakgrunn av empiri, og er benyttet med bakgrunn i pengepolitisk rapport/finansiell stabilitet, hentet fra Norges bank, samt sist oppdaterte tall for arbeidsledighet og boligpris.

Banken benytter følgende makrovariabler i modellen:

1. Norges Banks styringsrente
2. Arbeidsledighet
3. Boligprisvekst
4. Konsumprisindeks
5. Importveid valutakurs
6. Oljepris (USD)

Makrovariabler til grunn for scenarier:

	2021	2022	2023	2024	2025
Boligpris %	9,1	2,8	0,7	2,4	2,4
Boligpris Region %	9,1	2,8	0,7	2,4	2,4
AKU %	4,6	3,7	3,9	3,9	3,9
Oljepris, USD	70,6	73,1	70,0	68,1	68,1
Styringsrente	0,1	0,8	1,5	1,7	1,7
Importvektet valutakurs	108,8	107,8	105,0	104,3	104,3
USD	9,0	8,9	8,7	8,6	8,6
KPI	3,5	2,7	1,5	2	2

Sparebanken Sør har i stor grad utlån sikret med pant i fast eiendom, og fastsettelse av parameter for boligpris (inkluderer fast eiendom) anses å være et parameter som i stor grad påvirker LGD (Loss Given Default).

I tillegg er det knyttet meget stor usikkerhet til fremtidig arbeidsledighet (AKU) og fastsettelsen av dette parameteret har også vesentlig betydning for konsernets modellberegnete tapsnedskrivninger.

Det er i modellen definert tre scenarier; realistisk (base) scenario, optimistisk scenario og pessimistisk scenario. Alle scenarier er gjeldende fra og med beregningsdato, altså at vi på beregningstidspunkt befinner oss i den første scenarioperioden. Dette er gjort for at scenarioene skal ha effekt på hele beregningen, også trinn 1 og 3. Bakgrunn for vurderingene er en totalvurdering av alle sentrale elementer som påvirker utviklingen av norsk og regional økonomi, og om disse forhold tilsier at det bør foretas endringer i PD og/eller LGD nivå på enkeltbransjer, produkt- og markedssegmenter eller hele porteføljen.

Realistisk (base) scenario er et makroøkonomisk scenario som representerer forventet fremtidig økonomisk vekst de neste 5 år. Realistisk scenario er sammenlignbart med ICAAP scenarioet Base case. Scenariet bygger på at det forventes en stabil og moderat global økonomisk vekst, samt stabil vekst i norsk økonomi de neste 5 år. Det forventes videre at den regionale økonomiske veksten de neste 5 år ligger på nivå med resten av landet.

Optimistisk scenario er et makroøkonomisk scenario som representerer en høykonjunktur med sterk økonomisk vekst. I dette scenariet forventes det en positiv utvikling og sterk økonomisk vekst de neste 5 år. Oljepriser vil stige og Norsk økonomi vil oppleve en sterk økonomisk vekst. Den regionale økonomiske veksten, forventes å ligge på nivå med resten av landet.

Pessimistisk scenario representerer en nedgangskonjunktur med svak økonomisk vekst. Pessimistisk scenario vil kunne representere en nedgangskonjunktur basert på en

25-års syklus, men som vil være en god del mildere enn kredittkrisen tidlig på 90-tallet. I dette scenariet forventes det at veksten i de fremvoksende markedene vil avta. Økt proteksjonisme vil skape handelsbarrierer og den globale økonomiske veksten vil avta. Oljepriser synker og sammen med svak økonomisk utvikling hos våre viktigste handelspartnere, vil dette medføre en svak utvikling og vekst i norsk økonomi. Den regionale økonomiske veksten, forventes å ligge på nivå med resten av landet.

Banken har videre vurdert de ulike scenariene beskrevet ovenfor og vektet dem for å bestemme ECL. Prinsippene for vektingen er at det forventes at realistisk scenario vil inntreffe i 3 av 5 år (60 % sannsynlig), mens de to andre scenarier vil inntreffe i 1 av 5 år (20 % sannsynlig hver).

Parameter	PM	BM
Vekt optimistisk scenario	20,0%	20,0%
Vekt realistisk scenario	60,0%	60,0%
Vekt Pessimistisk Scenario	20,0%	20,0%

Sensitiviteter

Sparebanken Sør har i stor grad utlån sikret med pant i eiendom. Dette anses å være det parametere som i størst grad påvirker LGD. Med bakgrunn i at konsernet har mye utlån sikret med pant i eiendom er det utført sensitivitetsanalyse

knyttet til endringer i porteføljens pantesikkerhet. Analysen er utført ved at man antar et fall i pantesikkerhet på hhv 10, 20 og 30 prosent det kommende året. Det er også foretatt analyser ved 1% økning i arbeidsledighet (AKU). Endringene gir følgende utslag i morbank og konsernets tapskostnad

KONSERN 31.12.2021				
Tapsnedskrivning	Ved 10% reduksjon i pantesikkerhet	Ved 20% reduksjon i pantesikkerhet	Ved 30% reduksjon i pantesikkerhet	1 % økning i arbeidsledighet (AKU)
Herav nedskrivninger i BM	46	100	165	4
Herav nedskrivninger i PM	11	25	42	2
Totalt	57	125	208	6

MORBANK 31.12.2021				
Tapsnedskrivning	Ved 10% reduksjon i pantesikkerhet	Ved 20% reduksjon i pantesikkerhet	Ved 30% reduksjon i pantesikkerhet	1 % økning i arbeidsledighet (AKU)
Herav nedskrivninger i BM	46	100	164	4
Herav nedskrivninger i PM	5	12	20	1
Totalt	51	112	185	5

KONSERN 31.12.2020				
Tapsnedskrivning	Ved 10% reduksjon i pantesikkerhet	Ved 20% reduksjon i pantesikkerhet	Ved 30% reduksjon i pantesikkerhet	Ved dobling av PD
Herav nedskrivninger i BM	53	117	193	11
Herav nedskrivninger i PM	11	25	41	9
Totalt	64	142	234	20

MORBANK 31.12.2020				
Tapsnedskrivning	Ved 10% reduksjon i pantesikkerhet	Ved 20% reduksjon i pantesikkerhet	Ved 30% reduksjon i pantesikkerhet	Ved dobling av PD
Herav nedskrivninger i BM	53	116	193	11
Herav nedskrivninger i PM	5	12	20	5
Totalt	58	128	213	16

Validering

Formålet med validering av IFRS 9-systemet er å bekrefte at både modellen og prosessen fungerer etter hensikten og gir beste estimat knyttet til regnskapsposten. Systemet skal gi mest mulig forventningsrett estimat for kreditttap (ECL) ut fra tilgang til informasjon og kunnskap på rapporteringstidspunktet. Beregning og forutsetninger er gjenstand for årlig validering. Valideringen resulterer i en valideringsrapport som behandles i Valideringskomiteén. Basert på valideringsresultatene må det vurderes om modellen og prosessen er tilfredsstillende, og om det er behov for justering av elementer eller parameterverdier i modellen.

Endringer i tapsmodellen 2021

Ingen modellendringer i 2021. Det er kun endret PD-scenarier i henhold til prognoser for makro størrelser.

NOTE 8 – TAP OG NEDSKRIVNINGER PÅ UTLÅN, GARANTIER OG INNVILGEDE KREDITTER

Tap på utlån

Avsetning for tap og periodens tapskostnad er beregnet iht. IFRS 9 og er basert på forventet kreditttap (ECL) ved bruk av 3-trinns metode som er beskrevet i note 7.

De forskjellige elementene som inngår i tap og nedskrivninger på utlån, garantier og ubenyttede kreditter, er omtalt under note 1 Regnskapsprinsipper. Det vises også til notene 3 Risikostyring og 6 Kredittområdet og kreditttrisiko.

COVID-19 medførte i 2020 og i store deler av 2021 betydelige endringer i makrobildet. I siste halvdel av 2021 har det vært bedring av flere parameter og norsk økonomi går igjen godt. Konsernets tapsavsetning pr 31.12.2021 er basert på nye forutsetninger. For oversikt over benyttede makroer og sensitivitesanalyser se note 7.

MORBANK			KONSERN	
31.12.2020	31.12.2021	MILLIONER KRONER	31.12.2021	31.12.2020
58	-12	Periodens endring i nedskrivninger trinn 1	-13	61
26	-16	+ Periodens endring i nedskrivninger trinn 2	-15	23
-3	5	+ Periodens endring i nedskrivninger trinn 3	6	-2
8	12	+ Periodens konst. tap	12	8
4	2	+ Inntektsført som renter	2	4
12	12	- Periodens inngang på tidligere konstatert tap	12	12
-1	0	+ Endring i nedskrivninger på garantier	0	-1
81	-20	= Periodens tapskostnad	-18	83

Saldo på konstaterte tap pr 31.12.2021 utgjorde 111 mill. kroner. Tilsvarende beløp pr 31.12.2020 utgjorde 116 mill. kroner. Dette gjelder lån som er fraregnet og som konsernet fremdeles jobber med å inndrive.

TAP PÅ UTLÅN FORDELT PÅ TRINN

MORBANK				31.12.2021			KONSERN		
Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Totalt	MILLIONER KRONER	Totalt	Trinn 3	Trinn 2	Trinn 1	
Forventet tap over 12 måneder	Forventet tap over levetiden til instrumentet	Forventet tap over levetiden til instrumentet				Forventet tap over levetiden til instrumentet	Forventet tap over levetiden til instrumentet	Forventet tap over 12 måneder	
94	145	217	457	Tapsavsetning pr 1.1	468	217	149	101	
				Overføringer					
42	-29	-13	0	Overført til trinn 1	0	-13	-30	43	
-7	9	-2	0	Overført til trinn 2	0	-2	9	-7	
-1	-2	3	0	Overført til trinn 3	0	3	-2	-1	
36	36	2	74	Tap på nye utlån	77	2	37	38	
-17	-40	-7	-65	Tap på fraregnet utlån*	-68	-7	-41	-19	
-65	11	-2	-55	Tap på gamle lån og andre endringer	-53	1	13	-68	
83	129	199	411	Tapsavsetning pr 31.12	424	202	135	88	
69	118	197	384	Avsetning tap på utlån	397	199	123	74	
13	11	3	27	Avsetning tap på garantier og ubenyttede kreditter	27	3	11	13	
83	129	199	411	Sum tapsavsetning	424	202	135	88	

MORBANK				31.12.2020			KONSERN		
Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Totalt	MILLIONER KRONER	Totalt	Trinn 3	Trinn 2	Trinn 1	
Forventet tap over 12 måneder	Forventet tap over levetiden til instrumentet	Forventet tap over levetiden til instrumentet				Forventet tap over levetiden til instrumentet	Forventet tap over levetiden til instrumentet	Forventet tap over 12 måneder	
37	120	230	387	Tapsavsetning pr 1.1	397	231	126	39	
				Overføringer					
35	-30	-5	0	Overført til trinn 1	0	-5	-32	37	
-4	15	-11	0	Overført til trinn 2	0	-11	15	-4	
0	-2	2	0	Overført til trinn 3	0	2	-2	0	
36	37	30	103	Tap på nye utlån	108	30	38	40	
-9	-24	-41	-74	Tap på fraregnet utlån*	-77	-41	-26	-9	
0	30	11	40	Tap på gamle lån og andre endringer	40	11	31	-2	
94	145	217	457	Tapsavsetning pr 31.12	468	217	149	101	
81	125	213	418	Avsetning tap på utlån	429	213	129	87	
13	21	5	39	Avsetning tap på garantier og ubenyttede kreditter	39	5	21	13	
94	145	217	457	Sum tapsavsetning	468	217	149	101	

* Tap på fraregnet utlån knytter seg til tap på lån som er innfridd.

I tabellene inngår også nedskrivninger på utenom balanseposter (ubenyttet kreditter og garantier). Disse er presentert som annen gjeld i balansen.

Forventet årlig gjennomsnittlig netto tap

Det er 424 mill. kroner i nedskrivninger knyttet til tap på utlån, garantier og ubenyttede kreditter pr. 31.12.2021 (468 mill. kroner pr. 31.12.2020). Disse er relatert til ulike risikoklasser.

Alle engasjementer til bedriftsmarkedet prises individuelt basert på blant annet risiko, krav til lønnsomhet og konkurransesituasjonen. Prisingen gjenspeiler derfor blant annet risikoen i engasjementet og oppnådde marginer er gjennomgående større ved høyere risiko.

Boliglån prises basert på en prismatrise, hvor både låne-utmåling og risikoklassifisering gjenspeiles.

Konsernet har avsatt for forventet tap utfra både kvalitative vurderinger, samt modellberegninger. Dette har ført til noe større svingninger i tapskostanden de siste årene. Det forventes også svingninger i tapskostnader i tiden fremover. 2020 var et ekstraordinært år med høye tapsavsetninger som følger av coronapandemien. Tapene er i 2021 tilbake på tilsvarende nivå som før pandemien. Basert på bankens sammensetning av utlånsporteføljen, konjunkturutviklingen og lokale markedsforhold, forventes det at tapene i Sparebanken Sør vil ligge på et samlet lavt nivå i 2022. For perioden 2019-2021 opprettholdes det en målsetting om at bankens totale tapsnivå skal ligge under 0,20 prosent av brutto utlån.

Konsern/morbank								
Bedriftskunder ekskl. Personlig næringsdrivende								
2020				2021				
Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3			Trinn 3	Trinn 2	Trinn 1	
Forventet tap over 12 måneder	Forventet tap over levetiden til instrumentet	Forventet tap over levetiden til instrumentet	Totalt	MILLIONER KRONER	Totalt	Forventet tap over levetiden til instrumentet	Forventet tap over levetiden til instrumentet	Forventet tap over 12 måneder
33	107	192	331	Tapsavsetning pr 1.1	400	175	137	88
				Overføringer				
31	-27	-5	0	Overført til trinn 1	0	-12	-27	39
-4	14	-10	0	Overført til trinn 2	0	-1	8	-7
0	-1	2	0	Overført til trinn 3	0	3	-2	-1
35	34	25	94	Tap på nye utlån	66	2	31	33
-8	-24	-34	-66	Tap på fraregnet utlån*	-60	-6	-38	-16
2	32	6	41	Tap på gamle lån og andre endringer	-51	0	10	-60
88	137	176	401	Tapsavsetning pr 31.12	355	160	118	77
0	0	0	0					
77	116	171	364	Avsetning tap på utlån	330	158	108	64
12	20	5	37	Avsetning tap på garantier og ubenyttede kreditter	26	2	11	12
88	137	176	401	Sum tapsavsetning	355	160	118	77

* Tap på fraregnet utlån knytter seg til tap på lån som er innfridd.

I tabellen inngår også nedskrivninger på utenom balanseposter (ubenyttet kreditter og garantier). Disse er presentert som annen gjeld i balansen.

MORBANK			Personkunder inkl. personlig næringsdrivende			KONSERN		
Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	31.12.2021			Trinn 3	Trinn 2	Trinn 1
Forventet tap over 12 måneder	Forventet tap over levetiden til instrumentet	Forventet tap over levetiden til instrumentet	Totalt	MILLIONER KRONER	Totalt	Forventet tap over levetiden til instrumentet	Forventet tap over levetiden til instrumentet	Forventet tap over 12 måneder
6	9	42	56	Tapsavsetning pr 1.1	68	42	13	13
0	0	0	0	Overføringer	0	0	0	0
3	-2	-1	0	Overført til trinn 1	0	-1	-3	4
0	0	0	0	Overført til trinn 2	0	0	1	-1
0	0	0	0	Overført til trinn 3	0	0	0	0
2	5	0	7	Tap på nye utlån	11	0	6	4
-1	-2	-1	-5	Tap på fraregnet utlån*	-8	-1	-3	-3
-4	1	-1	-4	Tap på gamle lån og andre endringer	-2	1	3	-7
6	11	39	56	Tapsavsetning pr 31.12	69	42	16	11
0	0	0	0					
5	10	39	54	Avsetning tap på utlån	67	41	16	10
1	0	0	1	Avsetning tap på garantier og ubenyttede kreditter	2	0	0	1
6	11	39	56	Sum tapsavsetning	69	42	16	11

MORBANK			Personkunder inkl. personlig næringsdrivende			KONSERN		
Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	31.12.2020			Trinn 3	Trinn 2	Trinn 1
Forventet tap over 12 måneder	Forventet tap over levetiden til instrumentet	Forventet tap over levetiden til instrumentet	Totalt	MILLIONER KRONER	Totalt	Forventet tap over levetiden til instrumentet	Forventet tap over levetiden til instrumentet	Forventet tap over 12 måneder
4	13	38	56	Tapsavsetning pr 1.1	65	40	19	6
0	0	0	0	Overføringer				
3	-3	0	0	Overført til trinn 1	0	0	-6	6
0	1	0	0	Overført til trinn 2	0	0	1	0
0	-1	1	0	Overført til trinn 3	0	1	-1	0
2	2	5	9	Tap på nye utlån	14	5	3	5
-1	-1	-7	-9	Tap på fraregnet utlån*	-11	-7	-3	-1
-3	-3	5	-1	Tap på gamle lån og andre endringer	-1	5	-1	-5
6	9	42	56	Tapsavsetning pr 31.12	68	42	13	13
5	8	42	55	Avsetning tap på utlån	66	42	12	11
1	0	0	2	Avsetning tap på garantier og ubenyttede kreditter	2	0	0	1
6	9	42	56	Sum tapsavsetning	68	42	13	13

NEDSKRIVNINGER FORDELT PÅ SEKTORER, NÆRINGER OG TRINN

MORBANK				KONSERN					
Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Sum tap pr 31.12.2021	MILLIONER KRONER	Sum tap pr 31.12.2021	Trinn 3	Trinn 2	Trinn 1	
5	9	26	41	Personkunder	56	29	18	9	
0	0	0	0	Offentlig	0	0	0	0	
2	2	3	7	Primærnæring	7	3	2	2	
1	6	5	12	Industri	12	5	6	1	
12	20	48	80	Utvikling av eiendom	80	48	20	12	
5	3	16	24	Oppføring av bygninger	24	16	3	5	
42	60	74	176	Eiendomsdrift	175	74	58	43	
1	0	1	2	Transport	2	1	1	1	
4	16	10	30	Varehandel	29	10	15	4	
2	4	2	7	Hotell og restaurant	7	2	4	2	
1	1	0	2	Borettslag	2	0	1	1	
2	4	13	19	Forretningsmessig tjenesteyting	19	13	4	2	
6	3	1	9	Sosial tjenesteyting	9	1	3	6	
83	129	199	411	Sum tapsavsetninger på utlån, garantier og ubenyttede kreditter	424	202	135	88	
69	118	197	384	Tapsavsetninger på utlån	397	199	123	74	
13	11	3	27	Tapsavsetninger på ubenyttede kreditter og garantier	27	3	11	13	
83	129	199	411	Sum tapsavsetninger	424	202	135	88	

MORBANK				KONSERN					
Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Sum tap pr 31.12.2020	MILLIONER KRONER	Sum tap pr 31.12.2020	Trinn 3	Trinn 2	Trinn 1	
5	7	28	40	Personkunder	53	29	13	11	
0	0	0	0	Offentlig	0	0	0	0	
1	1	3	5	Primærnæring	5	3	1	1	
3	8	4	15	Industri	15	4	8	3	
17	27	52	95	Utvikling av eiendom	95	52	26	17	
3	7	12	23	Oppføring av bygninger	23	12	7	3	
49	75	89	213	Eiendomsdrift	212	89	73	49	
1	0	1	2	Transport	2	1	0	1	
4	8	13	26	Varehandel	26	13	8	4	
1	2	2	5	Hotell og restaurant	5	2	2	1	
2	2	0	4	Borettslag	4	0	2	2	
2	3	12	17	Forretningsmessig tjenesteyting	17	12	3	2	
7	4	2	13	Sosial tjenesteyting	13	2	4	7	
94	145	217	457	Sum tapsavsetninger på utlån, garantier og ubenyttede kreditter	468	218	149	101	
81	125	213	418	Tapsavsetninger på utlån	429	213	129	87	
13	21	5	39	Tapsavsetninger på ubenyttede kreditter og garantier	39	5	21	13	
94	145	217	457	Sum tapsavsetninger	468	218	149	101	

Presentasjonen av næringer baserer seg på offentlige næringskoder og er gruppert slik konsernet rapporterer disse internt.

NOTE 9 – FORDELING AV UTLÅN MELLOM ULIKE TRINN

BRUTTO UTLÅN FORDELT PÅ TRINN

MORBANK				31.12.2021				KONSERN		
MILLIONER KRONER										
Trinn 1 *	Trinn 2	Trinn 3	Totalt	BRUTTO UTLÅN TOTALT	Totalt	Trinn 3	Trinn 2	Trinn 1*		
54 336	7 877	929	63 143	Brutto utlån per 1.1	112 007	983	9 697	101 326		
1 698	-1 645	-54	-0	Overført til trinn 1	-0	-67	-2 311	2 378		
-2 282	2 294	-13	-0	Overført til trinn 2	-0	-15	3 574	-3 559		
-116	-106	221	0	Overført til trinn 3	0	286	-127	-160		
-6 698	-34	-103	-6 836	Netto endring på eksisterende lån	-9 070	-109	-136	-8 825		
26 225	2 893	-119	28 998	Nye lån	43 988	-112	3 302	40 797		
-15 138	-2 420	-194	-17 752	Fraregnet lån	-29 735	-206	-2 953	-26 576		
-141			-141	Verdiendringer ført i perioden	-141			-141		
57 884	8 860	668	67 412	Brutto utlån per 31.12	117 049	762	11 047	105 240		
			43 129	Herav utlån amortisert kost	112 046					
			19 280	Herav utlån virkelig verdi over OCI						
			5 003	Herav utlån til virkelig verdi	5 003					

MORBANK				31.12.2020				KONSERN		
MILLIONER KRONER										
Trinn 1 *	Trinn 2	Trinn 3	Totalt	BRUTTO UTLÅN TOTALT	Totalt	Trinn 3	Trinn 2	Trinn 1*		
56 796	8 746	1 004	66 546	Brutto utlån per 1.1	106 705	1 038	10 710	94 956		
1 873	-1 841	-32	-0	Overført til trinn 1	-0	-36	-2 694	2 730		
-1 958	1 980	-22	0	Overført til trinn 2	-0	-23	2 897	-2 873		
-117	-91	208	0	Overført til trinn 3	0	230	-102	-128		
3 501	-216	-74	3 211	Netto endring på eksisterende lån	1 593	-76	-276	1 945		
13 051	2 050	30	15 131	Nye lån	34 586	43	2 449	32 095		
-18 825	-2 752	-185	-21 762	Fraregnet lån	-30 893	-193	-3 286	-27 415		
16			16	Verdiendringer ført i periodend	16			16		
54 336	7 877	929	63 143	Brutto utlån per 31.12	112 007	983	9 697	101 326		
			40 832	Herav utlån amortisert kost	106 431					
			16 735	Herav utlån virkelig verdi over OCI						
			5 576	Herav utlån til virkelig verdi	5 576					

* Lån til virkelig verdi er tidligere rapportert på egen linje i note 8 i årsregnskap for 2020. Disse lånene er i årsrapporten lagt inn som en del av trinn 1. Dette da disse lånene verdsettes løpende til virkelig verdi og ikke inngår i modellberegningene etter IFRS 9.

MORBANK				MILLIONER KRONER					31.12.2021
31.12.2020									
Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Totalt	BRUTTO UTLÅN AMORTISERT KOST		Totalt	Trinn 3	Trinn 2	Trinn 1
31 866	6 378	863	39 106	Brutto utlån per 01.01 til amortisert kost		40 832	817	6 013	34 001
1 405	-1 376	-29	0	Overført til trinn 1		0	-40	-1 337	1 377
-1 508	1 524	-16	0	Overført til trinn 2		0	-8	1 883	-1 875
-94	-80	174	0	Overført til trinn 3		0	215	-101	-113
3 934	-186	-61	3 687	Netto endring på eksisterende lån		-6 677	-96	-29	-6 553
4 587	1 164	18	5 768	Nye lån		16 225	-122	1 364	14 982
-6 189	-1 409	-131	-7 730	Fraregnet lån		-7 250	-140	-1 355	-5 755
34 001	6 013	817	40 832	Brutto utlån per 31.12 til amortisert kost		43 129	627	6 438	36 064

MORBANK				MILLIONER KRONER					31.12.2021
31.12.2020									
Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Totalt	BRUTTO UTLÅN VIRKELIG VERDI OVER UTVIDET RESULTAT		Totalt	Trinn 3	Trinn 2	Trinn 1
19 241	2 369	141	21 751	Brutto utlån per 01.01 over utvidet resultat		16 735	112	1 864	14 758
468	-464	-3	0	Overført til trinn 1		-0	-14	-308	321
-451	456	-6	0	Overført til trinn 2		-0	-5	412	-407
-23	-11	34	0	Overført til trinn 3		0	7	-4	-2
-434	-29	-13	-476	Netto endring på eksisterende lån		-158	-8	-5	-145
7 213	886	12	8 112	Nye lån		11 956	3	1 528	10 425
-11 256	-1 343	-53	-12 652	Fraregnet lån		-9 253	-54	-1 065	-8 135
14 758	1 864	112	16 735	Brutto utlån per 31.12 over utvidet resultat		19 280	41	2 422	16 817

UBENYTTETDE KREDITTER OG GARANTIER FORDELT PÅ TRINN

MORBANK				31.12.2021		KONSERN			
MILLIONER KRONER									
Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Totalt	UBENYTTETDE KREDITTER OG GARANTIER (off balance)		Totalt	Trinn 3	Trinn 2	Trinn 1
9 448	1 344	76	10 869	Ubenyttede kreditter og garantier per 01.01		15 035	76	1 373	13 587
333	-328	-5	-0	Overført til trinn 1		-0	-6	-343	348
-292	298	-6	-0	Overført til trinn 2		-0	-6	325	-319
-11	-2	13	0	Overført til trinn 3		0	13	-2	-11
-1 264	-269	1	-1 532	Netto endring på eksisterende lån		-1 361	2	-251	-1 112
2 933	349	5	3 287	Nye lån		3 718	5	357	3 357
-1 090	-436	-24	-1 550	Fraregnede lån		-1 681	-24	-440	-1 217
10 056	956	60	11 072	Ubenyttede kreditter og garantier per 31.12		15 712	60	1 018	14 634

MORBANK				31.12.2020		KONSERN			
MILLIONER KRONER									
Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Totalt	UBENYTTETDE KREDITTER OG GARANTIER (off balance)		Totalt	Trinn 3	Trinn 2	Trinn 1
9 923	1 096	34	11 054	Ubenyttede kreditter og garantier per 01.01		14 517	35	1 120	13 362
434	-431	-3	-0	Overført til trinn 1		-0	-3	-440	443
-372	374	-2	0	Overført til trinn 2		0	-2	392	-390
-50	-3	53	-0	Overført til trinn 3		-0	53	-3	-50
169	-54	-14	101	Netto endring på eksisterende lån		245	-16	-61	321
1 015	621	13	1 648	Nye lån		2 206	13	627	1 566
-1 670	-260	-5	-1 935	Fraregnede lån		-1 933	-5	-262	-1 666
9 448	1 344	76	10 869	Ubenyttede kreditter og garantier per 31.12		15 035	76	1 373	13 587

ENDRINGER I BRUTTO UTLÅN PERSONKUNDER INKL PERSONLIG NÆRINGSDRIVENDE OG BEDRIFTSKUNDER EKSKL PERSONLIG NÆRINGSDRIVENDE

31.12.2021				PERSONKUNDER INKL PERSONLIG NÆRINGSDRIVENDE					
MORBANK				MILLIONER KRONER		KONSERN			
Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Totalt	BRUTTO UTLÅN TOTALT		Totalt	Trinn 3	Trinn 2	Trinn 1
24 738	3 120	220	28 077	Brutto utlån per 1.1		76 941	268	4 940	71 733
751	-729	-22	0	Overført til trinn 1		0	-35	-1 396	1 431
-841	856	-15	0	Overført til trinn 2		0	-17	2 136	-2 119
-15	-11	26	0	Overført til trinn 3		0	91	-32	-60
-456	-34	-11	-501	Netto endring på eksisterende lån		-2 735	-16	-136	-2 583
13 456	1 899	6	15 360	Nye lån		30 351	13	2 308	28 029
-10 130	-1 339	-63	-11 533	Fraregnede lån		-23 516	-69	-1 872	-21 575
27 502	3 761	141	31 404	Brutto utlån per 31.12		81 040	235	5 948	74 857

31.12.2020

PERSONKUNDER INKL PERSONLIG NÆRINGSDRIVEND

MORBANK				MILLIONER KRONER				KONSNERN		
Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Totalt	BRUTTO UTLÅN TOTALT	Totalt	Trinn 3	Trinn 2	Trinn 1		
29 369	3 611	222	33 202	Brutto utlån per 1.1	73 360	252	5 574	67 533		
887	-881	-6	0	Overført til trinn 1	0	-10	-1 734	1 744		
-931	937	-6	0	Overført til trinn 2	0	-7	1 853	-1 846		
-35	-40	75	0	Overført til trinn 3	0	97	-51	-46		
-977	-50	-10	-1 037	Netto endring på eksisterende lån	-2 654	-12	-110	-2 532		
9 977	1 220	23	11 220	Nye lån	30 675	34	1 618	29 022		
-13 552	-1 677	-79	-15 308	Fraregnede lån	-24 440	-87	-2 211	-22 142		
24 738	3 120	220	28 077	Brutto utlån per 31.12	76 941	268	4 940	71 733		

MORBANK/
KONSNERN

BEDRIFTSKUNDER EKSKL PERSONLIG NÆRINGSDRIVENDE

31.12.2020				MILLIONER KRONER				31.12.2021		
Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Totalt	BRUTTO UTLÅN TOTALT	Totalt	Trinn 3	Trinn 2	Trinn 1		
26 793	5 760	791	33 344	Brutto utlån per 1.1	35 066	716	5 383	28 966		
1 184	-1 155	-28	0	Overført til trinn 1	0	-34	-1 120	1 154		
-1 271	1 287	-16	0	Overført til trinn 2	0	-2	1 647	-1 645		
-82	-56	138	0	Overført til trinn 3	0	195	-95	-100		
4 204	-216	-64	3 923	Netto endring på eksisterende lån	-6 655	-93	-30	-6 532		
2 996	993	7	3 995	Nye lån	13 455	-125	1 110	12 469		
-4 857	-1 229	-111	-6 198	Fraregnede lån	-5 856	-130	-1 172	-4 554		
28 966	5 383	716	35 066	Brutto utlån per 31.12	36 009	528	5 723	29 759		

Fordelingen mellom personkunder og bedriftskunder er delt opp etter offisielle sektorkoder. Personlig næringsdrivende er i disse tabellene tilordnet personkundene. Tabellene er ikke sammenlignbare med andre fordelinger i øvrige noter.

Sparebanken Sør Boligkreditt AS har kun kunder som faller inn under personkunder definert i denne noten. For bedriftskundene vil derfor tabellene for morbank og konsern være like.

NOTE 10 – UTLÅN FORDELT PÅ TYPE, KATEGORI, GEOGRAFISKE OMRÅDER, SEKTORER OG NÆRINGER

BRUTTO UTLÅN FORDELT PÅ TYPE

MORBANK				KONSERN	
31.12.2020	31.12.2021	MILLIONER KRONER		31.12.2021	31.12.2020
		Utlån vurdert til amortisert kost			
6 119	7 415	Kasse-, drifts- og brukskreditter		19 650	17 159
4 457	4 092	Byggelån		4 092	4 457
30 144	31 494	Nedbetalingslån		88 133	84 665
40 720	43 001	Sum utlån vurdert til amortisert kost		111 875	106 280
		Utlån utpekt til virkelig verdi over resultatregnskapet			
16 735	19 280	Boliglån			
5 575	5 003	Fastrenteutlån		5 007	5 580
22 310	24 283	Sum utlån utpekt til virkelig verdi over resultatregnskapet		5 007	5 580
112	128	Opptjente renter		167	147
63 142	67 412	SUM BRUTTO UTLÅN		117 049	112 007
-418	-384	Nedskrivninger på utlån		-396	-429
62 724	67 028	SUM NETTO UTLÅN		116 653	111 577

For nedskrivninger se note 8 - Tap og nedskrivninger på utlån, garantier og innvilgede kreditter.

BRUTTO UTLÅN FORDELT PÅ GEOGRAFISKE OMRÅDER

MORBANK				KONSERN				
31.12.2020		31.12.2021		MILLIONER KRONER		31.12.2021	31.12.2020	
40 227	63,7 %	43 529	64,6 %	Agder	76 492	65,4 %	74 976	66,9 %
7 553	12,0 %	9 319	13,8 %	Vestfold og Telemark	15 286	13,1 %	13 761	12,3 %
4 647	7,4 %	6 014	8,9 %	Oslo	10 425	8,9 %	9 499	8,5 %
1 839	2,9 %	1 770	2,6 %	Viken	4 987	4,3 %	3 782	3,4 %
1 760	2,8 %	2 439	3,6 %	Rogaland	4 213	3,6 %	2 421	2,2 %
7 004	11,1 %	4 213	6,2 %	Øvrig	5 479	4,7 %	7 421	6,6 %
112	0,2 %	128	0,2 %	Opptjente renter	167	0,1 %	147	0,1 %
63 142	100,0 %	67 412	100,0 %	SUM BRUTTO UTLÅN	117 049	100,0 %	112 007	100,0 %

Geografisk fordeling er basert på kundens bosteds-/forretningsadresse.

BRUTTO UTLÅN FORDELT PÅ SEKTORER OG NÆRINGER

MORBANK			KONSERN	
31.12.2020	31.12.2021	MILLIONER KRONER	31.12.2021	31.12.2020
25 956	29 357	Personkunder	77 549	73 662
567	430	Offentlig	431	567
1 181	1 381	Primærnæring	1 497	1 272
806	764	Industri	840	861
4 146	3 666	Utvikling av eiendom	3 632	4 104
1 365	1 433	Oppføring av bygninger	1 726	1 623
19 270	19 579	Eiendomsdrift	19 648	19 303
507	500	Transport	594	590
1 288	1 401	Varehandel	1 519	1 395
369	400	Hotell og restaurant	430	399
1 281	1 494	Borettslag	1 496	1 281
864	929	Forretningsmessig tjenesteyting	1 198	1 094
5 428	5 950	Sosial tjenesteyting	6 322	5 707
112	128	Opptjente renter	167	147
63 142	67 412	SUM BRUTTO UTLÅN	117 049	112 007
-418	-384	Nedskrivninger på utlån	-397	-429
62 724	67 028	SUM NETTO UTLÅN	116 653	111 577

GARANTIER FORDELT PÅ SEKTORER OG NÆRINGER

MORBANK			KONSERN	
31.12.2020	31.12.2021		31.12.2021	31.12.2020
11	11	Personkunder	11	11
3	3	Offentlig	3	3
2	36	Primærnæringer	36	2
234	262	Industri	262	234
357	336	Utvikling av eiendom	336	357
246	239	Oppføring av bygninger	239	246
129	161	Eiendomsdrift	161	129
82	90	Transport	90	82
168	165	Varehandel	165	168
8	10	Hotell og restaurant	10	8
0	0	Borettslag	0	0
31	40	Forretningsmessig tjenesteyting	40	31
60	35	Sosial tjenesteyting	35	60
1 331	1 386	SUM GARANTIER	1 386	1 331

UBENYTTET KREDITTER FORDELT PÅ SEKTORER OG NÆRINGER

MORBANK			KONSERN	
31.12.2020	31.12.2021		31.12.2021	31.12.2020
3 226	3 487	Personkunder	8 012	7 351
359	312	Offentlig	312	359
153	309	Primærnæringer	323	158
488	436	Industri	441	491
940	966	Utvikling av eiendom	966	982
672	733	Oppføring av bygninger	756	684
1 598	1 589	Eiendomsdrift	1 593	1 588
71	52	Transport	59	76
911	794	Varehandel	801	917
76	65	Hotell og restaurant	65	76
44	12	Borettslag	12	43
237	235	Forretningsmessig tjenesteyting	265	261
873	698	Sosial tjenesteyting	721	883
9 648	9 687	SUM BEVILGNING	14 327	13 868

ENGASJEMENT FORDELT PÅ SEKTORER OG NÆRINGER

MORBANK			KONSERN	
31.12.2020	31.12.2021		31.12.2021	31.12.2020
29 194	32 855	Personkunder	85 572	81 024
929	744	Offentlig	745	929
1 337	1 725	Primærnæringer	1 856	1 433
1 528	1 462	Industri	1 542	1 585
5 443	4 968	Utvikling av eiendom	4 934	5 443
2 283	2 405	Oppføring av bygninger	2 720	2 553
20 997	21 328	Eiendomsdrift	21 401	21 020
660	642	Transport	743	747
2 367	2 360	Varehandel	2 485	2 480
454	475	Hotell og restaurant	504	483
1 325	1 506	Borettslag	1 509	1 325
1 132	1 204	Forretningsmessig tjenesteyting	1 504	1 386
6 361	6 683	Sosial tjenesteyting	7 078	6 650
112	128	Opptjente renter	167	147
74 121	78 484	SUM ENGASJEMENT	132 762	127 206

NOTE 11 – MISLIGHOLDTE ENGASJEMENT

Mislighold er unnlattelse fra en låntaker fra å oppfylle sine forpliktelser overfor banken. Låntakers forpliktelser inkluderer økonomiske krav (betalingsmislighold) og andre forpliktelser som det er sannsynlig at låntaker ikke vil oppfylle.

En kundes engasjement defineres som misligholdt dersom et krav er forfalt med mer en 90 dager og beløpet overstiger 1% av balanseført eksponering og 1000 kr for massemarked og 2000 kr for foretak (betalingsmislighold).

En kundes engasjement defineres som misligholdt dersom det er sannsynlig at låntaker ikke vil oppfylle sine forpliktelser på grunn av objektive krav:

- Det er registrert tapsnedskrivning på kundens engasjement
- Det er registrert konstaterte beløp på kunden
- Det er fremsatt konkursbegjæring eller registret konkurs på kunden
- Kunden har søkt om eller er i en gjeldsordning
- Et selskap er begjært tvangsoppløst, eller tvangsoppløsning er besluttet
- Salg av kreditter på grunn av forringet kredittkvalitet

En kundes engasjement defineres som misligholdt dersom det gjøres kvalitative vurderinger som tilsier at låntaker ikke oppfylle sine forpliktelser. Kvalitative vurderinger foretas når det foreligger observerbare data knyttet til engasjementet eksempelvis vurderinger av betalingslettelser eller vesentlige finansielle vanskeligheter hos utsteder eller låntaker. Når låntakers långiver, av økonomiske eller kontraktsmessige grunner knyttet til låntakers finansielle vanskeligheter, har gitt låntaker innrømmelser som långiver ellers ikke ville ha vurdert og når det blir sannsynlig at låntaker vil gå konkurs eller utsettes for en annen form for finansiell omorganisering

Alle mislighold etterfølges av en karanteneperiode som starter når alle kundens misligholdstriggere har opphørt. I karanteneperioden anses kunden som misligholdt og perioden varer i 3 måneder eller 12 måneder avhengig av misligholdsårsak.

MISLIGHOLDTE ENGASJEMENT

MORBANK			KONSERN	
31.12.2020	31.12.2021	MILLIONER KRONER	31.12.2021	31.12.2020
961	691	Sum misligholdte engasjementer (trinn 3)	783	1 009
217	199	Trinn 3 nedskrivninger	202	218
744	492	Netto misligholdte engasjementer	581	791
22,6 %	28,8 %	Avsetningsgrad misligholdte engasjementer	25,8 %	21,6 %
1,52 %	1,03 %	Sum misligholdte engasjementer (trinn 3) i % av brutto utlån	0,67 %	0,90 %

BRUTTO MISLIGHOLDTE ENGASJEMENT FORDELT PÅ SEKTORER OG NÆRINGER

MORBANK			KONSERN	
31.12.2020	31.12.2021	MILLIONER KRONER	31.12.2021	31.12.2020
192	112	Personkunder	203	241
769	580	Næringslivskunder	580	769
961	691	Sum misligholdte engasjement	783	1 009
0	0	Offentlig	0	0
8	5	Primærnæring	5	8
15	12	Industri	12	15
309	192	Utvikling av eiendom	192	309
32	29	Oppføring av bygninger	29	32
316	241	Eiendomsdrift	241	316
3	3	Transport	3	3
42	24	Varehandel	24	42
6	8	Hotell og restaurant	8	6
0	0	Borettslag	0	0
35	62	Forretningsmessig tjenesteyting	62	35
3	2	Sosial tjenesteyting	2	3
769	580	Sum næringslivskunder	580	769

Vektet gjennomsnittlig sikkerhetsdekning utgjorde 81 prosent for misligholdte engasjement pr. 31.12.2021 og 74 prosent for misligholdte engasjement pr. 31.12.2020. Sikkerhetsdekningen er graden av pantsatt sikkerhet knyttet til hvert lån, og kan ikke overstige 100 prosent.

BETALINGSLETTELSER (FORBEARANCE)

MORBANK			KONSERN	
31.12.2020	31.12.2021	MILLIONER KRONER	31.12.2021	31.12.2020
201	221	Trinn 2	339	229
50	49	Trinn 3	55	50
251	269	Sum engasjement med betalingslettelse	394	279

Engasjement med betalingslettelser er gjeldskontrakter hvor det er gitt betalingslettelser overfor en skyldner som har, eller er i ferd med å få, problemer med å innfri sine finansielle forpliktelser. Engasjement med betalingslettelser kan være enten friske eller med begynnende betalingsproblemer. Dersom en kunde får betalingslettelser medfører dette at kundens engasjement får et forberancemerke. Faktorer som medfører at kunder blir merket med forbearance vil være endring i betalingsbetingelser eksempelvis avdragsutsettelse og refinansiering som følge av betalingsproblemer. Når en kunde/konto blir merket med forbearance blir kunden/konto automatisk flyttet til trinn 2, dersom den ligger i trinn 1. Dersom kunden allerede er plassert i trinn 3, vil den bli liggende. Ved merking av lån med forbearance foreligger det en karantenetid før lån kan friskmeldes og således migrere tilbake til trinn 1.

Banken fulgte retningslinjene som EBA publiserte vedrørende betalingsutsettelse i april 2020. Betalingslettelser som følge av koronapandemien har ikke blitt merket som engasjement med betalingslettelse og dermed ikke inkludert i tabellen over. Forholdet gjaldt hovedsaklig lån til personkunder med sikkerhet i bolig, og beregnet tap knyttet til disse engasjementene var ubetydelig.

NOTE 12 – VALUTARISIKO

Tabellen angir netto valutaposisjon for Sparebanken Sør medregnet finansielle derivater. I henhold til bankens interne

regelverk skal resultateffekt ved 25 prosent kursbevegelse maksimalt utgjøre 10 mill. kroner.

MORBANK			KONSERN	
31.12.2020	31.12.2021	MILLIONER KRONER	31.12.2021	31.12.2020
2	2	Netto samlet valutaposisjon	2	2
0	0	Resultateffekt ved 25 % endring	0	0

NOTE 13 – RENTERISIKO

Renterisiko oppstår i forbindelse med bankens ordinære utlåns- og innlånsvirksomhet, og i tilknytning til aktiviteter i norske og internasjonale penge- og kapitalmarkeder. Renterisiko er et resultat av at rentebindingstiden for bankens aktiva- og passiva side, samt for ikke balanseførte poster, ikke er sammenfallende. Renterisiko skal vurderes på bakgrunn av et stresstestscenario, hvor hele rentekurven får et parallelt skift på 2 prosentpoeng. Det skal videre foretas en vurdering av hvordan stresstest scenarier (6 scenarier) med ulike vridninger i rentekurven påvirker bankens posisjoner. Det tilfellet som gir størst tapspotensial legges til grunn ved utmåling av renterisikoen. Renterisikorammen inkluderer også renterisiko i valuta. Beregning av renterisiko følger Finanstilsynets retningslinjer. Bankens styre har vedtatt rammer for renterisiko og det foretas kvartalsvis rapportering til styret.

Rentefølsomhet

Tabellene under angir de økonomiske konsekvensene ved gitte renteendringer på konsernets og morbankens totalbalanse. Banken måler og styrer renterisikoen ut fra seks ulike sjokkscenarier fordelt på 19 tidsintervaller, jf. EBA Guideline 2018/02 og Finanstilsynets retningslinjer. De seks sjokkscenarioene er som følger;

- 1) Parallellforskyvning av hele rentekurven opp
- 2) Parallellforskyvning av hele rentekurven ned
- 3) Brattere rentekurve - korte renter ned, lange renter opp
- 4) Flatere rentekurve - korte renter opp, lange renter ned
- 5) Korte renter opp
- 6) Korte renter ned

MORBANK			31.12.2021		KONSERN		
< 3 mnd.	> 3 mnd.	Sum	MILLIONER KRONER	Sum	> 3 mnd.	< 3 mnd.	
15	0	15	Parallellskift opp 2 %	37	-10	46	
-15	0	-15	Parallellskift ned 2 %	-37	10	-46	
-22	-11	-33	Brattere rentekurve (vridning)	-78	-9	-69	
22	11	33	Flatere rentekurve (vridning)	78	9	69	
22	15	37	Korte renter opp 3 %	82	13	69	
-22	-15	-37	Korte renter ned 3 %	-82	-13	-69	

MORBANK			31.12.2020		KONSERN		
< 3 mnd.	> 3 mnd.	Sum	MILLIONER KRONER	Sum	> 3 mnd.	< 3 mnd.	
-11	-7	-19	Parallellskift opp 2 %	-7	-23	17	
11	7	19	Parallellskift ned 2 %	7	23	-17	
17	-13	4	Brattere rentekurve (vridning)	-33	-8	-25	
-17	13	-4	Flatere rentekurve (vridning)	33	8	25	
-17	14	-3	Korte renter opp 3 %	32	8	25	
17	-14	3	Korte renter ned 3 %	-32	-8	-25	

På konsernnivå har styret vedtatt et risikomål for renterisiko under 3 måneder og en risikoramme på renterisiko over 3 måneder. Ramme for renterisiko utover 3 måneder er på 40 mill. kroner og banken var ved årsskiftet godt innenfor vedtatte rammer.

NOTE 14 – LIKVIDITETSRISIKO

Likviditetsrisiko er risikoen for at konsernet ikke er i stand til å innfri sine forpliktelser, eller ikke har evne til å finansiere ordinær utlånsvekst.

Likviditetsrisiko styres gjennom konsernets likviditetsstrategi, overordnede og styrevedtatte retningslinjer, rutiner, samt gjennom styrevedtatte risikotoleransenivåer og rammer. Viktige operative styringsparametere er krav til innskuddsdekning, indikatorverdi for langsiktig finansiering, stressindikator for likviditetsutgifter innenfor 30 dager (LCR), og i tillegg retningslinjer for overlevelsessevne i situasjoner uten tilgang på markedsfinansiering. Likviditetsrisikoen styres også ved å sikre fordeling av innlån fra kapitalmarkedet på ulike løpetider, innlånskilder og instrumenter. Det gjennomføres periodisk stresstesting av likviditetsrisiko, og det er etablert beredskaps- og gjenopprettingsplaner for konsernet.

Innskudd fra kunder er bankens mest stabile finansieringskilde. Styret legger vekt på at forholdet mellom innskudd fra kunder og utlån skal være tilpasset konsernets samlede finansieringssituasjon. Konsernets innskuddsdekning utgjorde 54,1 prosent pr. 31. desember 2021, en oppgang fra 53,6 prosent pr. 31. desember 2020.

I tillegg representerer Sparebanken Sør Boligkreditt AS et viktig finansieringsinstrument, som sikrer tilgang til langsiktig finansiering gjennom utstedelse av obligasjoner med fortrinnsrett. For å kunne utstede obligasjoner med fortrinnsrett, var det pr. 31. desember 2021 overført boliglån

fra bank til boligkredittselskapet tilsvarende 64 prosent av total boliglånsmasse (70 prosent pr 31. desember 2020).

Styrevedtatte målkrav for bankens likviditetsrisiko følger retningslinjer gitt av Finanstilsynet. Ved årsskiftet var Sparebanken Sør innenfor styrevedtatte krav.

Konsernet har en omfattende likviditetsreserve i form av likvide rentebærende verdipapirer. I tillegg har banken boliglån som er klargjort for overføring til boligkredittselskapet. Bankens rentebærende likviditetsportefølje, som består av statspapirer, andre null-vektede papirer, obligasjoner med fortrinnsrett og kommunepapirer, utgjorde 22,1 mrd. kroner ved årsskiftet.

Bankens kortsiktige likviditetsrisiko styres blant annet gjennom oppfølging av myndighetspålagt likviditetskrav, Liquidity Coverage Requirement (LCR). Ved utgangen av 2021 var LCR-indikatoren for konsernet på 140 prosent (173 prosent pr. 31. desember 2020), og tilstrekkelig til å innfri alle prognostiserte likviditetsforfall innenfor de nærmeste 30 dagene under et stressscenario. Kravet var på 100 prosent pr. 31. desember 2021. Kravet er gjeldende til enhver tid.

Konsernets likviditetsrisiko følges opp gjennom periodisk rapportering til konsernledelse og styre.

LIKVIDITETSRISIKO

Tabellene angir kontantstrømmer inkludert kontraktsmessige renteforfall. Tallstørrelsene kan således ikke avstemmes mot balansen.

KONSERN 31.12.2021						
MILLIONER KRONER	SUM	Inntil 1 mnd.	Fra 1 mnd. til 3 mnd.	Fra 3 mnd. til 1 år	Fra 1 år til 5 år	Over 5 år
Gjeld / ikke derivativ forpliktelser						
Gjeld til kredittinstitusjoner	2 253	396	6	25	1 826	0
Innskudd fra kunder	63 165	56 828	4 301	2 036		
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	58 645	20	1 190	8 992	32 281	16 162
Øvrig gjeld	660	134	122	359	15	30
Etterstilt senioregjeld	3 554	0	2 554	0	0	1 000
Ansvarlig lånekapital	1 662	0	0	0	1 662	0
Lånetilsagn og ubenyttede kreditter	14 502	14 502				
Sum gjeld	144 442	71 881	8 173	11 412	35 785	17 191
Derivative forpliktelser						
Finansielle derivater brutto oppgjør						
Utbetalinger	-37 638	-4 295	-7 122	-132	-16 063	-10 026
Innbetalinger	37 318	4 314	6 535	248	15 916	10 305
Sum derivative forpliktelser	-320	19	-587	115	-147	280

MORBANK 31.12.2021

MILLIONER KRONER	SUM	Inntil 1 mnd.	Fra 1 mnd. til 3 mnd.	Fra 3 mnd. til 1 år	Fra 1 år til 5 år	Over 5 år
Gjeld / ikke derivativ forpliktelse						
Gjeld til kredittinstitusjoner	2 234	377	6	25	1 826	0
Innskudd fra kunder	63 204	56 867	4 301	2 036		
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	10 374	0	1 077	3 776	5 522	0
Øvrig gjeld	551	128	117	261	15	30
Etterstilt seniorgjeld	3 554	0	2 554	0	0	1 000
Ansvarlig lånekapital	1 662	0	0	0	1 662	0
Lånetilsagn og ubenyttede kreditter	10 282	10 282				
Sum gjeld	91 862	67 654	8 055	6 098	9 026	1 030
Derivative forpliktelser						
Finansielle derivater brutto oppgjør						
Utbetalinger	-7 562	-4 295	-2 134	-132	-1 000	0
Innbetalinger	7 387	4 314	1 841	248	984	0
Sum derivative forpliktelser	-175	19	-293	115	-16	0

KONSERN 31.12.2020

MILLIONER KRONER	SUM	Inntil 1 mnd.	Fra 1 mnd. til 3 mnd.	Fra 3 mnd. til 1 år	Fra 1 år til 5 år	Over 5 år
Gjeld / ikke derivativ forpliktelse						
Gjeld til kredittinstitusjoner	6 441	2 177	2 514	0	1 750	0
Innskudd fra kunder	59 910	52 537	5 213	2 160		
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	57 626	20	5 378	9 232	31 913	11 083
Øvrig gjeld	748	133	130	419	14	52
Etterstilt seniorgjeld	2 163	0	7	20	2 136	0
Ansvarlig lånekapital	1 770	1	6	22	1 741	
Lånetilsagn og ubenyttede kreditter	14 385	14 385				
Sum gjeld	143 043	69 254	13 248	11 853	37 553	11 135
Derivative forpliktelser						
Finansielle derivater brutto oppgjør						
Utbetalinger	-35 714	-2 630	-7 483	-3 574	-11 031	-10 996
Innbetalinger	32 984	2 599	6 425	3 391	10 107	10 463
Sum derivative forpliktelser	-2 731	-31	-1 058	-184	-925	-534

MORBANK 31.12.2020

MILLIONER KRONER	SUM	Inntil 1 mnd.	Fra 1 mnd. til 3 mnd.	Fra 3 mnd. til 1 år	Fra 1 år til 5 år	Over 5 år
Gjeld / ikke derivativ forpliktelse						
Gjeld til kredittinstitusjoner	6 739	2 475	2 514	0	1 750	0
Innskudd fra kunder	59 860	52 487	5 213	2 160		
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	14 499	0	25	4 130	10 344	0
Øvrig gjeld	642	127	125	324	14	52
Etterstilt seniorgjeld	2 163	0	7	20	2 136	0
Ansvarlig lånekapital	1 770	1	6	22	1 741	
Lånetilsagn og ubenyttede kreditter	10 165	10 165				
Sum gjeld	95 838	65 255	7 890	6 656	15 985	52
Derivative forpliktelser						
Finansielle derivater brutto oppgjør						
Utbetalinger	-8 624	-2 630	-2 235	-3 574	-185	
Innbetalinger	7 847	2 599	1 665	3 391	193	
Sum derivative forpliktelser	-777	-31	-570	-184	7	0

FORFALLSSTRUKTUR PÅ UTSTEDTE OBLIGASJONER PR. 31.12.2021

MILLIONER KRONER									
ISIN Nummer	Ticker	Valuta	Pålydende	Herav eget eie	Innregnet verdi	Virkelig verdi	Referanse-rente	Avdragsstruktur	Siste forfall
NO0010735327	SOR33 PRO	NOK	500		509	502	Fast, senior	Avdragsfritt	06.05.2022
NO0010735418	SOR34 PRO	NOK	500		512	509	Fast, senior	Avdragsfritt	12.05.2025
NO0010754849	SOR41 PRO	NOK	300		300	312	Fast, senior	Avdragsfritt	23.12.2025
NO0010781214	SOR44 PRO	NOK	550		560	552	Fast, senior	Avdragsfritt	22.03.2022
NO0010782253	SOR45 PRO	NOK	500		501	500	Flytende, senior	Avdragsfritt	17.02.2022
NO0010807910	SOR48 PRO	NOK	1 499		1 502	1 507	Flytende, senior	Avdragsfritt	11.11.2022
NO0010805385	SOR50 PRO	NOK	1 498		1 506	1 509	Fast, senior	Avdragsfritt	13.09.2023
NO0010830631	SOR52 PRO	NOK	1 000		1 013	1 013	Fast, senior	Avdragsfritt	28.08.2024
NO0010869548	SOR57 PRO	NOK	600		605	605	Fast, senior	Avdragsfritt	28.11.2022
NO0010869530	SOR58 PRO	EURO	1 000		1 001	1 003	Flytende, senior	Avdragsfritt	28.11.2022
NO0010872344	SOR59 PRO	NOK	999		1 000	1 006	Flytende, senior	Avdragsfritt	22.12.2023
NO0010872351	SOR60 PRO	NOK	999		1 004	1 011	Fast, senior	Avdragsfritt	23.12.2024
Utstedt av Morbank				-	10 013	10 029			
NO0010671597	SORB09	NOK	350		377	372	Fastrente	Avdragsfritt	13.02.2023
NO0010670409	SORB08	NOK	500		548	571	Fastrente	Avdragsfritt	24.01.2028
XS1622285283		EURO	500		5 016	5 006	Fastrente	Avdragsfritt	30.05.2022
XS1775786145		EURO	500		5 059	5 052	NIBOR 3 mnd	Avdragsfritt	20.02.2023
NO0010832637	SORB28	NOK	5 750	750	5 761	5 805	Fastrente	Avdragsfritt	24.09.2025
XS1947550403		EURO	500		5 296	5 118	Fastrente	Avdragsfritt	06.02.2026
XS2069304033		EURO	500		4 712	4 992	NIBOR 3 mnd	Avdragsfritt	26.10.2026
NO0010882632	SORB30	NOK	5 000		5 012	5 045	Fastrente	Avdragsfritt	19.11.2024
NO0011002529	SORB31	NOK	5 500		5 663	5 653	Fastrente	Avdragsfritt	20.09.2027
XS2291901994		EURO	500		4 945	4 946	NIBOR 3 mnd	Avdragsfritt	28.01.2028
XS2389362687		EURO	500		4 952	4 965	NIBOR 3 mnd	Avdragsfritt	25.09.2028
Utstedt av Datterselskap					47 340	47 522			
Egenbeholdning/elimineringer					-748	-841			
Sum Obligasjoner konsern					56 605	56 710			

Sparebanken Sør Boligkreditt AS har anledning til å forlenge løpetiden med 1 år på alle utstedte obligasjoner.

Virkelig verdi er tillagt påløpt renter for å være sammenliknbart med innregnet verdi.

Gjennomsnittlig restløpetid på porteføljen av senior obligasjonsinnlån og obligasjoner med fortrinnsrett var 3,6 år ved utgangen 2021, mot 2,9 år ved utgangen av 2020.

FORFALLSSTRUKTUR PÅ UTSTEDT ANSVARLIG LÅNEKAPITAL PR. 31.12.2021

MILLIONER KRONER								
ISIN Nummer	Ticker	Pålydende	Innregnet verdi	Virkelig verdi	Referanserente	Avdragsstruktur	Siste forfall	
NO0010809460	SOR49 PRO	200	201	201	NIBOR 3 mnd	Ansvarlig lån	02.11.2027	
NO0010825094	SOR51 PRO	250	250	253	NIBOR 3 mnd	Ansvarlig lån	14.06.2028	
NO0010832157	SOR53 PRO	250	250	253	NIBOR 3 mnd	Ansvarlig lån	14.09.2028	
NO0010837313	SOR54 PRO	100	100	102	NIBOR 3 mnd	Ansvarlig lån	23.11.2028	
NO0010871247	SOR56 PRO	500	501	506	NIBOR 3 mnd	Ansvarlig lån	12.12.2029	
NO0010887177	SOR62 PRO	350	352	355	NIBOR 3 mnd	Ansvarlig lån	09.07.2030	
Ansvarlig lånekapital		1 650	1 654	1 669				

FORFALLSSTRUKTUR PÅ UTSTEDTE ETTERSTILTE SENIOROBLIGASJONER PR. 31.12.2021

MILLIONER KRONER							
ISIN Nummer	Ticker	Pålydende	Innregnet verdi	Virkelig verdi	Referanserente	Avdragsstruktur	Siste forfall
NO0010886781	SOR61 PRO	2 000	2 002	2 021	Flytende, etterstilt senior	Avdragsfritt	30.06.2026
NO0011099764	SOR65 PRO	500	495	491	Fast, etterstilt senior	Avdragsfritt	17.09.2025
NO0010920788	SOR63 PRO	1 000	1 001	1 000	Flytende, etterstilt senior	Avdragsfritt	10.02.2027
Etterstilt senior		3 500	3 499	3 512			

LIKVIDITETSINDIKATOR

Foretaket skal også, til enhver tid, ha en likviditetsreserve (Liquidity Coverage Ratio). Kravet har fra og med 31.12.2017 utgjort 100 prosent.

Det vil si at beholdning av likvide eiendeler minst skal tilsvare netto likviditetsutgang i en gitt stressperiode på 30 kalenderdager. Likviditetsreserven skal beregnes etter følgende formel og skal uttrykkes i prosent:

$$\text{Likviditetsreserve (LCR)} = \frac{\text{Likvide eiendeler}}{\text{Netto likviditetsutgang 30 dager frem i tid gitt en stressituasjon}}$$

LCR var for konsernet 140 prosent ved utgangen av 2021 og 127 prosent for morbanken. Tilsvarende tall for 2020 var 173 prosent for konsernet og 154 prosent for morbanken.

NOTE 15 – RENTEINNEKTER OG RENTEKOSTNADER

RENTEINNEKTER

MORBANK			KONSERN	
31.12.2020	31.12.2021	MILLIONER KRONER	31.12.2021	31.12.2020
		<i>Renter fra finansielle instrumenter vurdert til amortisert kost:</i>		
68	62	Renter av fordringer på kredittinstitusjoner	6	13
1 363	1 144	Renter av utlån til kunder	2 488	2 820
1 431	1 206	Sum renter fra finansielle instrumenter vurder til amortisert kost	2 494	2 833
		<i>Renter fra finansielle instrumenter utpekt til virkelig verdi over resultat:</i>		
175	156	Renter av utlån til kunder (fastrenteutlån)	156	175
231	139	Renter av sertifikater og obligasjoner	169	259
406	295	Sum renter fra fin. instr. vurder til virkelig verdi over resultat	326	434
		<i>Renter fra finansielle instrumenter til virkelig verdi over utvidet resultat</i>		
390	387	Renter av utlån til kunder (lån med pant i bolig)		
390	387	Sum renter fra fin. instr. til virkelig verdi over utvidet resultat		
2 227	1 888	Sum renteinntekter	2 820	3 267

RENTEKOSTNADER

MORBANK			KONSERN	
31.12.2020	31.12.2021	MILLIONER KRONER	31.12.2021	31.12.2020
		<i>Rentekostnader fra finansielle instrumenter vurdert til amortisert kost:</i>		
37	20	Renter på gjeld til kredittinstitusjoner	19	36
447	246	Renter på innskudd til kunder	247	447
233	119	Renter på utstedte verdipapirer	483	758
54	31	Renter på ansvarlig lånekapital	31	54
	42	Renter på etterstilt obligasjonslån	42	
53	52	Avgift Bankens Sikringsfond og andre rentekostnader	60	59
824	511	Sum rentekostnader fra fin.instr. vurder til amortisert kost	881	1 354
824	511	Sum rentekostnader	881	1 354

GJENNOMSNIITTLIGE RENTESATSER

MORBANK				KONSERN				
Gjennomsnittlig volum		Gjennomsnittlig rentesats		Gjennomsnittlig rentesats		Gjennomsnittlig volum		
31.12.2020	31.12.2021	31.12.2020	31.12.2021	31.12.2021	31.12.2020	31.12.2021	31.12.2020	
				Eiendeler				
8 095	8 323	0,84 %	0,75 %	Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	0,16 %	0,52 %	3 535	2 485
64 496	66 477	2,98 %	2,54 %	Utlån til kunder	2,30 %	2,73 %	114 748	109 293
19 254	17 329	1,20 %	0,80 %	Obligasjoner og sertifikater	0,84 %	1,24 %	20 248	20 792
				Gjeld				
72 101	3 447	0,52 %	0,59 %	Gjeld til kredittinstitusjoner	0,58 %	0,53 %	3 319	6 907
57 700	61 345	0,74 %	0,38 %	Innskudd fra kunder	0,38 %	0,74 %	61 314	57 682
15 220	11 397	1,53 %	1,05 %	Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0,87 %	1,35 %	55 368	56 033

Gjennomsnittlig rente er beregnet som rentebeløp i prosent av gjennomsnittlig volum

NOTE 16 – PROVISJONSINNTEKTER

MORBANK			KONSERN	
2020	2021	MILLIONER KRONER	2021	2020
26	28	Garantiprovisjon	23	21
23	32	Verdipapiromsetning og forvaltning	32	23
164	175	Betalingsformidling	175	164
31	45	Forsikringstjenester	45	31
		Eiendomsomsetning og forvaltning		149
105	120	Annen virksomhet	210	21
350	400	Sum provisjonsinntekter	484	409

NOTE 17 – INNTEKTER FRA FINANSIELLE INSTRUMENTER

MORBANK			KONSERN	
2020	2021	MILLIONER KRONER	2021	2020
127	-141	Verdiendringer fastrenteutlån - utpekt til virkelig verdi over resultat	-141	128
-103	164	Verdiendringer derivater fastrenteutlån - pliktig til virkelig verdi over resultat	164	-103
25	23	Netto fastrenteutlån	23	25
8	-47	Gevinst (tap) og verdiendring sertifikater og obligasjoner	-70	-45
265	325	Utbytte aksjer	7	25
-18	11	Gevinst (tap) og verdiendring aksjer	11	-17
255	289	Sertifikater, obligasjoner og aksjer - utpekt til virkelig verdi over resultat	-53	-37
-230	179	Verdiendring obligasjoner med fast rente - sikringsbokføring	2 462	-2 000
237	-179	Verdiendring derivater fastrenteobligasjoner - pliktig til virkelig verdi over resultat	-2 455	2 043
7	0	Netto utstedte verdipapirer med fast rente - sikringsbokføring	7	43
IA	IA	<i>Herav resultateffekt knyttet til basisswap</i>	16	26
-188	251	Verdiendringer gjeld Euro - amortisert kost	251	-188
184	-249	Verdiendringer derivater - virkelig verdi	-249	184
-3	2	Netto resultateffekt gjeld i Euro	2	-3
-11	0	Gevinst (tap) ved tilbakekjøp egne obligasjoner - amortisert kost	-15	-12
20	28	Valutagevinster (tap)	28	20
0	3	Verdiendring andre finansielle instrumenter til virkelig verdi	3	0
5	5	Andre finansielle derivater - pliktig til virkelig verdi over resultat	5	5
14	36	Netto andre finansielle instrumenter og derivater	21	13
297	350	Netto inntekter fra finansielle instrumenter	0	40

Verdiendringer på fastrenteutlån inkluderer verdiendringer knyttet til endringer i rentenivå og endring i marginer. Viser til note 21 for ytterligere informasjon.

NOTE 18 – LØNSKOSTNADER OG PENSJON

MORBANK			KONSERN	
2020	2021	MILLIONER KRONER	2021	2020
317	331	Lønn og honorarer til tillitsvalgte (1)	441	405
48	52	Arbeidsgiveravgift	67	60
16	19	Finansskatt	19	16
46	51	Pensjonskostnader	55	48
18	22	Andre personalkostnader	26	23
445	475	Sum personalkostnader	606	552
442	464	Antall årsverk	564	520
436	453	Gjennomsnittlig antall årsverk	542	511

1) Bankens avlønning er i hovedsak fastlønn, i tillegg en bonusordning. Bonusordningen omfatter alle ansatte. Avhengig av måloppnåelse, kan bonusordningen gi en utbetaling på maksimalt 1,5 månedslønn pr. ansatt. Styrets medlemmer inngår ikke i bonusordningen.

Alle ansatte kan låne inntil 5 x brutto årslønn med 1,5 prosent lavere rente enn bankens til enhver tid gjeldende boliglånsrente. Dette forutsetter at lånet er innenfor 85 prosent av markedsverdi.

PENSJON

Konsernet Sparebanken har en innskuddsbasert pensjonsordning for alle ansatte, med unntak av 17 pensjonister og uføre som fortsatt har en ytelsesbasert pensjonsordning.

Morbanken har en innskuddsbasert pensjonsordning med følgende betingelser:

- Lønn tilsvarende 0 til 7,1 ganger folketrygdens grunnbeløp (G): 7 prosent
- Lønn tilsvarende 7,1 til 12 ganger G: 15 prosent

I forbindelse med omdanning av tidligere ytelsesbaserte pensjonsordninger ble det etablert en kompensasjonsordning. Ved utgangen av 2021 omfattet ordningen 286 ansatte. Ordningen er innskuddsbasert og sum tilskudd og verdiutvikling til verdipapirfondene kostnadsføres løpende og det beregnes og avsettes for arbeidsgiveravgift og finansskatt. Midlene utbetales medlemmene ved pensjonering, fratredelse, arbeidsuførhet eller død.

For adm. direktør gjelder førtidspensjonen fra 62 til 67 år. Førtidspensjonen er lik 67 prosent av fastlønn. For viseadm. direktør gjelder førtidspensjonen fra 62 til 67 år. Førtidspensjonen er lik 66 prosent av fastlønn. For direktør risikostyring gjelder førtidspensjonen fra 65 til 67 år. Førtidspensjonen er lik 66 prosent av fastlønn. Det er gjort individuelle innskuddsbaserte avtaler for opptjening av førtidspensjon og alderspensjon for lønn over 12 G for denne gruppen.

For øvrige direktører av konsernledelsen, er alderspensjon for lønn over 12 G innskuddsbasert – med samme satser som for lønn mellom 7 G og 12 G.

I tillegg til ovenstående ordninger, betaler selskapet premie til fellesordningen for AFP. Dette er en ytelsesbasert flerforetaks pensjonsordning, og finansieres gjennom premier som fastsettes som en prosent av lønn. Regnskapsmessig blir ordningen behandlet som en innskuddsbasert pensjonsordning, hvor premiebetalinger kostnadsføres løpende.

Forpliktelsen knyttet til gjenværende ytelsesbasert pensjonsordning er å anse som uvesentlig og det er derfor gjort forenklinger i notene.

For ansatte i datterselskaper er det etablert innskuddsbaserte pensjonsordninger som alle dekker kravet etter lov om offentlig tjenstepensjon.

PENSJONSKOSTNAD OG PENSJONSFORPLIKTELSE

MORBANK			KONSERN	
2020	2021	MILLONER KRONER	2021	2020
25	25	Ordinær pensjon ytelsesordningen	29	27
16	20	Kompensasjonspensjon	20	16
5	5	AFP	5	5
0	1	Anndre kostnader pensjon	1	0
46	51	Sum pensjonskostnader	55	48
69	121	Kompensasjonspensjon	121	69
38	14	Netto pensjonsforpliktelse ytelsesbasert pensjon	14	38
108	135	Sum pensjonsforpliktelse	135	108

AKTIVE PERSONER I DE ULIKE ORDNINGENE

MORBANK			KONSERN	
2020	2021	AKTIVER MEDLEMMER I ULIKE ORDNINGER	2021	2020
514	554	Personer med innskuddsordning	671	614
293	286	Personer med kompensasjonspensjonsordning	286	293
22	17	Personer med ytelsesordning	17	22

SENSITIVITETSANALYSE PENSJONSBEREGNING

Banken gikk over til innskuddspensjon 1. november 2016 for de kollektive ytelsesordningene. Pensjonsforpliktelsene ble dermed vesentlig redusert. Sensitivitetsanalyse ansees derfor ikke for vesentlig og er derfor ikke gjennomført for 2021 og 2020.

NOTE 19 – ANDRE DRIFTSKOSTNADER

MORBANK			KONSERN	
2020	2021	MILLONER KRONER	2021	2020
28	33	Markedsføring	39	34
159	170	IT kostnader	178	164
22	26	Driftskostnader fast eiendom	31	28
40	34	Eksterne honorarer	37	42
24	7	Formueskatt	7	24
74	78	Andre driftskostnader	76	70
348	348	Sum andre driftskostnader	368	363

I forbindelse med årsavslutningen for 2021 ble formueskatten korrigert, noe som medførte en tilbakeføring på 13 mill. kroner i 4. kvartal. Godtgjørelse til revisor inngår i andre driftskostnader og spesifiserer seg slik:

MORBANK			KONSERN	
2020	2021	TUSEN KRONER	2021	2020
1 147	955	Ordinært revisjonshonorar lovpålagt revisjon	1 446	1 699
70	391	Skatterådgivning	529	95
560	3	Andre attestasjonstjenester	3	846
1 070	547	Honorar for annen bistand	547	1 070
2 847	1 894	Sum godtgjørelse til valgt revisor (inkl mva)	2 523	3 710

NOTE 20 – SKATT

MORBANK			KONSERN	
31.12.2020	31.12.2021	MILLIONER KRONER	31.12.2021	31.12.2020
Årets skattekostnad				
221	200	Betalbar skatt på årets resultat	305	322
-20	12	Resultatført utsatt skatt	15	-14
-1	2	For mye/lite avsatt forrige år	2	-1
200	214	Årets skattekostnad	323	307
Forklaring på hvorfor effektiv skattesats ikke utgjør 25% av resultat før skatt *				
305	351	25 % av resultat før skattekostnad	381	351
6	1	Kostnadsført formueskatt	1	6
-34	-44	Resultatandeler tilknyttede selskaper	-44	-34
-66	-81	Motatt utbytte innenfor fritaksmetoden	-2	-6
-	-5	Ikke fradragsberettigede inntekter	-5	-
7	1	Ikke fradragsberettigede kostnader	1	9
-17	-12	Renter hybridkapital ført direkte mot egenkapital	-12	-17
-1	2	Korreksjoner på tidligere års skatt	2	-1
		Avvikende skattesats i datterselskaper (22%/25%)	-0	-
200	214	Årets skattekostnad	323	307
16,4 %	15,2 %	Effektiv skattesats i %	21,2 %	21,9 %
Endring utsatt skatt				
0	0	Utsatt skatt ført over totalresultatet	4	-2
-20	-12	Utsatt skatt ført over årsresultatet/ direkte mot egenkapitalen	15	-13
-20	-12	Sum endring utsatt skatt	18	-14
Utsatt skatt				
54	54	Driftsmidler	53	54
4	-22	Verdipapirer	-22	4
43	7	Utlån	7	43
-11	-7	Pensjonsforpliktelse	-7	-11
-109	-3	Obligasjonslån	-188	-740
52	11	Derivater	183	664
-3	1	Andre regnskapsmessige avsetn.	1	-3
29	41	Sum utsatt skatt	28	10

* Beregnet skatt utgjør 25% av totalverdiene.

Formueskatt inngår i betalbar skatt i balansen, men er presentert som andre driftskostnader i resultatregnskapet.

NOTE 21 – FINANSIELLE INSTRUMENTER ETTER KATEGORI

Amortisert kost

Gjeldsinstrumenter hvor formålet kun er å holde instrumentet for å motta kontraktmessige kontantstrømmer føres til amortisert kost.

Virkelig verdi over resultat

Alle derivater skal måles til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet.

Sparebanken Sør har også valgt å føre beholdning av rentebærende obligasjoner, sertifikater og aksjer til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet. Dette er midler som styres, måles og rapporteres til ledelsen til virkelig verdi.

Fastrenteutlån kan innløses før forfall mot betaling for over- eller underkurser som oppstår som følge av bevegelser i markedsrenten. Sparebanken Sør avdekker renterisikoen for denne balanseposten gjennom inngåelse av derivater som bokføres til virkelig verdi. Ettersom utviklingen i verdien av derivatene resultatføres, vil innregning av fastrentelån til amortisert kost føre til vesentlige svingninger i resultatet. Innregning til virkelig verdi over resultatet vil derved føre til en mer harmonisert sammenligning av derivatets resultat og verdiendring på fastrenteutlån.

Virkelig verdi over utvidet resultat (OCI – Other Comprehensive Income)

Utlån til personkunder med sikkerhet i bolig vil i morbanken bli klassifisert til virkelig verdi over utvidet resultat under IFRS 9. Dette kommer som en konsekvens av at utlånene på et senere tidspunkt kan selges til bankens heleide boligkredittforetak. Formålet er da ikke isolert til å motta kontraktmessige kontantstrømmer, men også videresalg.

Sikringsbokføring

Sparebanken Sør benytter sikringsbokføring når det gjelder bankens obligasjonsgjeld med fastrentevilkår i norske kroner og utenlandsk valuta. Sikringen dekker renterisikoen og valutarisikoen i obligasjonene.

KLASSIFISERING 31.12.2021

KONSERN 31.12.2021					
MILLIONER KRONER	Virkelig verdi	Virkelig verdi utvidet resultat	Sikrings-bokføring	Amortisert kost	Totalt
Kontanter og fordringer på sentralbanker				437	437
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner				1 789	1 789
Netto utlån til kunder	5 003			111 650	116 653
Obligasjoner og sertifikater	22 062				22 062
Aksjer	193				193
Finansielle derivater	628		476		1 104
Eierandeler i konsernselskaper					0
Eierinteresser i tilknyttede selskaper				1 201	1 201
Sum finansielle eiendeler	27 886	0	476	115 077	143 439
Gjeld til kredittinstitusjoner				2 627	2 627
Innskudd fra kunder				63 146	63 146
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer			36 911	19 974	56 885
Finansielle derivater	311		533		844
Etterstilt seniorobligasjonslån			495	3 004	3 499
Ansvarlig lånekapital				1 654	1 654
Sum finansiell gjeld	311	0	37 939	90 405	128 655

MORBANK 31.12.2021					
MILLIONER KRONER	Virkelig verdi	Virkelig verdi utvidet resultat	Sikrings-bokføring	Amortisert kost	Totalt
Kontanter og fordringer på sentralbanker				437	437
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner				5 644	5 644
Netto utlån til kunder	5 003	19 275		42 750	67 028
Obligasjoner og sertifikater	17 743				17 743
Aksjer	193				193
Finansielle derivater	354		13		367
Eierandeler i konsernselskaper				2 116	2 116
Eierinteresser i tilknyttede selskaper				1 201	1 201
Sum finansielle eiendeler	23 293	19 275	13	52 148	94 729
Gjeld til kredittinstitusjoner				2 660	2 660
Innskudd fra kunder				63 185	63 185
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer			5 963	4 050	10 013
Finansielle derivater	313		9		322
Etterstilt seniorobligasjonslån			495	3 004	3 499
Ansvarlig lånekapital				1 654	1 654
Sum finansiell gjeld	313	0	6 467	74 553	81 333

KLASSIFISERING 31.12.2020

KONSERN 31.12.2020					
MILLIONER KRONER	Virkelig verdi	Virkelig verdi utvidet resultat	Sikrings-bokføring	Amortisert kost	Totalt
Kontanter og fordringer på sentralbanker				1 148	1 148
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner				2 460	2 460
Netto utlån til kunder	5 575			106 002	111 577
Obligasjoner og sertifikater	21 543				21 543
Aksjer	166				166
Finansielle derivater	2 706		709		3 415
Eierandeler i konsernselskaper					0
Eierinteresser i tilknyttede selskaper				1 134	1 134
Sum finansielle eiendeler	29 990	0	709	110 744	141 443
Gjeld til kredittinstitusjoner				6 435	6 435
Innskudd fra kunder				59 833	59 833
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer			38 167	18 718	56 885
Finansielle derivater	687		0		687
Etterstilt seniorobligasjonslån				2 002	2 002
Ansvarlig lånekapital				1 653	1 653
Sum finansiell gjeld	687	0	38 167	88 641	127 495

MORBANK 31.12.2020					
MILLIONER KRONER	Virkelig verdi	Virkelig verdi utvidet resultat	Sikrings-bokføring	Amortisert kost	Totalt
Kontanter og fordringer på sentralbanker				1 148	1 148
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner				10 936	10 936
Netto utlån til kunder	5 575	16 729		40 419	62 724
Obligasjoner og sertifikater	18 329				18 329
Aksjer	166				166
Finansielle derivater	725		182		907
Eierandeler i konsernselskaper				2 111	2 111
Eierinteresser i tilknyttede selskaper				1 134	1 134
Sum finansielle eiendeler	24 795	16 729	182	55 748	97 455
Gjeld til kredittinstitusjoner				6 765	6 765
Innskudd fra kunder				59 883	59 883
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer			6 934	7 215	14 149
Finansielle derivater	687		0		687
Etterstilt seniorobligasjonslån				2 002	2 002
Ansvarlig lånekapital				1 653	1 653
Sum finansiell gjeld	687	0	6 934	77 518	85 139

NOTE 22 – VIRKELIG VERDI AV FINANSIELLE INSTRUMENTER

METODER FOR Å FASTSETTE VIRKELIG VERDI

GENERELT

For finansielle instrumenter, hvor den balanseførte verdien er en rimelig tilnærming til virkelig verdi, er det ikke benyttet verdsettelsesmetoder for å beregne virkelig verdi. Dette gjelder i hovedsak fordringer og gjeld som innen kort tid (3 mnd) forfaller til betaling, eller hvor det er kort tid (3 mnd) til neste renteforfall/-regulering.

UTLÅN TIL OG FORDRINGER PÅ KREDITTINSTITUSJONER

Består i hovedsak av fordringer med kort løpetid. Dette medfører at virkelig verdi er tilnærmet lik amortisert kost på balansedagen.

RENTEBYTTEAVTALER OG VALUTABYTTAVTALER

Verdsettelse av rentebytteavtaler til virkelig verdi skjer gjennom bruk av verdsettelsesteknikker der forventede fremtidige kontantstrømmer neddiskonteres til nåverdier. Beregning av forventede kontantstrømmer og neddiskontering av disse, skjer ved bruk av observerte markedsrenter for de ulike valutaer og observerte valutakurser. Beregnede nåverdier kontrolleres mot tilsvarende beregninger fra motparter i kontraktene.

SERTIFIKATER OG OBLIGASJONER

Verdsettelse av sertifikater og obligasjoner skjer gjennom bruk av verdsettelsesteknikker basert på fremtidig kontantstrøm og kredittisiko vurdert på balansedagen. Verdsettelsen er basert på observerbare markedsrenter. For vurdering av kredittisiko bygger banken på informasjon fra en anerkjent tilbyder.

UTLÅN

For utlån vurdert til virkelig verdi, skjer verdsettelse gjennom bruk av verdsettelsesteknikker der forventede fremtidige kontantstrømmer neddiskonteres til nåverdier. Risikofri rente anslås som renten på lån mellom særlig kredittverdige banker. Påslag for kredittisiko og marginer skjer med utgangspunkt i opprinnelig påslag for kredittisiko og margin, og justeres i takt med endringer i markedets prising av risiko, låntagernes kredittverdighet og marginendringer i markedet.

For lån med flytende rente er virkelig verdi vurdert å være lik innregnet verdi.

INNBLÅN

For innblån vurdert til virkelig verdi, vil innblån vurderes til noterte priser der slike er tilgjengelig og papirene omsettes i et likvid marked. For andre papirer er verdsettelse foretatt gjennom bruk av verdsettelsesteknikker og neddiskontering av forventede fremtidige kontantstrømmer. Risikofri rente anslås som renten på lån mellom særlig kredittverdige banker. Påslag for kredittisiko er gjort på basis av de løpende vurderinger som andre markedsaktører gjør av bankens kredittverdighet.

INNSKUDD

For innskudd vurdert til virkelig verdi, skjer verdsettelse gjennom bruk av verdsettelsesteknikker der forventede fremtidige kontantstrømmer neddiskonteres til nåverdier. Risikofri rente anslås som renten på lån mellom særlig kredittverdige banker. Påslag for kredittisiko er gjort på basis av de løpende vurderinger som andre markedsaktører gjør av bankens kredittverdighet. Påslag for marginer skjer med utgangspunkt i opprinnelig margin, men med senere justering av margin i takt med marginendringer i markedet.

For innskudd til flytende rente er virkelig verdi vurdert å være lik pålydende verdi.

AKSJER

Aksjer er vurdert til noterte priser der dette er tilgjengelig. For andre aksjer er verdsettelsen foretatt ved bruk av verdsettelsesteknikker.

I noen tilfeller vil aksjer i lokale selskaper mest fremstå som en støtte til et positivt tiltak i lokalmiljøet. For slike aksjer er virkelig verdi satt til aksjens kostpris eller pålydende, evt. nedskrevet til kr. 1 der det er opplagt at aksjene ikke har noen kommersiell verdi.

GJELD TIL KREDITTINSTITUSJONER

Gjeld til kredittinstitusjoner vurderes på samme måte som utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner. For disse kortsiktige instrumentene er virkelig verdi tilnærmet lik amortisert kost på balansedagen.

Klassifisering av finansielle instrumenter

Finansielle instrumenter er klassifisert i ulike nivåer.

Nivå 1:

Omfatter finansielle eiendeler og forpliktelser verdsatt ved bruk av ukorrigerede observerbare markedsverdier. Dette omfatter noterte aksjer, derivater som handles på aktive markedsplasser, øvrige verdipapirer med noterte markedsverdier.

Nivå 2:

Instrumenter verdsatt basert på verdsettelsesteknikker hvor alle forutsetninger (all input) er basert direkte eller indirekte på observerbare markedsdata. Verdier her kan hentes fra eksterne markedsaktører eller avstemmes mot eksterne markedsaktører som tilbyr slike tjenester.

Nivå 3:

Instrumenter er basert på verdsettelsesteknikker hvor minst en vesentlig forutsetning ikke kan støttes basert på observerbare markedsverdier. I denne kategorien inngår investeringer i unoterte selskaper og fastrenteutlån hvor det ikke foreligger nødvendig markedsinformasjon.

MORBANK				31.12.2021	KONSERN			
Innregnet verdi	Virkelig verdi			MILLIONER KRONER	Innregnet verdi	Virkelig verdi		
	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3			Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3
				Eiendeler innregnet til amortisert kost				
437		437		Kontanter og fordringer på sentralbanker	437		437	
5 644		5 644		Utlån til kredittinstitusjoner	1 789		1 789	
42 750			42 750	Netto utlån til kunder (flytende rente)	111 650			111 650
				Eiendeler innregnet til virkelig verdi				
5 003			5 003	Netto utlån til kunder (fast rente)	5 003			5 003
19 275			19 275	Netto utlån til kunder (boliglån)				
17 743		17 743		Obligasjoner og sertifikater	22 062		22 062	
193	9		184	Aksjer	193	9		184
367		367		Finansielle derivater	1 104		1 104	
91 412	9	24 191	67 212	Sum finansielle eiendeler	142 238	9	25 392	116 836
				Gjeld innregnet til amortisert kost				
2 660		2 660		Gjeld til kredittinstitusjoner	2 627		2 627	
63 185			63 185	Innskudd fra kunder	63 146			63 146
10 013		10 029		Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	56 605		56 710	
3 499		3 512		Etterstilt seniorobligasjonslån	3 499		3 512	
1 654		1 669		Ansvarlig lånekapital	1 654		1 669	
				Gjeld innregnet til virkelig verdi				
322		322		Finansielle derivater	844		844	
81 331	0	18 191	63 185	Sum finansiell gjeld	128 373	0	65 361	63 146

MORBANK				31.12.2020	KONSERN			
Innregnet verdi	Virkelig verdi			MILLIONER KRONER	Innregnet verdi	Virkelig verdi		
	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3			Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3
				Eiendeler innregnet til amortisert kost				
1 148		1 148		Kontanter og fordringer på sentralbanker	1 148		1 148	
10 936		10 936		Utlån til kredittinstitusjoner	2 460		2 460	
40 419			40 419	Netto utlån til kunder (flytende rente)	106 002			106 002
				Eiendeler innregnet til virkelig verdi				
5 575			5 575	Netto utlån til kunder (fast rente)	5 575			5 575
16 729			16 729	Netto utlån til kunder (boliglån)				
18 329		18 329		Obligasjoner og sertifikater	21 543		21 543	
166	7		160	Aksjer	166	7		160
907		907		Finansielle derivater	3 415		3 415	
94 209	7	31 319	62 883	Sum finansielle eiendeler	140 311	7	28 567	111 737
				Gjeld innregnet til amortisert kost				
6 765		6 765		Gjeld til kredittinstitusjoner	6 435		6 435	
59 883			59 883	Innskudd fra kunder	59 833			59 833
14 149		14 151		Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	56 885		56 961	
2 002		2 024		Etterstilt seniorobligasjonslån	2 002		2 024	
1 653		1 672		Ansvarlig lånekapital	1 653		1 672	
				Gjeld innregnet til virkelig verdi				
687		687		Finansielle derivater	687		687	
85 140	0	25 300	59 883	Sum finansiell gjeld	127 496	0	67 780	59 833

Det har ikke vært bevegelser mellom nivå 1 og 2 i 2020 eller 2021.

BEVEGELSER I VERDIER INNREGNET TIL VIRKELIG VERDI SOM ER KATEGORISERT I NIVÅ 3

KONSERN			
MILLIONER KRONER	Utlån og fordringer på kunder	Herav kredittrisiko	Aksjer
Innregnet verdi 31.12.2019	5 689	13	183
Tilgang 2020	1 251		51
Herav overført fra nivå 1 eller 2			
Verdiendringer ført i perioden	128	12	1 809
Avgang 2020	-1 492		-1 883
Reklassifisert som tilknyttet selskap (TS)			
Innregnet verdi 31.12.2020	5 575	25	160
Tilgang 2021	817		19
Herav overført fra nivå 1 eller 2			
Verdiendringer ført i perioden	- 141	24	6
Avgang 2021	-1 248		- 1
Reklassifisert som tilknyttet selskap (TS)			
Innregnet verdi 31.12.2021	5 003	50	184

MORBANK			
MILLIONER KRONER	Utlån og fordringer på kunder	Herav kredittrisiko	Aksjer
Innregnet verdi 31.12.2019	27 422	13	183
Tilgang 2020	1 251		51
Herav overført fra nivå 1 eller 2			
Verdiendringer ført i perioden	128	12	1 809
Avgang 2020	-6 496		-1 883
Reklassifisert som tilknyttet selskap (TS)			
Innregnet verdi 31.12.2020	22 304	25	160
Tilgang 2021	3 797		19
Herav overført fra nivå 1 eller 2			
Verdiendringer ført i perioden	- 141	24	6
Avgang 2021	-1 681		- 1
Reklassifisert som tilknyttet selskap (TS)			
Innregnet verdi 31.12.2021	24 278	50	184

I avgang inngår netto overføring av lån til datterselskapet Sparebanken Sør Boligkreditt AS. Verdiendringer bokført i året gjelder i all hovedsak finansielle instrumenter som er innregnet i balansen pr. 31.12.

UTLÅN OG FORDRINGER PÅ KUNDER

Utlån og fordringer på kunder til virkelig verdi, kategorisert i nivå 3, består av fastrenteutlån og boliglån i morbanken. I konsern utelukkende fastrenteutlån.

Ved verdsettelse av fastrenteutlån har banken delt dette opp 3 kategorier; personmarked (PM), store næringsengasjementer og øvrige næringsengasjementer. For privatmarkedet er kredittspreadene vurdert etter gjeldende markedspriser for fastrenteutlån. For store næringsengasjementer (50 største) er kundene og spread individuelt vurdert utfra hva den enkelte kunde ville kunne fått som spread/margin pr. 31.12. For øvrige næringslån er det beregnet verdi med en spread som representerer et snitt av hva mindre fastrentelån til næringskunder ville vært pr. 31.12. Boliglån med flytende rente er virkelig verdi vurdert å være lik innregnet verdi.

AKSJER

Gjelder aksjer og plasseringer i selskap hvor det er ingen eller lav omsetning og skjønn må utøves ved verdsettelsen. Det benyttes i stor grad multipler og mindre grad av inntjeningsbaserte metoder ved verdsettelsen. Verdsettelsen påvirkes av den skjønnsmessige vurderingen.

SENSITIVITETSANALYSE NIVÅ 3

Sensitiviteten for fastrenteutlån er estimert ved at marginkravet er endret med 10 basispunkter. I verdsettelsen for fastrenteutlån til privatkunder legges markedsrenter som er tilgjengelig til grunn. For bedriftsmarkedet er det større grad av skjønn ved fastsettelsen av hva markedsspread/-margin er pr. 31.12.

			KONSERN / MORBANK	
MILLIONER KRONER			31.12.2021	31.12.2020
Utlån til kunder			20	20
- herav lån til bedriftsmarked (BM)			1	2
- herav lån til personmarked (PM)			19	18

SIKRINGSBOKFØRING

Banken benytter seg av sikringsbokføring for gjeld i fastrente og valuta. Finansielle derivater som benyttes som sikringsinstrumenter blir bokført til virkelig verdi. Obligasjonslån som inngår som sikringsobjekt blir innregnet til kostpris og blir løpende justert for endringer i virkelig verdi for de risikoer som sikres. Sikringen avdekker renterisikoen i utstedte fastrenteobligasjoner, samt valutarisikoen for utstedte obligasjoner i utenlandsk valuta. Sikringsbokføringen stiller krav til banken om å holde system på måling og dokumentasjon av sikringseffektivitet.

Samtlige obligasjonslån emittert med fastrente eller valuta inngår i sikringsbokføringen. Sparebanken Sør benytter virkelig verdi sikring. Som metode for å måle effektiviteten av sikringen benyttes dollar-offset metode.

Sikringsbokføring er i tråd med reglene i IFRS 9. Det må være et økonomisk forhold mellom sikringsinstrumentet og det sikrede elementet, og effekten av kredittrisiko må ikke dominere verdiendringer i sikringsforholdet. I henhold til IFRS 9 er en prospektiv (fremtidsrettet) effektivitetstest tilstrekkelig. Ineffektivitet i sikringen, definert som forskjellen mellom verdireguleringen av sikringsinstrumenter og verdijustering av sikringsobjektet, innregnes i resultatregnskapet etter hvert som det oppstår. Unntaket er den delen av verdireguleringen som skyldes en endring i basisspread knyttet til sikringsinstrumentene.

For rente og valutawapper som er inngått etter 1. januar 2018 har verdiendringer som skyldes endringer i valutabasis blitt ført over utvidet resultat. Rente og valutawapper opprettet frem til 1.1.2018 bokføres til virkelig verdi, med verdiendringer over resultat til disse forfaller.

SIKRINGSBOKFØRING I BALANSEN

MORBANK			KONSERN	
31.12.2020	31.12.2021	MILLIONER KRONER	31.12.2021	31.12.2020
Sikringsinstrumenter / finansielle derivater				
182	13	Renteswapp NOK	65	281
		Renteswapp EUR	636	2 348
182	13	Sum finansielle eiendeler	700	2 630
Sikringsobjekter				
6 750	6 450	Pålydende gjeld NOK	7 300	7 600
		Pålydende gjeld EUR (1)	29 782	24 287
184	5	Justering sikringsobjekt NOK - renterisiko	57	284
		Justering sikringsobjekt EUR - rente og valutarisiko	150	2 387
Sikringsinstrumenter / finansielle derivater				
0	9	Renteswapp NOK	9	0
		Renteswapp EUR	502	0
6 934	6 465	Sum finansiell gjeld	37 801	34 558

(1) Omregnet til NOK med kurs fra tidspunkte for utstedelse.

Sikringsinstrumentet er innregnet under finansielle derivater. Pålydende og justering av sikringsobjekt er innregnet under gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer.

RESULTAT AV SIKRINGSBOKFØRINGEN

MORBANK			KONSERN	
2020	2021	MILLIONER KRONER	2021	2020
Resultat / ineffektivitet i sikringsbokføringen				
7	0	Resultateffekt sikrings renterisiko (NOK)	0	7
5	0	Herav resultateffekt som følge av tilbakekjøp	0	5
		Resultateffekt sikring rente og valutarisiko (EUR)	7	36
IA	IA	<i>Herav resultateffekt knyttet til valutabasis</i>	16	26
7	0	Sum resultateffekt	7	43
Totalresultat (OCI)				
IA	IA	Verdiendring valutabasis ført mot totalresultat	14	-7

NOTE 23 – UTLÅN OG GJELD TIL KREDITTINSTITUSJONER

MORBANK			KONSERN		
31.12.2020	31.12.2021	MILLIONER KRONER	31.12.2021	31.12.2020	
Utlån til kredittinstitusjoner					
8 712	4 055	Uten avtalt løpetid eller oppsigelsestid	199	241	
2 224	1 589	Med avtalt løpetid eller oppsigelsestid	1 590	2 219	
10 936	5 644	Sum utlån til kredittinstitusjoner	1 789	2 460	
Gjeld til kredittinstitusjoner					
2 236	393	Uten avtalt løpetid eller oppsigelsestid	150	250	
4 520	2 266	Med avtalt løpetid eller oppsigelsestid	2 475	6 176	
9	2	Påløpte renter	2	9	
6 765	2 660	Sum gjeld til kredittinstitusjoner	2 627	6 435	

KONSERN						
MILLIONER KRONER	31.12.2020	Opptak av ny gjeld	Endring Collateral*	Endring Repo-avtaler	Nettoendring kreditter	31.12.2021
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	2 460	0	- 181	- 295	- 194	1 789
Gjeld til kredittinstitusjoner	6 435	- 2 000	- 1 802	0	- 6	2 627
Sum netto gjeld til kredittinstitusjoner	- 3 975	2 000	1 621	- 295	- 188	- 837

KONSERN						
MILLIONER KRONER	31.12.2019	Opptak av ny gjeld	Collateral*	Repo-avtaler	Nettoendring kreditter	31.12.2020
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	182	0	472	1 628	179	2 460
Gjeld til kredittinstitusjoner	1 793	2 500	2 157	0	- 15	6 435
Sum netto gjeld til kredittinstitusjoner	- 1 611	- 2 500	- 1 686	1 628	194	- 3 975

MORBANK						
MILLIONER KRONER	31.12.2020	Opptak av ny gjeld	Endring Collateral*	Endring Repo-avtaler	Nettoendring kreditter	31.12.2021
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	10 936	0	- 265	- 295	- 4 732	5 644
Gjeld til kredittinstitusjoner	6 765	- 2 000	- 232	0	- 1 873	2 660
Sum netto gjeld til kredittinstitusjoner	4 170	2 000	- 33	- 295	- 2 859	2 984

MORBANK						
MILLIONER KRONER	31.12.2019	Opptak av ny gjeld	Collateral*	Repo-avtaler	Nettoendring kreditter	31.12.2020
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	4 063	0	472	1 628	4 773	10 936
Gjeld til kredittinstitusjoner	2 192	2 500	236	0	1 838	6 765
Sum netto gjeld til kredittinstitusjoner	1 871	- 2 500	236	1 628	2 936	4 170

*Konsernet reklassifiserte presentasjonen av mottatt collateral pr 01.01.2020. Tidligere ble mottatt/betalt collateral presentert i linjen finansielle derivater. Mottatt collateral presenteres nå som gjeld til kredittinstitusjoner og betalt collateral presenteres som utlån til kredittinstitusjoner. Sammenlikningstall er ikke omarbeidet.

NOTE 24 – OBLIGASJONER OG SERTIFIKATER

MORBANK			KONSERN	
31.12.2020	31.12.2021	MILLIONER KRONER	31.12.2021	31.12.2020
		Kortstiktige plasseringer utpekt til virkelig verdi over resultat		
4 986	4 032	Sertifikater og obligasjoner utstedt av det offentlige	7 587	6 863
11 325	12 954	Sertifikater og obligasjoner utstedt av andre	14 475	14 680
2 018	757	Sertifikater og obligasjoner utstedt av datterselskap	0	0
18 329	17 743	Sum kortsiktige plasseringer utpekt til virkelig verdi over resultat	22 062	21 543
18 329	17 743	Plasseringer i verdipapirer	22 062	21 543
13 656	16 777	Verdipapirer som er sikkerhetstilt for trekkadgang i Norges Bank	16 777	13 656

KLASSIFISERING AV FINANSIELLE INVESTERINGER

Sertifikater og obligasjoner blir ratet av eksterne. Der hvor verdipapirer har en offisiell rating er denne benyttet, men i tilfeller hvor offisiell rating ikke eksisterer benyttes eksterne meglers kredittvurdering som grunnlag for risikoklassifiseringen.

Bankens risikokategori	Rating
Laveste risiko	AAA, AA+, AA og AA-
Lav risiko	A+, A og A-
Middels risiko	BBB+, BBB og BBB-
Høy risiko	BB+, BB og BB-
Høyeste risiko	B+ og lavere

SERTIFIKATER OG OBLIGASJONER

MORBANK			KONSERN	
31.12.2020	31.12.2021	MILLIONER KRONER	31.12.2021	31.12.2020
		Sertifikater og obligasjoner		
18 263	17 692	Lavest risiko	21 995	21 472
0	0	Lav risiko	0	0
0	0	Middels risiko	0	0
0	0	Høy risiko	0	0
0	0	Høyest risiko	0	0
65	52	Periodiserte renter	66	71
18 329	17 743	Sum sertifikater og obligasjoner	22 062	21 543

NOTE 25 – AKSJER

Alle aksjer og andeler er klassifisert til virkelig verdi over resultat.

KONSERN 31.12.2021			
TUSEN KRONER	Eierandel	Balanseført verdi	Anskaff. kost
Aksjer klassifisert til virkelig verdi			
Eksportfinans	1,5 %	75 000	66 454
Norgesinvestor Proto AS	17,6 %	27 306	15 600
VN Norge AS	2,3 %	26 285	0
Eedenbull AS	7,4 %	15 000	15 000
Skagerak Maturu Seed AS	5,8 %	9 600	10 350
Norgesinvestor IV AS	2,1 %	10 270	8 058
Sparebanken Vest Grunnfondsbevis	0,1 %	8 512	3 306
NORNE SECURITIES AS	14,8 %	5 513	10 787
Øvrige selskaper (36 stk)		15 524	19 157
Sum aksjer vurdert til virkelig verdi		193 010	148 712
SUM		193 010	148 712

KONSERN 31.12.2020			
TUSEN KRONER	Eierandel	Balanseført verdi	Anskaff. kost
Aksjer klassifisert til virkelig verdi			
Eksportfinans	1,5 %	75 000	66 454
VN Norge AS	2,3 %	25 344	0
Norne Eierselskap	17,4 %	6 038	12 691
Sparebanken Vest	0,1 %	6 508	3 306
Norgesinvestor Proto	17,6 %	23 792	15 600
Norgesinvestor IV	2,1 %	9 381	8 058
Øvrige selskaper (36 stk)		5 487	9 568
Sum aksjer vurdert til virkelig verdi		151 550	115 677
Andeler klassifisert til virkelig verdi			
Skagerak Venture Capital 1 AS	12,5 %	3 419	3 419
Skagerak Seed Capital II AS	9,5 %	907	2 470
Skagerak Maturu V AS	4,7 %	2 250	2 250
Skagerak Maturu Seed AS	5,8 %	8 250	8 250
Sum andeler vurdert til virkelig verdi		14 827	16 389
SUM		166 376	132 066

Sparebanken Sørs datterselskaper som konsolideres i konsernregnskapet har ingen vesentlige plasseringer i aksjer pr 31.12. Oversikten over er derfor lik for morbank og konsern.

Konsernet har kommitert seg til ytterligere innbetalinger knyttet til investeringen i såkorn- og ventureselskaper. Pr. 31.12.2021 er uinnkalt kapital på 42,3 mill. kroner (Pr. 31.12.2020 var det 19,5 mill. kroner).

Det viser til note 34; Opplysninger om nærstående parter for tilleggsopplysninger knyttet til transaksjoner med tilknyttede selskaper.

NOTE 26 – EIERINTERESER I KONSERNSELSKAPER

MORBANK 31.12.2021					
TUSEN KRONER	Type virksomhet	Forretningskontor	Eierandel	Aksjekapital	Bokført verdi
Sparebanken Sør Boligkreditt AS	Kredittforetak	Kristiansand	100 %	1.375.000	2.095.695
Sørmegleren Holding AS	Eiendomsmegling	Kristiansand	90,1 %	10.739	11.499
Sørlandets Forsikringscenter AS	Formidling av forsikring	Kristiansand	78 %	45.000	5.300
AS Eiendomsvekst	Eiendomsforvaltning	Arendal	100 %	3.000	2.935
Arendal Brygge AS	Eiendomsforvaltning	Arendal	50 %	601	0
Prosjektutvikling AS	Eiendomsforvaltning	Arendal	100 %	100	0
Transitt Eiendom AS	Eiendomsforvaltning	Kristiansand	100 %	100	780
Sum					2 116 209

MORBANK 31.12.2020					
TUSEN KRONER	Type virksomhet	Forretningskontor	Eierandel	Aksjekapital	Bokført verdi
Sparebanken Sør Boligkreditt AS	Kredittforetak	Kristiansand	100 %	1 375 000	2 095 695
Sørmegleren Holding AS	Eiendomsmegling	Kristiansand	90,1 %	10 739	11 499
AS Eiendomsvekst	Eiendomsforvaltning	Arendal	100 %	3 000	2 935
Arendal Brygge AS	Eiendomsforvaltning	Arendal	50 %	601	0
Prosjektutvikling AS	Eiendomsforvaltning	Arendal	100 %	100	0
Transitt Eiendom AS	Eiendomsforvaltning	Kristiansand	100 %	100	780
Sum					2 110 909

Arendal Brygge AS er et felleskontrollert selskap og konsolideres ikke inn i regnskapet.

Eierandelene tilsvarer andelen av stemmeberettiget kapital.

Det viser til note 34; Opplysninger om nærstående parter for tilleggsopplysninger knyttet til transaksjoner med datterselskap.

NOTE 27 – TILKNYTTETE SELSKAPER

MORBANK 31.12.2021					
TUSEN KRONER	Type virksomhet	Forretningskontor	Eierandel	Bokført verdi	
Frende Holding AS	Forsikring	Bergen	21,0 %	590.464	
Brage Finans AS	Finansiering	Bergen	20,8 %	449.277	
Balder Betaling AS	Finansiering	Bergen	24,8 %	159.266	
Åseral Næringshus AS	Eiendomsforvaltning	Åseral	30 %	450	
Søndeled Bygg AS	Eiendomsforvaltning	Arendal	29 %	1.125	
Sum				1 200 582	

MORBANK 31.12.2020					
TUSEN KRONER	Type virksomhet	Forretningskontor	Eierandel	Bokført verdi	
Frende Holding AS	Forsikring	Bergen	21 %	607 958	
Brage Finans AS	Finansiering	Bergen	21 %	406 517	
Balder Betaling AS	Finansiering	Bergen	22 %	111 668	
Åseral Næringshus AS	Eiendomsforvaltning	Åseral	30 %	450	
Torvparkering AS	Parkeringshus	Kristiansand	23 %	6 535	
Søndeled Bygg AS	Eiendomsforvaltning	Arendal	29 %	1 125	
Sum				1 134 253	

Det viser til note 34; Opplysninger om nærstående parter for tilleggsopplysninger knyttet til transaksjoner med tilknyttede selskaper.

NOTE 28 – VARIGE DRIFTSMIDLER OG BRUKSRETT LEIDE LOKALER

KONSERN	Maskiner, inventar og transportmidler		Bygninger		Bruksrett leide lokaler i hht IFRS 16		Sum bygninger, inventar og bruksretter	
	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020
MILLIONER KRONER								
Anskaffelseskost 01.01.	134	189	548	512	56	48	738	749
Årets tilgang	17	18	28	8	3	8	47	35
Årets avgang	-19	-31	-37	-19	-1	-	-56	-50
Andre endringer	-2	-42	2	47			0	5
Anskaffelseskost 31.12.	130	134	541	548	58	56	730	738
Akkumulert av- og nedskrivninger 31.12.	111	122	139	144	18	11	268	278
Akkumulerte av og nedskrivninger andre endringer	-30	-30	29	30	0	-	-1	-
Bokført verdi 31.12	50	42	373	374	40	45	463	461
Ordinære avskrivninger	8	8	11	10	6	6	25	24
Nedskrivninger			2	3	0	0	2	3
Gevinst/tap ved salg	0	0	13	4			13	5

KONSERN	Immaterielle eiendeler	
	2021	2020
MILLIONER KRONER		
Anskaffelseskost 01.01.	226	190
Årets tilgang	34	36
Årets avgang	-1	0
Anskaffelseskost 31.12.	259	226
Akkumulert av- og nedskrivninger 31.12.	195	179
Bokført verdi 31.12	64	47
Ordinære avskrivninger	16	16
Nedskrivninger	1	

Antatt økonomisk levetid harmonerer med avskrivningstiden for de enkelte grupper av driftsmidler. Driftsmidlene avskrives lineært. Konsernets bygninger ligger i bankens eget distrikt og disponeres i det alt vesentlige til bankens eget bruk. Avskrivningssatsen for bygninger er i intervallet 2-5 %, avskrivningssatsen for maskiner, inventar, transportmidler og immaterielle eiendeler er i intervallet 10-33 %.

MORBANK	Maskiner, inventar og transportmidler		Bygninger		Bruksrett leide lokaler i hht IFRS 16		Sum bygninger, inventar og bruksretter	
	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020
MILLIONER KRONER								
Anskaffelseskost 01.01.	121	176	522	484	56	48	699	708
Årets tilgang	16	18	28	6	3	8	46	32
Årets avgang	-19	-31	-37	-15	-1	-	-56	-46
Andre endringer		-42		47			0	5
Anskaffelseskost 31.12.	118	121	513	522	58	56	690	699
Akkumulert av- og nedskrivninger 31.12.	100	111	141	147	18	11	259	269
Akkumulerte av og nedskrivninger andre endringer	-30	-30	30	30			0	
Bokført verdi 31.12	49	40	342	346	40	45	431	430
Ordinære avskrivninger	8	8	10	9	6	6	25	23
Nedskrivninger			2	3	0	0	2	3
Gevinst/tap ved salg	0	0	13	3			13	4

MORBANK	Immaterielle eiendeler	
	2021	2020
MILLIONER KRONER		
Anskaffelseskost 01.01.	122	92
Årets tilgang	29	30
Årets avgang	-1	0
Anskaffelseskost 31.12.	151	122
Akkumulert av- og nedskrivninger 31.12.	97	81
Bokført verdi 31.12	54	41
Ordinære avskrivninger	16	16
Nedskrivninger	1	

Morbank integrerte i 2020 anleggsregisteret inn i regnskapssystemet. I den forbindelse er det ryddet i gamle anlegg mht utrangeringer. Dette arbeidet har fortsatt i 2021. Dette har medført økt avgang av akkumulerte av og nedskrivninger.

Videre ble enkelte anleggsgrupper i 2020 endret mellom maskiner, inventar og transportmidler til bygg. Overtatte eiendeler lå tidligere utenfor anleggsregisteret og ble i 2020 integrert og ligger nå under bygg. Effektene av endring av anleggsgruppe og integrering av overtatte eiendeler er ført på egne linjer som andre endringer.

NOTE 29 – INNSKUDD FRA KUNDER

INNSKUDD FRA KUNDER FORDELT PÅ SEKTORER OG NÆRINGER

MORBANK			KONSERN	
31.12.2020	31.12.2021	MILLIONER KRONER	31.12.2021	31.12.2020
29 834	31 173	Personkunder	31 177	29 836
9 078	9 158	Offentlig	9 159	9 079
660	832	Primærnæring	832	660
1 474	1 917	Industri	1 917	1 474
709	850	Utvikling av eiendom	802	655
1 402	1 586	Oppføring av bygninger	1 587	1 402
3 031	3 240	Eiendomsdrift	3 240	3 031
595	718	Transport	718	595
1 541	1 397	Varehandel	1 398	1 542
214	262	Hotell og restaurant	262	214
189	168	Borettslag	168	189
4 303	5 185	Forretningsmessig tjenesteyting	5 186	4 303
6 832	6 691	Sosial tjenesteyting	6 692	6 832
20	8	Påløpte renter	8	20
59 883	63 185	Sum innskudd fra kunder	63 146	59 833

MORBANK			KONSERN	
31.12.2020	31.12.2021	MILLIONER KRONER	31.12.2021	31.12.2020
51 073	55 916	Innskudd fra kunder uten avtalt løpetid	55 877	51 073
8 790	7 261	Innskudd fra kunder med avtalt løpetid	7 261	8 790
59 863	63 177	Sum innskudd fra kunder	63 138	59 863
20	8	Påløpte renter	8	20
59 883	63 185	Sum innskudd fra kunder inkl. påløpte renter	63 146	59 883

NOTE 30 – OBLIGASJONSGJELD OG ANSVARLIG LÅNEKAPITAL

VERDIPAPIRGJELD - KONSERN

MILLIONER KRONER	31.12.2021	31.12.2020
Obligasjoner, nominell verdi	56 227	55 989
Verdireguleringer	242	735
Påløpte renter	136	161
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	56 605	56 885

ENDRING I VERDIPAPIRGJELD - KONSERN

MILLIONER KRONER	31.12.2020	Emittert	Forfalt / innløst	Andre endringer i perioden	31.12.2021
Obligasjoner, nominell verdi	55 989	15 755	-13 460	-2 058	56 227
Verdireguleringer	735			-493	242
Påløpte renter	161			-25	136
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	56 885	15 755	-13 460	-2 576	56 605

MILLIONER KRONER	31.12.2019	Emittert	Forfalt / innløst	Andre endringer i perioden	31.12.2020
Obligasjoner, nominell verdi	52 977	5 000	-3 724	1 736	55 989
Verdireguleringer	273			462	735
Påløpte renter	180			-18	161
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	53 430	5 000	-3 724	2 180	56 885

ENDRING I ANSVARLIG LÅNEKAPITAL - MORBANK OG KONSERN

MILLIONER KRONER	31.12.2020	Emittert	Forfalt / innløst	Andre endringer i perioden	31.12.2021
Ansvarlig lån	1 650	0	0		1 650
Påløpt rente	3			1	4
Sum ansvarlig lånekapital	1 653	0	0	1	1 654

MILLIONER KRONER	31.12.2019	Emittert	Forfalt / innløst	Andre endringer i perioden	31.12.2020
Ansvarlig lån	1 966	350	-666		1 650
Påløpt rente	5			-2	3
Sum ansvarlig lånekapital	1 971	350	-666	-2	1 653

VERDIPAPIRGJELD - MORBANK

MILLIONER KRONER	31.12.2021	31.12.2020
Obligasjoner, nominell verdi	9 950	13 899
Verdireguleringer	11	184
Påløpte renter	52	66
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	10 013	14 149

ENDRING I VERDIPAPIRGJELD - MORBANK

MILLIONER KRONER	31.12.2020	Emittert	Forfalt / innløst	Andre endringer i perioden	31.12.2021
Obligasjoner, nominell verdi	13 899	0	-3 700	-249	9 950
Verdireguleringer	184			-173	11
Påløpte renter	66			-14	52
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	14 149	0	-3 700	-436	10 013

MILLIONER KRONER	31.12.2019	Emittert	Forfalt / innløst	Andre endringer i perioden	31.12.2020
Obligasjoner, nominell verdi	16 672	0	-2 959	186	13 899
Verdireguleringer	-47			231	184
Påløpte renter	82			-16	66
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	16 707	0	-2 959	401	14 149

ENDRING I ETTERSTILT SENIOROBLIGASJONSLÅN – MORBANK OG KONSERN

MILLIONER KRONER	31.12.2020	Emittert	Forfalt / innløst	Andre endringer i perioden	31.12.2021
Obligasjoner, nominell verdi	2 000	1 500	0	0	3 500
Verdireguleringer	2			-9	-7
Påløpte renter	0			5	5
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	2 002	1 500	0	-4	3 499

MILLIONER KRONER	31.12.2019	Emittert	Forfalt / innløst	Andre endringer i perioden	31.12.2020
Obligasjoner, nominell verdi	0	2 000	0	0	2 000
Verdireguleringer	0			2	2
Påløpte renter	0			0	0
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0	2 000	0	2	2 002

NOTE 31 – ANNEN GJELD

MORBANK			KONSERN		
31.12.2020	31.12.2021	MILLIONER KRONER	31.12.2021	31.12.2020	
41	35	Leverandørgjeld	45	53	
14	15	Skattetrekk	24	21	
31	39	Avregningskonti	39	31	
180	171	Annen gjeld	185	187	
38	41	Påløpne feriepenger	54	48	
102	37	Øvrige påløpte kostnader *	49	116	
406	338	Sum annen gjeld	395	457	

* Det ble i 2021 foretatt en reklassifisering mellom øvrige påløpte kostnader og pensjonsforpliktelse. Reklassifisert beløp utgjorde 69,2 mill i 2020

NOTE 32 – FINANSIELLE DERIVATER

Sparebanken Sør og Sparebanken Sør Boligkreditt AS har avtaler som regulerer motpartsrisiko og netting av derivater.

Det er inngått ISDA avtaler med finansielle motparter hvor det er inngått tilleggsavtale knyttet til sikkerhetsstillelse (CSA). Konsernet har gjennom avtalene adgang til å motregne mellomværende dersom visse hendelser inntreffer. Beløpene er ikke motregnet i balansen med bakgrunn i at transaksjonene normalt gjøres opp brutto. Sparebanken Sør (morbank) har også inngått avtale om avregning (clearing) av derivater hvor motpartsrisikoen flyttes til sentral motpart (clearing house) som beregner behovet for sikkerhetsstillelse. Eiendelene og forpliktelsene i tabellen under kan motregnes.

31.12.2021						KONSERN
MILLIONER KRONER	Balanseført verdi	Finansielle instrumenter som ikke er nettoført	Finansielle derivater - nettopresentert	Avgitt/mottatt collateral	Netto	
Derivater - eiendeler	1 104	548	556	- 228	328	
Derivater - gjeld	- 844	- 548	- 296	80	- 216	
Netto	260	0	260	- 148	112	

31.12.2020						KONSERN
MILLIONER KRONER	Balanseført verdi	Finansielle instrumenter som ikke er nettoført	Finansielle derivater - nettopresentert	Avgitt/mottatt collateral	Netto	
Derivater - eiendeler	3 415	290	3 125	-2 157	968	
Derivater - gjeld	-687	-290	-397	472	74	
Netto	2 728	0	2 728	-1 686	1 042	

31.12.2021						MORBANK
MILLIONER KRONER	Balanseført verdi	Finansielle instrumenter som ikke er nettoført	Finansielle derivater - nettopresentert	Avgitt/mottatt collateral	Netto	
Derivater - eiendeler	367	195	171	- 5	167	
Derivater - gjeld	- 322	- 195	- 126	80	- 46	
Netto	45	0	45	76	121	

31.12.2020						MORBANK
MILLIONER KRONER	Balanseført verdi	Finansielle instrumenter som ikke er nettoført	Finansielle derivater - nettopresentert	Avgitt/mottatt collateral	Netto	
Derivater - eiendeler	907	290	617	-236	381	
Derivater - gjeld	-687	-290	-397	472	74	
Netto	219	0	219	236	455	

Mottatt collateral presenteres som gjeld til kredittinstitusjoner og betalt collateral presenteres som innskudd i kredittinstitusjoner.

NOTE 33 – IBOR REFORM

Finansdepartementet besluttet 20. desember endringer i referanserenteloven som gjennomfører referanseverdi-forordningen (EU 2016/1011) i norsk rett.

Sparebanken Sør benytter derivater som er knyttet mot IBOR-rente. Alle sikringsinstrumenter i NOK er eksponert mot NIBOR og alle sikringsinstrumenter i EUR er eksponert mot EURIBOR og NIBOR.

Tabellen under viser påldende verdi av sikringsinstrumenter:

MORBANK			KONSERN	
31.12.2020	31.12.2021	MILLIONER KRONER	31.12.2021	31.12.2020
		Pålydende verdier		
6 750	6 450	Renteswapp NOK	7 300	7 600
		Renteswapp EUR	3 000	2 500

Banken gjennomførte i 2020 et prosjekt for å håndtere problemstillingene rundt nye referanserenter. Banken er eksponert mot ulike IBOR-renter og anser kompleksiteten ved å endre nødvendige systemer som begrenset.

IBOR reform og alternative referanserenter har de siste årene vært et prioritert område fra myndighetene verden over. Det foreligger imidlertid usikkerhet rundt tidspunkt og metodikk for endringene. Inntil videre videreføres NIBOR og EURIBOR, og banken vil tilpasse seg markedspraksis fremover. Når det gjelder sikringsbokføring forventer banken at etablerte sikringsforhold kan videreføres uten at det må foretas en fraregning og innregning, og dermed kan videreføres uten større regnskapsmessige effekter.

NOTE 34 – OPPLYSNINGER OM NÆRSTÅENDE PARTER

Sparebanken Sør har inngått transaksjoner med nærstående parter som beskrevet i herværende note. Transaksjoner med datterselskap er eliminert i konsernregnskapet.

Foruten lån gitt til særskilte betingelser til ansatte, er alle transaksjoner med nærstående inngått på markedsmessige

vilkår. Utover de transaksjoner som identifiseres i denne note og rapport om godtgjørelse til ledende personer, samt eliminerte transaksjoner innenfor konsernet Sparebanken Sør er det ikke transaksjoner eller utestående av betydning med nærstående parter.

TUSEN KRONER	Konsernledelse	Styret	Forstanderskapets leder
Lån utestående pr. 31.12.	25 129	8 812	2 851
Rentekostnader	33	12	0
Innskudd 31.12.	10 514	5 966	101
Renteinntekter	192	138	50

Datterselskaper	Lån	Obligasjoner	Renteinnt.	Innskudd	Rentekostn.	Forv. Honorar	Motatt utbytte	Driftskostn/ driftsinnt.
Sørlandets Forsikringscenter AS			17	797	9			5 987
Prosjektutvikling AS	19 321		746	26				2 151
Eiendomsvekst AS				205	14			
Transitt Eiendom AS	1 604		167					
Sørmegleren Holding AS	22 000		900	47 800	650		17 602	-5 632
Sparebanken Sør Boligkreditt AS	3 855 963	757 500	75 220	255 887	938	91 027	300 178	
Sum	3 898 888	757 500	77 051	304 715	1 610	91 027	317 780	2 507

Felleskontrollert selskap	Lån	Renteinnt.	Innskudd	Rentekostn.
Arendal Brygge AS	46 144	1 304	49	0
Sum	46 144	1 304	49	0

Tilknyttede selskaper	Provisjonsinnt.	Provisjonskostn.	Personal-forsikring
Balder Betaling AS		1 514	
Brage Finans AS	14 587		
Sum	59 365	1 514	6 249

Sparebanken Sør har fraregnet lån som er overført til Sparebanken Sør Boligkreditt AS. Avtalene er utformet slik at utlånene kvalifiserer til å fraregnes. Omfanget av slike fraregnede utlån er gjengitt nedenfor.

MILLIONER KRONER	31.12.2021	31.12.2020
Sparebanken Sør Boligkreditt AS	49 668	48 899

Sparebanken Sør Boligkreditt AS kjøper de fleste tjenester fra banken. Alle avtaler mellom selskapene er inngått på markedsmessige vilkår. Sparebanken Sør Boligkreditt AS har pr. 31.12.2021 en innvilget kredittramme på 5 000 mill. kroner i Sparebanken Sør. I tillegg har Sparebanken Sør Boligkreditt AS en til enhver tid tilgjengelig lånefasilitet med morbank hvor det betales en årlig kommisjon.

NOTE 35 – EGENKAPITALBEVIS, EIERANDELSKAPITAL OG FORESLÅTT UTBYTTE

DE 20 STØRSTE EGENKAPITALBEVISERNE PR. 31.12.2021

NAVN	ANTALL EKB	ANDEL AV EKB-KAP. %	NAVN	ANTALL EKB	ANDEL AV EKB-KAP. %
1. Sparebankstiftelsen Sparebanken Sør	7 988 679	51,00	11. Ottersland AS	100 000	0,64
2. EIKA utbytte VPF c/o Eika kapitalforv.	746 258	4,76	12. DNB Luxembourg S.A.	100 000	0,64
3. Pareto Invest AS	417 309	2,66	13. MP Pensjon PK	85 523	0,55
4. Drangslund Kapital AS	302 107	1,93	14. Lombard Int Assurance S.A.	82 131	0,52
5. Glstad Capital AS	266 348	1,70	15. Geir Bergskaug	75 691	0,48
6. Wenaasgruppen AS	186 000	1,19	16. Catilina Invest AS	73 237	0,47
7. Hamjern Invest AS	180 513	1,15	17. Apriori Holding AS	72 575	0,46
8. Gumpen Bileiendom AS	174 209	1,11	18. Alf Albert	72 292	0,46
9. Allumgården AS	151 092	0,96	19. Gunnar Hillestad	71 000	0,45
10. KLP Gjensidige Forsikring	119 000	0,76	20. Varodd AS	70 520	0,45
Totalt - 10 største eierne	10 531 515	67,23	Totalt - 20 største eierne	11 334 484	72,36

Pr 31.12.2021 har Sparebanken Sør 32 272 egne egenkapitalbevis, Banken hadde pr 31.12.2020 ingen egne egenkapitalbevis. Banken hadde pr 31.12.2020 totalt 15 663 944 utestående egenkapitalbevis, pålydende 50 kroner.

FORESLÅTT, IKKE VEDTATT UTBYTTE

	MORBANK	
	2021	2020
Totalt foreslått utbytte	125,3 mill. kroner	219,0 mill. kroner
Foreslått utbytte pr egenkapitalbevis	kr 8 pr, bevis	kr 14 pr, bevis*
Antall egenkapitalbevis	15 663 944	15 663 944

Utbytte for regnskapsåret 2021 er klassifisert som annen egenkapital pr. 31.12.2021.

*Det ble besluttet utbytte for 2020 på 14 kroner, som inkluderte tilbakeholdt utbytte på 8 kroner for 2019 og 6 kroner for 2020.

EIERANDELSKAPITAL OG RESULTAT PR. EGENKAPITALBEVIS

MILLIONER KRONER	31.12.2021	31.12.2020
Antall egenkapital bevis	15.663.944	15 663 944
Pålydende pr.bevis i hele kroner	50	50
Eierandels kapital	782	783
Overkurs fond	451	451
Utjevningsfond	519	459
Sum eierandelskapital (A)	1.752	1 693
Sum egenkapital (morbank)	13.278	12 136
- hybridkapital	(1.335)	(1 075)
- Annen egenkapital	(125)	(219)
Egenkapital eks. hybridkapital og annen egenkapital (B)	11.818	10 842
Eierbrøk etter disponering (A/B)	14,8 %	15,6 %
Eierbrøk, vektet gjennomsnitt (1)	16,2 %	17,3 %

MILLIONER KRONER	2021	2020
Resultat for året morbank	1189	1021
- renter hybridkapital	(46)	(69)
Utbyttegrunnlag morbank	1.143	952
Resultat morbank pr. egenkapitalbevis i hele kroner	11,8	10,5
Resultat for året konsern	1223	1094
- renter hybridkapital	(46)	(69)
Resultat for året konsern eks. renter hybridkapital	1.177	1 025
Resultat konsern pr. egenkapitalbevis i hele kroner	12,2	11,3

Resultat pr. egenkapitalbevis er beregnet som forholdet mellom årets resultat som tilfaller eierne av egenkapitalbevis iht. egenkapitalbevisbrøken i morselskapet og antall utstedte egenkapitalbevis ved utgangen av året.

Egenkapitalbevis eiet av administrerende direktør, ledende ansatte, medlemmer av styret og medlemmer av forstandskapet og deres personlige nærstående definert etter regnskapsloven § 7-26 og tilleggsforskrift § 8-20 er opplyst i rapport om godtgjørelse til ledende personer vedlagt årsrapporten.

NOTE 36 – VIRKSOMHETSSAMMENSLUTNING

Kjøp av Sørlandets forsikringscenter AS

Den 1. juli 2021 kjøpte banken 78 prosent av aksjene i Sørlandets Forsikringscenter AS. Banken har opsjon på erverv av resterende aksjer i selskapet. Kjøpet har gitt banken en økt forsikringsportefølje på 110 mill. kroner, samt et forsterket salgsapparat innen forsikring. Totalt kjøpesum utgjorde 5,3 mill. kroner. Resterende aksjer eies av ledende ansatte i selskapet.

Sørlandets Forsikringscenter AS er morselskapet til Forsikringscenter sør AS. Selskapet regnes etter oppkjøpet som et datterselskap og bokføres i morbank til kostpris.

Selskapet konsolideres inn i bankens konsernregnskap og interne transaksjoner og mellomværende blir eliminert.

Kjøpet medførte en merverdi på 4,7 mill. kroner, som knytter seg til goodwill. Ledelsen mener at kjøpet positivt vil påvirke fremtidig inntjening utover verdiene av de enkelte eiendeler i selskapet

NOTE 37 – HENDELSER ETTER BALANSEDAGEN OG BETINGEDE UTFALL

Det er ikke oppstått noen hendelser av vesentlig betydning for regnskapet etter balansedagen.

Beregninger

MILLIONER KRONER	31.12.2021	31.12.2020
Egenkapitalavkastning justert for hybridkapital		
Resultat etter skatt	1 223	1 096
Betalte renter hybridkapital	-46	-69
Resultat etter skatt, inkludert renter hybridkapital	1 177	1 018
IB Egenkapital	13 752	13 081
IB Hybridkapital	-1 075	-1 375
IB Egenkapital ekskl. hybridkapital	12 677	11 706
UB Egenkapital	14 941	13 752
UB Hybridkapital	-1 335	-1 075
UB Egenkapital ekskl. hybridkapital	13 606	12 677
Snitt egenkapital	14 347	13 416
Snitt egenkapital ekskl. hybridkapital	13 142	12 191
Egenkapitalavkastning	8,5 %	8,2 %
Egenkapitalavkastning ekskl. hybridkapital	9,0 %	8,4 %
Netto renteinntekter, inkl. renter hybridkapital		
Netto renteinntekter	1 939	1 914
Renter hybridkapital	-46	-69
Netto renteinntekter, inkl. renter hybridkapital	1 892	1 845
Gjennomsnittlig forv.kap	143 100	140 400
1 % av gjennomsnittlig forv.kapital	1,32 %	1,31 %
Ordinær drift (justert resultat)		
Netto renteinntekter, inkl. renter hybridkapital	1 939	1 845
Netto provisjonsinntekter	419	347
Resultatandel tilknyttede selskaper (ekskl. verdijustering Balder Betaling/Vipps)	174	136
Sum andre driftsinntekter	7	7
Driftskostnader	1 031	958
Ordinær drift (justert resultat), før skatt	1 507	1 377
Resultat ekskl. Finans og justert for engangshendelser		
Netto renteinntekter, inkl. renter hybridkapital	1 892	1 845
Netto provisjonsinntekter	419	347
Resultatandel tilknyttede selskaper (ekskl. verdijustering Balder Betaling/Vipps)	174	136
Andre driftsinntekter	7	7
Driftskostnader	1 031	958
Tap på utlån, garantier og ubenyttede kreditter	- 18	31
Resultat ekskl. Finans og justert for engangshendelser	1 479	1 346
Skatt (25 %)	326	336
Ordinær drift / justert resultat etter tap, etter skatt	1 153	1 009
Snitt egenkapital ekskl. hybridkapital	13 142	12 191
Egenkapitalavkastning resultat ekskl. Finans og justert for engangshendelser	8,8 %	8,3 %

I styrets beretning og i regnskapspresentasjoner er det referert til enkelte justerte resultater som ikke er definert i IFRS (alternative resultatmål eller alternative performance measures (APM)).

Alternative resultatmål

Sparebanken Sør presenterer alternative resultatmål (APM'er) som gir nyttig informasjon for å supplere regnskapet. Målene er ikke definert i IFRS (International Financial Reporting Standards) og er nødvendigvis ikke direkte sammenlignbare med andre selskapers resultatmål. Alternative resultatmål er ikke ment å erstatte eller overskygge regnskapstallene etter IFRS, men er inkludert i våre rapporter for å få frem den underliggende driften på en bedre måte.

Nøkkeltall som er regulert i IFRS eller annen lovgivning er ikke regnet som alternative resultatmål. Det samme gjelder for ikke-finansiell informasjon. Sparebanken Sør sine alternative resultatmål er presentert i oversiktene nøkkeltall, beregninger og styrets beretning. Alle APM'er presentert med sammenligningstall. APM'ene som nevnt under har vært brukt konsistent over tid.

Sparebanken Sør's alternative resultatmål og definisjoner:

APM	Definisjon
Egenkapitalavkastning	EK avkastning gir relevant informasjon om konsernets lønnsomhet ved å måle evne til å generere lønnsomhet fra aksjonærens investering. Egenkapitalavkastning er ett av konsernets viktigste finansielle måltall, og beregnes som: Resultat etter skatt i perioden (justert for rente på hybridkapital), dividert på gjennomsnittlig egenkapital (justert for hybridkapital).
Bokført egenkapital pr. egenkapitalbevis (inkludert utbytte)	Nøkkeltallet gir informasjon om verdien av bokført egenkapital pr. egenkapitalbevis. Dette for å gi leseren en mulighet til å vurdere rimeligheten av egenkapitalbevisets børskurs. Bokført egenkapital pr. egenkapitalbevis blir kalkulert som egenkapitalbeviserens andel av egenkapitalen (eksklusive hybridkapital) ved utløpet av perioden, dividert på antall utstedte egenkapitalbevis.
Resultat / utvannet resultat pr. egenkapitalbevis	Nøkkeltallet gir informasjon om resultat/utvannet pr. egenkapitalbevis i perioden. Resultat pr. egenkapitalbevis er beregnet ved resultat etter skatt multiplisert med eierbrøken, dividert på antall utstedte egenkapitalbevis. Utvannet resultat pr. egenkapitalbevis er beregnet ved majoritetsinntekster multiplisert med eierbrøken, dividert på antall utstedte egenkapitalbevis.
Utlånsvekst i % siste 12 mnd.	Utlånsvekst siste 12 mnd. gir informasjon om aktivitet og vekst i konsernets utlånsvirksomhet. Banken benytter Sparebanken Sør Boligkreditt (SSBK) som et finansieringsinstrument og tallene inkluderer lån som er overført til selskapet da det er den samlede veksten som er relevant å sammenlikne. Utlånsveksten er beregnet som brutto utlån inkludert lån overført til SSBK ved periodeslutt minus brutto utlån inkludert lån overført til SSBK på samme tid året før, dividert på brutto utlån inkludert lån overført til SSBK på samme tid året før.
Innskuddvekst i % siste 12 mnd.	Innskuddvekst siste 12 måneder gir informasjon om aktivitet og vekst innenfor likviditetsstyringen i banken. Innskuddvekst er beregnet som innskudd ved periodeslutt minus innskudd på samme tid året før, dividert på innskudd på samme tid året før.
"Kostnadsprosent (Kostnader i % av inntekter)"	Gir informasjon om forholdet mellom inntekter og kostnader og regnes som et av Sparebanken Sørs viktigste måltall. Beregnes som sum driftskostnader dividert på sum inntekter.
Kurs/ bokført egenkapital pr. egenkapitalbevis	Måltallet benyttes til å sammenlikne børskursen mot bokført verdi. Denne benyttes ofte for å sammenligne banker og blir beregnet som følger: Kurs på egenkapitalbeviset til Sparebanken Sør ved periodeslutt, dividert på bokført verdi pr. egenkapitalbevis.
Tap på utlån i prosent av netto utlån (annualisert)	Måltall som viser tap på utlån i prosent av netto utlån. Beregnes som tap på utlån (inkludert tap på utlån på lån som er overført til SSBK) dividert på netto utlån, (inkludert utlån overført til SSBK) ved periodeslutt. Når informasjonen blir gitt for perioder som er kortere enn et år blir tap annualisert.
Brutto misligholdte engasjementer over 90 dager i % av brutto utlån	Nøkkeltallet blir presentert for å gi relevant informasjon knyttet til konsernets kreditteksponering. Nøkkeltallet beregnes ved at misligholdte lån (over 90 dager) divideres med brutto utlån, inkludert lån overført til SSBK ved periodeslutt.
Utlånsmargin (PM og BM)	Måler konsernets gjennomsnittlige margin på utlån, beregnet ved gjennomsnittlig rente på utlån i perioden, minus gjennomsnittlig 3 mnd. NIBOR i perioden. Gjennomsnittlig utlånsrente er beregnet som renteinntekt fra utlån til kunder dividert på gjennomsnittlig utlån til kunder i perioden.
Innskuddsmargin (PM og BM)	Måler konsernets gjennomsnittlige margin på innskudd, beregnet ved gjennomsnittlig 3 mnd. NIBOR i perioden, minus gjennomsnittlig rente på innskudd i perioden. Gjennomsnittlig innskuddsrente er beregnet som rentekostnader fra innskudd fra kunder dividert på gjennomsnittlig innskudd fra kunder i perioden.
Gjennomsnittlig utlånsrente	Se utlånsmargin (PM og BM) over
Gjennomsnittlig innskuddsrente	Se innskuddsmargin (PM og BM) over

Eierstyring og selskapsledelse

REDEGJØRELSE FOR EIERSTYRING OG SELSKAPSLLEDELSE

Konsernet Sparebanken Sør består, i tillegg til morselskapet Sparebanken Sør, av følgende selskaper:

Sparebanken Sør er et uavhengig og selvstendig finanskonsern med hovedvirksomhet innenfor bank, verdipapirer og eiendomsmegling i Agder, Vestfold og Telemark samt Rogaland.

MORBANK 31.12.2021					
TUSEN KRONER	Type virksomhet	Forretningskontor	Eierandel	Aksjekapital	Bokført verdi
Sparebanken Sør Boligkreditt AS	Kredittforetak	Kristiansand	100 %	1.375.000	2.095.695
Sørmegleren Holding AS	Eiendomsmegling	Kristiansand	90,1 %	10.739	11.499
Sørlandets Forsikringscenter AS	Formidling av forsikring	Kristiansand	78 %	45.000	5.300
AS Eiendomsvekst	Eiendomsforvaltning	Arendal	100 %	3.000	2.935
Arendal Brygge AS	Eiendomsforvaltning	Arendal	50 %	601	0
Prosjektutvikling AS	Eiendomsforvaltning	Arendal	100 %	100	0
Transitt Eiendom AS	Eiendomsforvaltning	Kristiansand	100 %	100	780
Sum					2 116 209

Hovedkontoret og forretningsadressen er i Kristiansand. Hovedkontor for personmarkeds-avdelingen og deler av fellesfunksjoner er lokalisert i Arendal. Bankens organisasjonsnummer er 937 894 538.

Denne redegjørelsen tar utgangspunkt i NUES (Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse) og Oslo Børs' krav om å følge eller forklare avvik fra denne.

Selskapets intensjon med dette dokumentet er:

- Klargjøre rollefordelingen mellom bankens styrende organer og daglig ledelse
- Lik og sikker tilgang til pålitelig og tidsriktig informasjon om selskapets virksomhet
- Lik behandling av egenkapitalbeviserierne
- Optimalisere selskapets verdier i et langsiktig perspektiv

Prinsippene for eierstyring og selskapsledelse er konkretisert i bankens vedtekter, strategier, instruks for styret og adm. direktør, rammeverk for styring og kontroll, styringsdokument for bærekraft, og rutiner for egenhandel.

FORHOLDET TIL BANKENS ØVRIGE STYRINGSDOKUMENTER

Bankens strategidokument angir de overordnede planene for konsernet, og for å utfylle helheten i konsernets styringsdokumenter skal det være tett sammenheng mellom et overordnet strategidokument og de utfyllende og mer detaljerte styringsdokumentene.

Struktur for de ulike styringsdokumentene fremgår under.

For enkelte styringsdokumenter foreligger det i tillegg utfyllende dokumenter som vedtas av administrasjonen. For å sikre at de ulike styringsdokumentene samsvarer med konsernets målsettinger, skal styringsdokumentene revideres og vedlikeholdes jevnlig, og normalt foretas en revisjon i løpet av en 12 måneders periode med beslutning av relevant instans.

For operasjonalisering av bankens strategiske målsettinger, utarbeides det detaljerte årlige handlingsplaner.

Dokumenteier er ansvarlig for løpende vedlikehold, herunder fremme forslag til endringer og sørge for at disse blir behandlet i henhold til bankens rutiner. Dokumenteier er ansvarlig for å implementere styringsdokumentene i organisasjonen.

For en samlet oversikt over de ulike styringsdokumentene vises det til dokumentet «Organisering av risikostyring i Sparebanken Sør».

VIRKSOMHETEN

Mål

Bankens overordnede målsetting er å skape vekst og utvikling i landsdelen på en langsiktig, ansvarlig og bærekraftig måte.

Hovedstrategier

For å skape vekst og utvikling i landsdelen har Sparebanken Sør en strategi for høy verdiskaping. Bankens strategiske målsetting skal nås gjennom nærhet til markedet, kundeorientering, relasjonsbygging, kompetanse, lokal beslutningskraft, konkurransedyktige produkter, motiverte medarbeidere, og kostnadseffektive prosesser. På den måten bygges bankens omdømme, det opparbeides kundeloyalitet, samt at bankens lønnsomhet sikres.

Sparebanken Sør har Agder, Vestfold og Telemark og Rogaland som sitt hovedmarkedsområde. I tillegg skal banken styrke sin posisjon i KNIF-segmentet, både innen PM og BM. Ekspansjonen innen KNIF gir vekstmuligheter og risikospredning. Veksten skal være kontrollert og basert på lønnsomhet og lav risiko.

Styret leder bankens virksomhet, og styrearbeidet følger en fastsatt årsplan og styreinstruks. Styret vedtar bankens strategi i et tre- til femårs perspektiv. Strategiplanen evalueres rullerende gjennom strategiperioden. Styret fastsetter årlig virksomhetens mål og risikoprofil.

Som tradisjonell sparebank med røtter tilbake til 1824 drives Sparebanken Sør i samsvar med de lovregler som til enhver tid gjelder for sparebanker. Banken utfører alle vanlige bankforretninger og banktjenester, og tilbyr investeringstjenester i samsvar med de til enhver tid gjeldende regler. Se vedtektene på bankens hjemmeside www.sor.no.

Samfunnsansvar

I Sparebanken Sør er samfunnsansvar en integrert del av forretningsvirksomheten. Bankens samfunnsansvar kommer til uttrykk i bankens idegrunnlag om å bidra til vekst og utvikling i landsdelen, og målet for arbeidet med samfunnsansvar er å bidra til denne utviklingen på en ansvarlig og bærekraftig måte. Arbeidet med samfunnsansvaret bidrar til å styrke bankens konkurransekraft, redusere risikoen, og tiltrekke banken gode kunder, investorer og dyktige ansatte.

Sparebanken Sør forplikter seg til å ta hensyn til klima og miljø, sosiale forhold og god virksomhetsstyring i alle sine aktiviteter, inkludert utvikling av produkter og tjenester, rådgivning og salg, investerings- og kredittbeslutninger, produksjon og drift. Sparebanken Sør skal ikke medvirke til krenkelse av menneske- og arbeidstakerrettigheter, korrupsjon, alvorlig miljøskade eller andre handlinger som kan oppfattes som uetiske.

Ved å være en samfunnsbyggende aktør, bidrar Sparebanken Sør til en bærekraftig nærings- og samfunnsutvikling gjennom å skape verdier for landsdelen. Banken støtter også prosjekter innenfor kultur, idrett og andre områder som bidrar positivt i regionen. I tillegg til tradisjonell sponing av lag og foreninger, viderefører banken den sterke tradisjonen med å gi pengegaver til allmenntilgittige formål i egenskap av å være en selvstendig sparebank.

Tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering

Sparebanken Sør er underlagt myndighetenes antihvitvaskingsregelverk som skal bidra til å bekjempe hvitvasking og terrorfinansiering. I dette inngår både et automatisk varslingssystem av mistenkelige transaksjoner, og et ansvar for hver enkelt ansatt til å innrapportere enkeltsaker eller eventuelt gjennomføre forsterket kundekontroll. Banken har rutiner for dette og gjennomfører kontinuerlig opplæring av ansatte, spesielt i kundeoposisjon.

Miljømessige forhold

Sparebanken Sør tar hensyn til klimautfordringene. Vern om miljøet blir stadig viktigere, og banken ønsker å gjøre sitt for å bidra. Sparebanken Sør har definert arbeid med intern miljøeffektivitet som et prioritert område innen bankens klimaarbeid.

Avvik fra anbefalingen: Ingen.

SELSKAPSKAPITAL OG UTBYTTE

Selskapskapital

Sparebanken Sørs kapital er sammensatt ut fra flere hensyn. De viktigste er konsernets størrelse, et stabilt marked for langsiktig finansiering og bankens målsettinger i et langsiktig strategisk perspektiv. Gjennom årlig evaluering av styring og kontroll, herunder kapitalbehovsvurderinger (ICAAP), har konsernet sterkt fokus på at kapitalen er tilpasset mål, strategier og risikoprofil. Kapitalsituasjonen følges kontinuerlig gjennom året med interne beregninger og rapporteringer.

Utbytte

Den risikjusterte avkastningen forutsettes å være høy og konkurransedyktig i markedet. Egenkapitalbeveiseiernes matematiske andel av resultatet fordeles mellom kontantutbytte og utjevningsfond. Det er en målsetting at 50 til 70 prosent av egenkapitalbeveiseiernes andel av årets resultat etter skatt skal utdeles som utbytte.

Bankens egenkapitalutvikling, soliditet, likviditetssituasjon og markedsmessige tilpasning vektlegges for kontantutbytts størrelse og andel av resultatet.

Styrefullmakter

Bankens vedtekter har ikke bestemmelser om kjøp av egne egenkapitalbevis. Vedtak om dette må behandles og vedtas i forstanderskapet, som kan gi fullmakt til styret. Slike vedtak/fullmakter samt beslutninger om forhøyelse av eierkapitalen, bygger ellers på Finansforetaksloven og prinsippene i Allmennaksjeloven.

Avvik fra anbefalingen: Ingen.

LIKEBEHANDLING AV AKSJEEIERE OG TRANSAKSJONER MED NÆRSTÅENDE

Banken legger stor vekt på åpenhet i forhold til både de som skaffer banken egenkapital og finansiering, og de som har relasjoner til banken på annen måte.

Sparebanken Sør har en egenkapitalbevisklasse og alle egenkapitalbeveiseiere likebehandles. Banken forholder seg til Finansforetakslovens regler for eier- og stemmerettsbegrensninger så langt bestemmelsene gjelder for en sparebank med noterte egenkapitalbevis. Eksisterende egenkapitalbevis har fortrinnsrett ved egenkapitalforhøyelser, med mindre særskilte forhold tilsier at dette fravikes. Fravikelse vil i så fall bli begrunnet, og begrunnelsen vil bli offentliggjort i børsmelding.

I de tilfeller der banken har transaksjoner i egne egenkapitalbevis, foretas disse på børs.

Banken er bundet av Børsens regler for rapportering av finansiell og annen informasjon til markedet.

Avvik fra anbefalingen: Ingen.

EGENKAPITALBEVIS OG OMSETTELIGHET

Sparebanken Sørs egenkapitalbevis er notert på Oslo Børs, og er fritt omsettelige.

Enestebegrensning er lovmessige krav som fortiden fastsetter at erverv av kvalifisert andel av eierandelskapitalen, på 10 prosent eller mer, krever samtykke fra Finansdepartementet.

Børsnoteringen sikrer at banken forholder seg til de markedsvilkår som til enhver tid gjelder i egenkapitalmarkedet.

Avvik fra anbefalingen: Ingen

FORSTANDERSKAPET

En sparebank er i utgangspunktet en selveid institusjon og styringsstrukturen og sammensetningen av styringsorganene skiller seg fra aksjeselskaper i forhold til hvilke organer en sparebank skal ha. Bankens styringsstruktur og sammensetningen av styrende organer vurderes å ligge innenfor anbefalingens formulering «så langt den passer, for sparebanker med noterte egenkapitalbevis».

Bankens øverste organ er forstanderskapet, som skal se til at banken virker etter sitt formål i samsvar med lover, vedtekter og egne vedtak.

Forstanderskapet består av 28 medlemmer, hvorav 12 representanter fra kundene, 3 representanter fra det offentlige, 6 representanter fra egenkapitalbeveiseiere og 7 representanter fra de ansatte. Det er vedtatt ordninger som sikrer en geografisk spredning i representasjonen fra bankens markedsområder.

Innkalling til forstanderskapets møter sendes ut med minst 21 dagers varsel. Forstanderskapet treffer ikke beslutninger i andre saker enn dem som er angitt i innkallingen.

Styret og revisor møter i forstanderskapet.

Avvik fra anbefalingen: Ingen.

VALGKOMITEER

Ihht. bankens vedtekter velges 3 valgkomiteer:

- Forstanderskapets valgkomite skal forberede valgene i forstanderskapet. Valgkomiteen på 8 medlemmer velges blant forstanderskapets medlemmer og skal ha representanter fra alle grupperinger som er representert i forstanderskapet.
- Kundevalgkomiteen skal forberede valg av kundevalgte representanter til forstanderskapet. Valgkomiteen på 4 medlemmer velges av de kundevalgte medlemmer av forstanderskapet.
- Valgkomiteen for egenkapitalbeveiseierne skal forberede valg av representanter fra egenkapitalbeveiseierne til forstanderskapet. Valgkomiteen på 4 medlemmer velges av de egenkapitalbeveiseiervalgte medlemmer av forstanderskapet.

Valgkomiteenes arbeid

Forstanderskapets valgkomite forbereder valg av leder og nestleder i forstanderskapet, styrets leder og nestleder, øvrige styremedlemmer, og øvrige varamedlemmer til styret eksklusive de ansattes representanter. Likeså valg av leder, medlemmer og varamedlemmer av valgkomiteen.

Forstanderskapets, kundevalgte, egenkapitalbeveiseiervalgte og ansattes valgkomiteers innstillinger skal begrunnes.

Avvik fra anbefalingen: Ingen.

STYRET, SAMMENSETNING OG UAVHENGIGHET

Styrets sammensetning fremgår av vedtektene § 4-1.

Styret skal bestå av 7-8 medlemmer og 3 varamedlemmer, hvorav minst fire fra Agder og minst ett medlem fra Vestfold og Telemark. Av disse velges 2 medlemmer og 2 personlige varamedlemmer blant de ansatte. For de øvrige styremedlemmene velges ett fast møtende varamedlem med uttalerett. Styremedlemmene velges for 2 år.

Sammensetningen av styret er basert på kompetanse, kapasitet, mangfold, og i henhold til bankens vedtekter med hensyn til geografisk fordeling.

Styrets uavhengighet

Ingen i bankens daglige ledelse er medlem av styret.

Styremedlemmers uavhengighet

Alle styremedlemmer er uavhengig av ledende ansatte. Styremedlemmene er også uavhengige av vesentlige forretningsforbindelser.

Avvik fra anbefalingen: Ingen.

STYRETS ARBEID

Styret er ansvarlig for at de midler banken rår over forvaltes på en trygg og hensiktsmessig måte. Styret skal sørge for en tilfredsstillende organisering av bankens virksomhet, holde seg orientert om bankens økonomiske stilling og påse at dens virksomhet, regnskapsføring og formuesforvaltning er gjenstand for betryggende kontroll.

Styret skal føre tilsyn med den daglige ledelsen og bankens virksomhet for øvrig. Styret skal påse at banken har gode styrings- og kontrollsystemer for oppfyllelse av de bestemmelser som gjelder for virksomheten.

Styret gjennomfører årlig en egenvurdering.

Revisjonsutvalg

Revisjonsutvalget har egen instruks vedtatt av styret. Utvalget er et forberedende og rådgivende utvalg for styret for å styrke arbeidet med finansiell rapportering og internkontroll. Minst ett av medlemmene skal være uavhengig av virksomheten og ha kvalifikasjoner (formal- eller realkompetanse) innen regnskap og revisjon.

Revisjonsutvalget forbereder styrets oppfølging av regnskapsrapporteringsprosessen, overvåker systemene for intern kontroll og risikostyring, har løpende kontakt med bankens valgte revisor, samt vurderer og overvåker revisors uavhengighet.

Styret velger 3 medlemmer til utvalget blant styrets medlemmer.

Flertallet i utvalget er i henhold til NUES anbefaling uavhengige av virksomheten.

Risikoutvalg

Risikoutvalget har egen instruks vedtatt av styret. Risikoutvalget er et forberedende og rådgivende utvalg for styret og skal bidra til at risiko- og kapitalstyringen i konsernet støtter opp under konsernets strategiske utvikling og måloppnåelse, og samtidig sikre finansiell stabilitet og forsvarlig formuesforvaltning. Risikoutvalget skal overvåke den samlede risiko og vurdere om konsernets styrings- og kontrollordninger er tilpasset risikonivået og omfanget av virksomheten.

Styret velger 3 medlemmer til utvalget blant styrets medlemmer.

Flertallet i utvalget er i henhold til NUES anbefaling uavhengige av virksomheten.

Godtgjørelsesutvalg

Godtgjørelsesutvalget har egen instruks vedtatt av styret. Utvalget skal bidra til å sikre at det er samsvar mellom bankens godtgjørelsesordninger, overordnede mål, risikotoleranse og langsiktige interesser.

Utvalget forbereder alle saker om godtgjørelsesordninger for styret. Utvalget skal støtte styrets arbeid med å fastsette og sørge for at banken til enhver tid har og praktiserer retningslinjer og rammer for godtgjørelsesordninger.

Banken har opprettet godtgjørelsesutvalg bestående av 3 styremedlemmer, hvorav 1 medlem er ansattrepresentant.

Flertallet i utvalget er i henhold til NUES anbefaling uavhengig av virksomheten.

Teknologiutvalg

Teknologiutvalget har egen instruks vedtatt av styret. Utvalget skal ha et særlig ansvar for å være orientert om finansteknologi og forbereder alle saker om strategiske valg innen teknologiområdet for styret.

Banken har opprettet teknologiutvalg bestående av 2 styremedlemmer.

Avvik fra anbefalingen: Ingen

RISIKOSTYRING OG INTERNKONTROLL

Banken har etablert egen divisjon for Risikostyring. I henhold til lov og forskrift, samt internt vedtatte styrings-, kontroll- og rapporteringsrutiner er det klar ansvarsdeling mellom ulike organer i banken. Sentrale organer er forstanderskap, styret, ekstern revisjon, internrevisjon og konsernledelse.

Internrevisjon

Bankens internrevisor er underlagt styret og avgir årlig en rapport til styret om gjennomførte revisjonsprosjekter. Internrevisor skal på vegne av styret påse at det er etablert og gjennomført en tilstrekkelig og effektiv intern kontroll og risikostyring. Det er utarbeidet egen instruks for intern revisjonssjef. Styret godkjenner hvert år internrevisjonens årsplan og ressursbehov. Intern revisor kan delta som observatør i styrets møter.

Internkontroll

Banken har fastsatt retningslinjer og rutiner for gjennomføring av internkontroll basert på COSO-modellen. Modellen er en internasjonal standard for helhetlig risikostyring og er i stor grad benyttet innen finans. Ansvaret for den praktiske gjennomføringen av konsernets internkontroll-prosess er tillagt divisjon Risikostyring, organisert uavhengig av forretningsenhetene.

Compliance

Banken er opptatt av å ha gode prosesser for å sikre etterlevelse av gjeldende lover og forskrifter, og har etablert egen compliance funksjon. Denne er organisert uavhengig av forretningsenhetene.

Risikostyring og kapitaldekning

God risiko- og kapitalstyring står sentralt i Sparebanken Sørs langsiktige verdiskaping. Bankens overordnede mål følger av det strategiske forretningsgrunnlaget. Avkastningsmålet er styrende for bankens aktiviteter og konkretisering av delmål. Fokus settes på å sikre bankens kortsiktige og langsiktige konkurranseevne. Sparebanken Sørs markeds- og forretningsmessige mål balanseres mot bankens risikoevne og -vilje. Risiko- og kapitalvurderinger er en integrert del av bankens strategiske og forretningsmessige prosesser.

Styret har vedtatt retningslinjer for bankens kapitalvurdering. Det gjennomføres årlig en prosess knyttet til bankens risiko og kapitalbehov (ICAAP). Styret påser dermed at banken har kapital som er tilstrekkelig ut fra ønsket risiko og bankens virksomhet, og sørger for at banken er tilstrekkelig kapitalisert ut fra regulatoriske krav. ICAAP-prosessen bygger på krav fastsatt av myndighetene, samt bankens egne vurderinger.

Hensyn til omverdenen i verdiskapingen

Som basis for sin virksomhet, skal banken legge til grunn strenge krav til redelighet og god forretningsetikk. Banken forventer derfor at ansatte og tillitsmenn skal ha høy grad av integritet, og holdninger i samsvar med bankens etiske retningslinjer. Disse gir føringer knyttet til kundepleie, gaver, taushetsplikt, deltakelse i annen næringsvirksomhet og transaksjoner med nærstående. Retningslinjene omfatter også informasjonsplikt for ansatte ved brudd på interne retningslinjer, lover og forskrifter. Fremgangsmåte for hvordan slik informasjon/varsling skal gis, er nærmere beskrevet i bankens varslingsrutiner.

Avvik fra anbefalingen: Ingen.

GODTGJØRELSE TIL STYRET

Styrehonorarene fastsettes av forstanderskapet etter innstilling fra valgkomiteen. Honorarenes størrelse reflekterer styrets ansvar, kompetanse, tidsbruk og virksomhetens kompleksitet. Det utstedes ikke opsjoner til styremedlemmer. Medlemmer av styrets underutvalg, med unntak av de ansattvalgte, mottar særskilt godtgjøring.

Avvik fra anbefalingen: Ingen.

LØNN OG GODTGJØRELSE TIL LEDENDE PERSONER

Forstanderskapet vedtar egne retningslinjer for godtgjørelse til ledende personer. Disse retningslinjer er publisert på bankens hjemmesider og vedlagt årsrapporten. Godtgjørelse til administrerende direktør og intern revisjonssjef fastsettes av styret, etter forslag fra Godtgjørelsesutvalget. Godtgjørelse til direktører i konsernledelsen fastsettes av administrerende direktør i samråd med Godtgjørelsesutvalget. Ingen av direktørene har resultatbasert avlønning utover å delta i bankens ordinære bonusprogram som omfatter alle ansatte i banken.

Styret fremlegger årlig en rapport om lønn og annen godtgjørelse til ledende personer for forstanderskapet. Rapport for 2021 vedlagt.

Avvik fra anbefalingen: Ingen

INFORMASJON OG KOMMUNIKASJON

Banken skal ha en åpen og aktiv dialog med alle interessenter. Det er bankens intensjon at kunder, egenkapitalbevisere, långivere (finansmarkedsaktører) og offentlige myndigheter skal ha samtidig tilgang til korrekt, tydelig, relevant og utfyllende informasjon om bankens strategier og finansielle mål, økonomiske utvikling og finansielle stilling.

Informasjon til markedet formidles gjennom kvartalsvise børs- og pressemeldinger, eget Investor Relations-område på bankens hjemmeside samt regnskapsrapporter.

Avvik fra anbefalingen: Ingen.

SELSKAPSOVERTAKELSE

Sparebanken Sør er en selveiende institusjon som ikke kan bli overtatt av andre gjennom oppkjøp. Eierstrukturen er lovregulert, og ingen kan eie 10 prosent eller mer av bankens eierandelskapital. Ved erverv utover dette må det søkes tillatelse fra Finanstilsynet.

Sparebankstiftelsen Sparebanken Sør har en stor eierandel av egenkapitalbevisene i banken. Lovpålagte eierbegrensninger antas å ligge innenfor anbefalingens formulering «så langt den passer, for sparebanker med noterte egenkapitalbevis».

Avvik fra anbefalingen: Ingen.

EKSTERN REVISOR

Ekstern revisor velges av forstanderskapet og avgir årlig revisjonsberetning i forbindelse med behandlingen av årsregnskapet. Ekstern revisor deltar i styremøtet som behandler endelig årsregnskap. Ellers deltar ekstern revisor i Revisjonsutvalgets møter og har ett årlig møte med styret uten at administrasjonen er til stede. Ekstern revisors godtgjørelse behandles i forstanderskapet når årsregnskapet behandles. Forholdet til ekstern revisor er dessuten regulert i et eget engasjementsbrev, som blant annet omhandler partenes ansvar.

Revisjonsutvalget skal overvåke revisors uavhengighet, herunder hvilke eventuelle andre tjenester som er levert av revisor.

Avvik fra anbefalingen: Ingen.

Retningslinjer for fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende personer i Sparebanken Sør

Disse retningslinjene er utarbeidet av styret i Sparebanken Sør og legges frem for vedtak i forstanderskapet i mars 2022 i samsvar med finansforetaksloven § 15-6, jf. allmennaksjeloven § 5-6 tredje ledd og allmennaksjeloven § 6-16a og b med tilhørende forskrifter.

Retningslinjene skal revideres ved behov, og minimum hvert fjerde år, senest i forbindelse med ordinært forstanderskapsmøte i 2026. Retningslinjene bygger på eksisterende godtgjørelsesordning fastsatt i samsvar med finansforetaksloven kap. 15 med tilhørende forskrifter.

Retningslinjene skal gjelde for lønn og godtgjørelse som er fastsatt for ledende personer etter ordinært forstanderskapsmøte i 2022 samt endringer i avtalt godtgjørelse deretter.

Med "ledende personer" menes i disse retningslinjene adm. direktør og direktører i konsernledelsen. Retningslinjene omfatter også lønn og annen godtgjørelse til ansatte som er medlemmer av styret.

Hvordan retningslinjene fremmer bankens forretningsstrategi, langsiktige interesser og økonomiske bæreevne

Sparebanken Sør har som mål å skape bærekraftig vekst og utvikling i landsdelen. Vellykket implementering av bankens forretningsstrategi krever at banken rekrutterer og beholder prestasjonssterke og dyktige medarbeidere og ledere. Bankens videre vekst og lønnsomhet avhenger av de ansattes innsats for vedvarende utvikling av virksomheten og forbedring av lønnsomheten.

Banken skal tilby en markedstilpasset godtgjørelsesordning som oppleves som konkurransedyktig og motiverende for innsats, og som er et virkemiddel for å lykkes i konkurransen om arbeidskraft. Godtgjørelsesordningen skal alltid være i henhold til gjeldende lovkrav for godtgjørelsesordninger i finansforetak.

Retningslinjene skal gi et rammeverk for godtgjørelse til ledende personer slik at vilkårene understøtter bankens forretningsstrategi, langsiktige interesser og bærekraftsmål. Retningslinjene skal fremme og gi incentiver til god styring av og kontroll med foretakets risiko, motvirke for høy risikotaking, og bidra til å unngå interessekonflikter.

Komponenter som inngår i godtgjørelsen til ledende personer

Godtgjørelsen til ledende personer består av fast årlig godtgjørelse, samt variabel lønn, som knyttes til resultatoppnåelse. Kompensasjonen kan bestå av følgende elementer:

- Fastlønn
- Variabel lønn
- Pensjonsytelser
- Andre goder og ytelser

Fastlønn

Den faste lønnen skal være hovedelementet i godtgjørelsen til ledende personer, og skal gjenspeile stillingskravene med hensyn til kvalifikasjoner, ansvar, kompleksitet samt i hvilken grad stillingen bidrar til å nå bankens overordnede forretningsmål.

Nivået på fastlønn til ledende personer skal vurderes regelmessig, normalt i forbindelse med årlig lønnsfastsettelse for ansatte i Sparebanken Sør.

Retningslinjene for fastsettelsen av lønn til adm. direktør er fastsatt av styret. Godtgjørelse til direktører i konsernledelsen fastsettes av adm. direktør i samråd med bankens godtgjørelsesutvalg.

Gjeldende lovkrav for godtgjørelsesordninger i finansforetak bygger på at det skal være en sunn balanse mellom fastlønn og variabel godtgjørelse. Maksimal variabel godtgjørelse skal være inntil 12,5 % av fastlønnen for ledende personer i banken. Denne balansen mellom fastlønn og variabel godtgjørelse, vil påvirke nivået for konkurransedyktig fastlønn til ledende personer.

Variabel godtgjørelse

Bonusgrunnlag til ledende personer

Ledende personer deltar i bankens generelle bonusordning for alle ansatte som kan utløse en bonus på inntil 1,5 månedslønn. Bonusen utbetales som en kontantytelse.

Bonus for ansatte som er medlem av styret

Ansatte som er medlem av styret, deltar også i bankens generelle bonusordning for alle ansatte som kan utløse en bonus på inntil 1,5 månedslønn. Bonusen utbetales som kontantytelse.

Fratredelse

Den ansatte må stå i stilling pr. 31. desember i opptjeningsåret for å få utbetalt bonus.

Pensjonsytelser

Den kollektive pensjonsordningen for alle ansatte (inkludert ledende ansatte) for lønn opp til 12 G er innskuddsbasert. Innskuddssatsene er innenfor gjeldende regelverk i innskuddspensjonsloven.

Adm. direktør og direktører som rapporterer til adm. direktør har i tillegg avtalt kompensasjons-ordninger for pensjonsopptjening lønn over 12 G.

For adm. direktør gjelder førtidspensjonen fra 62 til 67 år. Førtidspensjonen er lik 67 % av fastlønn. For viseadm. direktør gjelder førtidspensjonen fra 62 til 67 år. Førtidspensjonen er lik 66 % av fastlønn. For direktør risikostyring gjelder førtidspensjonen fra 65 til 67 år. Førtidspensjonen er lik 66 % av fastlønn. Det er gjort individuelle innskuddsbaserte avtaler for opptjening av førtidspensjon og alderspensjon for lønn over 12 G for denne gruppen.

For øvrige direktører av konsernledelsen, er alderspensjon for lønn over 12 G innskuddsbasert – med samme satser som for lønn mellom 7 G og 12 G.

Etterlønsordninger

For adm. direktør er det inngått avtale om inntil 12 måneders etterlønn ved pålagt fratreden før utløpet av avtalt tjenestetid. Det gjelder ingen generelle etterlønsordninger for andre ledende ansatte.

Andre goder og ytelser

Andre fordeler, som kan omfatte for eksempel firmabil eller bilgodtgjørelse, reisegodtgjørelse, livs- og uføreforsikringer, rabatterte spareprogrammer i bankens egenkapitalbevis, personal- og helseforsikring og medisinsk undersøkelse, skal være på markedsvilkår og utgjøre bare en begrenset del av den totale godtgjørelsen.

Godtgjørelse under ekstraordinære omstendigheter

Ytterligere godtgjørelse kan utbetales under ekstraordinære omstendigheter, forutsatt at slik ekstraordinære ordninger bare gjøres på individnivå og med sikte på å enten rekruttere eller beholde en ledende ansatt, eller som kompensasjon for ekstraordinært arbeid utover en persons vanlige oppgaver.

Slik godtgjørelse må alltid, sammen med annen godtgjørelse, ligge innenfor rammene for godtgjørelsesordningene som kan benyttes i finansforetak.

Beslutningsprosess for etablering, revidering og gjennomføring av retningslinjene

Styret i Sparebanken Sør skal ha et godtgjørelsesutvalg. Utvalget skal utarbeide styrets forslag til retningslinjer for godtgjørelse til ledende personer. Besluttede retningslinjer skal uten opphold offentliggjøres på selskapets nettside etter at forstanderskapet har vedtatt retningslinjene.

Styrets adgang til å fravike retningslinjene

Styret kan etter forslag fra godtgjørelsesutvalget beslutte å midlertidig fravike retningslinjenes punkt 4 til 8, helt eller delvis, hvis det i et spesifikt tilfelle er spesiell grunn og et slikt avvik er nødvendig for å ivareta selskapets langsiktige interesser og bærekraft, eller for å sikre selskapets og konsernets økonomiske levedyktighet.

Rapport om godtgjørelse til ledende personer

Det er styrets ansvar å fastsette retningslinjer og rammer for godtgjørelsesordningen i Sparebanken Sør samt sørge for etterlevelse av denne. Retningslinjene som er nedfelt i et eget styringsdokument «Policy Godtgjørelsesordninger» skal bidra til å fremme god styring og kontroll med risikoene. Styringsdokumentet skal motvirke for høy risikotaking og bidra til å unngå interessekonflikter. Godtgjørelsesordningen skal gi incentiver og bidra til å fremme god styring og kontroll med bankens risiko på kort og lang sikt.

Det er fastsatt særskilte regler for ledende personer som ble fremlagt av styret for beslutning i bankens Forstanderskap i mars 2022.

Ledende personer er i denne sammenheng adm. direktør og medlemmene av konsernledelsen, samt de tillitsvalgte representanter i bankens styre.

Hendelser gjennom 2021 med innvirkning på fastsettelse av godtgjørelse

Det er ikke registret hendelser i bankens resultater eller risiko bilde som har medført behov for endringer i praktiseringen av etablerte godtgjørelsesordninger. Det er heller ikke vedtatt nye godtgjørelsesordninger i løpet av året.

Lønnsoppgjøret

Banken har en lang tradisjon med å i størst mulig grad tilpasse lønnsoppgjøret til frontfagsmodellen. Dette ble også praktisert i 2021 ved årets lokale lønnsoppgjør som gav en beregnet årslønnsvekst på 2,73% som var tilsvarende frontfaget på 2,7%.

Retningslinjer for godtgjørelsesordninger for ledende personer

Styret i Sparebanken Sør vedtok i 2021 egne retningslinjer for godtgjørelsesordninger for ledende personer. Disse retningslinjene oppsummerte eksisterende avtalte ordninger og representerte ingen reelle endringer av ordningene slik de har vært praktisert.

Det har ikke blitt foretatt endringer i godtgjørelsesordningen i 2021 og det er heller ikke gjort unntak fra fastsatte retningslinjer for ledende personer i 2021.

Endringer i sammensetningen av ledende personer

Eva Kvelland ble ansatt som direktør marked og kommunikasjon og del av konsernledelsen og startet sitt virke i banken 15. august 2021. Ellers ingen endringer innen gruppen ledende personer.

Godtgjørelse til ledende personer

Fast lønnen er hovedelementet i godtgjørelsen til ledende personer og skal gjenspeile stillingskravene med hensyn til kvalifikasjoner, ansvar, kompleksitet og i hvilken grad vedkommende bidrar til å nå bankens overordnede forretningsmål, langsiktige interesser og bærekrafts mål.

Ledende personer er omfattet av bankens generelle bonusordning for alle ansatte som kan utløse en bonusutbetaling på inntil 1,5 månedslønn. Bonusen fordeles på alle ansatte etter lik prosentsats av årslønn og utbetales som en kontantytelse. Bonusordningen gir ikke incentiver til å ta risiko på vegne av banken.

Banken har ingen form for variabel godtgjørelse som utbetales over flere år.

Banken har ingen fast eller variabel godtgjørelse som utbetales i form av egenkapitalbevis.

Tabell 1: Godtgjørelse til ledende personer

Tabell 2: Godtgjørelser og lignende til Styret

Tabell 3: Godtgjørelser og lignende til forstanderskapet

Praktisering av godtgjørelsesordningene og anvendelse av resultatkriterier

Den samlede godtgjørelsen til ledende personer er utbetalt i henhold til vedtatte godtgjørelsesordninger. Styrets oppfatning er at retningslinjenes overordnede mål om å opprettholde konsernets forretningsstrategi, risikotoleranse, langsiktige interesser og bærekraftsmål er ivarettatt.

Fastlønn

Den faste lønnen som er hovedelementet i godtgjørelsen til ledende personer, ble vurdert og fastsatt i forbindelse med den årlige lønnsfastsettelsen for ansatte i Sparebanken Sør.

Fastlønnen skal være markedsmessig tilpasset, basert på den enkeltes resultater (kvantitative og kvalitative), innsats, kompetanse og ansvar. Dette betyr at:

- Lønn er en motytelse for resultater, arbeidsinnsats, omstillingsvilje, ansvar og verdiskaping som den enkelte bidrar med i fellesskapet.
- Lønnsdannelsen vil være differensiert i forhold til i hvilken grad ovennevnte kriterier er til stede og blir oppfylt.

Det er ikke fastsatt konkrete individuelle økonomisk og ikke-finansielle resultatkriterier for ledende personer som benyttes ved lønnsjusteringen.

- Styret fastsatte i henhold til regelverket lønnsendringen til adm. direktør.
- Adm. direktør fastsatte tilsvarende lønnsendringen til øvrige medlemmer i konsernledelsen etter forankring i Godtgjørelsesutvalget.
- Forstanderskapet fastsatte styrehonoraret for de ansattes styremedlemmer.

Honorarer

De ansattes styremedlemmer har mottatt honorar for sitt styreverv fastsatt av forstanderskapet. Utover dette har ingen ledende personer mottatt honorarer hverken fra banken eller datterselskaper.

Naturallytelser

Naturallytelser er utbetalt i henhold til regelverket. Det har ikke vært endringer i omfang eller innhold.

Variabel godtgjørelse

Styret besluttet i styremøte 10. februar 2022 å utbetale alle ansatte inkludert ledende personer en bonus for 2021 på 28,2 % av en månedslønn. Bonusen utbetales som et kontantbeløp i forbindelse med ordinær lønnskjøring i februar 2022. Banken har ingen variabel godtgjørelse som utbetales over flere år.

Ekstraordinær godtgjørelse

Det er ikke utbetalt ekstraordinær godtgjørelse til ledende personer i 2021.

Pensjon

Pensjonsinnbetalinger i 2021 til kollektive og individuelle pensjonsavtaler er foretatt i henhold til inngåtte avtaler.

Sammenlignende informasjon om endringer i godtgjørelse og selskapets resultater

Se tabell 4: Sammenlignende informasjon om endringer i godtgjørelse og selskapets resultater

Tabell 1: Godtgjørelser til ledende ansatte

Ledende ansatte	Rolle	Årstall	Fast godtgjørelse			Variabel godtgjørelse			Samlet godtgjørelse	Antall Egenkapitalbevis	Lån	Andel fast godtgjørelse
			Fast lønn	Naturallytelser	Ett års variabel	Fler års variabel	Pensjon					
Geir Bergskaug 3)	Adm. direktør	2021	2 984	194	42		2 672	5 893	75 691	2 993	93,3 %	
		2020	2 938	204	106		1 960	5 208	66 239	2 986	94,7 %	
Lasse Kvinlaug	Viseadm. direktør/ direktør BM	2021	1 921	161	30		511	2 622	3 540		94,4 %	
		2020	1 885	157	75		448	2 565	3 088		95,1 %	
Gunnar Thomassen	Direktør personmarkedet	2021	1 800	328	28		512	2 668	3 206	6 017	95,4 %	
		2020	1 766	277	72		348	2 463	3 206	3 811	95,3 %	
Rolf H. Søraker	Direktør konsernstab	2021	1 481	199	25		399	2 105	2 096	1 792	95,6 %	
		2020	1 460	164	63		318	2 005	1 644	2 013	95,0 %	
Marianne Lofthus	Direktør kapitalmarked	2021	1 427	292	24		439	2 182	1 228	4 428	94,8 %	
		2020	1 376	244	60		354	2 034	776	4 455	94,8 %	
Bjørn A. Friestad	Direktør risikostyring	2021	1 533	192	25		401	2 152	4 571	1 432	95,2 %	
		2020	1 506	211	64		360	2 141	4 119	1 152	95,1 %	
Gry Moen	Direktør forretningsutvikling	2021	1 427	212	24		439	2 102	732	5 268	94,1 %	
		2020	1 376	198	60		347	1 981	732	5 234	94,5 %	
Steinar Breen 1)	Direktør strategi og compliance	2021	1 425	191	18		165	1 800	1 066	1 341	99,0 %	
		2020	1 490	185			165	1 840	913	1 328	100,0 %	
Eva Kvelland 2)	Direktør marked og kommunikasjon	2021	1 261	121			154	1 536	260	1 858	100,0 %	
Gunhild Tveiten Golid 4)	Ansattvalgt styremedlem	2021	140	6				146	1 228		100,0 %	
		2020	140	22				162	779	263	100,0 %	
Jan Erling Tobiassen 4)	Ansattvalgt styremedlem	2021	140	6				146	1 228		100,0 %	
		2020	138	40				178	799		100,0 %	

1) Tiltrådte som direktør 01.04.2020. Omregnet fastlønn 2020 til årslønn.

2) Tiltrådte som direktør 16.08.2021. Omregnet fastlønn 2021 til årslønn.

3) Sammenligningstall vedrørende pensjon er ikke sammenlignbare med opplyste tall i 2020. Dette da det er kommet nye forutsetninger i 2021 vedrørende fjoråret.

4) Opplysninger i tabellen utgjør styrehonorar

Tabell 2: Godtgjørelser og lignende til Styret

							2021
Styret		Antall			Samlet		
TUSEN KRONER	Rolle	egenkapitalbevis	1) Honorar	Naturallytelser	godtgjørelse	Lån	
Stein A. Hannevik 1)	Leder	38 467	408	4	412	0	
Inger Johansen	Nestleder	0	198	1	198	0	
Mette Harv	Medlem	0	217	1	218	0	
Knut R Sæthre	Medlem	0	193	0	193	0	
Merete Østby	Medlem	0	164	5	169	0	
Erik Tønnesen	Medlem	0	208	1	209	8 812	
Trond Randøy	Fast møtende varamedlem	0	140	0	140	0	
Jan Erling Tobiassen	Ansattvalgt	0	140	6	146	0	
Gunnhild Tveiten Golid	Ansattvalgt	0	140	6	146	0	
Sum		38 467	1 807	24	1 831	8 812	

1) Honorar fra styret og underkomiteer

							2020
Styret		Antall			Samlet		
TUSEN KRONER	Rolle	egenkapitalbevis	1) Honorar	Naturallytelser	godtgjørelse	Lån	
Stein A. Hannevik 1)	Leder	38 467	488	4	492	0	
Inger Johansen	Nestleder	0	201	1	202	0	
Marit Kittelsen 2)	Medlem	0	127	7	134	1 126	
Erling Holm 2)	Medlem	0	243	11	254	3 500	
Mette Harv	Medlem	0	235	0	235	0	
Tom Erik Jebsen 2)	Medlem	2 500	124	5	129	0	
Knut R Sæthre	Fast møtende varamedlem	0	140	0	140	0	
Merete Østby 3)	Medlem	0	23	0	23	0	
Erik Tønnesen 3)	Medlem	0	23	0	23	7 293	
Trond Randøy 3)	Fast møtende varamedlem	0	23	0	23	0	
Jan Erling Tobiassen	Ansattvalgt	776	138	40	178	263	
Gunnhild Tveiten Golid	Ansattvalgt	776	140	22	162	0	
Sum		42 542	1 905	90	1 995	12 182	

1) Honorar fra styret og underkomiteer

2) Medlem i styret fra 01.01.2020 - 30.10.2020

3) Medlem i styret fra 01.11.2020

Tabell 3: Godtgjørelser og lignende til forstanderskapet

				2021
Forstanderskapet		Antall		
TUSEN KRONER	Rolle	egenkapitalbevis	1) Honorar	Lån
Jorunn Aarrestad 1)	Leder forstanderskap	0	90	2 851
Nina Berit Gumpen Hansen 4)	Nestleder, egenkapitalbeveiser	174 209	48	0
Terje Spilling	Innskytervalgt	0	6	2 446
Anders Gaudestad	Innskytervalgt	0	3	10 941
Anne Omholt Hovstad	Innskytervalgt	0	6	0
Berit Therese Knudsen	Innskytervalgt	0	6	0
Birgitte Midgaard	Innskytervalgt	0	78	340
Kristi Marie Tveit	Innskytervalgt	0	0	904
Oddmund Ljosland	Innskytervalgt	0	3	8 595
Mette Vestberg Sørensen	Innskytervalgt	0	51	0
Terje Røsnes	Innskytervalgt	600	3	252
Merete Fogh Lund	Innskytervalgt	0	6	2 411
Rita Eretveit 5)	Innskytervalgt	0	6	0
Ingvild Hovden 5)	Innskytervalgt	97	3	942
Ole Tom Haddeland 5)	Innskytervalgt	0	3	0
Tore Askildsen	Offentlig valgt	0	6	2 557
Dag Eide	Offentlig valgt	0	48	0
Bjørn Rudborg	Offentlig valgt	0	6	0
Alf Albert	Egenkapitalbeveiser	72 292	48	1 926
Ole Moe Dy	Egenkapitalbeveiser	27 208	10	0
Helge Sandåker 2)	Egenkapitalbeveiser	0	0	0
Rune Røisland	Fast møtende vara egenkapitalbeveiser	0	6	0
Kari Anne Norbø 2)	Egenkapitalbeveiser	175	6	0
Eldbjørg Dahl	Egenkapitalbeveiser	0	3	0
Svein Bringsjord 5)	Egenkapitalbeveiser	6 854	6	1 252
Karen Andersen	Valgt av de ansatte	658	48	1 576
Hildegunn Smidsrød	Valgt av de ansatte	1 346	3	815
Tommy Holter Moi	Valgt av de ansatte	1 154	6	3 958
Nina Merete Olsen	Valgt av de ansatte	1 136	45	1 870
Britt Ytterbø	Valgt av de ansatte	658	0	1 621
Hege Kirkhus	Valgt av de ansatte	1 346	6	3 028
Hans Arthur Frigstad	Valgt av de ansatte	162	6	2 508
Sum		462 104	619	50 793

1) Honorar forstanderskap og valgkomite

2) Representerer Sparebankstiftelsen Sparebanken Sør som eier 7.988.679 egenkapitalbevis

3) Representerer Sparebankstiftelsen Sparebanken Sør og 6854 egne egenkapitalbevis

4) Representerer Gumpen Eiendom AS

5) Gikk ut av forstanderskapet 31.03.2021

				2020
Forstanderskapet		Antall		
TUSEN KRONER	Rolle	egenkapitalbevis	1) Honorar	Lån
Jorunn Aarrestad	Leder forstanderskap	0	71	2 322
Terje Spilling	Nestleder forstanderskap	0	11	0
Rita Eretveit	Innskytervalgt	0	3	0
Anne Omholt Hovstad	Innskytervalgt	0	3	0
Ingvild Hovden	Innskytervalgt	97	6	998
Birgitte Midgaard	Innskytervalgt	0	57	390
Kristi Marie Tveit	Innskytervalgt	0	3	1 347
Linda Gjertsen	Innskytervalgt	0	6	1 088
Mette Vestberg Sørensen	Innskytervalgt	0	38	0
Ole Tom Haddeland	Innskytervalgt	0	6	181
Merete Fogh Lund	Innskytervalgt	0	3	2 650
Berit T Knudsen	Innskytervalgt	0	16	0
Tore Askildsen	Offentlig valgt	0	3	2 739
Dag Eide	Offentlig valgt	0	13	0
Bjørn Rudborg	Offentlig valgt	0	3	0
Nina Berit Gumpen Hansen 4)	Egenkapitalbeviser	174 209	13	0
Alf Albert	Egenkapitalbeviser	58 732	13	1 036
Ole Moe Dy	Egenkapitalbeviser	904	10	0
Helge Sandåker 2)	Egenkapitalbeviser	0	16	1 256
Kari Anne Norbø 2)	Egenkapitalbeviser	105	6	0
Svein Bringsjord 1)3)	Egenkapitalbeviser	6 854	25	1 545
Karen Andersen	Valgt av de ansatte	398	25	1 591
Hildegunn Smidsrød	Valgt av de ansatte	894	3	940
Tommy Holter Moi	Valgt av de ansatte	894	3	3 806
Nina Merete Olsen	Valgt av de ansatte	684	25	3 511
Bente Sørensen	Valgt av de ansatte	596	3	971
Hege Kirkhus	Valgt av de ansatte	894	6	3 096
Hans Arthur Frigstad	Valgt av de ansatte	162	3	2 562
Sum		245 423	393	32 029

1) Honorar forstanderskap og valgkomite

2) Representerer Sparebankstiftelsen Sparebanken Sør som eier 7.988.679 egenkapitalbevis

3) Representerer Sparebankstiftelsen Sparebanken Sør og 6854 egne egenkapitalbevis

4) Representerer Gumpen Eiendom AS

Tabell 4: Sammenlignende informasjon om endringer i godtgjørelse og selskapets resultater

Geir Bergskaug	Adm. direktør	Endring	2017 - 2018	2018 -2019	2019 - 2020	2020 - 2021	2021
Samlet godtgjørelse		i prosent	5,1	4,1	-2,3	13,2	
Samlet godtgjørelse		i tusen kr	247	210	-125	685	5 893
Fastlønn		i prosent	2,8	2,9	1,6	1,6	
Fastlønn		i tusen kr	77	82	47	46	2 984
Lasse Kvinlaug	Viseadm. direktør	Endring	2017 - 2018	2018 -2019	2019 - 2020	2020 - 2021	2021
Samlet godtgjørelse		i prosent	0,8	-8,6	6,8	2,2	
Samlet godtgjørelse		i tusen kr	22	-225	175	57	2 622
Fastlønn		i prosent	3,0	2,9	1,3	1,9	
Fastlønn		i tusen kr	53	52	24	36	1 921
Gunnar P. Thomassen	Direktør personmarked	Endring	2017 - 2018	2018 -2019	2019 - 2020	2020 - 2021	2021
Samlet godtgjørelse		i prosent	3,7	6,5	2,7	8,3	
Samlet godtgjørelse		i tusen kr	81	146	64	205	2 668
Fastlønn		i prosent	2,7	3,1	1,3	1,8	
Fastlønn		i tusen kr	45	53	22	34	1 800
Rolf H. Søraker	Direktør konsernstab	Endring	2017 - 2018	2018 -2019	2019 - 2020	2020 - 2021	2021
Samlet godtgjørelse		i prosent	1,0	6,3	2,6	5,0	
Samlet godtgjørelse		i tusen kr	18	116	50	100	2 108
Fastlønn		i prosent	2,8	2,9	1,8	1,4	
Fastlønn		i tusen kr	38	40	26	21	1 481
Marianne Lofthus	Direktør kapitalmarked	Endring	2017 - 2018	2018 -2019	2019 - 2020	2020 - 2021	2021
Samlet godtgjørelse		i prosent	2,9	4,4	5,4	7,3	
Samlet godtgjørelse		i tusen kr	52	82	104	148	2 182
Fastlønn		i prosent	5,2	3,8	1,5	3,7	
Fastlønn		i tusen kr	65	50	21	51	1 427
Bjørn A. Friestad	Direktør risikostyring	Endring	2017 - 2018	2018 -2019	2019 - 2020	2020 - 2021	2021
Samlet godtgjørelse		i prosent	1,1	1,6	5,6	0,5	
Samlet godtgjørelse		i tusen kr	21	32	113	11	2 152
Fastlønn		i prosent	2,8	2,9	1,5	1,8	
Fastlønn		i tusen kr	39	42	22	27	1 533
Gry Moen	Direktør forretningsutv.	Endring	2017 - 2018	2018 -2019	2019 - 2020	2020 - 2021	2021
Samlet godtgjørelse		i prosent	-0,7	5,3	3,6	6,1	
Samlet godtgjørelse		i tusen kr	-12	96	69	121	2 102
Fastlønn		i prosent	3,1	3,1	1,9	3,7	
Fastlønn		i tusen kr	39	41	26	51	1 427
Steinar Breen	Direktør strat. og compl.	Endring	2017 - 2018	2018 -2019	2019 - 2020	2020 - 2021	2021
Samlet godtgjørelse		i prosent	NA	NA	NA	-2,2	
Samlet godtgjørelse		i tusen kr	NA	NA	1 840	-40	1 800
Fastlønn		i prosent	NA	NA	NA	-4,4	
Fastlønn		i tusen kr	NA	NA	1 490	-65	1 425
Eva Kvelland	Direktør marked og komm.	Endring	2017 - 2018	2018 -2019	2019 - 2020	2020 - 2021	2021
Samlet godtgjørelse		i prosent	NA	NA	NA	NA	
Samlet godtgjørelse		i tusen kr	NA	NA	NA	NA	1 536
Fastlønn		i prosent	NA	NA	NA	NA	
Fastlønn		i kroner	NA	NA	NA	NA	1 261
Jan Erling Tobiassen	Ansatt valgt styremedlem	Endring	2017 - 2018	2018 -2019	2019 - 2020	2020 - 2021	2021
Samlet godtgjørelse		i prosent	12,1	3,1	32,8	7,3	
Samlet godtgjørelse		i tusen kr	14	4	44	13	191
Fastlønn		i prosent	15,0	4,3	15,0	1,4	
Fastlønn		i tusen kr	15	5	18	2	140
Gunhild Tveiten Golid	Ansatt valgt styremedlem	Endring	2017 - 2018	2018 -2019	2019 - 2020	2020 - 2021	2021
Samlet godtgjørelse		i prosent	12,9	7,6	14,9	51,2	
Samlet godtgjørelse		i tusen kr	15	10	21	83	245
Fastlønn		i prosent	15,0	4,3	16,7	0	
Fastlønn		i tusen kr	15	5	20	0	140

Tabell 4, forts.

	Endring	2017 - 2018	2018 - 2019	2019 - 2020	2020 - 2021	2021
Endring i bankens driftsresultat	i mill kr	-45	186	-31	129	1223
	i prosent	-4,6	19,8	-2,8	11,8	
Endring i bankens EK avkastning	i prosent	-12,4	11,8	-11,6	7,1	9
Endring i snitt fastlønn ansatte eksl. ledende peroner	i tusen kr	17	25	13	31	672,5
	i prosent	2,9	4,1	2,0	4,9	

Erklæring fra styret og daglig leder

Erklæring i henhold til Verdipapirhandellovens § 5-5

Styret og administrerende direktør i Sparebanken Sør bekrefter at bankens og konsernets årsregnskap for 2021 er utarbeidet i samsvar med gjeldende regnskapsstandarder, og at opplysningene i regnskapet gir et rettviseende bilde av selskapets eiendeler, gjeld, finansielle stilling og resultat som helhet.

Videre bekreftes det at årsberetningen gir en rettviseende oversikt over utviklingen, resultatet og stillingen til banken og konsernet, sammen med en beskrivelse av de mest sentrale risiko- og usikkerhetsfaktorer banken og konsernet står overfor.

Kristiansand, 31. desember 2021 / 10. mars 2022

Stein A. Hannevik
Styrets leder

Inger Johansen
Styrets nestleder

Mette Ramfjord Harv

Knut Ruhaven Sæthre

Merete Steinvåg
Østby

Erik Edvard Tønnesen

Jan Erling Tobiassen
Ansattes representant

Gunnhild Tveiten Golid
Ansattes representant

Geir Bergskaug
Adm.dir.

Revisjonsberetning for 2021

Til Forstanderskapet i Sparebanken Sør

Uavhengig revisors beretning

Uttalelse om årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Sparebanken Sørs årsregnskap, som består av:

- selskapsregnskapet, som består av balanse per 31. desember 2021, resultatregnskap, utvidet resultatregnskap, endringer i egenkapital og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper, og
- konsernregnskapet, som består av balanse per 31. desember 2021, resultatregnskap, utvidet resultatregnskap, endringer i egenkapital og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening

- oppfyller årsregnskapet gjeldende lovkrav,
- gir selskapsregnskapet et rettviseende bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2021 og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU, og
- gir konsernregnskapet et rettviseende bilde av konsernets finansielle stilling per 31. desember 2021 og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU.

Vår konklusjon er konsistent med vår tilleggsrapport til revisjonsutvalget.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet nedenfor under *Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av selskapet og konsernet slik det kreves i lov, forskrift og International Code of Ethics for Professional Accountants (inkludert internasjonale uavhengighetsstandarder) utstedt av the International Ethics Standards Board for Accountants (IESBA-reglene), og vi har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Innhentet revisjonsbevis er etter vår vurdering tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Vi er ikke kjent med at vi har levert tjenester som er i strid med forbudet i revisjonsforordningen (EU) No 537/2014 artikkel 5 nr. 1.

Vi har vært Sparebanken Sørs revisor sammenhengende i 8 år fra valget på generalforsamlingen den 27. mars 2014 for regnskapsåret 2014.

PricewaterhouseCoopers AS, Gravane 26, Postboks 447, NO-4664 Kristiansand

T: 02316, org. no.: 987 009 713 MVA, www.pwc.no

Statsautoriserte revisorer, medlemmer av Den norske Revisorforening og autorisert regnskapsførerselskap

Revisjonsberetning for 2021

Uavhengig revisors beretning - Sparebanken Sør

Sentrale forhold ved revisjonen

Sentrale forhold ved revisjonen er de forhold vi mener var av størst betydning ved revisjonen av årsregnskapet for 2021. Disse forholdene ble håndtert ved revisjonens utførelse og da vi dannet oss vår mening om årsregnskapet som helhet. Vi konkluderer ikke særskilt på disse forholdene. Konsernets og morbankens virksomhet er i det vesentlige uendret sammenlignet med forrige år. Vi har ikke identifisert regulatoriske endringer, transaksjoner eller andre hendelser som kvalifiserer som nye Sentrale forhold, og våre fokusområder har vært de samme i 2021 som året før.

Sentrale forhold ved revisjonen

Hvordan vi i vår revisjon håndterte sentrale forhold ved revisjonen

Verdsettelse av utlån til kunder

Vi har fokusert på dette området fordi utlån utgjør en betydelig andel av verdien av eiendelene i balansen og verdsettelsen av utlån innebærer utstrakt bruk av skjønn og store mengder data som gjør beregningene av tap på utlån er komplekse.

Nedskrivning av verdien av utlån gjøres i henhold til IFRS 9. For utlån hvor det foreligger objektive indikationer på verdifall beregnes nedskrivning individuelt. For øvrige utlån beregnes nedskrivningsbeløpet basert på et modellrammeverk. Begge metoder innebærer bruk av skjønn som kan påvirke årets regnskapsmessige resultat og ha betydning for overholdelse av kapitaldekningsregelverket som følge av risikoklassifisering av utlån.

For utlån med objektive indikasjoner på verdifall har vi særlig fokusert på ledelsens prosess for identifisering av utlån med objektive indikasjoner på verdifall, ledelsens oppfølging av slike utlån og forutsetningene ledelsen legger til grunn ved beregning av nedskrivningsbeløpet.

For øvrige utlån hvor nedskrivning er beregnet basert på modellrammeverk har vi særlig fokusert på:

- Risikoklassifisering av utlån.
- Beregning av sannsynlighet for mislighold.

Ved vår revisjon av forventede tapsavsetninger vurderte og testet vi utformingen og effektiviteten av kontroller for kvalitetssikring av anvendte forutsetninger og beregningsmetoder. Vi konkluderte at vi kunne basere oss på disse kontrollene i vår revisjon. Videre testet vi detaljer både der nedskrivninger er foretatt basert på modellrammeverk og der nedskrivninger er foretatt individuelt basert på objektive indikationer på verdifall.

For utlån hvor det forelå objektive indikasjoner på verdifall og hvor nedskrivningsbeløpet var individuelt beregnet testet vi et utvalg. Vi vurderte realisasjonsverdien og kontantstrømmer som ledelsen hadde lagt til grunn for å underbygge nedskrivningsbeløpet. Vi utfordret de vurderinger ledelsen hadde gjort ved å intervju kredittmedarbeidere og ledelsen. Vi sammenlignet realisasjonsverdien med ekstern dokumentasjon der dette var tilgjengelig. Resultatet av denne testingen av individuelle nedskrivninger viste at ledelsen hadde benyttet rimelige forutsetninger i beregningen av nedskrivningsbeløpene.

Virkningen av pandemien, herunder påvirkningen på modellavsetninger, ble diskutert med ledelsen.

For utlån hvor nedskrivning er beregnet basert på modellrammeverk opparbeidet vi oss en detaljert forståelse av prosessen og testet en rekke detaljer for å vurdere følgende:

- Kalkulasjoner og metode som ble benyttet.
- At modellen som ble benyttet var i henhold til rammeverket og at modellen virket som den skulle.
- Påliteligheten og nøyaktigheten av sentrale parametere og data som benyttes i modellen.
- Nøyaktig og fullstendig overføring av data fra modell til regnskapssystem.

(2)

Revisjonsberetning for 2021

Uavhengig revisors beretning - Sparebanken Sør

- Identifisering av vesentlig endring i kredittrisiko.
- Hvordan utlån blir allokert til ulike trinn.
- Fastsetting av vesentlige parametere i modellen.
- Beregning av forventet kredittap.

Vi viser til note 6 til note 11 til årsregnskapet for en beskrivelse av konsernets tapsmodell, kredittrisiko og nedskrivning av utlån til kunder.

Vår testing ga ingen indikasjoner på vesentlige feil.

Vi har gjennomgått informasjonen i de sentrale notene om dette temaet, og fant at denne var tilstrekkelig og dekkende.

Banken benytter eksterne serviceorganisasjoner for å drifte enkelte sentrale IT-systemer. Revisor hos de relevante serviceorganisasjonene er benyttet til å evaluere design og effektivitet av og til å teste kontroller som skal sikre integriteten av IT-systemene som er relevante for finansiell rapportering. Revisor har i den forbindelse avgitt rapport om revisjon av rapporter og applikasjonskontroller. Revisors testing omfattet blant annet om sentrale beregninger foretatt av kjernesystemene ble utført i tråd med forventningene, herunder renteberegninger og amortiseringer. Testingen omfattet dessuten integriteten av data, endringer av- og tilgang til systemene. For å ta stilling til om vi kunne legge informasjonen i revisors rapporter til grunn for våre vurderinger, forsikret vi oss om revisorens kompetanse, kapasitet og objektivitet og gjennomgikk tilsendte rapporter og vurderte mulige avvik og iverksatte tiltak. Vi har også selv gjennomført testing av tilgangskontroller til bankens IT-systemer og arbeidsdeling der det var nødvendig av hensyn til vår revisjon.

Våre vurderinger og tester underbygde at vi kunne legge til grunn at dataene som håndteres i, og beregningene som foretas av, bankens IT-systemer som støtter finansiell rapportering var pålitelige.

Øvrig informasjon

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlige for informasjonen i årsberetningen og annen øvrig informasjon som er publisert sammen med årsregnskapet. Øvrig informasjon omfatter informasjon i årsrapporten bortsett fra årsregnskapet og den tilhørende revisjonsberetningen. Vår konklusjon om årsregnskapet ovenfor dekker verken informasjonen i årsberetningen eller annen øvrig informasjon.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese årsberetningen og annen øvrig informasjon. Formålet er å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom årsberetningen, annen øvrig informasjon og årsregnskapet og den kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen av årsregnskapet, eller hvorvidt informasjon i årsberetningen og annen øvrig informasjon ellers fremstår som vesentlig feil. Vi har plikt til å rapportere dersom årsberetningen eller annen øvrig informasjon fremstår som vesentlig feil. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Basert på kunnskapen vi har opparbeidet oss i revisjonen, mener vi at årsberetningen

- er konsistent med årsregnskapet og
- inneholder de opplysninger som skal gis i henhold til gjeldende lovkrav.

(3)

Revisjonsberetning for 2021

Uavhengig revisors beretning - Sparebanken Sør

Vår uttalelse om årsberetningen gjelder tilsvarende for redegjørelser om foretaksstyring og samfunnsansvar.

Ledelsens ansvar for årsregnskapet

Ledelsen er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet er ledelsen ansvarlig for å ta standpunkt til selskapets og konsernets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet med mindre ledelsen enten har til hensikt å avvike konsernet eller å legge ned virksomheten, eller ikke har noe realistisk alternativ til dette.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og vurderer vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av internkontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets og konsernets interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimaterne og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av årsregnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om selskapets og konsernets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i årsregnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifierer vår konklusjon. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis

(4)

Revisjonsberetning for 2021

Uavhengig revisors beretning - Sparebanken Sør

innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapet og konsernet ikke fortsetter driften.

- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet gir uttrykk for de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.
- innhenter vi tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis vedrørende den finansielle informasjonen til enhetene eller forretningsområdene i konsernet for å kunne gi uttrykk for en mening om det konsoliderte regnskapet. Vi er ansvarlige for å lede, følge opp og gjennomføre konsernrevisjonen. Vi alene er ansvarlige for vår revisjonskonklusjon.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Vi gir revisjonsutvalget en uttalelse om at vi har etterlevd relevante etiske krav til uavhengighet, og om at vi har kommunisert og vil kommunisere med dem alle relasjoner og andre forhold som med rimelighet kan tenkes å kunne påvirke vår uavhengighet, og, der det er relevant, om tilhørende forholdsregler.

Av de sakene vi har kommunisert med styret, tar vi standpunkt til hvilke som var av størst betydning for revisjonen av årsregnskapet for den aktuelle perioden, og som derfor er sentrale forhold ved revisjonen. Vi beskriver disse sakene i revisjonsberetningen med mindre lov eller forskrift hindrer offentliggjøring av saken, eller dersom vi, i ekstremt sjeldne tilfeller, beslutter at en sak ikke skal omtales i beretningen siden de negative konsekvensene av en slik offentliggjøring med rimelighet må forventes å oppveie allmennhetens interesse av at saken blir omtalt.

Uttalelse om andre lovmessige krav

Uttalelse om etterlevelse av forskrift om elektronisk rapporteringsformat (ESEF)

Konklusjon

Vi har utført et attestasjonsoppdrag for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet med filnavn 549300U497VKMF6R3Q14-2021-12-31-en er utarbeidet i overensstemmelse med verdipapirhandeloven § 5-5 og tilhørende forskrift (ESEF-regelverket).

Etter vår mening er årsregnskapet i det alt vesentlige utarbeidet i overensstemmelse med kravene i ESEF-regelverket.

Ledelsens ansvar

Ledelsen er ansvarlig for at årsregnskapet utarbeides og offentliggjøres i det felles elektroniske rapporteringsformatet som kreves i ESEF-regelverket. Ansvarer omfatter en hensiktsmessig prosess, og slik intern kontroll ledelsen finner nødvendig for utarbeidelsen og offentliggjøringen.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om årsregnskapet er utarbeidet i overensstemmelse med det felles elektronisk rapporteringsformat som kreves etter ESEF-regelverket. Vi har utført vårt arbeid i samsvar med internasjonal attestasjonsstandard (ISAE) 3000 – «Attestasjonsoppdrag som ikke er

(5)

Revisjonsberetning for 2021

Uavhengig revisors beretning - Sparebanken Sør

revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon». Standarden krever at vi planlegger og utfører handlinger for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet er utarbeidet i overensstemmelse med det felles elektroniske rapporteringsformatet.

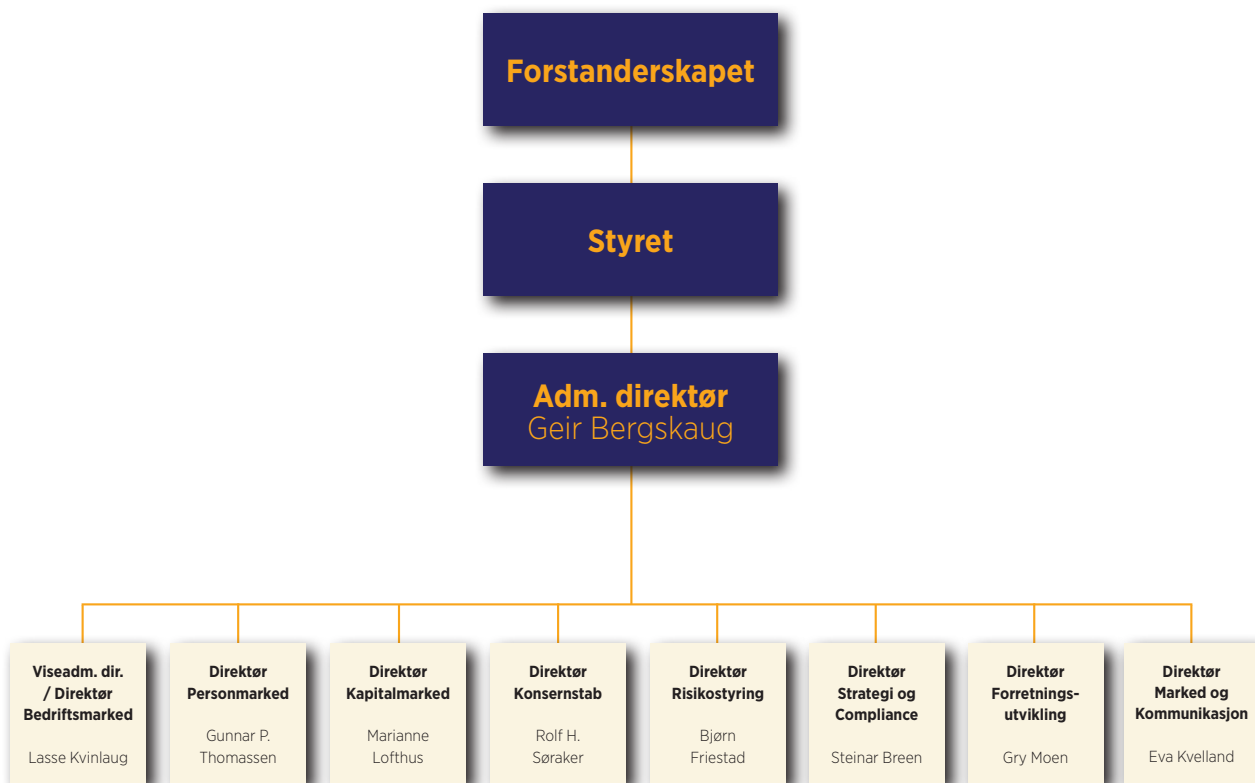
Som et ledd i vårt arbeid utførte vi handlinger for å gjøre oss kjent med selskapets prosesser for å utarbeide årsregnskapet i det felles elektroniske rapporteringsformatet. Vårt arbeid omfattet kontroll av samsvar mellom årsregnskapet i henhold til det felles elektroniske rapporteringsformatet og det reviderte regnskapet i menneskelig lesbart format. Vi mener at innhentet bevis er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Kristiansand, 10. mars 2022
PricewaterhouseCoopers AS

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'F. Botha', is written over a light blue horizontal line.

Fredrik Botha
Statsautorisert revisor

Organisering

BANKENS AVDELINGER

Konsernledelsen

Administrerende direktør

Geir Bergskaug (1960)

Administrerende direktør fra 1. januar 2014. Tidligere administrerende direktør i «gamle» Sparebanken Sør fra 1. november 2010. Arbeidet i Gjensidige som direktør og konserndirektør (1999-2010), styreleder i Gjensidige Bank (2008-2010), banksjef/direktør i DnB NOR (1988-1999). Utdannet siviløkonom fra Norges Handelshøyskole. Tilleggsutdannelse fra Harvard Business School i Boston - GMP, INSEAD Fontainebleau Frankrike - MBA.

Viseadministrerende direktør

Lasse Kvinlaug (1961)

Viseadministrerende direktør fra 1. januar 2014 og leder for bedriftsmarkedet. Utdannet siviløkonom. Tidligere arbeidet i Sparebanken Pluss som viseadministrerende direktør, direktør og banksjef (1997-2013). Erfaring også fra Sparebanken NOR / Sparebanken ABC (1987-1997), som ass. banksjef med ansvar for bedriftsmarkedet i Kristiansand. Finans- og økonomikonsulent i Statoil (1984-87).

Direktør kapitalmarkedet

Marianne Lofthus (1961)

Direktør kapitalmarkedet fra 1. januar 2014 og daglig leder i Sparebanken Sør Boligkreditt. Var finanssjef i Sparebanken Pluss (2003 - 2013) og har mange års erfaring fra finansvirksomhet i Sparebanken Pluss, Norsk Hydro og Sparebanken NOR. Utdannet siviløkonom fra Norges Handelshøyskole.

Direktør personmarkedsdivisjonen

Gunnar P. Thomassen (1965)

Direktør personmarkedsdivisjonen fra 1. januar 2014. Tidligere arbeidet i Sparebanken Sør som direktør, regiondirektør og banksjef (1999-2013). Erfaring også fra Ernst & Young Management Consulting og Industrifondet/ SND. Utdannet sivilingeniør fra NTH, linje for industriell økonomi.

Konsernledelsen

Direktør konsernstab

Rolf H. Søraker (1960)

Direktør konsernstab fra 1. januar 2014. Tidligere arbeidet i Sparebanken Sør i ulike roller siden 1986, som direktør konsernstab (2006 - 2013). Har tidligere erfaring fra skoleverket og forsvaret. Utdannelse fra Forsvaret, Høyskolen i Telemark og BI, Master of Management.

Direktør risikostyring

Bjørn A. Friestad (1959)

Direktør risikostyring fra 1. januar 2014. Hadde ansvar for kreditt og forretningsutvikling i Sparebanken Pluss (2001 - 2013). Har bred erfaring fra ulike virksomhetsområder i Sparebanken Agder/Sparebanken Pluss siden 1986. Utdannet siviløkonom og aut. finansanalytiker (AFA) fra Norges Handelshøyskole.

Direktør forretningsutvikling

Gry Moen (1963)

Direktør forretningsutvikling fra 1. januar 2014. Arbeidet også i «gamle» Sparebanken Sør som direktør forretningsutvikling fra 2011. Var daglig leder i ABCenter Holding (2009-2010) og markedsdirektør i Sparebanken Sør (2006-2009). Har tidligere erfaring fra bl.a. Statoil, Telenor og LOS / Agder Energi. Utdannet fra Trondheim Økonomiske Høyskole / École Supérieure de Commerce Grenoble / Nantes. Master of Management BI.

Direktør strategi og compliance

Steinar Breen (1976)

Direktør strategi og compliance fra 1. april 2020. Var tidligere associate partner i EY sin konsulentvirksomhet for bank og finans. Har også erfaring fra Accenture. Er utdannet siviløkonom, cand. oecon. og autorisert finansanalytiker fra Norges Handelshøyskole.

Konsernledelsen

Direktør marked og kommunikasjon

Eva Kvelland (1980)

Direktør marked og kommunikasjon fra 16. august 2021. 20 års erfaring fra politikk og samfunnsliv, og var bl.a. leder for marked og kommunikasjon i Stine Sofies Stiftelse, kommunikasjonrådgiver i Ordkraft og politisk rådgiver for statsråd Lars Sponheim. Utdanning: master i offentlig politikk og ledelse, UiA samt bachelor i statsvitenskap, UiA.

SPAREBANKEN SØR